

รายงานแสดงผลการดำเนินการของคณะรัฐมนตรี
ตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ
รัฐบาลนายชวน หลีกภัย

ปีที่ 1 (วันที่ 20 พฤศจิกายน 2540 - วันที่ 20 พฤศจิกายน 2541)

คำนำ

ในอดีต เมื่อคณะรัฐมนตรีได้บริหารราชการแผ่นดินมาแล้วระยะหนึ่ง เป็นธรรมเนียมว่า คณะรัฐมนตรีจะรายงานผลการดำเนินงานในรอบระยะเวลาที่ผ่านมาให้ประชาชนทราบ ซึ่งอาจเป็น รอบสามเดือน หกเดือน หนึ่งปี หรือสองปีแล้วแต่ความเหมาะสม ส่วนรูปแบบการรายงานอาจพิมพ์ เป็นหนังสือหรือแถลงให้ประชาชนทราบด้วยวาจา หรือประกอบกันทั้งสองอย่างก็ได้แล้วแต่ความสะดวก แต่การรายงานครั้งนี้แตกต่างจากที่ผ่านมาหลายประการ ประการแรก ในแง่ของเหตุแห่งการรายงาน ถือว่าเป็นการรายงานตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มิใช่เพียงปฏิบัติตามธรรมเนียมเท่านั้น ประการที่สอง ในแง่ของรูปแบบและกำหนดเวลา ถือว่าเป็นการรายงานประจำปีต่อรัฐสภา ดังที่มาตรา 88 ระบุว่า “ต้องจัดทำรายงานแสดงผลการดำเนินการรวมทั้งปัญหาและอุปสรรคเสนอต่อรัฐสภาปีละหนึ่งครั้ง” ประการสุดท้าย ในแง่ของเนื้อหาสาระ รัฐธรรมนูญกำหนดให้แสดงผลการดำเนินการรวมทั้งปัญหาและ อุปสรรคในการบริหารราชการแผ่นดินตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐในหมวด 5 ของรัฐธรรมนูญแห่ง ราชอาณาจักรไทย มิใช่รายงานผลงานทุกด้านของรัฐบาล ข้อนี้หมายความว่า การดำเนินการอื่นใด ที่รัฐบาลได้ทำอยู่แล้วเพื่อแก้ปัญหาเฉพาะหน้าหรือเป็นผลจากการดำเนินการตามนโยบายของคณะรัฐมนตรี ที่แถลงต่อรัฐสภา เช่น การแก้ปัญหาเศรษฐกิจ ปัญหาจราจร ปัญหาสิ่งแวดล้อม ปัญหาของ กรุงเทพมหานคร ปัญหาความยากจน หรือปัญหาของกลุ่มผู้เรียกร้องอันไม่อาจจัดลงไว้ในแต่ละมาตรา ของหมวดแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐได้ เป็นเรื่องที่รัฐบาลจะชี้แจงให้ประชาชนทราบตามรูปแบบและ กำหนดเวลาอันเหมาะสมต่อไป

บัดนี้ คณะรัฐมนตรีซึ่งเข้าบริหารราชการแผ่นดินภายหลังการแถลงนโยบายต่อรัฐสภา เมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน 2540 ได้บริหารราชการแผ่นดินมาครบหนึ่งปีแล้ว จึงขอเสนอรายงาน แสดงผลการดำเนินการ รวมทั้งปัญหาและอุปสรรคในรอบหนึ่งปี มายังรัฐสภาเพื่อพิจารณาดำเนินการ ให้เป็นไปตามมาตรา 88 ต่อไป

(นายชวน หลีกภัย)

นายกรัฐมนตรี

20 พฤศจิกายน 2541

สารบัญ

คำนำ

ประกาศพระบรมราชโองการ	1
♦ แต่งตั้งนายกรัฐมนตรี	1
♦ แต่งตั้งรัฐมนตรี	3
♦ ให้รัฐมนตรีพ้นจากความเป็นรัฐมนตรี และแต่งตั้งรัฐมนตรี	7
แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ	9
รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย หมวด 5 ว่าด้วยแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ มาตรา 88	15
รายงานแสดงผลการดำเนินการของคณะรัฐมนตรีตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ	17
♦ มาตรา 71	17
♦ มาตรา 72	23
♦ มาตรา 73	29
♦ มาตรา 74	33
♦ มาตรา 75	41
♦ มาตรา 76	63
♦ มาตรา 77	67
♦ มาตรา 78	75
♦ มาตรา 79	85
♦ มาตรา 80	91
♦ มาตรา 81	99
♦ มาตรา 82	105
♦ มาตรา 83	111
♦ มาตรา 84	119
♦ มาตรา 85	127
♦ มาตรา 86	131
♦ มาตรา 87	139

♦ มาตรา 88	157
♦ มาตรา 89	159
บทสรุป	161
ภาคผนวก 1 รายงานความเคลื่อนไหวของกฎหมายที่ต้องตราขึ้นใช้บังคับภายในกำหนดเวลา สองปีตามรัฐธรรมนูญ ณ วันที่ 20 พฤศจิกายน 2541	165
ภาคผนวก 2 ตารางสรุปผลการดำเนินการของคณะรัฐมนตรีตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ	171

ประกาศพระบรมราชโองการ

- แต่งตั้งนายกรัฐมนตรี
- แต่งตั้งรัฐมนตรี
- ให้รัฐมนตรีพ้นจากความเป็นรัฐมนตรี และแต่งตั้งรัฐมนตรี

ประกาศ
แต่งตั้งนายกรัฐมนตรี

(พระปรมาภิไธย) ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้
ประกาศว่า

โดยที่ พลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ ได้ลาออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ความเป็น
นายกรัฐมนตรีของ พลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ เป็นอันสิ้นสุดลง และประธานสภาผู้แทนราษฎรได้นำความ
กราบบังคมทูลพระกรุณาว่า ได้ดำเนินการตามวิถีทางในระบบประชาธิปไตยแล้ว

จึงทรงพระราชดำริว่า นายชวน หลีกภัย เป็นผู้ที่เหมาะสมควรไว้วางพระราชหฤทัยให้ดำรง
ตำแหน่งนายกรัฐมนตรี

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๒๐๑ ประกอบกับมาตรา ๗ และมาตรา ๓๑๗ ของ
รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง นายชวน หลีกภัย เป็น
นายกรัฐมนตรี บริหารราชการแผ่นดิน ตั้งแต่วันที่นี้เป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๙ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๔๐
เป็นปีที่ ๕๒ ในรัชกาลปัจจุบัน

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ
วันมูหะมัดนอร์ มะทา
ประธานสภาผู้แทนราษฎร

ต้นฉบับไม่มีหน้านี้

ประกาศ
แต่งตั้งรัฐมนตรี

(พระปรมาภิไธย) ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า ตามที่ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง นายชวน หลีกภัย เป็นนายกรัฐมนตรี ตามประกาศลงวันที่ ๙ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๔๐ แล้วนั้น

บัดนี้ นายชวน หลีกภัย นายกรัฐมนตรี ได้เลือกสรรผู้ที่เหมาะสมควรดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีเพื่อบริหารราชการแผ่นดินแล้ว

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๒๐๑ ประกอบกับมาตรา ๗ และมาตรา ๓๑๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งรัฐมนตรี ดังต่อไปนี้

นายพิชัย รัตตกุล

เป็น รองนายกรัฐมนตรี

นายศุภชัย พานิชภักดิ์

เป็น รองนายกรัฐมนตรี และ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์

นายบัญญัติ เกสรทอง

เป็น รองนายกรัฐมนตรี

นายสุวิทย์ คุณกิตติ

เป็น รองนายกรัฐมนตรี

คุณหญิงสุพัตรา มาศดิตถ์

เป็น รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี

นายสาวิตรี โปธิวิหค

เป็น รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี

นายจรินทร์ ลักษณวิศิษฏ์

เป็น รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี

นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ

เป็น รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี
พลอากาศเอก สมบุญ ระหงษ์

เป็น รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี
นายไชยยศ สะสมทรัพย์

เป็น รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี
นายชวน หลีกภัย

เป็น รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม
พลเอก วัฒนะชัย วุฒิสิริ

เป็น รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงกลาโหม
นายธารินทร์ นิมมานเหมินท์

เป็น รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง
นายพิเชษฐ พันธุ์วิชาติกุล

เป็น รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการคลัง
นายพิสิฐ ลี้อาธรรม

เป็น รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการคลัง
นายสุรินทร์ พิศสุวรรณ

เป็น รัฐมนตรีว่าการกระทรวงต่างประเทศ
หม่อมราชวงศ์สุขุมพันธุ์ บริพัตร

เป็น รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการต่างประเทศ
นายปองพล อดิเรกสาร

เป็น รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
นายวิรัช รัตนเศรษฐ์

เป็น รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
นายสมชาย สุนทรวัฒน์

เป็น รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
นายเนวิน ชิดชอบ

เป็น รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
นายสุเทพ เทือกสุบรรณ

เป็น รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม
นายประดิษฐ์ ภัทรประสิทธิ์

เป็น รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงคมนาคม

นายสนธยา คุณปลื้ม

เป็น รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงคมนาคม
นายเผด็จชัย สะสมทรัพย์

เป็น รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงคมนาคม
นายไพฑูรย์ แก้วทอง

เป็น รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์
นายโพธิพงษ์ ลำซำ

เป็น รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์
พลตรี สนั่น ขจรประศาสน์

เป็น รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย
นายชำนาญ ศักดิ์เศรษฐ์

เป็น รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย
นายวัฒนา อิศวเหม

เป็น รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย
นายประภัตร โพธสุธน

เป็น รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย
นายพินิจ จารุสมบัติ

เป็น รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย
นายสุทัศน์ เงินหมื่น

เป็น รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม
นายไตรรงค์ สุวรรณคีรี

เป็น รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม
นายจองชัย เทียงธรรม

เป็น รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม
นายประกอบ สังข์โต

เป็น รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม
นายยิ่งพันธ์ มนะสิการ

เป็น รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม
นายพรเทพ เตชะไพบูลย์

เป็น รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม
นายชุมพล ศิลปอาชา

เป็น รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

นายสมศักดิ์ ปรีศนานันทกุล

เป็น รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ
นายอาคม เ่องฉ้วน

เป็น รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ
นายรักเกียรติ สุขธนะ

เป็น รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข
นายธีระวัฒน์ ศิริวันสานนท์

เป็น รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงสาธารณสุข
นายคำรณ ญ ลำพูน

เป็น รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงสาธารณสุข
นายสมศักดิ์ เทพสุทิน

เป็น รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม
นายพลกฤษณ์ หงษ์ทอง

เป็น รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม
นายอนุรักษ์ จูริมาศ

เป็น รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม
นาวาโท เดชา สุขารมณ

เป็น รัฐมนตรีว่าการทบวงมหาวิทยาลัย

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๑๔ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๔๐

เป็นปีที่ ๕๒ ในรัชกาลปัจจุบัน

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

ชวน หลีกภัย

นายกรัฐมนตรี

ประกาศ

ให้รัฐมนตรีพ้นจากความเป็นรัฐมนตรี และแต่งตั้งรัฐมนตรี

(พระปรมาภิไธย) ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า ตามที่ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง นายชวน หลีกภัย เป็นนายกรัฐมนตรี ตามประกาศลงวันที่ ๙ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๔๐ และแต่งตั้งรัฐมนตรีเพื่อบริหารราชการแผ่นดินตามประกาศลงวันที่ ๑๔ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๔๐ นั้น

บัดนี้ นายกรัฐมนตรีได้กราบบังคมทูลว่า ได้มีรัฐมนตรีลาออกหลายตำแหน่ง สมควรแต่งตั้งรัฐมนตรีแทนตำแหน่งที่ว่าง และปรับปรุงรัฐมนตรีบางตำแหน่งเพื่อความเหมาะสมและบังเกิดประโยชน์แก่ราชการ

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๒๐๑ และมาตรา ๒๑๗ ประกอบกับมาตรา ๗ และมาตรา ๓๑๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้รัฐมนตรีพ้นจากความเป็นรัฐมนตรี และแต่งตั้งรัฐมนตรี ดังนี้

๑. ให้รัฐมนตรีดังต่อไปนี้พ้นจากความเป็นรัฐมนตรี

นายอนุรักษ์ จีร์มาศ	รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม
นาวาโท เดชา สุขารมณ์	รัฐมนตรีว่าการทบวงมหาวิทยาลัย

๒. ให้แต่งตั้งรัฐมนตรีดังต่อไปนี้

นายกร ทัพพะรังสี	เป็นรองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข
พลตรี สนั่น ขจรประศาสน์	เป็นรองนายกรัฐมนตรีอีกตำแหน่งหนึ่ง
นายพิทักษ์ อินทรวินัยนันท	เป็นรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี
นายอนุรักษ์ จีร์มาศ	เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

นายโชคสมาน สีลาวงษ์
นายประวิษ รัตนเพียร
นายสมพงษ์ อมรวิวัฒน์

เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงคมนาคม
เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์
เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงานและ
สวัสดิการสังคม

นางปิณดา หงสกุล

เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงแรงงาน
และสวัสดิการสังคม

นายสุวิทย์ คุณกิตติ

เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวิทยาศาสตร์
เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อมอีกตำแหน่งหนึ่ง

นายระวี หิรัญโชติ

เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงวิทยาศาสตร์
เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม

นายปัญญา เกสรทอง

เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ
อีกตำแหน่งหนึ่ง

นายไพโรจน์ โล่ห์สุนทร
นาวาโท เดชา สุขารมณี
นายสุวัจน์ ลิปตพัลลภ
นายปรีชา เลหาพงศ์ชนะ
นายสุริยะ จึงรุ่งเรืองกิจ
นายประจวบ ไชยสาส์น

เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ
เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงสาธารณสุข
เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม
เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม
เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม
เป็นรัฐมนตรีว่าการทบวงมหาวิทยาลัย

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๕ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๔๑

เป็นปีที่ ๕๓ ในรัชกาลปัจจุบัน

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

ชวน หลีกภัย

นายกรัฐมนตรี

แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ

แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ

ความเป็นมา

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบัน ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 114 ตอนที่ 55 ก เมื่อวันที่ 11 ตุลาคม 2540 ประกอบด้วยบทบัญญัติทั้งสิ้น 336 มาตรา แบ่งออกเป็น 12 หมวด และอีก 1 หมวดพิเศษว่าด้วยบทเฉพาะกาล

บทบัญญัติในหมวด 5 มีชื่อว่า “แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ” นับเป็นครั้งแรกที่กำหนดชื่อหมวดเช่นนี้ไว้ในรัฐธรรมนูญ แต่แนวคิดในการมีบทบัญญัติทำนองนี้ไม่ใช่ของใหม่ เพราะเคยปรากฏมาแล้วในรัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. 2492 ฉบับ พ.ศ. 2475 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2495 ฉบับ พ.ศ. 2511 ฉบับ พ.ศ. 2517 ฉบับ พ.ศ. 2521 และฉบับ พ.ศ. 2534 เพียงแต่ในรัฐธรรมนูญเหล่านั้นเรียกว่า “แนวนโยบายแห่งรัฐ” ดังที่ปรากฏเป็นครั้งแรกในรัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. 2492 และเรียกเช่นนั้นเรื่อยมาจนกระทั่งเปลี่ยนเป็น “แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ” ในรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน

เมื่อแรกเริ่มมีบทบัญญัติว่าด้วยแนวนโยบายแห่งรัฐเป็นครั้งแรกในรัฐธรรมนูญ ฉบับ พ.ศ. 2492 สภาร่างรัฐธรรมนูญซึ่งทำหน้าที่ยกร่างรัฐธรรมนูญฉบับดังกล่าวประสงค์จะให้เรื่องนี้เป็นไปตามหลักการที่ว่า ในขณะที่รัฐธรรมนูญกำหนดบทบัญญัติว่าด้วยสิทธิ เสรีภาพ และหน้าที่ของชนชาวไทย ในส่วนของรัฐเองก็ควรต้องมีหน้าที่จะต้องปฏิบัติต่อประชาชนเป็นการตอบแทนด้วย หน้าที่ของรัฐอาจแสดงออกในรูปของแนวนโยบายกว้าง ๆ ว่า รัฐต้องปฏิบัติหรือพึงปฏิบัติอย่างไรบ้างในเรื่องเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การทหาร การต่างประเทศ อีกประการหนึ่ง คณะรัฐบาลที่ผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนกันเข้ามาบริหารราชการแผ่นดิน ต่างก็มีนโยบายของตนเองตั้งเห็นได้จากนโยบายของพรรคการเมืองที่ใช้เป็นฐานในการหาเสียงเลือกตั้ง หรือนโยบายของคณะรัฐมนตรีที่แถลงต่อที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภา ก่อนเข้ารับบริหารราชการแผ่นดิน แต่นโยบายเหล่านี้ไม่คงที่ถาวร เพราะเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงรัฐบาล ก็ย่อมมีการเปลี่ยนแปลงนโยบายของรัฐบาลตามไปด้วย จึงสมควรจะมีนโยบายกลางของรัฐอันคงที่ถาวร ไม่ว่าผู้ใดเข้ามาเป็นคณะรัฐบาลก็ต้องปฏิบัติตาม โดยถือเสมือนหนึ่งว่าเป็นเจตจำนงร่วมกันของชนในชาติ นโยบายกลางเช่นนี้เองที่รัฐธรรมนูญ ฉบับ พ.ศ. 2492 เรียกว่า “แนวนโยบายแห่งรัฐ” และเปลี่ยนมาเรียกว่า “แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ” ในปัจจุบัน

ความหมาย

แนวนโยบายแห่งรัฐหมายถึง แนวนโยบายหลักของรัฐหรือประเทศ (State Policy) ไม่ใช่แนวนโยบายของรัฐบาลคณะใดคณะหนึ่ง (Government Policy) แนวนโยบายของรัฐบาลเปลี่ยนแปลงได้ตามพรรคการเมืองและคณะรัฐบาลที่เข้ามาบริหารประเทศ แต่แนวนโยบายแห่งรัฐจะไม่ผันแปรไปตามพรรคการเมืองและคณะรัฐบาล มีการอุปมาในครั้งร่างรัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. 2492 ว่าแนวนโยบายแห่งรัฐเป็นเหมือนวัตถุประสงค์และนโยบายในการจัดตั้งบริษัทหรือองค์กร ส่วนนโยบายของคณะรัฐมนตรีเป็นเพียงนโยบายของคณะผู้บริหารบริษัทหรือองค์กรในแต่ละยุคสมัยเท่านั้น แนวนโยบายแห่งรัฐจึงเป็นหลักการสำคัญของรัฐ (Directive Principles of State Policy) ในเรื่องใหญ่ ๆ เช่น การศึกษา การทหาร แรงงาน การปกครอง การต่างประเทศ เพื่อบ่งชี้ว่าต่อไปนี้รัฐหรือประเทศจะดำเนินการเรื่องนั้น ๆ ไปในทิศทางใด ส่วนรายละเอียดเป็นเรื่องนโยบายของรัฐบาลที่จะไปขยายความต่อ รัฐธรรมนูญเกือบทุกประเทศมีบทบัญญัติเรื่องแนวนโยบายแห่งรัฐ เพียงแต่ว่าบางประเทศอาจกำหนดไว้ในคำปรารภ บางประเทศกำหนดไว้ในหมวดสิทธิและเสรีภาพของประชาชน มีเพียงไม่กี่ประเทศเท่านั้นที่แยกมาบัญญัติเป็นหมวดหนึ่งต่างหาก เช่น จีน พม่า อินเดีย สำหรับไทยก็ได้แยกออกมาบัญญัติเป็นหมวดเอกเทศเช่นกัน

ผลในทางกฎหมาย

เมื่อกำหนดให้บทบัญญัติว่าด้วยแนวนโยบายแห่งรัฐเป็นหมวดหนึ่งต่างหากในรัฐธรรมนูญแล้ว ผู้ร่างรัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. 2492 เกรงว่าด้วยความที่เรื่องนี้เป็นของใหม่ อาจมีผู้ไม่เข้าใจและยกขึ้นอ้างว่าเป็นหน้าที่ของรัฐจนนำไปสู่การเรียกร้องในทางการเมืองหรือในทางคดี เพื่อบังคับให้รัฐต้องปฏิบัติตามแนวนโยบายทุกเรื่องในทันทีทันใด จึงบัญญัติไว้ด้วยว่า "บทบัญญัติในหมวดนี้มีไว้เพื่อเป็นแนวทางสำหรับการตรากฎหมาย และการบริหารราชการตามนโยบาย ดังที่กำหนดไว้ และไม่ก่อให้เกิดสิทธิในการฟ้องร้องรัฐ" ข้อนี้หมายความว่ารัฐซึ่งไม่จำกัดอยู่แต่เฉพาะคณะรัฐมนตรีเท่านั้น หากแต่รวมถึงรัฐสภาและองค์กรทั้งหลายของประเทศที่มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวข้องด้วย องค์กรเหล่านี้ต้องร่วมกันผลักดันให้แนวนโยบายในหมวดนี้เป็นรูปธรรม แต่จะทำทันทีทันใดหรือเมื่อใดและโดยวิธีการอย่างไรย่อมอยู่ที่จังหวะเวลาอันเหมาะสม กำลังเงินและฐานะความเป็นอยู่ของประเทศ เพราะมาตรการบางอย่างต้องตราเป็นกฎหมายซึ่งต้องใช้เวลามาก ในขณะที่มาตรการบางอย่างอยู่ใน

อำนาจของฝ่ายบริหารจะทำได้อยู่แล้ว แต่ถ้ารัฐบาลไม่ใส่ใจที่จะผลักดันในเมื่อมีความพร้อมและจังหวะเวลาอันเหมาะสมที่จะทำได้ ก็เป็นเรื่องที่ฝ่ายนิติบัญญัติจะพึงตั้งกระทู้ถามหรือเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจ อันเป็นมาตรการปกติในการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน ในกรณีที่รัฐบาลผลักดันในเรื่องตามนโยบายเหล่านี้แล้ว แต่รัฐสภาไม่ให้ความร่วมมือ ทั้งที่สมควรจะสานต่อให้ลุล่วงได้ ก็เป็นเรื่องที่ราษฎรผู้มีสิทธิเลือกตั้งจะไม่ลงคะแนนเสียงให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรชุดนั้นในการเลือกตั้งสมัยหน้า หรือรัฐบาลอาจนำประเด็นนี้ไปให้ประชาชนออกเสียงแสดงประชามติหรือยุบสภาเพื่อจัดการเลือกตั้งทั่วไป โดยชูประเด็นดังกล่าวเป็นประเด็นหาเสียงเลือกตั้งก็ได้

นับแต่ พ.ศ. 2492 เป็นต้นมา เมื่อมีการจัดทำรัฐธรรมนูญในคราวใด ก็จะมีบัญญัติแนวนโยบายแห่งรัฐในทำนองเดียวกันไว้ด้วยเสมอ ความแตกต่างอยู่ที่ว่า จะควรเพิ่มเติมแนวนโยบายเรื่องใดให้แปลกใหม่ออกไปจากเดิมหรือตัดทอนข้อใดบ้างเท่านั้น

ความสัมพันธ์ระหว่างแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐกับนโยบายของรัฐบาล

ในระบบประชาธิปไตยแบบรัฐสภาอันเป็นระบบที่ใช้อยู่ในประเทศไทย การทำงานของรัฐบาลจะอยู่ภายใต้การควบคุมของรัฐสภาดังที่มาตรา 182 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย เรียกว่า "การควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน" ซึ่งทำได้โดยการที่สมาชิกสภาตั้งกระทู้ถามให้รัฐมนตรีตอบในที่ประชุมสภาหรือในราชกิจจานุเบกษา และโดยการเปิดอภิปรายทั่วไปในที่ประชุมสภาเพื่อนำไปสู่การลงมติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีเป็นรายบุคคลหรือทั้งคณะ กลไกเหล่านี้มีขึ้นบนพื้นฐานความคิดที่ว่า เพราะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาเป็นผู้แทนปวงชน จึงสามารถทำหน้าที่นิติบัญญัติหรือหน้าที่ในการออกกฎหมายแทนปวงชน และสามารถกำกับดูแลหรือควบคุมการทำงานของรัฐบาลแทนปวงชนได้ ข้อนี้อาจกล่าวในทางกลับกันอีกนัยหนึ่งก็ได้ว่ารัฐบาลต้องรับผิดชอบต่อรัฐสภาและรัฐสภารับผิดชอบต่อปวงชน ตามลำดับ

ในการทำงานของรัฐบาล จำเป็นต้องมีนโยบายเป็นกรอบกำหนดแนวทางการทำงาน และเป็นเข็มทิศชี้ให้เห็นว่าภายในระยะเวลาที่มีอยู่ รัฐบาลจะทำอะไร อย่างไร แล้วแถลงนโยบายดังกล่าวให้รัฐสภาทราบ เพื่อว่าเจ้าหน้าที่ทั้งหลายของรัฐในทุกระดับจะได้เตรียมแผนปฏิบัติการรองรับและเตรียมสรรพกำลัง งบประมาณ และการออกกฎหมาย ตลอดจนกฎ ระเบียบต่าง ๆ ที่จำเป็น เพื่อให้นโยบายดังกล่าวมีผลในทางปฏิบัติชัดเจนเป็นรูปธรรม ประการสำคัญคือ รัฐสภาเองจะได้ทราบว่ากรอบนโยบายนั้นต่อไปนี้มีเรื่องที่รัฐบาลจะต้องมาขอความร่วมมือจากรัฐสภาเพื่อให้เอื้ออำนวยด้วยการอนุมัติงบประมาณ และกฎหมายต่าง ๆ อย่างไรบ้าง และรัฐสภาเองก็สามารถใช้กรอบ

นโยบายนั้นกำกับดูแลและควบคุมการทำงานของรัฐบาลได้ว่าเป็นไปตามที่แถลงไว้หรือไม่ เพียงใด ในบางประเทศ เช่น สหราชอาณาจักร พระมหากษัตริย์จะเป็นฝ่ายทรงแถลงนโยบายเสียเองในแต่ละปีว่ารัฐบาลของพระองค์จะทำสิ่งใดบ้างในรอบปีต่อไปนี้ ในบางประเทศ เมื่อรัฐบาลแถลงนโยบายแล้ว รัฐสภาสามารถลงมติได้ตั้งแต่วาระเริ่มต้นว่าสมควรไว้วางใจให้รัฐบาลชุดนั้นบริหารราชการแผ่นดินต่อไปภายใต้นโยบายที่เพิ่งแถลงเสร็จสิ้นหรือไม่ ดังที่ประเทศไทยก็เคยใช้วิธีปฏิบัติเช่นนี้มาแล้วตามรัฐธรรมนูญ ฉบับ พ.ศ. 2517 แต่ตามรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันได้กำหนดเพียงว่ารัฐบาลที่จะเข้าบริหารราชการแผ่นดินต้องแถลงนโยบายต่อรัฐสภาเสียก่อนโดยไม่มีการลงมติแต่ประการใด เพราะการที่รัฐสภาจะพิจารณาว่าสมควรให้ความไว้วางใจรัฐบาลหรือไม่ ควรพิสูจน์จากการกระทำและกาลเวลามากกว่าจากการฟังถ้อยคำในนโยบายที่แถลงโดยที่ยังไม่ได้ให้โอกาสรัฐบาลเริ่มทำงาน

ปกติแล้วนโยบายของรัฐบาลแต่ละชุดมีที่มาจากนโยบายของพรรคการเมืองที่เป็นฝ่ายจัดตั้งรัฐบาล ไม่ว่าจะเป็นนโยบายที่ปรากฏในการจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมือง หรือนโยบายที่ใช้ในการหาเสียงเลือกตั้งก็ตาม ขณะเดียวกันก็กว้างให้สอดคล้องกับกรอบนโยบายใหญ่ของประเทศที่มีอยู่ เช่น แผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และแนวนโยบายแห่งรัฐตามที่ปรากฏในรัฐธรรมนูญ ในประเทศไทยการยกเว้นนโยบายของรัฐบาลมีปัญหาอยู่บ้างเพราะต้องคำนึงถึงสถานะความเป็นรัฐบาลผสมหลายพรรค ดังนั้นจึงต้องผสมผสานนโยบายของทุกพรรคการเมืองให้กลมกลืนกัน และเป็นที่ยอมรับของทุกพรรคที่ร่วมจัดตั้งรัฐบาล ขณะเดียวกันก็ต้องคำนึงถึงความเร่งด่วนของปัญหาภายใต้เวลาที่มืออยู่ค่อนข้างจำกัด ซึ่งในหลายทศวรรษที่ผ่านมา ยังไม่มีรัฐบาลใดบริหารราชการแผ่นดินได้ครบตามวาระสี่ปีในรัฐธรรมนูญ ดังนั้นในอดีตจึงนิยมยกเว้นนโยบายของรัฐบาลให้ครอบคลุมกว้าง ๆ รัฐบาลน้อยชุดที่จะกำหนดนโยบายโดยระบุพื้นที่เป้าหมาย วิธีการที่จะใช้ ฝ่ายที่จะต้องปฏิบัติ หรือระยะเวลาที่จะเสร็จสิ้น

ในอดีต แม้รัฐธรรมนูญจะมีบทบัญญัติเกี่ยวกับแนวนโยบายแห่งรัฐไว้เป็นหมวดสำคัญ หมวดหนึ่งเพื่อเป็นแนวทางในการตรากฎหมายและการกำหนดนโยบายในการบริหารราชการแผ่นดิน แต่ในความเป็นจริงความสัมพันธ์ระหว่างแนวนโยบายแห่งรัฐในรัฐธรรมนูญกับการตรากฎหมายและการกำหนดนโยบายในการบริหารราชการแผ่นดินของรัฐสภาและรัฐบาลยังไม่ชัดเจนนักเพราะยังขาดการอ้างอิงหรือท้าวความถึงซึ่งกันและกัน ครั้นเมื่อมาตรา 88 ของรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันบัญญัติว่าในการแถลงนโยบายของรัฐบาลต่อรัฐสภาก่อนเข้าบริหารราชการแผ่นดิน คณะรัฐมนตรีต้องชี้แจงต่อสภาให้ชัดเจนว่า จะดำเนินการใดเพื่อบริหารราชการแผ่นดินให้เป็นไปตามแนวนโยบายแห่งรัฐ หรือที่รัฐธรรมนูญฉบับนี้เรียกเสียใหม่ว่าแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ อีกทั้งต้องจัดทำรายงานแสดงผลการดำเนินการ รวมทั้งปัญหาและอุปสรรคเสนอต่อรัฐสภาปีละหนึ่งครั้ง เป็นอันแสดงให้เห็นว่ารัฐธรรมนูญ

ต้องการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างแนวนโยบายแห่งรัฐ หรือที่เรียกเสียใหม่ว่าแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ กับนโยบายของรัฐบาลอย่างชัดเจน

หลักการปัจจุบัน

เมื่อมีการจัดทำรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน ในชั้นยกร่างครั้งแรก คณะผู้ร่างได้เสนอให้ใช้ชื่อหมวดว่า "หลักการพื้นฐานในการกำหนดนโยบายของรัฐ" และได้ปรับปรุงเนื้อหาของหลายมาตราในหมวดนี้ผิดแผกแตกต่างไปจากที่เคยมีมาแต่เดิมเป็นอันมาก แต่ในที่สุดสภาร่างรัฐธรรมนูญได้แก้ไขอีกครั้งจนเป็นที่ยุติให้เรียกว่า "แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ" และใช้สืบมาจนบัดนี้ ถ้อยคำที่เพิ่มขึ้นใหม่จึงมีเฉพาะคำว่า "พื้นฐาน" เพื่อแสดงว่าแนวนโยบายแห่งรัฐที่ปรากฏในหมวดนี้เป็นเพียงพื้นฐานหรือมาตรฐานขั้นต่ำเท่านั้น รัฐอาจกำหนดเพิ่มเติมขึ้นเองให้มีมาตรฐานชั้นสูงนอกเหนือจากนี้ อีกทั้งได้ บทบัญญัติในหมวดนี้เริ่มตั้งแต่มาตรา 71 จนถึงมาตรา 89 รวม 19 มาตรา ทั้งนี้ ยังคงหลักการเดิมที่ว่า บทบัญญัติในหมวดนี้มีไว้เป็นแนวทางสำหรับการตรากฎหมายและการกำหนดนโยบายในการบริหารราชการแผ่นดิน แต่ตัดข้อความที่ว่า "ไม่ก่อให้เกิดสิทธิในการฟ้องร้องรัฐ" ออก เพราะการจะฟ้องร้องได้หรือไม่ย่อมแล้วแต่รูปคดีและบทบัญญัติในกฎหมายอื่น ๆ ที่จะมารองรับต่อไป ซึ่งอาจมีกรณีเปิดโอกาสให้ร้องเรียนหรือนำคดีไปสู่องค์กรต่าง ๆ ตามรัฐธรรมนูญ เช่น ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา ศาลปกครองหรือศาลรัฐธรรมนูญก็เป็นได้

ในขณะเดียวกัน รัฐธรรมนูญได้กำหนดหลักการเพิ่มขึ้นใหม่เพื่อยืนยันความสำคัญของหมวดนี้อีกสามเรื่อง คือ

1. ในการแถลงนโยบายต่อรัฐสภาก่อนเข้ารับบริหารราชการแผ่นดิน คณะรัฐมนตรีต้องชี้แจงต่อรัฐสภาให้ชัดเจนด้วยว่า จะดำเนินการใดเพื่อเข้ารับบริหารราชการแผ่นดินให้เป็นไปตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐตามที่บัญญัติไว้ในหมวด 5 นี้ อันเป็นการยืนยันความสัมพันธ์ระหว่างแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐกับนโยบายของคณะรัฐมนตรี ดังกล่าวแล้วข้างต้น
2. คณะรัฐมนตรีต้องจัดทำรายงานแสดงผลการดำเนินการรวมทั้งปัญหาและอุปสรรคในการบริหารราชการแผ่นดินตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ ในหมวด 5 ต่อรัฐสภาปีละหนึ่งครั้ง
3. ผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่น้อยกว่าห้าหมื่นคนมีสิทธิเข้าชื่อร้องขอต่อประธานรัฐสภาเพื่อให้รัฐสภาพิจารณากฎหมายตามที่กำหนดไว้ในหมวดว่าด้วยแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐได้ หลักเกณฑ์และวิธีการเข้าชื่อรวมทั้งการตรวจสอบให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ

หลักการใหม่สามประการนี้ทำให้บทบัญญัติในหมวด 5 ว่าด้วยแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐมีความแข็งแกร่งและความสำคัญโดดเด่นขึ้นกว่าเดิมเป็นอันมาก อย่างน้อยที่สุด ในการจัดทำนโยบายของพรรคการเมืองต่าง ๆ การจัดทำแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ตลอดจนแผนพัฒนาอื่น ๆ ของประเทศ การจัดทำนโยบายของคณะรัฐมนตรีที่จะแถลงต่อรัฐสภา การที่รัฐบาลจะเตรียมการเพื่อเสนอร่างกฎหมายต่าง ๆ ต่อรัฐสภา การที่รัฐสภาจะพิจารณาพระราชบัญญัติในเรื่องใดที่เข้าสู่การพิจารณาของรัฐสภา การที่ประชาชนจะตรวจสอบการทำงานของรัฐบาล และการที่รัฐสภาจะควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินของรัฐบาลโดยการตั้งกระทู้ถามหรือเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจล้วนแต่ต้องคำนึงถึงบทบัญญัติในหมวด 5 ว่าด้วยแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐทั้งสิ้น

การจัดทำรายงานประจำปี

อันที่จริง การที่รัฐบาลจะต้องจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อรัฐสภา มิใช่เรื่องใหม่เสียทีเดียว เพราะในปัจจุบันกฎหมายหลายฉบับกำหนดให้คณะรัฐมนตรี หรือบางองค์การของรัฐต้องเสนอรายงานประจำปีต่อสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา หรือต่อประธานสภาผู้แทนราษฎรและประธานวุฒิสภา ในบางเรื่องอยู่แล้ว เช่น การเสนอรายงานผลการปฏิบัติราชการของคณะกรรมการ ป.ป.ป. การเสนอรายงานประจำปีของสำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน การเสนอรายงานของกองทุนบางกองทุน การเสนอรายงานของคณะกรรมการเลือกตั้ง เป็นต้น แต่การกำหนดให้คณะรัฐมนตรีต้องเสนอรายงานประจำปีในเรื่องแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐนั้น นับเป็นเรื่องใหม่

เอกสารที่เสนอมานี้เป็นรายงานประจำปีแสดงผลการดำเนินการในการบริหารราชการแผ่นดินของคณะรัฐมนตรีตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐในหมวด 5 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ซึ่งรัฐบาลจะต้องจัดทำเสนอต่อรัฐสภาปีละหนึ่งครั้ง ดังที่กำหนดไว้ในมาตรา 88 ทั้งนี้ เพื่อให้รัฐสภาและประชาชนได้ทราบถึงผลการดำเนินการในรอบปีที่ผ่านมา ตลอดจนทราบถึงปัญหาและอุปสรรคที่มีอยู่เพื่อว่าทุกฝ่ายจักได้เข้าใจถึงสถานการณ์ของประเทศและร่วมกันสานต่อให้แล้วเสร็จ ตลอดจนร่วมมือกันจัดปัญหาและอุปสรรคให้ลุล่วงไป เพื่อว่าจักได้นำประเทศชาติไปสู่ความสมบูรณ์พูนสุขตามความมุ่งหมายของรัฐธรรมนูญและความต้องการของประชาชนชาวไทยทุกรูปทุกนาม

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

หมวด 5

แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ

ฯลฯ

มาตรา 88 บทบัญญัติในหมวดนี้มีไว้เพื่อเป็นแนวทางสำหรับการ

ตรากฎหมาย และการกำหนดนโยบายในการบริหารราชการแผ่นดิน

ในการแถลงนโยบายต่อรัฐสภาตามมาตรา 211 คณะรัฐมนตรีที่จะเข้าบริหารราชการแผ่นดินต้องชี้แจงต่อรัฐสภาให้ชัดเจนว่าจะดำเนินการใดเพื่อบริหารราชการแผ่นดินให้เป็นไปตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐตามที่บัญญัติไว้ในหมวดนี้ และต้องจัดทำรายงานแสดงผลการดำเนินการรวมทั้งปัญหาและอุปสรรค เสนอต่อรัฐสภาปีละหนึ่งครั้ง

ฯลฯ

รายงานแสดงผลการดำเนินการของคณะรัฐมนตรี
ตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ

มาตรา 71

รัฐต้องพิทักษ์รักษาไว้ซึ่งสถาบันพระมหากษัตริย์ เอกราชและบูรณภาพ แห่งอาณาเขต

เพื่อเป็นการยืนยันแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐตามมาตรา 71 รัฐบาลได้กำหนดนโยบายไว้ชัดเจนในคำแถลงนโยบายที่แถลงต่อรัฐสภาเมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน 2540 ส่วนที่ 1 ว่า จะมุ่งเทิดทูนและพิทักษ์รักษาไว้ซึ่งสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เอกราชและบูรณภาพแห่งอาณาเขต

ในรอบหนึ่งปีที่ผ่านมา ปรากฏผลการดำเนินการ บัญหาและอุปสรรค ดังนี้

ผลการดำเนินการ

1. การพิทักษ์รักษาและเทิดทูนไว้ซึ่งสถาบันพระมหากษัตริย์

รัฐบาลยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยและสถาบันพระมหากษัตริย์ในฐานะที่ทรงเป็นประมุข ด้วยตระหนักและสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณแห่งพระมหากษัตริย์ไทยทุกพระองค์ เพราะทรงเป็นศูนย์รวมจิตใจและความจงรักภักดีของบรรดาชนชาวไทยทุกหมู่เหล่า รวมทั้งชาวต่างชาติที่ได้เข้ามาพึ่งพระบรมโพธิสมภาร ยังผลให้ชนทั้งหลายที่อาศัยอยู่บนผืนแผ่นดินไทยมีความผูกพันเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน มีความภาคภูมิใจในความเป็นชนชาติไทย และตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นที่จะต้องร่วมกันพิทักษ์รักษาไว้ซึ่งสถาบันพระมหากษัตริย์

ด้วยความสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณที่สถาบันพระมหากษัตริย์มีต่อประเทศชาติและปวงชนชาวไทย รัฐบาลจึงถือเป็นหน้าที่สำคัญที่สุดที่จะต้องแสดงความจงรักภักดีในทุกโอกาส สนับสนุนการจัดงานพระราชพิธีและรัฐพิธีสำคัญอันเกี่ยวเนื่องกับสถาบันพระมหากษัตริย์ให้ลุล่วงด้วยดีและสมพระเกียรติทุกประการ ได้สั่งการให้หน่วยงานของรัฐทุกหน่วยถือเป็นหน้าที่ที่จะต้องเร่งดำเนินการในเรื่องต่าง ๆ เพื่อสนองแนวพระราชดำริให้บรรลุผลสำเร็จโดยเร็ว เพราะการดำเนินการเหล่านี้ นอกจากจะเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมอย่างอเนกอนันต์แล้ว ยังเป็นเครื่องยืนยันความสัมพันธ์ระหว่างพระมหากษัตริย์กับปสกนิกรของพระองค์อย่างแนบแน่นอีกด้วย นอกจากนี้รัฐบาลยังได้ร่วมกับประชาชนจัดกิจกรรมเพื่อร่วมเฉลิมฉลองในโอกาสที่สำคัญ ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในมหามงคลสมัยเฉลิมพระชนมพรรษา 6 รอบ ในวันที่ 5 ธันวาคม 2542 รัฐบาลได้กำหนดแนวทางในการจัดงานเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา

6 รอบ 5 ธันวาคม 2542 ซึ่งประกอบด้วยงานด้านพิธี งานเฉลิมฉลอง งานโครงการ งานกิจกรรม งานการจัดสร้างสิ่งอนุสรณ์และถาวรวัตถุ โดยมีขอบเขตของการจัดงาน และระยะเวลาของการประดับธงและตราสัญลักษณ์งานฯ เริ่มตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม ถึงวันที่ 31 ธันวาคม 2542 ในระหว่างนี้มีโครงการ/กิจกรรมที่หน่วยงานจากทั้งภาครัฐและภาคเอกชนได้ร่วมกันจัดทำเพื่อร่วมเฉลิมพระเกียรติหลายโครงการหลายกิจกรรม ซึ่งคณะกรรมการอำนวยการจัดงานเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ฯ ได้เห็นชอบให้เป็นโครงการ/กิจกรรมเฉลิมพระเกียรติแล้วรวม 52 โครงการ

ในส่วนของงานเร่งรัดการดำเนินการตามโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริและโครงการสำคัญ ๆ ขนาดใหญ่เพื่อให้แล้วเสร็จหรือเสร็จบางส่วนก่อนวันที่ 5 ธันวาคม 2542 เพื่อถวายเป็นราชสักการะแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้แก่

- โครงการก่อสร้างทางคูขนานลอยฟ้าถนนบรมราชชนนีจากอรุณอมรินทร์ ถึงตลิ่งชัน ขณะนี้เปิดให้ประชาชนใช้แล้ว ตั้งแต่เดือนเมษายน 2541
- โครงการก่อสร้างสะพานพระราม 8 ซึ่งเป็นโครงการขนาดใหญ่ที่สำคัญ เพราะเป็นการสร้างสะพานข้ามแม่น้ำเจ้าพระยาช่วงคลองบางยี่ขันไปฝั่งกรุงเทพมหานคร แนวโครงการบางส่วนต้องผ่านสถานที่สำคัญและสถานที่ที่ได้รับการอนุรักษ์ จึงต้องคำนึงถึงความปลอดภัยเป็นพิเศษ โครงการนี้แม้จะเริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ปี 2539 แต่ก็ไม่อาจหาข้อยุติในรูปแบบและวิธีดำเนินการได้ ดังนั้นคณะรัฐมนตรีจึงได้มีมติเมื่อวันที่ 31 มีนาคม 2541 อนุมัติให้กรุงเทพมหานครดำเนินโครงการก่อสร้างสะพานพระราม 8 โดยใช้วิธีประกวดราคาออกแบบรวมก่อสร้าง (Turnkey Process) ค่าออกแบบรวมก่อสร้างวงเงิน 3,170 ล้านบาท โดยโครงการจะแบ่งเป็น 2 ตอน ซึ่งผลดำเนินการของตอนที่ 1 ตอนทางยกระดับถนนอรุณอมรินทร์ได้มีการลงนามในสัญญาฉบับบริษัท ซีโน-ไทย เอ็นจิเนียริง แอนด์ คอนสตรัคชั่น จำกัด (มหาชน) เมื่อวันที่ 29 กันยายน 2541 แล้ว สำหรับตอนที่ 2 ตอนสะพานข้ามแม่น้ำและทางยกระดับด้านฝั่งธนบุรี และฝั่งพระนครนั้น ได้ลงนามในสัญญากับกิจการร่วมค้า พีทีดี คอนสตรัคชั่น จำกัด บริษัท สก๊อตวิลสัน เคอร์เพอเรทริก (ประเทศไทย) จำกัด บริษัท แอสตีคอน คอร์ปอเรชั่น จำกัด และบริษัทพีซีดีกรุ๊ป เอ็นจิเนียริง คอนซัลแตนท์ จำกัด แล้ว เมื่อวันที่ 21 กันยายน 2541
- โครงการพัฒนาลุ่มน้ำป่าสักอันเนื่องมาจากพระราชดำริ รัฐบาลได้เร่งรัดให้ดำเนินการก่อสร้างตัวเขื่อนไปแล้วกว่าร้อยละ 95 งานขั้นต่อไปจะเป็นการก่อสร้างงานระบบชลประทาน รวมผลงานของทั้งโครงการดำเนินการไปแล้ว

ประมาณร้อยละ 73 สำหรับซื้อเขื่อน พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรง
พระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานชื่อว่า “เขื่อนป่าสักชลสิทธิ์”

- โครงการพัฒนาลุ่มน้ำปากพนังอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ขณะนี้อยู่
ระหว่างดำเนินการก่อสร้าง โดยในส่วนของโครงการก่อสร้างประตูระบายน้ำ
ปากพนังดำเนินการไปแล้วร้อยละ 64 การขุดคลองระบายน้ำร้อยละ 6
รวมผลงานของทั้งโครงการดำเนินการไปแล้วประมาณร้อยละ 21
- โครงการเขื่อนคลองท่าด่านอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ขณะนี้อยู่
ระหว่างการเวนคืนที่ดินในท้องที่จังหวัดนครนายก เพื่อใช้เป็นเส้นทางขนส่ง
วัสดุที่ใช้ในการก่อสร้าง
- โครงการแก้ปัญหาน้ำท่วมในพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑลตาม
แนวพระราชดำริ คณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ 11 สิงหาคม 2541 อนุมัติ
หลักการร่างพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดินในบริเวณที่จะเวนคืนเพื่อขุด
คลองใหม่ต่อเชื่อมคลองทวีวัฒนาและขยายคลองหัวกระบือ เพื่อให้การ
ระบายน้ำของกรุงเทพมหานครมีความสะดวกขึ้น ขณะนี้ร่างกฎหมายดังกล่าว
อยู่ในขั้นตอนการตรวจพิจารณาของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
- โครงการก่อสร้างถนนวงแหวนอุตสาหกรรม เป็นโครงการแก้ไขปัญหา
จราจรบริเวณท่าเรือคลองเตยและเขตอุตสาหกรรม จังหวัดสมุทรปราการ
ประกอบด้วยโครงการก่อสร้างสะพานข้ามแม่น้ำเจ้าพระยาบริเวณพระประแดง
และโครงการปรับปรุงถนนทางรถไฟสายเก่าเพื่อขยายถนนทางรถไฟสายเก่า
เป็น 4 ช่องทางจราจร ขณะนี้อยู่ระหว่างการตราพระราชกฤษฎีกาเพื่อเวนคืน
ที่ดิน

นอกจากโครงการเพื่อร่วมฉลองในวโรกาสดังกล่าวแล้ว รัฐบาลยังได้เร่งรัดและสานต่อ
โครงการอื่น ๆ อีก ได้แก่ โครงการปลูกป่าถาวรเฉลิมพระเกียรติซึ่งรัฐบาลได้ผลักดันให้ดำเนินการ
อย่างต่อเนื่องต่อไป โดยในปี 2541 ได้ดำเนินการปลูกป่าตามโครงการฯ เพิ่มขึ้นอีกกว่า 16,000 ไร่
โครงการการรวมน้ำใจถวายในหลวง ซึ่งเป็นการจัดหาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรให้แก่เกษตรกรที่
ยากจนโดยได้ดำเนินการขุดสระน้ำไปแล้ว 3,650 สระ โครงการก่อสร้างพระราชอุทยานเฉลิมพระเกียรติ
“พระราชอุทยานเฉลิมกาญจนาภิเษก” ซึ่งเป็นการจัดสร้างพระราชอุทยานฯ บนที่ราชพัสดุริมแม่น้ำ
เจ้าพระยา จังหวัดนนทบุรี ขณะนี้การก่อสร้างส่วนใหญ่แล้วเสร็จร้อยละ 95 และมีการรับมอบงานแล้ว
บางส่วน โครงการจัดสร้างสวนสาธารณะ “เบญจกิติ” ในพื้นที่โรงงานยาสูบเดิมบริเวณคลองเตยให้

เป็นส่วนสาธารณะเพื่อน้อมเกล้าฯ ถวายในโอกาสที่สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถทรงเจริญพระชนมพรรษา 5 รอบ ซึ่งขณะนี้อยู่ระหว่างการตรวจรับมอบแบบแปลน ในด้านการศึกษารัฐบาลได้สนับสนุนโครงการจัดตั้งมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวงให้ดำเนินการต่อไป เพื่อเป็นอนุสรณ์สถานและสืบสานพระราชปณิธานของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีในการพัฒนาคุณภาพชีวิตและกระจายโอกาสทางการศึกษาให้แก่ประชาชนในภาคเหนือ

2. การพิทักษ์รักษาเอกราชและบูรณภาพแห่งอาณาเขต

นอกจากจะประกอบด้วยชนชาติไทยอาศัยอยู่แล้ว ประเทศไทยยังมีชนต่างชาติต่างศาสนาเข้ามาพึ่งพระบรมโพธิสมภารร่วมอาศัยอยู่ด้วยมาเป็นเวลาช้านาน รัฐบาลตระหนักดีถึงความจำเป็นที่จะต้องดูแลดำเนินการให้การอยู่ร่วมกันของคนทั้งประเทศอยู่บนพื้นฐานของการยอมรับซึ่งกันและกันเพื่อมิให้เกิดปัญหาด้านความมั่นคงอันจะส่งผลกระทบต่อบูรณภาพแห่งราชอาณาจักรไทย ทั้งนี้ที่ผ่านมารัฐบาลได้ดำเนินการทุกวิถีทางที่จะประสานและสร้างความเข้าใจอันดีให้เกิดขึ้นระหว่างกลุ่มคนต่าง ๆ ซึ่งอาจจะแตกต่างกันทั้งด้านเชื้อชาติ ศาสนา ความเชื่อ รวมทั้งปรับปรุงกลไกของรัฐเพื่อให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ตอบสนองในเรื่องนี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและบังเกิดผลเป็นรูปธรรม

การดำเนินการในเรื่องนี้ที่สำคัญ ๆ ในช่วงเวลาที่ผ่านไปได้แก่ การแก้ไขปัญหาความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2541 ให้ปรับปรุงหน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบดูแลในเรื่องนี้ ซึ่งได้แก่ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) ให้สามารถทำหน้าที่เป็นองค์กรอำนวยการแก้ไขปัญหายาชายแดนภาคใต้ได้อย่างแท้จริง โดยการปรับโครงสร้างของศูนย์ฯ ใหม่ โดยในระดับนโยบายจะต้องสามารถเสนอแนะนโยบายและประสานการปฏิบัติทั้งฝ่ายพลเรือนและฝ่ายทหารในการป้องกันและปราบปรามการก่อการร้ายด้วยการมีระบบประสานงานที่มีประสิทธิภาพ สำหรับในระดับปฏิบัติได้ปรับปรุงการจัดกลุ่มงานให้เหมาะสมแยกภารกิจให้ชัดเจนและจัดส่วนราชการให้มีความยืดหยุ่น รวมทั้งปรับปรุงการจัดอัตรากำลังใหม่ด้วย ก่อนหน้านี้คณะรัฐมนตรียังได้มีมติเมื่อวันที่ 6 พฤษภาคม 2541 กำหนดแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนในการย้ายข้าราชการและพนักงานองค์กรของรัฐที่ไม่เหมาะสมออกนอกพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อให้เกิดความเป็นเอกภาพและความรวดเร็วในการแก้ไขปัญหายา

นอกจากนี้ยังได้ปรับปรุงอำนาจและขอบเขตการสั่งงานในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น มีการติดตามผลการปฏิบัติงานตามภารกิจและนโยบายอย่างจริงจัง และต้องรายงานให้ทราบทุกเดือนอย่างต่อเนื่อง ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของการดำเนินการด้านการเมือง การปกครอง ด้านสังคมจิตวิทยา ด้านการบริหารนโยบาย ด้านการต่างประเทศ ด้านการพัฒนา เศรษฐกิจ และด้านการประชาสัมพันธ์ อนึ่ง คณะรัฐมนตรียังได้มีมติเมื่อวันที่ 9 มิถุนายน 2541 เห็นชอบให้ขยายระยะเวลาการดำเนินการตามโครงการจัดส่งนักศึกษาชาวไทยที่นับถือศาสนา

อิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้เข้าศึกษาต่อมหาวิทยาลัยต่าง ๆ (พ.ศ. 2542 - 2546) เป็นระยะที่ 6 ด้วย ทั้งนี้เพราะได้เล็งเห็นศักยภาพของพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่จะต้องเร่งรัดพัฒนาให้มีความเจริญทางด้านเศรษฐกิจเพื่อพัฒนาภูมิภาคนี้ และเห็นว่าบุคลากรที่สำเร็จการศึกษาจากโครงการนี้จะเป็นผู้เชื่อมประสานความเข้าใจระหว่างหน่วยงานของรัฐ ภาคเอกชน กับประชาชนในพื้นที่ด้วย อีกโครงการที่สำคัญได้แก่โครงการให้ความช่วยเหลือผู้ร่วมพัฒนาชาติไทยเพื่อทำให้การแก้ไขปัญหาคบวงจร โดยคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 25 สิงหาคม 2541 มอบหมายให้ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้จัดทำโครงการดังกล่าวในปี 2541 และ 2542 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะยุติสถานการณ์การก่อการร้าย สร้างบรรยากาศแห่งความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน และเพื่อสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยเน้นการช่วยเหลือผู้หลงผิดที่กลับใจเข้ามาอบตัวเป็นผู้ร่วมพัฒนาชาติไทยให้สามารถประกอบอาชีพสุจริตและดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกับสังคมทั้งปวงได้อย่างสันติ นับเป็นการแก้ไขปัญหามาระยะยาว ผลการดำเนินการที่ผ่านมาได้ให้ความช่วยเหลือผู้ร่วมพัฒนาชาติไทยที่มีอยู่เดิมและเข้ามาอบตัวใหม่แล้วจำนวน 980 คน เฉพาะที่เป็นผู้ร่วมพัฒนาชาติไทยใหม่ในช่วงหนึ่งปีที่ผ่านมามีจำนวน 68 คน

สำหรับการระงับดูแลสถานการณ์ในพื้นที่จังหวัดที่มีอาณาเขตติดต่อกับประเทศกัมพูชานั้น โดยที่ในช่วงที่ผ่านมาได้มีการใช้กำลังในการแก้ไขปัญหาภายในกัมพูชา ซึ่งเป็นผลให้มีการอพยพลี้ภัยของประชาชนกัมพูชาเข้ามาตามแนวชายแดน รัฐบาลไทยได้พยายามที่จะแก้ไขปัญหาโดยร่วมกับประชาคมระหว่างประเทศเมื่อเดือนมีนาคมและเมษายน 2541 เรียกร้องให้เกิดความปรองดองในกัมพูชา และให้มีการจัดการเลือกตั้งที่เสรีขึ้น

ส่วนการแก้ไขปัญหาชนกลุ่มน้อยตามแนวชายแดนประเทศพม่าซึ่งทำให้มีการกระทบกระทั่งระหว่างไทยกับพม่ามาโดยตลอดนั้น เป็นเรื่องที่รัฐบาลให้ความสำคัญและได้ดำเนินการความพยายามต่าง ๆ ที่จะสร้างความเข้าใจกับรัฐบาลพม่า และได้กำชับให้หน่วยทหารตามแนวชายแดนมิให้มีการสนับสนุนชนกลุ่มน้อยที่มักจะลักลอบข้ามชายแดนไปมาเพื่อก่อปัญหาอาชญากรรม ขณะนี้ปัญหาการกระทบกระทั่งกันได้คลดลงอย่างเห็นได้ชัด ทำให้เกิดความสงบสุขขึ้นในบริเวณดังกล่าวขึ้นมาก

ปัญหาและอุปสรรค

ในการดำเนินการเพื่อสนองแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐตามมาตรา 71 มีปัญหาและอุปสรรคดังนี้

ในเรื่องของการดำเนินการแก้ไขปัญหาความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่ายังคงมีการก่อการร้ายในรูปแบบต่าง ๆ เกิดขึ้น ข้าราชการและพนักงานองค์กรของรัฐบางส่วนยังคงถูกรังเรียนว่ามีพฤติกรรมไม่เหมาะสม ซึ่งรัฐบาลก็ได้กำชับให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสอดส่องความเคลื่อนไหวและสถานการณ์ในพื้นที่อย่างใกล้ชิด รวมทั้งกำชับดูแลความประพฤติของเจ้าหน้าที่ทุกระดับด้วย สำหรับการดำเนินการตามโครงการจัดส่งนักศึกษาชาวไทยที่นับถือศาสนาอิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้เข้าศึกษาต่อมหาวิทยาลัยต่าง ๆ นั้น โดยที่เป็นโครงการเพื่อความมั่นคงและดำเนินการต่อเนื่องจากรัฐบาลผ่าน ๆ มาได้ดำเนินการไว้ พบว่ายังมีปัญหาหลายประการ เช่น ในเรื่องของจำนวนนักศึกษาในโครงการไม่เป็นไปตามเป้าหมาย ไม่มีการกำหนดสาขาวิชาให้นักศึกษาในโครงการเรียน ทำให้วิชาที่นักศึกษาเลือกเรียนไม่สอดคล้องกับความต้องการของส่วนราชการที่ต้องส่งมอบอัตรากำลังเพื่อรับนักศึกษาในโครงการเข้ารับราชการเป็นกรณีพิเศษ เป็นต้น

มาตรา 72

**รัฐต้องจัดให้มีกำลังทหารไว้เพื่อพิทักษ์รักษาเอกราช ความมั่นคง
ของรัฐ สถาบันพระมหากษัตริย์ ผลประโยชน์แห่งชาติ และการปกครองระบอบ
ประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และเพื่อการพัฒนาประเทศ**

เพื่อเป็นการตอบสนองแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐตามมาตรา 72 รัฐบาลได้กำหนดนโยบายเพิ่มเติมไว้ในคำแถลงนโยบายที่แถลงต่อรัฐสภาเมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน 2540 ส่วนที่ 1 ข้อ 2 นโยบายความมั่นคง ด้วยว่าจะส่งเสริมและสนับสนุนบทบาทของกองทัพในการปฏิบัติการกิจตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญให้สมบูรณ์และมีประสิทธิภาพทั้งในเรื่องของการร่วมเสริมสร้างความสัมพันธ์และความมั่นคงกับประเทศเพื่อนบ้านและมิตรประเทศ โดยใช้ศักยภาพของกองทัพ การส่งเสริมสนับสนุนกำลังพลของกองทัพให้มีความพร้อมและสามารถปฏิบัติการกิจอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น รวมทั้งการปฏิบัติการกิจซึ่งเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการแก้ไขปัญหาและการพัฒนาเศรษฐกิจ การให้บริการสาธารณสุขแก่ประชาชน การบรรเทาสาธารณภัย การรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน การรักษาทรัพยากรธรรมชาติ และการแก้ไขปัญหาสภาพแวดล้อม

ในรอบหนึ่งปีที่ผ่านมา ปรากฏผลการดำเนินการ ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ และนโยบายดังกล่าวของคณะรัฐมนตรี ดังนี้

ผลการดำเนินการ

1. การรักษาและเสริมสร้างความมั่นคงของประเทศ

1.1 การกำหนดแผนเพื่อการรักษาความสงบ

คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 29 กันยายน 2541 เห็นชอบให้จัดทำแผนสำคัญในเรื่องนี้ ได้แก่ แผนการรักษาความสงบแห่งชาติ (รช.141) เพื่อใช้เป็นแผนหลักรักษาความสงบภายในประเทศแทนแผนเดิม (รช.118) โดยกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบและแนวทางประสานงานของส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจที่เกี่ยวข้องเพื่อการรักษาความสงบภายในประเทศ อีกทั้งมีมติเห็นชอบแผนเตรียมพร้อมด้านขนส่ง ตามมติเมื่อวันที่ 3 กุมภาพันธ์ 2541 เพื่อเป็นกรอบนโยบายและแนวทางที่จะเสริมสร้างศักยภาพด้านการขนส่งให้สนองความต้องการของทหารและพลเรือนในภาวะ

ไม่ปกติจากสถานการณ์ภัยคุกคามจากภายนอกประเทศ **แผนพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคงของชาติในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 - 2544)** ตามมติเมื่อวันที่ 31 มีนาคม 2541 ซึ่งเป็นแผนหลักในการเตรียมความพร้อมของชาติในด้านต่าง ๆ ทั้งในภาวะปกติ และพร้อมที่จะรับสถานการณ์ในภาวะไม่ปกติได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่เพื่อความมั่นคงตามแนวชายแดน 31 จังหวัด และพื้นที่เพื่อความมั่นคงภายใน ซึ่งเป็นพื้นที่ที่อยู่ในแผนป้องกันประเทศ รวมทั้งพื้นที่ชุมชนบนพื้นที่สูงใน 20 จังหวัด

อนึ่ง นอกจากจะมีแผนเฉพาะดังกล่าวแล้ว คณะรัฐมนตรียังได้มีมติเมื่อวันที่ 2 ธันวาคม 2540 เห็นชอบนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ (พ.ศ. 2541 - 2544) ซึ่งเป็นกรอบและแนวทางในการแก้ไขปัญหาความมั่นคงแห่งชาติในช่วง 5 ปี คณะรัฐมนตรีเชื่อว่าการจัดทำแผนและนโยบายเหล่านี้จะช่วยเสริมการดำเนินการในด้านความมั่นคงทั่วไปของชาติให้เป็นไปด้วยดียิ่งขึ้น

1.2 การกำหนดระเบียบปฏิบัติประจำศูนย์ประสานการปฏิบัติในการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล (รปจ.ศรชล.)

คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 16 มิถุนายน 2541 เห็นชอบให้ใช้ระเบียบนี้สำหรับการประสานงานช่วยเหลือและสนับสนุนการปฏิบัติตามภารกิจของหน่วยงานต่าง ๆ ที่ปฏิบัติงานในทะเลให้มีความเป็นเอกภาพและเป็นไปในแนวทางที่สอดคล้องประสานกัน ตลอดจนเพื่อให้การช่วยเหลือประชาชนที่ประสบภัยพิบัติ และกิจกรรมอื่น ๆ ทางทะเล ได้ผลดียิ่งขึ้น

1.3 การพัฒนาความพร้อมในการป้องกันภัยทางอากาศ

มีการจัดระบบป้องกันภัยทางอากาศอัตโนมัติ ระยะที่ 3 สำหรับพื้นที่ภาคใต้ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการป้องกันภัยทางอากาศของประเทศ

1.4 การแก้ไขปัญหาความไม่สงบตามแนวชายแดน

นอกจากคณะรัฐมนตรีจะได้มีมติเมื่อวันที่ 21 เมษายน 2541 เห็นชอบให้กองทัพบกและกองทัพเรือร่วมกันกำหนดเขตรักษาความปลอดภัยในพื้นที่ของกองกำลังป้องกันชายแดน เพื่อให้การปฏิบัติภารกิจหรือการเข้าไปดำเนินการใด ๆ ของหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งของราชการและเอกชนในพื้นที่ดังกล่าวเป็นไปอย่างมีเอกภาพและประสิทธิภาพมากขึ้นแล้ว ในการแก้ไขปัญหาตามแนวชายแดนภาคใต้ คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 21 กรกฎาคม 2541 ให้แม่ทัพภาคที่ 4 มีอำนาจควบคุมและสั่งการทางยุทธการต่อหน่วยกำลังทหาร ตำรวจ และอาสาสมัครชาติในในพื้นที่เพื่อป้องกันและปราบปรามการก่อการร้ายทุกรูปแบบ ให้ตั้งกองบัญชาการเพื่อสั่งการและควบคุมการใช้อำนาจรักษาความสงบในพื้นที่ด้วย ทางด้านชายแดนติดกับประเทศลาว ได้ผลักดันให้เกิดความสงบเรียบร้อย

บริเวณชายแดนไทย - ลาว โดยผ่านกลไกคณะกรรมการร่วมมือรักษาความสงบเรียบร้อยตามชายแดนทั่วไป ไทย - ลาว ซึ่งได้มีการประชุมร่วมกันเป็นระยะ ๆ ส่วนชายแดนที่ติดต่อกับประเทศพม่า นั้น รัฐบาลได้ให้ความสำคัญกับการแก้ไขปัญหากระทบกระทั่งตามแนวชายแดนอย่างต่อเนื่อง ได้มอบหมายให้หน่วยทหารระดับสูงประสานงานกับผู้นำรัฐบาลพม่าเพื่อสร้างความเข้าใจ กำชับหน่วยทหารตามแนวชายแดนมิให้สนับสนุนชนกลุ่มน้อยที่ลักลอบข้ามชายแดนไปมาเพื่อก่อปัญหาอาชญากรรม ซึ่งปัจจุบันปัญหาต่าง ๆ ลดลงอย่างเห็นได้ชัด นอกจากนี้ยังมีกรณีพม่าสั่งปิดสะพานมิตรภาพไทย - พม่า เมื่อวันที่ 14 เมษายน 2541 อันเนื่องมาจากปัญหาความปลอดภัยและความไม่สอดคล้องของระบบราชการทั้ง 2 ฝ่าย มีผลทำให้การค้าในอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ชบเซาเป็นอย่างมาก รัฐบาลได้มอบหมายให้ผู้บังคับบัญชาระดับสูงของกองทัพไทยดำเนินการเจรจา จนในที่สุดพม่าก็ได้ยินยอมเปิดใช้สะพานดังกล่าวตามปกติอีกครั้งหนึ่งตั้งแต่วันที่ 17 กันยายน 2541 รวมทั้งยังได้มีการเจรจาให้พม่าปล่อยตัวคนไทยที่ถูกจำคุกในพม่าจำนวน 101 คน เพื่อร่วมในวโรกาสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระชนมายุ 72 พรรษาด้วย คนไทยเหล่านั้นได้เดินทางกลับประเทศไทยแล้วเมื่อวันที่ 21 กันยายน 2541

สำหรับประเทศที่มีอาณาเขตทางทะเลติดกันเช่นเวียดนามนั้น คณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ 15 กันยายน 2541 เห็นชอบให้มีการจัดทำบันทึกความเข้าใจระหว่างกองทัพเรือไทยกับกองทัพเรือเวียดนามว่าด้วยระเบียบปฏิบัติการลาดตระเวนร่วมในพื้นที่ประชิดกันทางทะเลและการจัดตั้งโครงข่ายการติดต่อสื่อสารด้วย

2. การสนับสนุนและเพิ่มประสิทธิภาพของกองทัพ

2.1 การปรับปรุงโครงสร้างของกองทัพไทย

ในการปรับปรุงโครงสร้างของกองทัพไทย รัฐบาลโดยกระทรวงกลาโหมได้ตั้งคณะกรรมการขึ้นเพื่อดำเนินการ 3 ระดับ ได้แก่ คณะกรรมการระดับกระทรวง คณะกรรมการระดับกองบัญชาการทหารสูงสุด และคณะกรรมการระดับสำนักงานปลัดกระทรวง ขณะนี้ได้ดำเนินการในระดับกองบัญชาการทหารสูงสุดและสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหมแล้ว โดยได้พิจารณาปรับปรุงแก้ไขแผนโครงสร้างกองทัพไทย 40 ในขั้นต้น รวมทั้งได้ประสานงานกับต่างประเทศที่ประสบความสำเร็จในการปฏิรูปหน่วยทหาร เพื่อให้การกำหนดแนวทางปฏิบัติในส่วนของไทยมีความเหมาะสมและเป็นไปได้มากที่สุด

2.2 การเพิ่มขีดความสามารถของหน่วยงาน

ในการนี้ได้มีการจัดตั้งหน่วยพร้อมรบเคลื่อนที่เร็วของกองทัพบกเพื่อให้สามารถปฏิบัติตามแผนเผชิญเหตุตามที่กำหนดไว้ในแผนป้องกันประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ คณะรัฐมนตรียังได้มีมติเห็นชอบให้ดำเนินการในเรื่องอื่น ๆ อีก เช่น มีมติเมื่อวันที่ 23 มิถุนายน 2541 ให้จัดทำโครงการเพิ่มขีดความสามารถในการผลิตแผนที่เชิงเส้น เชิงรหัส หรือเชิงตัวเลข เพื่อการพัฒนาระบบสารสนเทศทางภูมิศาสตร์ของประเทศ มติเมื่อวันที่ 28 เมษายน 2541 ให้เข้าร่วมโครงการร่วมมือระหว่างรัฐบาลไทยกับรัฐบาลสหรัฐอเมริกาในการจัดตั้งศูนย์และโรงเรียนกู่ทุ่นระเบิด เพื่อให้กองทัพไทยสามารถเก็บกู้และทำลายทุ่นระเบิดสังหารบุคคลในคลังและตามแนวชายแดนได้ภายในระยะเวลาที่กำหนด ให้มีการจัดทำบันทึกความเข้าใจระหว่างรัฐบาลไทยกับรัฐบาลสวีเดนว่าด้วยความร่วมมือในการประกันด้านการส่งกำลังบำรุงและสนับสนุน และกิจกรรมอื่นที่เกี่ยวข้องตามมติเมื่อวันที่ 28 กรกฎาคม 2541 รวมทั้งให้ประกาศเข้าร่วม UN Standby Arrangements System ตามมติเมื่อวันที่ 15 กันยายน 2541 ซึ่งเป็นการสร้างเสริมบทบาทในการให้ความร่วมมือกับนานาชาติและเสริมสร้างประสบการณ์ให้กับทหารไทยด้วย อนึ่ง เพื่อให้การเข้าร่วมกิจกรรมกับประเทศต่าง ๆ ของประเทศไทยเป็นไปอย่างสอดคล้องกับนโยบายความมั่นคงของรัฐบาล จึงได้มีการแต่งตั้งคณะทำงานเสนอแนวนโยบายและแนวทางปฏิบัติว่าด้วยความมั่นคงกับต่างประเทศขึ้น เพื่อทำหน้าที่ดังกล่าวด้วย

2.3 การเข้าฝึกร่วม/ผสม กับกองทัพของประเทศสหรัฐอเมริกา ภายใต้ชื่อรหัส "คอบร้าโกลด์ 98"

การเข้าฝึกร่วม/ผสมดังกล่าวมีวัตถุประสงค์เพื่อดำรงความพร้อมรบและพัฒนาขีดความสามารถของกองทัพไทยในการปฏิบัติการร่วมกับกองทัพสหรัฐอเมริกา แม้การฝึกร่วม/ผสมนี้จะป็นโครงการที่มีอยู่แล้วตามวงรอบปกติ แต่รัฐบาลนี้ได้ให้การสนับสนุนเป็นพิเศษ โดยในปี 2541 ได้ขยายการฝึกให้ครอบคลุมหลายพื้นที่ และได้มีการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่ เช่น ระบบควบคุมการบังคับบัญชาการติดต่อสื่อสารและการข่าวกรอง (Command, Control, Communication, and Intelligence -C3I) มาใช้ในการฝึกร่วมอย่างกว้างขวาง เพื่อเพิ่มทักษะและประสบการณ์ให้กับกองทัพไทยในการพิทักษ์รักษาเอกราช ความมั่นคงของรัฐ สถาบันพระมหากษัตริย์ และผลประโยชน์แห่งชาติมากยิ่งขึ้น

2.4 การสนับสนุนให้กองทัพใช้ศักยภาพที่มีอยู่เพื่อประโยชน์อื่น ๆ

คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 19 พฤษภาคม 2541 เห็นชอบในหลักการให้ปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม เพื่อให้กระทรวงกลาโหม

สามารถดำเนินกิจการอุตสาหกรรมเกี่ยวกับการป้องกันประเทศและการพลังงานทหารไปในทางที่จะเสริมสร้างความเข้มแข็งของกองทัพโดยพึ่งตนเองเป็นหลักได้ ขณะนี้ได้ส่งร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวให้สภาผู้แทนราษฎรพิจารณาแล้ว นอกจากนั้นคณะรัฐมนตรียังได้มีมติเมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2541 เห็นชอบในหลักการให้ประเทศไทยสามารถขายผลิตภัณฑ์ไฮโดรเทคนิคทางพลเรือน ซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์ของอุตสาหกรรมป้องกันประเทศ ตลอดจนอนุมัติให้เอกชนจำหน่ายผลิตภัณฑ์ที่ใช้ในราชการทหาร เช่น ข้อต่อสายพานใช้กับรถสายพานลำเลียงพล อุปกรณ์สำหรับรถหุ้มเกราะ วัตถุระเบิด และกระสุนปืน ให้แก่ต่างประเทศได้เมื่อมีการสั่งซื้อ เพื่อนำเงินตราเข้าประเทศและใช้ความสามารถของเครื่องจักรในอุตสาหกรรมทหารนี้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ปรากฏว่าสามารถนำเงินตราต่างประเทศเข้ามาเกือบ 800 ล้านบาท ภายในเวลา 1 ปี

3. การปฏิบัติภารกิจของกองทัพเพื่อประโยชน์ต่อสังคม

ภารกิจของกองทัพในด้านนี้ที่สำคัญ ได้แก่การจัดทำโครงการ "ทบ.ร่วมใจแก้ไขเศรษฐกิจชาติ" เพื่อช่วยเหลือประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อนจากภาวะวิกฤตเศรษฐกิจ การจัดตั้งศูนย์ป้องกันและปราบปรามการลักลอบทำลายทรัพยากรป่าไม้ เพื่อทำหน้าที่เสนอแนะนโยบายในการป้องกันและการกำหนดมาตรการให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องปฏิบัติ การจัดการตั้งศูนย์บรรเทาสาธารณภัย เพื่อช่วยเหลือราษฎรที่ประสบภัยแล้งและขาดแคลนน้ำ ในพื้นที่ต่าง ๆ กว่า 40 จังหวัด โดยการลำเลียงน้ำไปแจกจ่ายให้แก่ราษฎรที่ประสบปัญหาตามชุมชน เช่น วัดและโรงเรียน รวมทั้งจัดกำลังพล ยานพาหนะและอุปกรณ์ช่วยเหลือดับไฟป่าพายุโศกนาฏกรรมในจังหวัดนครราชสีมาด้วย นอกจากนี้ยังมีการเพิ่มมาตรการและความถี่ในการจัดเรือและอากาศยานวิ ออกลาดตระเวนอย่างต่อเนื่อง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดกฎหมายในทะเล ตลอดจนนำระบบติดตามอัตโนมัติ เช่น ระบบเรดาร์ระยะไกล มาใช้ในการติดตามเรือน้ำมันที่ต้องลงชายฝั่งที่เข้ามาในเขตเศรษฐกิจจำเพาะ

ปัญหาและอุปสรรค

ในการดำเนินการเพื่อสนองแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐตามมาตรา 72 พบว่ากิจกรรมส่วนใหญ่เป็นไปด้วยความราบรื่น ทั้งนี้เพราะได้รับความร่วมมืออย่างดีจากทุกหน่วยงานที่มีหน้าที่รักษาความมั่นคง ปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นจะมีสาเหตุหลักมาจากเรื่องงบประมาณที่มีจำกัด เช่น ในเรื่องการค้าขายตามระเบียบปฏิบัติประจำศูนย์ประสานการปฏิบัติในการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล พบว่าการปฏิบัติภารกิจต้องลดจำนวนเที่ยวของเรือและอากาศยานที่ทำการลาดตระเวนลง

เช่นเดียวกับการจัดตั้งหน่วยพร้อมรบเคลื่อนที่เร็วของกองทัพบก ที่ต้องดำเนินการแบบค่อยเป็นค่อยไป นอกจากนี้ ในการแก้ไขปัญหาความไม่สงบตามแนวชายแดนที่ต้องใช้กำลังคนทั้งฝ่ายทหาร พลเรือน และตำรวจ เข้าดำเนินการในบางพื้นที่ ยังมีปัญหาในเรื่องของการประสานงาน จำเป็นที่จะต้องจัดระบบและปรับปรุงให้เกิดความสอดคล้องยิ่งขึ้นเพื่อให้การปฏิบัติตามแผนต่าง ๆ บรรลุตามเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

มาตรา 73

รัฐต้องให้ความอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนา และศาสนาอื่น ส่งเสริมความเข้าใจอันดีและความสมานฉันท์ระหว่างศาสนิกชนของทุกศาสนา รวมทั้งสนับสนุนการนำหลักธรรมของศาสนามาใช้เพื่อเสริมสร้างคุณธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต

เพื่อเป็นการตอบสนองแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐตามมาตรา 73 รัฐบาลได้กำหนดนโยบายเพิ่มเติมไว้ในคำแถลงนโยบายที่แถลงต่อรัฐสภาเมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน 2540 ส่วนที่ 2 ข้อ 2.6.3 นโยบายการพัฒนาคนและสังคม ด้วย จะส่งเสริมบทบาทและองค์การศาสนาต่าง ๆ ในการเผยแพร่หลักธรรมของศาสนาเพื่อเสริมสร้างคุณธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยเฉพาะอย่างยิ่งการคุ้มครองพระพุทธศาสนาด้วยการร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อปรับปรุงกฎหมาย กฎ และระเบียบที่เกี่ยวข้องเพื่อความมั่นคงของพระพุทธศาสนา สนับสนุนการศึกษาของคณะสงฆ์ และส่งเสริมการจัดตั้งหน่วยงานส่งเสริมพระพุทธศาสนาเพื่อให้มีสถานะเป็นที่รับรองทั่วไป และสามารถที่จะดำเนินงานได้อย่างต่อเนื่อง

ในรอบหนึ่งปีที่ผ่านมา ปรากฏผลการดำเนินการ ปัญหาและอุปสรรคในเรื่องนี้ ดังนี้

ผลการดำเนินการ

1. การให้ความอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนาและศาสนาอื่น

ในปีงบประมาณ 2541 รัฐบาลได้อุดหนุนบูรณะและปฏิสังขรณ์วัดและพระอารามหลวงกว่า 4,000 แห่ง ด้วยการเร่งรัดการเบิกจ่ายและการจัดสรรเงินงบประมาณกว่า 200 ล้านบาท และอุดหนุนพัฒนาวัดทั่วไปอีก 684 แห่ง เป็นเงินงบประมาณมากกว่า 30 ล้านบาท เพื่อให้วัดเป็นศูนย์กลางชุมชนและเป็นอุทยานการศึกษา เป็นแหล่งข้อมูลทางประวัติศาสตร์ ศิลปกรรม โบราณคดี รวมทั้งดำเนินการตามโครงการลานวัด ลานใจ ลานกีฬา เพื่อให้วัดเป็นศูนย์กลางชุมชนสำหรับเยาวชนได้ออกกำลังกายและเล่นกีฬา มีวัดที่เป็นโครงการตัวอย่างภาคละ 1 วัด ได้แก่ วัดมะนาวหวาน (นครศรีธรรมราช) วัดน้ำจ้ำ (เชียงใหม่) วัดโนนแสนสุข (ศรีสะเกษ) และ วัดปัญญาบันฑิตาราม (ปทุมธานี) ซึ่งได้จัดสรรงบประมาณให้วัดละ 30,000 บาท และให้ขยายผลให้

ได้อำเภอละ 1 วัด รวม 825 วัด ในปีงบประมาณ 2542 ได้สานต่อด้วยการจัดงบประมาณสนับสนุน วัดละ 10,000 บาท นอกจากนี้ยังให้มีการยกเว้นภาษีให้การยกที่ดินให้แก่วัด มัสยิด และ วัดบาทหลวงโรมันคาทอลิกในทุกศาสนา ดังที่มีมติคณะรัฐมนตรีอนุมัติเมื่อวันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2541 ให้ออกกฎกระทรวงและพระราชกฤษฎีกาออกตามความในประมวลรัษฎากรว่าด้วยการยกเว้น รัษฎากรเพื่อยกเว้นภาษีเงินได้แก่บุคคลธรรมดา นิติบุคคล และภาษีธุรกิจเฉพาะ สำหรับการโอน กรรมสิทธิ์ หรือสิทธิครอบครองในที่ดิน โดยไม่มีค่าตอบแทนให้แก่วัดในศาสนาต่าง ๆ เพื่อเป็นการ สนับสนุนกิจการของวัดในศาสนาทั้งหลายที่จัดตั้งโดยถูกต้องตามกฎหมาย รวมทั้งยังได้ออกกฎกระทรวง ตามความในพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ.2497 ปรับลดค่าธรรมเนียมการ จดทะเบียนยกที่ดินให้แก่ศาสนสถานของศาสนาต่าง ๆ ที่ทางราชการให้การรับรองเฉพาะการได้ มาซึ่งที่ดินรวมแล้วไม่เกิน 50 ไร่ ในอัตราร้อยละ 0.01 ด้วย สำหรับการก่อสร้างวัดไทยใน ต่างประเทศ ซึ่งได้แก่ วัดลุมพินีวัน ประเทศเนปาล อันเป็นโครงการที่ได้รับอนุมัติในหลักการมา ตั้งแต่ปี 2535 นั้น รัฐบาลจัดสรรงบประมาณให้ไปดำเนินการต่อ จำนวน 5,343,000 บาท ซึ่งได้ ดำเนินการไปแล้วร้อยละ 8.24

2. การสนับสนุนการนำหลักธรรมของศาสนามาใช้เสริมสร้างคุณธรรมและ พัฒนาคุณภาพชีวิต

รัฐบาลให้ความสำคัญกับการนำหลักศาสนธรรมมาประยุกต์ใช้ในการเสริมสร้าง คุณธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิตโดยส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อเผยแพร่ศีลธรรม แก่กลุ่มเป้าหมาย เด็ก นักเรียน นักศึกษา ข้าราชการ ประชาชน และผู้ต้องขัง ปัจจุบันมีหน่วยเผยแพร่ ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคที่ได้รับการอุดหนุน จำนวน 133 หน่วย การสนับสนุนศูนย์อบรม เด็กอ่อนก่อนเกณฑ์เพื่อเตรียมความพร้อมให้เด็กวัยก่อนเข้าเรียน ในปีงบประมาณ 2541 ได้จัดสรร เงินอุดหนุน จำนวน 651,981,000 บาท แก่ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ จำนวน 73 จังหวัดในส่วนภูมิภาค และ 34 ศูนย์ในกรุงเทพมหานคร โดยส่งเสริมให้พระสงฆ์และอิหม่ามมีบทบาทในการอบรมปลูกฝัง คุณธรรมจริยธรรมทางศาสนา ประเพณี และวัฒนธรรมไทยให้แก่เด็กตั้งแต่วัยเยาว์ นอกจากนี้ยังได้ สนับสนุนสถาบันการศึกษา เช่น สถาบันราชภัฏ ถวายความรู้แก่พระสงฆ์เพื่อนำไปใช้ในการ ดำเนินงานวัฒนธรรมในชุมชนและการเผยแพร่ความรู้ด้านศาสนาแก่ชุมชนด้วย

3. การสนับสนุนการศึกษาของคณะสงฆ์

รัฐบาลได้ให้การสนับสนุนการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาเพื่อให้พระภิกษุสามเณรได้ศึกษาวิชาพระปริยัติธรรมควบคู่กับวิชาสามัญตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งในปี 2541 มีโรงเรียนพระปริยัติธรรม จำนวน 376 โรงเรียน นักเรียนทั้งหมด 67,049 รูป ใช้งบประมาณดำเนินการทั้งสิ้น 344 ล้านบาท และในส่วนของพัฒนาการศึกษาของสงฆ์ในระดับอุดมศึกษา คณะรัฐมนตรียังได้มีมติเมื่อวันที่ 20 ตุลาคม 2541 เห็นชอบการจัดตั้งส่วนงานและการแบ่งส่วนราชการของมหาวิทยาลัยมหจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ตลอดจนวางหลักการเพื่อกำหนดแนวทางการปฏิบัติในอนาคต อันจะเป็นการส่งเสริมให้มหาวิทยาลัยสงฆ์ทั้ง 2 แห่ง มีความเป็นอิสระ และมีความคล่องตัวในการบริหาร โดยไม่ต้องผูกพันกับกฎ ระเบียบ การปฏิบัติ และข้อบังคับของทางราชการอย่างที่ไม่เคยปรากฏมาก่อน ทำให้สามารถพัฒนาการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้นด้วย

อนึ่ง จากการที่คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 9 มิถุนายน 2541 เห็นชอบให้ดำเนินโครงการช่วยเหลือนักเรียนที่ได้รับผลกระทบจากภาวะวิกฤต โดยใช้เงินกู้จากธนาคารพัฒนาเอเชียเพื่อปรับโครงสร้างทางสังคม โดยกำหนดกลุ่มเป้าหมายเป็นนักเรียนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้นที่ออกจากโรงเรียนในปีการศึกษา 2541 นั้น ต่อมาคณะรัฐมนตรีได้มีมติเพิ่มเติมเมื่อวันที่ 1 กันยายน 2541 ให้เพิ่มคุณสมบัติผู้ขอรับทุนตามโครงการนี้ ซึ่งรวมถึงนักเรียนปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาซึ่งบวชเป็นพระภิกษุสามเณรด้วย รวม 45,864 รูป วงเงิน 229,320,000 บาท

ปัญหาและอุปสรรค

การดำเนินการเพื่อให้เป็นไปตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐตามมาตรา 73 มีปัญหาและอุปสรรค ดังนี้

1. การดำเนินการในบางโครงการ เช่น การก่อสร้างวัดลุมพินีวันทั่วประเทศเนปาล ประสบปัญหาบ้าง เนื่องจากภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจและมีการประกาศใช้ค่าเงินบาทลอยตัวทำให้งบประมาณในการก่อสร้างสูงขึ้นกว่าเดิมมาก จึงต้องปรับปรุงแบบรายการก่อสร้างให้สอดคล้องกับงบประมาณและความจำเป็น

2. การจัดตั้งศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์โดยใช้สถานที่ในศาสนสถาน บางศูนย์ประสบปัญหาขาดแคลนสื่อการเรียนการสอน ไม่มีความพร้อมด้านสถานที่เท่าที่ควร และครูที่เลี้ยงยังขาดประสบการณ์การดูแลเด็ก

มาตรา 74

รัฐต้องส่งเสริมสัมพันธไมตรีกับนานาประเทศ และพึงถือหลักในการปฏิบัติต่อกันอย่างเสมอภาค

เพื่อเป็นการตอบสนองแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐตามมาตรา 74 รัฐบาลได้กำหนดนโยบายเพิ่มเติมไว้ในคำแถลงนโยบายที่แถลงต่อรัฐสภาเมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน 2540 ส่วนที่ 1 ข้อ 3 นโยบายการต่างประเทศ ด้วยว่าจะยึดมั่นในพันธกรณีที่มีตามกฎหมายบัตรสหประชาชาติ สนธิสัญญา และความตกลงต่าง ๆ ที่ประเทศไทยเป็นภาคี และจะเน้นการปรับบทบาทของไทยให้เห็นเด่นชัดในวาระที่เอเซียและอาเซียนและความรับผิดชอบต่อประชาคมโลก ไม่ว่าจะเป็นในด้านการส่งเสริมมิตรภาพ ความสมานฉันท์ และความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน และประเทศในภูมิภาคเอเชีย - แปซิฟิก การเพิ่มพูนและพัฒนาความสัมพันธ์และความร่วมมือในทุก ๆ ด้านกับประเทศสมาชิกสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (อาเซียน) การส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือทางเศรษฐกิจกับประเทศคู่ค้าที่สำคัญภายใต้ระบบการค้าเสรี การร่วมมือปรับบทบาทในเวทีระหว่างประเทศในด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนและสมดุล ในด้านการคุ้มครองและส่งเสริมค่านิยมประชาธิปไตย และสิทธิมนุษยชน รวมทั้งการให้ความสำคัญในเรื่องของการคุ้มครองส่งเสริมสิทธิและผลประโยชน์ของคนไทย แรงงานไทย และธุรกิจภาคเอกชนของไทยในต่างประเทศด้วย

ในรอบหนึ่งปีที่ผ่านมา ปรากฏผลการดำเนินการ ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการเรื่องนี้ ดังนี้

ผลการดำเนินการ

1. การส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดีกับประเทศเพื่อนบ้าน

รัฐบาลตระหนักถึงความสำคัญในการสร้างและรักษามิตรไมตรีที่ดีกับประเทศเพื่อนบ้าน จึงได้ส่งตัวแทนรัฐบาลไปเยือน ขณะเดียวกันก็ได้มีโอกาสต้อนรับผู้นำของประเทศเพื่อนบ้านเป็นระยะ ๆ อย่างสม่ำเสมอ ในรอบปีที่ผ่านมา มีการเดินทางในระดับหัวหน้ารัฐบาลหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐระดับสูงเพื่อไปเยือนประเทศมาเลเซีย พม่า ลาว กัมพูชา สิงคโปร์ อินโดนีเซีย และเวียดนาม เพื่อกระชับความสัมพันธ์ เจริญและหารือในเรื่องต่าง ๆ รวมทั้งได้ต้อนรับผู้นำของประเทศเพื่อนบ้านและประเทศในภูมิภาคที่มาเยือนไทย เช่น สิงคโปร์ เวียดนาม และกัมพูชา การเยือนเหล่านี้นำไปสู่ข้อตกลงร่วมกันและผลดีอื่น ๆ ในหลายเรื่อง เช่น การขอให้อินโดนีเซียยกเว้นโทษประหารชีวิตแก่นักโทษไทย 3 คนในคดียาเสพติดที่อินโดนีเซีย การตกลงเจรจาขายข้าวให้อินโดนีเซียด้วยเงื่อนไขพิเศษ และการเจรจาให้รัฐบาลอินโดนีเซียอนุญาตให้เรือประมงไทยทำการประมงใน

น่านน้ำอินโดนีเซียได้ นอกจากนี้รัฐบาลยังได้ดำเนินความพยายามในการแก้ไขปัญหาภัยพิบัติ โดยเรียกร้องให้เกิดความโปร่งใส ยุติการใช้กำลังในการแก้ไขปัญหาและให้มีการจัดการเลือกตั้งที่เสรีและยุติธรรม ซึ่งไทยได้ส่งผู้แทนไปร่วมสังเกตการณ์การเลือกตั้งด้วย อีกทั้งได้เจรจาให้พม่ายินยอมปล่อยตัวคนไทยจำนวน 101 คน ที่ถูกจำคุกในประเทศพม่า เพื่อร่วมเฉลิมพระเกียรติในวโรกาสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระชนมายุ 72 พรรษาด้วยเมื่อวันที่ 21 กันยายน 2541 สำหรับกับประเทศมาเลเซีย ปรากฏว่าในการประชุมคณะกรรมการร่วมถาวรไทย-มาเลเซีย ว่าด้วยการขนส่งสินค้าเน่าเสียผ่านแดนมาเลเซียไปยังสิงคโปร์ ครั้งที่ 9 เมื่อวันที่ 23-24 กันยายน 2541 ได้มีข้อตกลงร่วมกันอันเป็นประโยชน์ต่อการส่งออกสินค้าของไทยหลายประการ เช่น การที่ฝ่ายมาเลเซียตกลงให้เพิ่มประเภทของสินค้าเน่าเสียที่จะขนส่งผ่านแดนมาเลเซียไปยังสิงคโปร์อีก 2 รายการ คือ เนื้อไก่แช่แข็ง และเนื้อสุกรแช่แข็ง และที่สำคัญอีกประการหนึ่งก็คือ การที่นายกรัฐมนตรีของมาเลเซียได้ตอบสนองข้อเรียกร้องของนายกรัฐมนตรีของไทยที่ขอให้ยกเลิกเพดานปริมาณสินค้าเน่าเสียจากเดิมที่กำหนดให้ผู้ส่งออกฝ่ายไทยส่งออกสินค้าเน่าเสียผ่านแดนมาเลเซียไปยังสิงคโปร์ปีละไม่เกิน 30,000 เมตริกตัน เป็นไม่มีการจำกัดเพดานอีกต่อไป ซึ่งเรื่องนี้ประเทศไทยได้เคยเรียกร้องมานานถึง 19 ปี

อนึ่ง สำหรับการให้ความช่วยเหลือด้านต่าง ๆ แก่ประเทศเพื่อนบ้านเพื่อเป็นการกระชับสัมพันธไมตรีให้แน่นแฟ้นยิ่งขึ้นนั้น ก็ได้แก่การบริจาคข้าวและจัดส่งเวชภัณฑ์เพื่อบรรเทาภัยพิบัติแล้งในอินโดนีเซีย การจัดส่งยาฆ่าแมลงและยารักษามาลาเรียเพื่อช่วยเหลือพม่า การช่วยเหลือการก่อสร้างทางในกำแพงนครเวียงจันทน์ และการผ่อนผันการส่งทรายหยาบออกไปนอกราชอาณาจักรเพื่อช่วยเหลือกิจกรรมการก่อสร้างของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เป็นต้น

ในด้านของการเจรจาเพื่อแก้ไขปัญหาชายแดนและการปักปันเขตแดน รัฐบาลได้ดำเนินการทั้งในระดับผู้นำประเทศและกลไกของคณะกรรมการร่วม รวมทั้งผลักดันในระดับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติเพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหาความไม่สงบบริเวณชายแดนร่วมกับประเทศเพื่อนบ้าน โดยชายแดนด้านพม่าได้หารือให้พม่ายินยอมรับข้อเสนอของไทยที่ให้ทั้งสองฝ่ายส่งเจ้าหน้าที่เทคนิคไปสำรวจปัญหาเขตแดนบริเวณบ้านคอกช้างเผือกและบ้านแม่โกนเกน ซึ่งเป็นเรื่องที่พม่าไม่เคยยอมตกลงมาก่อน ได้เจรจาทำความเข้าใจกับฝ่ายพม่าในเรื่องของชนกลุ่มน้อยตามแนวชายแดน เจรจาให้พม่ายินยอมที่จะเปิดสะพานมิตรภาพไทย - พม่าอีกครั้งเมื่อวันที่ 17 กันยายน 2541 หลังจากที่รัฐบาลพม่าได้สั่งปิดมาตั้งแต่วันที่ 14 เมษายน 2541 อันเนื่องมาจากปัญหาความปลอดภัย ทำให้การค้าตามแนวชายแดนไทย - พม่าสามารถดำเนินไปได้ตามปกติ ส่วนชายแดนติดกับมาเลเซียซึ่งมีปัญหาคความไม่สงบในภาคใต้ และปัญหาเขตแดนรวม 3 จุดนั้น รัฐบาลได้ดำเนินการบนพื้นฐานของหลักการไม่ได้เปรียบหรือเสียเปรียบซึ่งกันและกัน จนเมื่อเดือนเมษายน 2541 รัฐบาลได้ยืนยันการตกลงกันได้ 1 จุด คือ ที่บริเวณบ้านป่าดงเบขาร์ ซึ่งอยู่ระหว่างการจัดทำร่างความตกลง ส่วนอีก 2 จุด คือ บริเวณแม่น้ำ

ไกลกและบริเวณยอดเขาเยลี จังหวัดนราธิวาสนั้น อยู่ระหว่างการเจรจาตกลง สำหรับชายแดน
กัมพูชา รัฐบาลได้ร่วมมือกับสำนักงานข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติ (UNHCR) ให้ความ
ช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมแก่ผู้หนีภัยชาวกัมพูชา และอำนวยความสะดวกในการส่งกลับประเทศด้วย

นอกจากการสร้างความสัมพันธ์ในเรื่องต่าง ๆ ดังกล่าวแล้ว ยังได้มีการให้ความ
ร่วมมือระหว่างกันในเรื่องที่สำคัญ ๆ เฉพาะด้าน เช่น ในเรื่องของยาเสพติด ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้มีมติ
เมื่อวันที่ 29 กันยายน 2541 เห็นชอบให้ทำความตกลงไทย - เวียดนาม ว่าด้วยความร่วมมือใน
การควบคุมยาเสพติดวัตถุประสงค์เพื่อจิตประสาทและสารตั้งต้น เพื่อเป็นการยืนยันความร่วมมือ
อย่างเป็นทางการ และใช้ความตกลงดังกล่าวเป็นกรอบการประสานงานระหว่างกันต่อไป การยกเว้น
ภาษีเงินได้ให้กับองค์กรร่วมไทย - มาเลเซีย ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 8 กันยายน 2541 ซึ่งก็
เป็นไปตามความตกลงที่ได้กระทำไว้ระหว่างรัฐบาลไทยกับรัฐบาลมาเลเซีย และยังมีมติเมื่อวันที่ 29
กันยายน 2541 ยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่มในเขตพื้นที่พัฒนาร่วมไทย - มาเลเซียด้วย นอกจากนี้ยังมี
ความร่วมมือในด้านการค้าและบริการโดยคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 3 กุมภาพันธ์
2541 เห็นชอบให้จัดทำความตกลงว่าด้วยความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวระหว่างไทย - พม่า
เพื่อร่วมกันส่งเสริมการท่องเที่ยวของทั้งสองประเทศ รวมทั้งเรื่องการค้าชาย การเปิดจุดผ่านแดน
ชั่วคราว และการทำการประมง

2. การส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับประเทศสมาชิกสมาคมประชาชาติ แห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (อาเซียน)

รัฐบาลให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างความสัมพันธ์และให้ความร่วมมือเพื่อ
สนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ ของอาเซียน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องที่คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 2 ธันวาคม
2540 เห็นชอบให้ไทยร่วมลงนามในบันทึกความเข้าใจว่าด้วยการจัดตั้งมูลนิธิอาเซียนโดยได้บริจาค
เงินเข้ากองทุนมูลนิธิ ด้วย หรือการเข้าร่วมสนับสนุนในกิจการด้านอื่น ๆ กล่าวคือ ด้านแรงงาน ได้
ดำเนินโครงการด้านแรงงานของอาเซียน เช่น โครงการแรงงานสัมพันธ์ โครงการวางแผนพัฒนา
ทรัพยากรมนุษย์ และการที่ประเทศไทยรับจะเป็นเจ้าภาพจัดการแข่งขันฝีมือแรงงานอาเซียน ครั้งที่ 3
ในปลายปี 2541 ด้านการค้าและบริการ ได้สานต่อนโยบายเขตการค้าเสรีอาเซียนโดยคณะรัฐมนตรี
ได้มีมติเมื่อวันที่ 9 ธันวาคม 2540 ให้มีการลงนามในพิธีสารว่าด้วยข้อผูกพันการเปิดเสรี
การบริการ มีมติเมื่อวันที่ 14 กรกฎาคม 2541 ประกาศลดและเว้นอัตราอากรศุลกากรสำหรับสินค้า
อุตสาหกรรมบางชนิด เช่น ชิ้นส่วนรถยนต์ ตามโครงการความร่วมมือทางอุตสาหกรรมของอาเซียน
(AICO) มีมติเมื่อวันที่ 1 กันยายน 2541 ให้เข้าเป็นภาคีความตกลงว่าด้วยการยอมรับหนังสือ
รับรองการตรวจสภาพรถที่ใช้ในเชิงพาณิชย์ที่ออกสำหรับรถบรรทุกสินค้าและรถบริการ
สาธารณะโดยประเทศสมาชิกอาเซียน ส่วนในด้านสินค้าเกษตรและปศุสัตว์ มีมติเมื่อวันที่ 8
กันยายน 2541 ให้มีการลงนามในบันทึกความเข้าใจว่าด้วยแผนความร่วมมือและดำเนินการ

ร่วมกันของอาเซียนเพื่อส่งเสริมสินค้าเกษตรและป่าไม้ และผลักดันให้สินค้าเกษตรไม้แปรรูปรวมอยู่ในตารางการลดภาษี ทำให้สินค้าเกษตรเพื่อการส่งออกของไทยได้รับประโยชน์มากยิ่งขึ้นด้านการท่องเที่ยว ได้เข้าร่วมประชุมรัฐมนตรีท่องเที่ยวอาเซียนเมื่อเดือนมกราคม 2541 เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในอาเซียนและสนับสนุนให้นักท่องเที่ยวมาเที่ยวประเทศไทยมากขึ้น อันจะเป็นการนำเงินตราเข้าประเทศอีกทางหนึ่ง ด้านพลังงาน คณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ 27 มกราคม 2541 เห็นชอบการจัดทำความตกลงว่าด้วยการจัดตั้งศูนย์พลังงานอาเซียน และได้อนุมัติงบประมาณเพื่อสมทบเข้ากองทุนศูนย์พลังงานด้วย และยังสนับสนุนโครงการเชื่อมโยงสายส่งไฟฟ้าใหม่ระหว่างไทย - ลาว และเวียดนาม - ลาว ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของเครือข่ายเชื่อมโยงไฟฟ้าอาเซียน ด้านยาเสพติด ได้มีการลงนามในปฏิญญาร่วมว่าด้วยการปลอดยาเสพติดในอาเซียนเมื่อเดือนกรกฎาคม 2541 ด้านการศึกษาและวัฒนธรรม คณะรัฐมนตรีได้อนุมัติเมื่อวันที่ 16 มิถุนายน 2541 ให้แต่งตั้งคณะกรรมการประสานงานฝ่ายไทยว่าด้วยวัฒนธรรมและสนเทศอาเซียน รวมทั้งให้จัดตั้งสำนักงานเลขานุการเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียนตามโครงการเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียนขึ้นสำหรับด้านสาธารณสุข ก็ได้มีมติเมื่อวันที่ 26 พฤษภาคม 2541 เห็นชอบในปฏิญญาว่าด้วยการพัฒนาสาธารณสุขในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในทศวรรษที่ 21

นอกจากนี้รัฐบาลไทยได้เสนอแนวความคิด Flexible Engagement โดยชี้ให้ประเทศในกลุ่มอาเซียนตระหนักถึงความสำคัญในการสร้างความแข็งแกร่งร่วมกันเพื่อเผชิญกับวิกฤตทางเศรษฐกิจและปัญหาใหม่ ๆ ซึ่งอาเซียนจะต้องสามารถปรับแนวทางดำเนินการให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป โดยเฉพาะปัญหาภายในของประเทศหนึ่งที่ส่งผลกระทบต่อภูมิภาคแนวความคิดดังกล่าวได้รับการสนับสนุนจากผู้แทนประเทศต่าง ๆ และสื่อมวลชน ซึ่งได้มีการร่วมกันเรียกร้องให้ประเทศมหาอำนาจเข้ามามีบทบาทในการช่วยแก้ไขปัญหาด้วยในคราวที่มีการประชุมผู้นำเศรษฐกิจเอเปค ครั้งที่ 5 ที่ประเทศแคนาดา อนึ่ง รัฐบาลไทยได้ผลักดันและสนับสนุนให้มีการรวมอาเซียนเป็น 10 ประเทศ หรือ Southeast Asia 10 โดยให้พม่า ลาว และกัมพูชา เข้าเป็นสมาชิกอาเซียนด้วย การสนับสนุนดังกล่าวส่งผลให้พม่าและลาวมีท่าทีผ่อนปรนในเรื่องทวิภาคี ทำให้การเจรจาของไทยกับประเทศดังกล่าวสามารถบรรลุข้อตกลงได้มากยิ่งขึ้น เช่น เรื่องปัญหาเขตแดนกับพม่า

3. การส่งเสริมความสัมพันธ์กับประเทศคู่ค้าที่สำคัญและความร่วมมือกับประเทศต่าง ๆ ทั้งในระดับพหุภาคีและทวิภาคี

3.1 ระดับพหุภาคี

3.1.1 การปฏิบัติตามพันธกรณี สนธิสัญญาและความตกลงต่าง ๆ ขององค์การการค้าโลก (WTO)

รัฐบาลได้ดำเนินการเจรจาเปิดเสรียิ่งขึ้น โดยเฉพาะการเปิดตลาดสำหรับสินค้าเกษตร ซึ่งมีการดำเนินนโยบายและมาตรการนำเข้าวัตถุดิบอาหารสัตว์ เช่น ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ การเปิดตลาดนำเข้านมผงขาดมันเนย นมข้นจืด และนมพร้อมดื่ม มีการให้ปรับปรุงตารางข้อผูกพันการค้าบริการด้านการเงินในกรอบ WTO เมื่อเดือนธันวาคม 2540 และคณะรัฐมนตรียังได้มีมติเมื่อวันที่ 25 พฤศจิกายน 2540 เห็นชอบให้มีการลงนามในพิธีสารฉบับที่ 4 ว่าด้วยการบริการสาขาโทรคมนาคมพื้นฐาน ตามความตกลงทั่วไปของ WTO ด้วย นอกจากนี้ได้ส่งผู้แทนเข้าร่วมการประชุมรัฐมนตรี WTO ครั้งที่ 2 เมื่อเดือนพฤษภาคม 2541 เพื่อแสดงเจตนารมณ์ในการปฏิบัติตามพันธกรณีที่มีอยู่ และรับทราบแนวโน้มและทิศทางของการเจรจาเพื่อกำหนดกฎระเบียบทางการค้าระหว่างประเทศในเรื่องใหม่ ๆ เช่น สิ่งแวดล้อม และพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น

3.1.2 การเข้าร่วมกิจกรรมของกลุ่มเอเปค

คณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2541 ให้มีการลงนามในความตกลงการจัดทำฐานข้อมูลพิกัดอัตราศุลกากรภายใต้กรอบเอเปค โดยจะนำข้อมูลที่ได้เปิดเผยต่อสาธารณชนแล้ว เผยแพร่ในเครือข่าย Internet ต่อไป มีการเข้าร่วมในคณะทำงานพัฒนาการศึกษาและทรัพยากรมนุษย์ของเอเปค ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 3 มีนาคม 2541 ให้จัดตั้งศูนย์คาดการณ์เทคโนโลยีเอเปค เพื่อประสานความร่วมมือในการศึกษานาถาระยะไกลทั้งในด้านวิทยาศาสตร์ เศรษฐกิจและสังคม เพื่อหาเทคโนโลยีใหม่ที่จะใช้ร่วมกัน ศูนย์ดังกล่าวจะตั้งอยู่ในประเทศไทย นอกจากนี้เพื่ออำนวยความสะดวกในการเดินทางเข้ามาในประเทศไทยเป็นการชั่วคราวเพื่อประกอบธุรกิจของนักธุรกิจคนชาติกลุ่มเอเปค คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 20 ตุลาคม 2541 อนุมัติหลักการร่างกฎกระทรวงออกตามความในพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 เพื่อกำหนด Multiple Entry Visa ภายใน 3 ปี ให้แก่นักธุรกิจเอเปคด้วย อนึ่ง ในการประชุมผู้นำเศรษฐกิจเอเปค ครั้งที่ 6 ซึ่งมีขึ้นระหว่างวันที่ 17 - 18 พฤศจิกายน 2541 ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์ ประเทศมาเลเซีย และประเทศไทยได้เข้าร่วมประชุมด้วยนั้น รัฐบาลได้ใช้เวทีดังกล่าวในการสร้างความเชื่อมั่นในแนวโน้มเศรษฐกิจของไทยและผลักดันให้ผู้นำเอเปคแสดงออกถึงเจตนารมณ์ร่วมในการแก้ไขปัญหาวิกฤตการณ์ทางการเงินและเศรษฐกิจ และผลักดันให้มีความร่วมมือทางเศรษฐกิจอย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรม รวมทั้งสนับสนุนความร่วมมือด้านพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ คลื่นลูกใหม่ทางการค้าระหว่างประเทศ และเสนอให้จัดตั้ง APEC Electronic Commerce Resources Center ในประเทศไทย เพื่อเป็นศูนย์ฝึกอบรมและเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับเรื่องนี้ด้วย

3.1.3 การร่วมมือกับสหภาพยุโรป

รัฐบาลได้ปฏิบัติตามพันธกรณีโดยคณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ 14 สิงหาคม 2541 ให้ยกเลิกการเรียกเก็บค่าธรรมเนียมพิเศษการส่งออกตลับลูกปืนไปสหภาพยุโรป เพื่อให้สอดคล้องกับการที่สหภาพยุโรปประกาศยกเลิกการเก็บภาษีตอบโต้การอุดหนุนสินค้า

ดังกล่าวจากไทยไปแล้ว และมีมติเมื่อวันที่ 1 กันยายน 2541 ให้จัดทำบันทึกความเข้าใจว่าด้วยโครงการความร่วมมือด้านสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาระหว่างสหภาพยุโรปกับอาเซียน นอกจากนี้สหภาพยุโรปจะทบทวนระบบ GSP รอบใหม่ ซึ่งไทยได้ขอให้พิจารณาสินค้าเกษตรและสินค้าอุตสาหกรรม รวม 12 รายการ ของไทยใหม่ด้วย

3.1.4 การจัดตั้งศูนย์เทคโนโลยีสิ่งแวดล้อมเอเชีย - ยุโรป

คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 10 พฤศจิกายน 2541 เห็นชอบและให้สนับสนุนการจัดตั้งศูนย์เทคโนโลยีสิ่งแวดล้อมเอเชีย - ยุโรป ขึ้นในประเทศไทยเพื่อทำหน้าที่ในการประสานเชื่อมโยงความร่วมมือและการดำเนินกิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อมระหว่างประเทศสมาชิกเอเซม ทั้ง 25 ประเทศ ทำหน้าที่วิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีและการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม ตลอดจนเป็นหน่วยให้คำปรึกษาแก่ภาครัฐและเอกชนในการแก้ไขปัญหาและส่งเสริมการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมด้วยโดยคำนึงถึงการพัฒนาที่ยั่งยืน

3.2 ระดับทวิภาคี

การร่วมมือกับประเทศต่าง ๆ ในระดับทวิภาคีนั้นมีทั้งในรูปแบบของการเดินทางไปเยือนประเทศต่าง ๆ และการจัดทำความตกลงในเรื่องสำคัญ ๆ ที่จะส่งผลให้การดำเนินความสัมพันธ์ในแต่ละด้านเป็นไปด้วยความราบรื่นมากขึ้น เช่น การเดินทางไปเยือนประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งเป็นที่มาของการเจรจาให้สหรัฐอเมริกาคืนสิทธิ GSP ให้กับสินค้าไทย และสหรัฐอเมริกาได้ยืนยันสนับสนุนการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจและให้ความช่วยเหลือโดยตรงแก่ไทยในด้านต่าง ๆ รวมทั้งยินยอมให้ไทยหลุดพ้นจากพันธะการเงินภายใต้การซื้อเครื่องบิน F/A-18 โดยไม่ต้องจ่ายค่าปรับการยกเลิกสัญญาด้วย สำหรับในทวีปยุโรป มีการเดินทางไปเยือนสหราชอาณาจักรเบลเยียมและอิตาลี และการเดินทางไปเยือนประเทศออสเตรเลียในทวีปออสเตรเลีย ส่วนภายในภูมิภาคนี้ได้เดินทางไปเยือนสาธารณรัฐประชาชนจีน ซึ่งนำไปสู่การจัดทำแผนงานความร่วมมือไทย - จีน และความร่วมมือด้านการก่อสร้างถนนวงแหวนและสะพาน และโครงการปลูกป่า การเยือนประเทศสาธารณรัฐเกาหลี ซึ่งคณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ 14 กรกฎาคม 2541 เห็นชอบให้มีการทำความตกลงว่าด้วยการจัดตั้งคณะกรรมการการค้าไทย - เกาหลี โดยเน้นความร่วมมือด้านเศรษฐกิจการพัฒนาภูมิภาคและอนุภูมิภาค มีการเจรจากับประเทศบรูไนเพื่อให้รับคนไทยไปทำงานก่อสร้างสนามแข่งขันกีฬาซีเกมส์ในบรูไนด้วย นอกจากนี้คณะรัฐมนตรียังได้เห็นชอบให้มีการจัดทำปฏิญญาสนธิสัญญา อนุสัญญาความตกลงและบันทึกความเข้าใจ ในอีกหลายเรื่อง เช่น ปฏิญญาร่วมระดับรัฐมนตรีด้านการตรวจและควบคุมเรือในฐานะเจ้าของท่า ความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวกับโรมาเนีย การทำสนธิสัญญาว่าด้วยความร่วมมือในการบังคับให้เป็นไปตามคำพิพากษาในคดีอาญาระหว่างไทยกับอิสราเอล การทำสนธิสัญญาระหว่างราชอาณาจักรไทยกับสาธารณรัฐประชาชนบังกลาเทศว่าด้วยการส่งผู้ร้ายข้ามแดน ซึ่งการปฏิบัติตามสนธิสัญญาลักษณะนี้จะต้องใช้ความละเอียดรอบคอบอย่างยิ่ง เพราะเกี่ยวข้องกับบุคคล

หลายกลุ่ม และอาจกลายเป็นประเด็นปัญหาทางการเมืองระหว่างประเทศได้ ดังนั้นทุกครั้งที่รัฐบาลจึงได้ดำเนินการด้วยความระมัดระวังโดยถือหลักความถูกต้องและผลประโยชน์ของประเทศชาติเป็นสำคัญ นอกจากนี้ยังได้ลงนามในสัตยาบันอนุสัญญาว่าด้วยความช่วยเหลือซึ่งกันและกันทางการศาลในคดีศาลแพ่งและพาณิชย์กับทางด้านอนุญาโตตุลาการระหว่างไทยกับประเทศต่าง ๆ เช่น ฝรั่งเศส และสเปน ความตกลงว่าด้วยบริการเดินอากาศ ความตกลงเพื่อการเว้นการเก็บภาษีซ้อน ความตกลงว่าด้วยความร่วมมือในการใช้พลังงานนิวเคลียร์ในทางสันติกับอาร์เจนตินา ความตกลงว่าด้วยการฝึกอบรมและการวิจัยกับฝรั่งเศสเพื่อพัฒนาความร่วมมือว่าด้วยอุดมศึกษาและการวิจัยด้วยการแลกเปลี่ยนบุคลากรและข้อสนเทศและเอกสารเฉพาะเรื่อง บันทึกความเข้าใจว่าด้วยโครงการความร่วมมือในการส่งเสริมการเกษตรและธุรกิจการเกษตรกับออสเตรเลีย บันทึกความเข้าใจเกี่ยวกับความร่วมมือทางการศึกษาระหว่างทบวงมหาวิทยาลัยกับรัฐบาลมอนทอลนิวฟาวด์แลนด์และเลบราดอร์ ประเทศแคนาดา เพื่อให้เป็นข้อตกลงแผนแม่บทในการดำเนินความร่วมมือทางวิชาการระดับอุดมศึกษาของทั้งสองประเทศ และบันทึกความเข้าใจว่าด้วยความร่วมมือทางวิชาการเกษตรและเทคโนโลยีกับอินเดีย เป็นต้น

4. การเสริมสร้างบทบาทของประเทศไทยในประชาคมโลก

รัฐบาลได้ดำเนินการเพื่อเสริมสร้างบทบาทของประเทศไทยในเวทีประชาคมโลก โดยการดำเนินการที่สำคัญ ได้แก่ การให้ความร่วมมือกับองค์การสหประชาชาติในเรื่องต่าง ๆ เช่น การที่คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 15 กันยายน 2541 ประกาศเข้าร่วม UN Standby Arrangement System การถือปฏิบัติตามมติคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติที่กำหนดมาตรการคว่ำบาตรประเทศต่าง ๆ สนับสนุนการปรับปรุงและพัฒนากฎหมายการค้าระหว่างประเทศของไทยให้สอดคล้องกับอนุสัญญาหรือกฎหมายแม่แบบต่าง ๆ ของสหประชาชาติ ได้แก่ กฎหมายว่าด้วยการซื้อขายระหว่างประเทศ การพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ ระเบียบการจัดซื้อจัดจ้างและกฎหมายว่าด้วยตัวแลกเปลี่ยนและตัวสัญญาใช้เงิน การค้าประกัน และการโอนเครดิตระหว่างประเทศ เป็นต้น การสมัครเป็นสมาชิกที่ประชุมลดกำลังอาวุธ เพื่อชี้ให้เห็นว่ารัฐบาลได้ให้ความสำคัญกับเรื่องนี้ และเป็นการสนับสนุนความสำคัญของเขตปลอดอาวุธเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ การส่งผู้เชี่ยวชาญด้านชีววิทยาเข้าร่วมปฏิบัติการกับ UNSCOM ในประเทศอิรัก เมื่อเดือนกรกฎาคม 2541 การเข้าร่วมประชุม สมัชชาสหประชาชาติ สมัยสามัญ ครั้งที่ 53 ณ นครนิวยอร์ก ประเทศสหรัฐอเมริกา เมื่อเดือนกันยายน 2541 เพื่อสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องให้นานาประเทศเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาของไทยด้านเศรษฐกิจ สิทธิมนุษยชนและยาเสพติด การเข้าร่วมจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในโอกาสครบรอบ 50 ปีปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนของสหประชาชาติ นอกจากนี้คณะรัฐมนตรียังได้มีมติเมื่อวันที่ 20 ตุลาคม 2541 ยืนยันการรับเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมสหประชาชาติว่าด้วยการค้าและการพัฒนา (อังค์ถัด - UNCTAD) ครั้งที่ 10 ซึ่งกำหนดจะจัดการประชุมประมาณเดือนกุมภาพันธ์ 2543

เพื่อเป็นการสร้างบทบาทของไทยด้านการพัฒนาในลักษณะที่ถาวรยิ่งขึ้น และจะเป็นจุดเริ่มต้นของรูปแบบการพัฒนาแนวใหม่ที่ดึงเอาสังคมพลเรือนเข้ามามีส่วนร่วมกับภาครัฐบาลในการพัฒนามากยิ่งขึ้น

สำหรับการเสริมสร้างบทบาทในองค์การระหว่างประเทศอื่น ๆ นั้น ได้แก่การที่คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 25 พฤศจิกายน 2540 เห็นชอบให้ไทยเข้าร่วมเป็นภาคีและลงนามในอนุสัญญาห้ามทุ่นระเบิดสังหารบุคคล เห็นชอบการจัดตั้งมูลนิธิพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ระหว่างประเทศ ตามมติเมื่อวันที่ 27 มกราคม 2541 เห็นชอบให้มีการร่วมลงนามในกฎบัตรทางทะเล ตามมติเมื่อวันที่ 26 พฤษภาคม 2541 ซึ่งเป็นการให้สัตยาบันที่จะร่วมกันรักษาและพิทักษ์สภาวะแวดล้อมของทะเล มหาสมุทร และสิ่งแวดล้อมชายฝั่ง เห็นชอบให้การรับรองปฏิญญาสากลว่าด้วยการผลิตที่สะอาด ตามมติเมื่อวันที่ 22 กันยายน 2541 และเห็นชอบการให้สัตยาบันแก่อนุสัญญาขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ ฉบับที่ 100 ตามมติเมื่อวันที่ 29 กันยายน 2541 เป็นต้น

การเข้าร่วมลงนามและให้สัตยาบันความตกลงระหว่างประเทศเหล่านี้เป็นการยืนยันการส่งเสริมสัมพันธ์ไมตรีกับนานาประเทศและหลักในการปฏิบัติต่อกันอย่างเสมอภาคตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐในมาตรา 74

ปัญหาและอุปสรรค

ในการดำเนินการเพื่อให้เป็นไปตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐตามมาตรา 74 พบว่ามีปัญหาและอุปสรรคบางประการ เช่น การที่สหภาพยุโรปซึ่งเป็นตลาดใหญ่และคู่ค้ารายสำคัญ แจ้งว่าอาจต้องตัด GSP ไทย ในปี 2542 ซึ่งจะทำให้การส่งออกของไทยได้รับผลกระทบเป็นอย่างมาก และไทยจะต้องสูญเสียรายได้ที่เป็นเงินตราต่างประเทศเป็นจำนวนมหาศาล จำเป็นที่จะต้องเร่งดำเนินการเจรจาต่อรองทุกวิถีทาง รวมทั้งกำหนดมาตรการเตรียมพร้อมสนับสนุนอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบในส่วนของความสัมพันธ์กับกลุ่มประเทศสมาชิกสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้หรืออาเซียนนั้น ประเทศสมาชิกบางประเทศยังมีความเข้าใจไม่ตรงกันเกี่ยวกับแนวความคิด เรื่อง Flexible Engagement เนื่องจากเป็นแนวคิดใหม่และเป็นเรื่องที่ละเอียดอ่อน จำเป็นต้องสร้างความเข้าใจและการยอมรับให้เกิดขึ้นด้วยวิธีการที่เหมาะสม

มาตรา 75

รัฐต้องดูแลให้มีการปฏิบัติตามกฎหมาย ค้ำครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคล จัดระบบงานของกระบวนการยุติธรรมให้มีประสิทธิภาพและอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนอย่างรวดเร็วและเท่าเทียมกัน รวมทั้งจัดระบบงานราชการและงานของรัฐอย่างอื่นให้มีประสิทธิภาพเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน

รัฐต้องจัดสรรงบประมาณให้พอเพียงกับการบริหารงานโดยอิสระของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ศาลรัฐธรรมนูญ ศาลยุติธรรม ศาลปกครอง คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ และคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน

เพื่อเป็นการตอบสนองแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐตามมาตรา 75 นี้ รัฐบาลได้กำหนดนโยบายเพิ่มเติมไว้ในคำแถลงนโยบายที่แถลงต่อรัฐสภาเมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน 2540 ส่วนที่ 1 ข้อ 1.1 นโยบายการปฏิรูปทางการเมือง และข้อ 1.2 นโยบายการปฏิรูประบบราชการ กับส่วนที่ 2 ข้อ 1.2 การบรรเทาผลกระทบทางเศรษฐกิจ และข้อ 2.6 ด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ด้วยว่าจะเร่งรัดการออกกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ กฎหมายอื่น ๆ กฎ ข้อบังคับ และการดำเนินการอื่นใด เพื่ออนุวัติการให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย หรือเพื่อให้บทบัญญัติในรัฐธรรมนูญ มีความสมบูรณ์และบังเกิดผลในทางปฏิบัติ รวมทั้งการสนับสนุนกิจการขององค์กรทั้งหลายที่จัดตั้งขึ้นใหม่หรืออยู่ระหว่างเตรียมการจัดตั้งขึ้นตามรัฐธรรมนูญเพื่อให้สามารถปฏิบัติภารกิจในฐานะองค์กรควบคุมหรือตรวจสอบทางการเมือง การปกครอง และการบริหารได้อย่างมีอิสระและมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังกำหนดเป็นนโยบายที่จะปฏิรูประบบบริหารราชการ เพื่อปรับปรุงและเร่งรัดการจัดโครงสร้างและระบบงานของกระบวนการยุติธรรมให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญเพื่อให้สามารถค้ำครองสิทธิ เสรีภาพและอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพ รวดเร็วและเสมอภาค ปรับปรุงภาคราชการให้เป็นระบบเปิด และบริหารงานเพื่อเพิ่มความสามารถในการปฏิบัติงานเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนได้ดียิ่งขึ้น

ในรอบหนึ่งปีที่ผ่านมา ปรากฏผลการดำเนินการ ปัญหาและอุปสรรค ดังนี้

ผลการดำเนินการ

1. การดูแลให้มีการปฏิบัติตามกฎหมายและการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคล

1.1 การเร่งรัดการออกกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ กฎหมายอื่น ๆ กฎ ข้อบังคับ และการดำเนินการอื่นใด เพื่ออนุวัติการให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย หรือเพื่อให้บทบัญญัติในรัฐธรรมนูญมีความสมบูรณ์และบังเกิดผลในทางปฏิบัติ

รัฐบาลได้ให้ความสำคัญกับการดำเนินการในมาตราชี้ จึงแต่งตั้งคณะกรรมการนโยบายและประสานงานการดำเนินการให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ ขึ้นมาคณะหนึ่ง เมื่อวันที่ 28 พฤศจิกายน 2540 เพื่อทำหน้าที่ในการกำหนดนโยบาย จัดลำดับความสำคัญเร่งด่วนและแนวทางในการจัดทำกฎหมาย กฎ ข้อบังคับ ระเบียบ ตลอดจนมาตรการต่าง ๆ เพื่อให้เป็นไปตาม รัฐธรรมนูญ นอกจากนี้รัฐบาลยังได้กำหนดแผนปฏิบัติการเพื่อกำหนดเค้าโครงการดำเนินการ ระยะเวลาที่จะต้องปฏิบัติให้แล้วเสร็จ รวมทั้งกำหนดหน่วยงานผู้รับผิดชอบให้ชัดเจน ดังที่ได้เสนอแผนปฏิบัติการนี้ให้คณะรัฐมนตรีทราบเมื่อวันที่ 27 มกราคม 2541 และได้รายงานความคืบหน้าในการ เร่งรัดเรื่องนี้ให้คณะรัฐมนตรีทราบ เมื่อครบกำหนด 3 เดือน 6 เดือน 9 เดือน และหนึ่งปีตามลำดับตามผลการดำเนินการในภาคผนวกที่แนบมานี้

1.2 การกำหนดนโยบายและออกกฎหมายเพื่อคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคล

1.2.1 การจัดทำนโยบายและแผนปฏิบัติการแม่บทด้านสิทธิมนุษยชน

เพื่อเป็นการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ตลอดจนเพื่อเป็นการแก้ปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนในประเทศไทย นายกรัฐมนตรีได้มีคำสั่งที่ 125/2541 ลงวันที่ 2 กรกฎาคม 2541 แต่งตั้งคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการจัดทำนโยบายและแผนปฏิบัติการแม่บทด้านสิทธิมนุษยชน เพื่อทำหน้าที่ดังกล่าว รวมทั้งให้ประสานงานกับคณะกรรมการฉลองครบรอบ 50 ปี ปริญญาสาเกล้าว่าด้วยสิทธิมนุษยชนของสหประชาชาติ ในการจัดทำนโยบายและแผนนี้ ให้มีการจัดทำประชาพิจารณ์โดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชน ทั้งนี้คณะกรรมการจะต้องนำเสนอ นโยบายและแผนปฏิบัติการแม่บทด้านสิทธิมนุษยชนต่อคณะรัฐมนตรีภายในหนึ่งปี

1.2.2 การยกเลิกพื้นที่ประกาศใช้กฎอัยการศึก

เนื่องจากคณะรัฐมนตรีได้พิจารณาเห็นว่านับแต่ปี พ.ศ. 2534 มาจนถึง พ.ศ. 2541 รวมเป็นเวลา 7 ปี ได้มีการประกาศกฎอัยการศึกในพื้นที่ 87 อำเภอของ 21 จังหวัด ซึ่งบางจังหวัดก็มีการประกาศคลุมพื้นที่ทั้งจังหวัดหรือคลุมอำเภอเมืองด้วย ในปัจจุบันการประกาศใช้กฎอัยการศึกเช่นนี้อาจหมดความจำเป็น จึงได้มีมติในการประชุมเมื่อวันที่ 31 มีนาคม 2541 ให้มีการพิจารณาทบทวนความจำเป็นและความเหมาะสมอีกครั้งหนึ่ง ปราบกฏผลการพิจารณาว่าการประกาศใช้กฎอัยการศึกควรคงไว้เฉพาะพื้นที่ที่จำเป็นต้องใช้กำลังทหารปฏิบัติการในพื้นที่นั้นเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยและเพื่อคุ้มครองการปฏิบัติหน้าที่ของฝ่ายทหาร ส่วนพื้นที่ที่หมดความจำเป็นให้ยกเลิก คณะรัฐมนตรีจึงได้ดำเนินการให้มีการยกเลิกการประกาศใช้กฎอัยการศึกในพื้นที่ที่หมดความจำเป็นแล้ว จำนวน 16 อำเภอ ใน 10 จังหวัด และได้แก้ไขพื้นที่ประกาศใช้กฎอัยการศึกให้สอดคล้องกับการแบ่งเขตการปกครองของกระทรวงมหาดไทย ขณะนี้อยู่ระหว่างขั้นตอนการดำเนินการของสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีในการขอพระราชทานพระมหากรุณาเพื่อทรงลงพระปรมาภิไธยต่อไป

1.3 การควบคุมดูแลให้มีการปฏิบัติตามกฎหมายและการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของบุคคล

รัฐบาลได้จัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการขึ้นเมื่อวันที่ 18 มิถุนายน 2541 และคณะรัฐมนตรียังได้มีมติเมื่อวันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2541 อนุมัติหลักการร่างกฎกระทรวงที่ออกตามความในพระราชบัญญัติในเรื่องนี้ เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการปฏิบัติในการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารของราชการ ข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล และกำหนดบุคคลผู้มีสิทธิดำเนินการเกี่ยวกับข้อมูลแทนผู้เยาว์ ในขณะนี้ได้ประกาศใช้กฎกระทรวงทั้ง 3 ฉบับดังกล่าวในราชกิจจานุเบกษาแล้ว

2. การจัดระบบงานของกระบวนการยุติธรรมให้มีประสิทธิภาพและอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนอย่างเร่งด่วนและเท่าเทียมกัน

2.1 การปรับปรุงโครงสร้างของกระบวนการยุติธรรม

2.1.1 การจัดตั้งสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

รัฐบาลได้พิจารณาเห็นสมควรปรับปรุงการบริหารงานของกรมตำรวจเสียใหม่ เพื่อพัฒนาระบบการจัดการและการบริหารให้คล่องตัว รวดเร็ว และประชาชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการ ในการกำหนดนโยบายและตรวจสอบการบริหารกิจการตำรวจ ในรูปของคณะกรรมการทั้งในระดับชาติและระดับจังหวัด เพื่อกระจายอำนาจการบริหารงานไป

ยังหน่วยงานระดับพื้นที่ได้อย่างเบ็ดเสร็จเด็ดขาด มีเอกภาพในการบังคับบัญชาและการอำนวยความสะดวก ยุติธรรมอย่างแท้จริง โดยตัดทอนหน่วยงานที่ไม่มีหน้าที่เกี่ยวกับภารกิจด้านการป้องกันปราบปราม อาชญากรรมและการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนโดยตรง เช่น ตำรวจป่าไม้ ตำรวจรถไฟ เป็นต้น และให้อยู่ในบังคับบัญชาของนายกรัฐมนตรี คณะรัฐมนตรีได้ผ่านการพิจารณาร่างพระราชกฤษฎีกาในเรื่องนี้ เมื่อวันที่ 18 สิงหาคม 2541 และวันที่ 29 กันยายน 2541 โดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 230 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย กำหนดให้โอนกรมตำรวจ กระทรวงมหาดไทย ไปจัดตั้งเป็นสำนักงานตำรวจแห่งชาติ มีฐานะเป็นกรมไม่สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวง หรือทบวง และกำหนดไว้ด้วยว่าในเรื่องอัตรากำลังและระดับตำแหน่งจะต้องไม่มีการเพิ่ม ตำแหน่ง อัตรากำลังและค่าใช้จ่ายโดยรวมด้านบุคลากร และแม้หลังจากการจัดตั้งไปครบ 3 ปี จะขอ กำหนดอัตรากำลังเพิ่มมากขึ้นเป็นกรณีพิเศษไม่ได้ พระราชกฤษฎีกาฉบับนี้มีผลใช้บังคับเป็นกฎหมาย แล้วตั้งแต่วันที่ 17 ตุลาคม 2541

2.1.2 การปรับปรุงโครงสร้างของกระทรวงยุติธรรม

(1) การจัดโครงสร้างของกระทรวงยุติธรรมและหน่วยธุรการของศาลยุติธรรม

รัฐบาลได้แต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณากำหนดโครงสร้างและจัดหน้าที่ของกระทรวงยุติธรรมขึ้นใหม่ภายหลังที่จะมีการแยกหน่วยธุรการของศาลยุติธรรมเป็นอิสระ โดยกำหนดให้เป็นศูนย์กลางการบริหารงานยุติธรรมของประเทศแทนการเป็นหน่วยงานธุรการของศาลยุติธรรม ทั้งนี้จะได้เสนอเข้าสู่การพิจารณาของรัฐสภาตามลำดับขั้นตอนต่อไป

(2) การจัดตั้งศาลและหน่วยงานสนับสนุน

รัฐบาลโดยกระทรวงยุติธรรมได้จัดตั้งศาลต่าง ๆ ขึ้นใหม่ รวมทั้งจัดตั้งศาลชั้นต้นในส่วนภูมิภาค โดยได้เปิดทำการศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ เมื่อวันที่ 1 ธันวาคม 2540 ขณะนี้ได้เตรียมการจัดตั้งศาลล้มละลาย เพื่อให้การอำนวยความสะดวกด้านการศาลในคดีล้มละลายเป็นไปด้วยความรวดเร็วเหมาะสม และสอดคล้องกับสภาวะทางเศรษฐกิจและสังคมตามร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลล้มละลายและวิธีพิจารณาคดีล้มละลาย พ.ศ. .... ซึ่งอยู่ระหว่างการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎร ส่วนงานธุรการนั้นอยู่ระหว่างการจัดหาสถานที่ วัสดุและครุภัณฑ์ ในส่วนของการจัดตั้งศาลชั้นต้นในส่วนภูมิภาคได้ดำเนินการก่อสร้างอาคารศาลจังหวัดกันทรลักษณ์และศาลจังหวัดรัตนบุรีเสร็จแล้ว ส่วนที่อยู่ระหว่างการดำเนินการก่อสร้างศาลมีศาลจังหวัดสระแก้ว ศาลจังหวัดพัทธยา และศาลจังหวัดเทิง ที่อยู่ระหว่างการจัดเตรียมสถานที่ก่อสร้าง ออกแบบอาคารสถานที่ และประกวดราคาจ้าง คือศาลจังหวัดเกาะสมุย ศาลจังหวัด

หนองบัวลำภู และศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดลพบุรี และได้เปิดทำการศาลสาขาชั่วคราวที่ ศาลจังหวัดบุรีรัมย์ (นางรอง) เมื่อวันที่ 14 พฤษภาคม 2541

ในส่วนของหน่วยสนับสนุน ได้จัดตั้งสำนักฟื้นฟูกิจการของ ลูกหนี้ โดยเปิดทำการเมื่อวันที่ 16 เมษายน 2541 เปิดดำเนินการสำนักงานคุมประพฤติประจำศาล จังหวัดสกลนคร เมื่อวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2541 ปรับปรุงอาคารสถานที่เป็นที่ทำการสำนักงานคุมประพฤติ ประจำศาลจังหวัดสิงห์บุรี ชัยภูมิ และบึงกาฬ ซึ่งดำเนินการเสร็จแล้ว ส่วนสำนักงานคุมประพฤติ อุทัยธานีและแม่สอด อยู่ระหว่างการตรวจรับงาน นอกจากนี้ได้เปิดทำการสำนักงานบังคับคดีจังหวัด อำนาจเจริญ เมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม 2541 และจังหวัดนครพนม เมื่อวันที่ 15 มิถุนายน 2541

2.2 การปรับปรุงระบบงานในกระบวนการยุติธรรม

2.2.1 การปรับปรุงแก้ไขประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง

(1) การปรับปรุงบทบัญญัติเกี่ยวกับการบังคับคดี

คณะรัฐมนตรีได้ดำเนินการให้มีการปรับปรุงบทบัญญัติของ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งในส่วนที่เกี่ยวกับการบังคับคดีตามคำพิพากษาหรือคำสั่ง เนื่องจากบทบัญญัติในบางเรื่องไม่เหมาะสมกับสภาพการณ์ปัจจุบัน ทำให้การบังคับคดีตาม คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลเป็นไปโดยล่าช้า คณะรัฐมนตรีได้เสนอร่างพระราชบัญญัติแก้ไข เพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... และร่างพระราชบัญญัติให้ใช้ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ไปยังสภาผู้แทนราษฎรแล้วเมื่อวันที่ 29 กันยายน 2541 ขณะนี้อยู่ในระหว่างการพิจารณาของคณะกรรมการวิสามัญของสภาผู้แทนราษฎร

(2) การปรับปรุงบทบัญญัติเกี่ยวกับการพิจารณาโดยขาดนัด

คณะรัฐมนตรีได้ดำเนินการให้มีการปรับปรุงบทบัญญัติของ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งในส่วนที่เกี่ยวกับการพิจารณาโดยขาดนัด เนื่องจากบทบัญญัติ ในส่วนที่เกี่ยวกับการพิจารณาโดยขาดนัดที่ใช้อยู่ในปัจจุบันมีความล้าสมัยและไม่สอดคล้องกับ สภาพการณ์ปัจจุบัน อีกทั้งมีบทบัญญัติที่ขาดความชัดเจนในหลายประการ เป็นเหตุให้การดำเนินคดี ในกรณีที่คุณขาดนัดยื่นคำให้การหรือขาดนัดพิจารณาเป็นไปโดยล่าช้า และมีข้อโต้แย้งที่คุณอาจ ใช้เป็นช่องทางในการประวิงคดีได้ จึงได้แก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติในเรื่องนี้ให้เหมาะสมและชัดเจน ยิ่งขึ้นเพื่อให้ศาลสามารถพิพากษาคดีที่คุณขาดนัดยื่นคำให้การหรือขาดนัดพิจารณาเป็นไปโดย รวดเร็ว ประหยัด และชัดเจนแน่นอนยิ่งขึ้น อันจะเป็นหลักประกันการใช้สิทธิเรียกร้องของโจทก์และ ทำให้คดีที่ค้างการพิจารณาในศาลลดน้อยลง ขณะนี้ร่างกฎหมายดังกล่าวอยู่ในระหว่างการ พิจารณาของคณะกรรมการประสานงานสภาผู้แทนราษฎร

(3) การแก้ไขเพิ่มเติมวิธีพิจารณาคดีมโนสาเร่

คณะรัฐมนตรีได้ดำเนินการให้มีการปรับปรุงบทบัญญัติเกี่ยวกับวิธีพิจารณาคดีมโนสาเร่ให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ปัจจุบัน ทำให้การพิจารณารวดเร็วขึ้น โดยให้ศาลดำเนินการไกล่เกลี่ยและเข้าช่วยเหลือคู่ความซึ่งไม่มีความรู้ทางกฎหมายเลย เพื่อให้คดีได้เสร็จสิ้นไปโดยเร็วและประหยัดค่าใช้จ่ายของคู่ความ อีกทั้งได้ปรับปรุงบทบัญญัติประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาคดีความแพ่งบางมาตราที่เกี่ยวกับอำนาจและหน้าที่ของศาล และการบังคับคดีตามคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลให้เหมาะสมและสอดคล้องกันด้วย ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้พิจารณาเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้และได้เสนอให้สภาผู้แทนราษฎรพิจารณาแล้วเมื่อวันที่ 28 กรกฎาคม 2541 ขณะนี้อยู่ในระหว่างการพิจารณาของคณะกรรมการวิสามัญของสภาผู้แทนราษฎร

(4) การแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายเกี่ยวกับพยานหลักฐานในสวนแพ่ง

คณะรัฐมนตรีได้ดำเนินการให้มีการปรับปรุงบทบัญญัติของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ในส่วนของลักษณะ 5 พยานหลักฐาน หมวด 1 หลักทั่วไป และหมวด 2 ว่าด้วยการมาศาลของพยานและการซักถามพยาน ให้ชัดเจนถึงแนวทางในการปฏิบัติและการใช้ดุลยพินิจของศาล มีการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่ เช่น การใช้ระบบการประชุมทางจอภาพ การนำสืบและการรับฟังพยานหลักฐานจากคอมพิวเตอร์และสื่ออื่นในลักษณะเดียวกันมาใช้สนับสนุนการสืบพยานในชั้นศาล เปลี่ยนแปลงแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดทำและเก็บพยานหลักฐาน ตัดกระบวนการบางขั้นตอนที่ยุ่งยาก ไม่จำเป็น หรือไม่ยืดหยุ่น และพัฒนาหลักการของกฎหมายให้ทันสมัยให้อยู่ในระดับมาตรฐานเดียวกับนานาชาติจะส่งเสริมประสิทธิภาพของศาลยุติธรรมในการอำนวยความสะดวกยุติธรรมในทางแพ่งให้แก่ประชาชนผู้มีอรรถคดี ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้พิจารณาเรื่องนี้ในคราวประชุมเมื่อวันที่ 23 มิถุนายน 2541 มีมติเห็นชอบในหลักการ ขณะนี้อยู่ในระหว่างการตรวจพิจารณาของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

2.2.2 การปรับปรุงแก้ไขประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

(1) กำหนดวิธีการถามปากคำและสืบพยานเด็ก

คณะรัฐมนตรีได้ดำเนินการให้มีการปรับปรุงบทบัญญัติของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ในส่วนที่เกี่ยวกับการกำหนดวิธีการถามปากคำและสืบพยานเด็กอายุไม่เกินสิบห้าปี และปรับปรุงวิธีการสืบพยานก่อนการฟ้องคดีต่อศาลโดยการแก้ไขประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาในเรื่องดังกล่าวให้มีกระบวนการถามปากคำและสืบพยานสำหรับเด็กเป็นพิเศษเพื่อให้เหมาะสมยิ่งขึ้น และสอดคล้องกับมาตรฐานตามข้อ 12 แห่งอนุสัญญาว่าด้วย

สิทธิเด็ก ค.ศ. 1989 และบทบัญญัติในมาตรา 4 และมาตรา 53 วรรคหนึ่ง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย นอกจากนี้ยังได้ปรับปรุงเหตุและวิธีการเกี่ยวกับการสืบพยานไว้ก่อนการฟ้องคดีต่อศาล และให้นำวิธีสืบพยานสำหรับเด็กอายุไม่เกินสิบห้าปีในชั้นศาลไปใช้กับการสืบพยานไว้ก่อนการฟ้องคดีต่อศาลด้วย ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้เสนอให้สภาผู้แทนราษฎรพิจารณาแล้วเมื่อวันที่ 28 กรกฎาคม 2541 ขณะนี้อยู่ในระหว่างการพิจารณาของคณะกรรมการสิทธิการวิสามัญของสภาผู้แทนราษฎร

(2) การปรับปรุงแก้ไขเรื่องการชั้นสูตรพลิกศพและการไต่สวนเกี่ยวกับการตายของบุคคล

คณะรัฐมนตรีได้ดำเนินการให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเพื่อกำหนดตัวบุคคลผู้เข้าร่วมทำการชันสูตรพลิกศพใหม่ รวมทั้งปรับปรุงวิธีการในการชันสูตรพลิกศพและการไต่สวนการตายของบุคคลให้เหมาะสมยิ่งขึ้น ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้พิจารณาอนุมัติหลักการร่างพระราชบัญญัตินี้ในคราวประชุมเมื่อวันที่ 21 กรกฎาคม 2541 และได้ส่งให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้ตรวจพิจารณาเสร็จแล้ว และได้ยกร่างพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ...) พ.ศ. .... เพื่อเพิ่มบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจในการตราเป็นกฎหมายอันเป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลดังกล่าว มาเพื่อพิจารณาอีกฉบับหนึ่งด้วย ขณะนี้อยู่ในระหว่างการส่งให้กระทรวงยุติธรรมพิจารณาทบทวนเพื่อความรอบคอบอีกครั้งหนึ่ง ซึ่งจะได้เสนอให้สภาผู้แทนราษฎรพิจารณาต่อไป

(3) การแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายเกี่ยวกับพยานหลักฐานในสวนอาญา

คณะรัฐมนตรีได้ดำเนินการให้มีการปรับปรุงบทบัญญัติของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ในส่วนของภาค 5 ว่าด้วยพยานหลักฐาน ในเรื่องเกี่ยวกับการรับฟังและการชั่งน้ำหนักพยานหลักฐาน การยื่นบัญชีระบุพยาน การนำสืบพยานเอกสารและการส่งดำเนินพยานเอกสาร การสืบพยานประเด็น การสืบพยานบุคคลและการฝากขังโดยระบบการประชุมทางจอภาพ การสืบพยานเด็กและผู้มีข้อจำกัดทางจิตใจ การสืบพยานบุคคลไว้ก่อน การรับฟังพยานหลักฐานชั้นไต่สวนมูลฟ้องเป็นพยานหลักฐานในชั้นพิจารณา เอกสิทธิ์ ค่าธรรมเนียมในคดีอาญา และผู้เสียหาย ให้มีความชัดเจนถึงแนวทางในการปฏิบัติและการใช้ดุลพินิจของศาล สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของทางปฏิบัติในปัจจุบัน มีความยืดหยุ่นและรัดกุม เพิ่มเติมบทบัญญัติเกี่ยวกับกระบวนการชั้นตอน และเพื่อให้มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้สนับสนุนการสืบพยานในชั้นศาล รวมทั้งพัฒนาหลักการของกฎหมายบางประการให้ทันสมัยอยู่ในระดับมาตรฐาน

เดียวกับนานาอารยประเทศ อันจะเป็นส่วนเสริมประสิทธิภาพของศาลยุติธรรมในการอำนวยความสะดวกยุติธรรมในทางอาญา คณะรัฐมนตรีได้พิจารณาเรื่องนี้เมื่อวันที่ 23 มิถุนายน 2541 และได้ลงมติอนุมัติหลักการ ขณะนี้อยู่ในระหว่างการพิจารณาของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

(4) การแก้ไขเพิ่มเติมในเรื่องของการปล่อยชั่วคราว

รัฐบาลได้ยืนยันให้มีการแก้ไขประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาต่อจากรัฐบาลชุดก่อนในส่วนที่เกี่ยวกับการควบคุมตัวผู้ต้องหา การปล่อยชั่วคราว การไต่สวนมูลฟ้อง และการกำหนดอำนาจศาลในการสั่งริบทรัพย์เพื่อให้สอดคล้องกับบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญ ในขณะที่ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาในเรื่องนี้อยู่ระหว่างการพิจารณาของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

2.2.3 การปรับปรุงแก้ไขกฎหมายล้มละลาย

คณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ 9 มิถุนายน 2541 อนุมัติหลักการร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลล้มละลายและวิธีพิจารณาคดีล้มละลาย พ.ศ. .... เพื่อจัดตั้งศาลล้มละลายขึ้นและกำหนดให้มีวิธีพิจารณาคดีล้มละลายโดยเฉพาะเพื่อสะดวก รวดเร็ว และเป็นประโยชน์ในการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน และได้ปรับปรุงบทบัญญัติบางมาตราในพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 ให้สอดคล้องกับการจัดตั้งศาลล้มละลายดังกล่าว ซึ่งได้เสนอให้สภาผู้แทนราษฎรพิจารณาแล้วเมื่อวันที่ 9 กันยายน 2541 ขณะนี้ร่างพระราชบัญญัติทั้งสองฉบับข้างต้นอยู่ในระหว่างการพิจารณาของคณะกรรมการวิสามัญของสภาผู้แทนราษฎร

3. การจัดระบบงานราชการและงานของรัฐอย่างอื่นให้มีประสิทธิภาพเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน

3.1 การจัดระบบงานราชการ

3.1.1 การดำเนินการให้มีกฎหมายว่าด้วยองค์การมหาชน

คณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติองค์การมหาชน พ.ศ. .... ในคราวประชุมเมื่อวันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2541 และได้เสนอร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ให้สภาผู้แทนราษฎรพิจารณาเมื่อวันที่ 7 กรกฎาคม 2540 ขณะนี้ได้รับความเห็นชอบจากสภาผู้แทนราษฎรแล้ว และอยู่ในระหว่างการพิจารณาของคณะกรรมการวิสามัญของวุฒิสภา

3.1.2 การจัดกลุ่มภารกิจของรัฐ

สำนักงานคณะกรรมการปฏิรูประบบราชการ สำนักงาน ก.พ. จึงได้กำหนดส่วนราชการที่จะจัดตั้งเป็นองค์การมหาชน เมื่อร่างพระราชบัญญัติองค์การมหาชน พ.ศ. .... มี

ผลบังคับใช้แล้ว และได้เสนอหลักการให้ส่วนราชการถ่ายโอนงานให้เอกชนรับไปดำเนินการแทนเพื่อลดภาระงานของภาคราชการ เช่น งานแผ่นป้ายทะเบียนรถยนต์ (กรมการขนส่งทางบก) งานวางแผนการศึกษาความเหมาะสมของโครงการ (กรมทางหลวง) เป็นต้น คณะรัฐมนตรีในคราวประชุมเมื่อวันที่ 28 กรกฎาคม 2541 พิจารณาเห็นชอบในหลักการดังกล่าว และให้สำนักงานคณะกรรมการปฏิรูประบบราชการไปพิจารณาในส่วนของผลดี ผลเสีย การกำกับดูแลความเป็นอิสระขององค์การและอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาอีกครั้งหนึ่งก่อนที่จะดำเนินการต่อไป

3.1.3 การดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา 230 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

เนื่องจากมาตรา 230 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้บัญญัติให้การรวมหรือโอนกระทรวง ทบวง กรม ที่ไม่มีการกำหนดตำแหน่งหรืออัตราข้าราชการหรือลูกจ้างเพิ่มขึ้นหรือการยุบเลิกส่วนราชการดังกล่าวสามารถทำได้โดยการตราเป็นพระราชกฤษฎีกา คณะรัฐมนตรีจึงได้ดำเนินการให้มีการตราพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... เพื่อกำหนดลักษณะของกรณีที่สามารถตราเป็นพระราชกฤษฎีกา และวิธีการดำเนินการของแต่ละกรณีและรูปแบบของพระราชกฤษฎีกาดังกล่าว รวมทั้งปรับปรุงหลักเกณฑ์การแบ่งส่วนราชการภายในสำนักงานเลขาธิการรัฐมนตรีและส่วนราชการระดับกรม เพื่อให้สอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญดังกล่าว คณะรัฐมนตรีได้อนุมัติหลักการร่างพระราชบัญญัติในเรื่องนี้เมื่อวันที่ 26 พฤษภาคม 2541 และสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้ตรวจพิจารณาร่างพระราชบัญญัตินี้เรียบร้อยแล้ว ซึ่งจะได้เสนอให้สภาผู้แทนราษฎรพิจารณาต่อไป

3.1.4 การกำหนดมาตรการปรับภาคราชการในสภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจ

รัฐบาลได้กำหนดมาตรการปรับภาคราชการในสภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจ ประกอบด้วย 6 มาตรการหลัก คือ มาตรการปรับระบบงานภาครัฐ มาตรการปรับปรุงคุณภาพข้าราชการ มาตรการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ มาตรการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น มาตรการลดบทบาทการดำเนินกิจกรรมภาครัฐ และมาตรการอื่น ๆ ตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ โดยมีแผนปฏิบัติการรองรับจำนวน 28 แผน ซึ่งในระยะสั้นให้ทุกส่วนราชการจัดทำแผน ทบทวนบทบาทภารกิจ แผนการปรับปรุงรูปแบบขั้นตอน และวิธีการทำงาน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลของส่วนราชการ และแผนการลดต้นทุนค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานบางส่วนราชการ ซึ่งคณะรัฐมนตรีในคราวประชุมเมื่อวันที่ 30 ธันวาคม 2540 เห็นชอบกับแผนปฏิบัติการตามมาตรการปรับภาคราชการในสภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจดังกล่าว และได้มอบหมายให้ส่วนราชการรับไปดำเนินการ

นอกจากนี้ ในคราวประชุมคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 10 มีนาคม 2541 คณะรัฐมนตรีได้พิจารณากำหนดแนวทางในการทบทวนบทบาท ภารกิจและหน้าที่ของสำนักงาน ที่ให้ส่วนราชการต่าง ๆ ไปจัดทำแผนด้วย ซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ร่วมกันพิจารณาแผนปฏิบัติการระยะสั้นของส่วนราชการต่าง ๆ จำนวน 126 ส่วนราชการ ปรากฏผลดังนี้

(1) แผนการปรับลดบทบาทภารกิจ มี 113 ส่วนราชการเสนอแผนปรับลดบทบาทภารกิจ จากข้อเสนอของส่วนราชการคาดว่าจะทำให้สามารถลดค่าใช้จ่ายได้ประมาณ 18,692 ล้านบาท

(2) แผนการปรับปรุงประสิทธิภาพ มี 101 ส่วนราชการ เสนอแผนการปรับปรุงประสิทธิภาพ

(3) แผนการลดต้นทุนค่าใช้จ่าย มี 31 ส่วนราชการเสนอประมาณค่าใช้จ่ายที่จะลดได้จากการปรับลดบทบาทภารกิจในระยะแรกประมาณ 124.62 ล้านบาท และอีก 929.58 ล้านบาท/ปี และมี 20 ส่วนราชการเสนอลดอัตราค่าจ้าง รวม 2,832 อัตรา แยกเป็นข้าราชการ 1,596 อัตรา ลูกจ้าง 1,236 อัตรา

3.1.5 การกำหนดมาตรการควบคุมค่าใช้จ่ายด้านบุคคลภาครัฐ

รัฐบาลได้กำหนดมาตรการควบคุมค่าใช้จ่ายด้านบุคคลของรัฐบาลโดยให้ทุกส่วนราชการระงับข้อเสนอการเปลี่ยนแปลงเงินเดือน เงินประจำตำแหน่ง สวัสดิการ หรือค่าตอบแทนอื่นใดสำหรับตำแหน่งที่กำหนดขึ้นใหม่ รวมทั้งให้ชะลอการพิจารณาเรื่องที่จะส่งผลต่อการเพิ่มขึ้นของรายจ่ายด้านบุคคลภาครัฐทั้งในปีงบประมาณ 2541 และ 2542 ซึ่งในช่วงระยะเวลาดังกล่าวให้ส่วนราชการระงับการจัดตั้งหน่วยงานใหม่หรือขยายหน่วยงานในกรมหรือภายในหน่วยงานเทียบเท่ากรมขึ้นไป ยกเว้นการจัดตั้งส่วนราชการและการโอน หรือรวมส่วนราชการตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญหรือการดำเนินการที่เป็นผลจากแผน Administrative Renewal ซึ่งเป็นเงื่อนไขที่รัฐบาลดำเนินการตามข้อตกลงกับ IMF และให้ทุกส่วนราชการควบคุมค่าใช้จ่ายด้านบุคคลให้อยู่ในกรอบของงบประมาณปี 2541 โดยส่วนราชการจะต้องจัดทำแผนการตัดลดภารกิจรอง แผนการเพิ่มประสิทธิภาพ และแผนลดค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ รวมทั้งให้พิจารณาปรับลดค่าใช้จ่ายด้านบุคคลที่ไม่มีผลกระทบต่อคนส่วนใหญ่ เช่น รายจ่ายค่าเช่าบ้านข้าราชการ เป็นต้น ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 3 กุมภาพันธ์ 2541 เห็นชอบหลักการและมาตรการดังกล่าว โดยให้ส่วนราชการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องถือปฏิบัติโดยเคร่งครัด

3.1.6 การกำหนดมาตรการด้านกำลังคนภาครัฐโดยไม่ให้เพิ่มอัตราใหม่และให้ยุบเลิกตำแหน่งที่ว่างลงจากการเกษียณอายุ

คณะรัฐมนตรีได้มีมติเพื่อกำหนดแนวทางในเรื่องของมาตรการปรับขนาดกำลังคนภาครัฐเมื่อวันที่ 28 เมษายน 2541 เกี่ยวกับการไม่ให้เพิ่มอัตราใหม่ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ.2541 และแนวทางการยุบเลิกตำแหน่ง ทั้งนี้เพื่อเป็นการลดภาระค่าใช้จ่ายภาครัฐและแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจของประเทศ

3.1.7 การจัดตั้งสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

คณะรัฐมนตรีได้ดำเนินการให้มีการโอนกรมตำรวจ กระทรวงมหาดไทย ไปจัดตั้งเป็นสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ซึ่งรายละเอียดในเรื่องนี้ได้กล่าวถึงแล้วข้างต้น

3.1.8 การกำหนดนโยบายการดำเนินการพัฒนาระบบมาตรฐานสากลของประเทศไทย ด้านการจัดการและสัมฤทธิ์ผลของงานภาครัฐ (Thailand International Public Sector Standard Management System and Outcomes (Thailand International P.S.O.))

คณะรัฐมนตรีในคราวประชุมเมื่อวันที่ 27 ตุลาคม 2541 ได้มีมติเห็นชอบให้จัดทำและพัฒนาระบบมาตรฐานสากลของประเทศไทยด้านการจัดการและสัมฤทธิ์ผลของงานภาครัฐ (Thailand International P.S.O.) ในทุกส่วนราชการ โดยให้ถือว่ากิจกรรม 5ส (สะสาง สะดวก สะอาด สุขลักษณะ และสร้างนิสัย) เป็นกิจกรรมหนึ่งที่จะช่วยให้บรรลุเป้าหมาย และให้ส่วนราชการจัดทำและพัฒนามาตรฐานงานสากลของประเทศไทย ด้านการจัดการและสัมฤทธิ์ผลของงานภาครัฐ (Thailand International P.S.O.) และได้ให้มีการพิจารณาด้วยว่าจะขยายการดำเนินกิจกรรม 5ส ดังกล่าว ไปสู่ระดับจังหวัด อำเภอ ตำบล เพื่อจะได้ครอบคลุมถึงพื้นที่ทั่วทั้งประเทศหรือไม่ เพียงใด

3.1.9 การปรับบทบาท ภารกิจ และโครงสร้างกระทรวงพาณิชย์

จากการที่รัฐบาลโดยสำนักงาน ก.พ. ได้กำหนดกลไกที่จะลดบทบาทการดำเนินกิจกรรมของรัฐนั้น ปัจจุบันกระทรวงพาณิชย์ได้ดำเนินการร่วมกับสำนักงาน ก.พ. ในการทบทวน บทบาท ภารกิจ รวมทั้งกำหนดกลยุทธ์ในการดำเนินงานและปรับปรุงโครงสร้างของส่วนราชการในกระทรวงพาณิชย์เพื่อรองรับกระแสการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอกประเทศที่ส่งผลโดยตรงต่อเศรษฐกิจของประเทศ รวมทั้งปัญหาทางเศรษฐกิจที่ประเทศไทยกำลังเผชิญอยู่ โดยได้กำหนดวิสัยทัศน์กระทรวงพาณิชย์ 2008 ให้กระทรวงพาณิชย์เป็นองค์กรนำในการผลักดันให้ประเทศไทยเป็นหนึ่งในห้าผู้นำทางการค้าต่างประเทศของเอเชีย ส่งเสริมให้มีการค้าเสรีและเป็นธรรม และให้บริการพาณิชย์อย่างมีประสิทธิภาพ โดยร่วมมือกับภาคเอกชนอย่างใกล้ชิดและเพื่อให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ดังกล่าว กระทรวงพาณิชย์ได้กำหนดกลยุทธ์ไว้ 10 ประการ ซึ่งประกอบด้วยภารกิจหลักสำคัญ 48 ภารกิจ

เช่น สร้างระบบเตือนภัย กำหนดและผลักดันสินค้าไทยที่มีศักยภาพ พัฒนาช่องทางการตลาดและระบบการกระจายสินค้า เป็นต้น นอกจากนี้ได้แบ่งแผนปรับบทบาท การกิจและโครงสร้างกระทรวงพาณิชย์เป็น 3 ระยะ

นอกจากนี้ได้ปรับปรุงโครงสร้างกระทรวงพาณิชย์ตามร่างพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการรวมต่าง ๆ ในกระทรวงพาณิชย์ รวม 8 ฉบับ ตามบทบาทภารกิจใหม่ โดยไม่มีการกำหนดตำแหน่งข้าราชการและอัตราลูกจ้างเพิ่มขึ้น

3.1.10 การแก้ไขและป้องกันการสมยอมกันในการเสนอราคา

คณะรัฐมนตรีได้กำหนดมาตรการต่าง ๆ เพื่อป้องกันหรือลดโอกาสในการสมยอมกันเสนอราคา ซึ่งได้นำรายละเอียดไปกล่าวถึงในส่วนของมาตรา 77 แล้ว

3.1.11 การปรับลดบุคลากรและปิดสำนักงานของไทยในต่างประเทศ

คณะรัฐมนตรีได้พิจารณากำหนดมาตรการในการปรับลดบุคลากรและปิดสำนักงานในต่างประเทศ โดยมีมติเมื่อวันที่ 30 ธันวาคม 2540 มอบหมายให้กระทรวงการคลังประสานกับกระทรวงที่มีสำนักงานและบุคลากรในต่างประเทศ โดยให้รัฐมนตรีเจ้าสังกัดพิจารณาขออนุมัติสำนักงานต่างประเทศ หรือยุบเลิกสำนักงาน และมอบหมายภารกิจให้กระทรวงการต่างประเทศรับผิดชอบต่อไป รวมทั้งพิจารณาทบทวนขนาดของอัตรากำลังให้คงเหลือเฉพาะเท่าที่จำเป็นในการปฏิบัติงาน แต่หากเห็นว่ายังจำเป็นต้องมีสำนักงานถาวรอยู่ต่อไปก็ให้ปรับแผนการดำเนินงานและการใช้จ่ายงบประมาณให้สอดคล้องกับจำนวนงบประมาณที่ได้รับจัดสรรในปีงบประมาณ 2541 นอกจากนี้ในคราวประชุมคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 2 มิถุนายน 2541 คณะรัฐมนตรียังได้กำหนดมาตรการเพิ่มเติมเพื่อปรับลดค่าใช้จ่ายลงอีก โดยกำหนดมาตรการเร่งด่วนในการลดจำนวนข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของสำนักงานต่าง ๆ ในต่างประเทศลงอีกและโดยเร็ว และปิดสำนักงานในต่างประเทศที่มีได้มีภารกิจที่เป็นเรื่องสำคัญเร่งด่วนของประเทศในขณะนี้ หรือที่มีลักษณะงานซ้ำซ้อนกันหน่วยงานอื่น ๆ และยังสามารถกำหนดมาตรการระยะยาวที่จะให้มีการปฏิรูประบบบริหารราชการในต่างประเทศทั้งระบบ โดยได้มอบหมายให้กระทรวงการต่างประเทศรับไปศึกษาพิจารณาและเสนอรูปแบบการบริหารราชการในต่างประเทศในอนาคต รวมถึงมาตรการ ขั้นตอน และวิธีการที่จะนำไปสู่การปฏิรูปดังกล่าว ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้พิจารณาแนวทางการปฏิรูประบบบริหารราชการในต่างประเทศและมาตรการในการดำเนินการที่กระทรวงต่างประเทศเสนอมาแล้ว ในคราวประชุมเมื่อวันที่ 29 กันยายน 2541 และให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเร่งรัดปฏิบัติตามมาตรการดังกล่าวต่อไป และให้กระทรวงการต่างประเทศติดตามผลการดำเนินงานตามมาตรการที่เสนออย่างใกล้ชิด และนำมาพิจารณาศึกษา วิเคราะห์ และกำหนดรูปแบบการปรับปรุงระบบบริหารราชการในต่างประเทศที่มีประสิทธิภาพอย่างเต็มรูปแบบให้แล้วเสร็จโดยเร็ว

3.1.12 การกำหนดหลักเกณฑ์การจัดตั้งหรือแบ่งส่วนราชการ

คณะรัฐมนตรีได้กำหนดมาตรการโดยต่อเนื่องในการกำหนดหลักเกณฑ์การจัดตั้งหรือแบ่งส่วนราชการ โดยได้มีมติในคราวประชุมเมื่อวันที่ 18 สิงหาคม 2541 ให้ถือปฏิบัติตามมาตรการให้ระงับหรือชะลอการจัดตั้งหรือขยายหน่วยงานใหม่ของส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจเพื่อลดภาระค่าใช้จ่ายภาครัฐ และมาตรการควบคุมค่าใช้จ่ายด้านบุคคลภาครัฐอย่างเคร่งครัด กล่าวคือ หากไม่เข้าข้อยกเว้นหรือไม่มีเหตุผลพิเศษที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้จริง ๆ ก็ให้ระงับหรือชะลอการพิจารณาในกรณีที่มีการขอปรับปรุงส่วนราชการระดับกรมหรือภายในกรม โดยไม่มีการเพิ่มหรือขยายส่วนราชการ แต่อาจเป็นการยุบหรือเปลี่ยนชื่อส่วนราชการให้เหมาะสมและชี้แจงว่าไม่มีการเพิ่มจำนวนข้าราชการและลูกจ้างโดยรวมของส่วนราชการ หมายความว่า จะต้องไม่ทำให้งบประมาณด้านบุคลากรของส่วนราชการนั้นเพิ่มขึ้น ในกรณีที่มีการรวมหรือการโอนกระทรวง ทบวง กรม ซึ่งผลเป็นการจัดตั้งหรือมิได้มีการจัดตั้งกระทรวง ทบวง กรม ขึ้นใหม่ โดยไม่มีการกำหนดตำแหน่งหรืออัตราของข้าราชการหรือลูกจ้างเพิ่มขึ้นด้วยการตราเป็นพระราชกฤษฎีกาตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญมาตรา 230 วรรคสอง นั้น จะต้องไม่ทำให้งบประมาณด้านบุคลากรของส่วนราชการนั้นเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ตามที่บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญมาตรา 230 วรรคสาม กำหนดว่า ภายในสามปีนับแต่วันที่มีการรวมหรือการโอนกระทรวง ทบวง กรม ตามวรรคสอง จะกำหนดตำแหน่งหรืออัตราของข้าราชการหรือลูกจ้างเพิ่มขึ้นไม่ได้ นั้น เมื่อพ้นกำหนดดังกล่าวส่วนราชการจะถือเป็นเหตุผลในการกำหนดอัตรากำลังของข้าราชการและลูกจ้างเพิ่มขึ้นเป็นกรณีพิเศษไม่ได้ ซึ่งการขอเพิ่มอัตรากำลังจะทำได้ในกรณีที่มีเหตุผลความจำเป็นจริง ๆ เท่านั้น และให้องค์การกลางบริหารงานบุคคลที่เกี่ยวข้องและคณะกรรมการกำหนดเป้าหมายและนโยบายกำลังคนภาครัฐ (คปร.) พิจารณาจัดสรรให้ตามความจำเป็นจากตำแหน่งที่สงวนไว้ไม่เกินร้อยละ 20 ของอัตราที่ว่างลงจากการเกษียณอายุราชการ

3.1.13 การพิจารณาระงับการจัดตั้งอำเภอและกิ่งอำเภอขึ้นใหม่

คณะกรรมการปฏิรูประบบราชการเห็นควรเร่งทบทวนแนวทางและหลักเกณฑ์การจัดตั้งส่วนราชการในภูมิภาคเสียใหม่ โดยระงับการจัดตั้งอำเภอและกิ่งอำเภอใหม่ เพราะการจัดตั้งส่วนราชการในภูมิภาคขึ้นใหม่โดยเฉพาะการจัดตั้งอำเภอหรือกิ่งอำเภอขึ้นใหม่นั้น นอกจากจะไม่สอดคล้องกับนโยบายการควบคุมจำนวนข้าราชการและจำนวนส่วนราชการและการกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นตามรัฐธรรมนูญแล้ว ยังจะส่งผลกระทบต่อส่วนราชการอื่น ๆ กล่าวคือ หากจัดตั้งอำเภอหรือกิ่งอำเภอขึ้นใหม่ จะต้องมีการจัดตั้งส่วนราชการประจำอำเภอตามมาอีกอย่างน้อย 12 ส่วนราชการ ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้พิจารณาเรื่องนี้ในคราวประชุมเมื่อวันที่ 7 กรกฎาคม 2541 แล้ว เห็นชอบให้ระงับการจัดตั้งอำเภอและกิ่งอำเภอขึ้นใหม่ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป ตามความเห็นของคณะกรรมการปฏิรูประบบราชการ ตามที่สำนักงานคณะกรรมการปฏิรูประบบราชการเสนอ ทั้งนี้

การยกระดับกิ่งอำเภอเป็นอำเภอให้เสนอขออนุมัติเป็นกรณี ๆ ไป และต้องหลีกเลี่ยงการเพิ่มภาระด้านงบประมาณและการเพิ่มอัตรากำลังให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

3.1.14 การกระจายอำนาจการบริหารราชการ

รัฐบาลโดยสำนักงาน ก.พ. ได้ดำเนินการกระจายอำนาจการบริหารราชการโดยจัดทำโครงการส่งเสริมการบริหารจัดการที่ดีด้วยการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP) โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะกำหนดบทบาท หน้าที่ โครงสร้าง การจัดกำลังคนและระบบการเงินที่เหมาะสมที่สุด สำหรับหน่วยงานส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น เพื่อให้หน่วยงานดังกล่าวสามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในสภาพแวดล้อมใหม่ที่มีการกระจายอำนาจให้แก่ท้องถิ่นตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ กำหนดโครงสร้าง ระบบ และขั้นตอน กระบวนการในการบริหารงานบุคคลภาครัฐที่เหมาะสมที่สุด เพื่อช่วยให้กลไกการบริหารราชการทั้งระดับราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และตอบสนองภายใต้กรอบการทำงานที่มีการกระจายอำนาจให้แก่ท้องถิ่น และส่งเสริมให้หน่วยงานกลางที่เข้าร่วมในโครงการให้ความสนับสนุนอย่างพอเพียงและเหมาะสมแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้รับเลือกให้เข้าร่วมโครงการ

3.1.15 การกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการสับเปลี่ยนหน้าที่ ย้าย หรือโอนนักบริหารผู้ดำรงตำแหน่งระดับ 11

คณะรัฐมนตรีในคราวประชุมเมื่อวันที่ 13 มกราคม 2541 กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการสับเปลี่ยนหน้าที่ ย้าย หรือโอนข้าราชการพลเรือนสามัญผู้ดำรงตำแหน่งระดับ 11 ซึ่งเป็นตำแหน่งที่มีลักษณะบริหารให้สอดคล้องกับแนวทางการหมุนเวียนนักบริหารผู้ดำรงตำแหน่งระดับ 9 และระดับ 10 โดยให้นักบริหารผู้ดำรงตำแหน่งระดับ 11 ซึ่งดำรงตำแหน่งเดียวติดต่อกันครบ 4 ปีแล้ว หมุนเวียนไปดำรงตำแหน่งอื่น และกำหนดให้ขอขยายเวลาครบ 4 ปีแล้ว ต่อไปได้ครั้งละไม่เกิน 1 ปี จำนวนไม่เกิน 2 ครั้ง (4+1+1)

3.1.16 การส่งเสริมประสิทธิภาพในส่วนราชการ

รัฐบาลให้ความสำคัญต่อการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานในส่วนราชการต่าง ๆ จึงได้สนับสนุนให้มีกรมต้นแบบเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพระบบราชการ ด้วยการดำเนินการในกรมต้นแบบ 5 ส่วนราชการ ซึ่งปรากฏผลเป็นที่น่าพอใจในทุกส่วนราชการ ได้แก่

- (1) กรมทะเบียนการค้า ปรับปรุงกระบวนการจดทะเบียนธุรกิจ
- (2) กรมสรรพากร ปรับปรุงการออกแบบกระบวนการงานใหม่ 200 เรื่อง โดยนำกระบวนการที่สำคัญ 15 เรื่องมาออกแบบ และทดลองปฏิบัติที่สำนักงานสรรพากรจังหวัดนนทบุรี
- (3) สำนักงานประกันสังคม ทำการวิเคราะห์ผลประโยชน์ตอบแทน และต้นทุนค่าใช้จ่ายของการเปลี่ยนแปลง กำหนดปัจจัยแห่งความสำเร็จและดัชนีชี้วัดผลการดำเนินงานของแต่ละกระบวนการอย่างชัดเจน การขึ้นทะเบียนสมาชิกและการจัดเก็บเงินสมทบ การขอรับประโยชน์ทดแทน และยังมี การจัดรูปแบบโครงสร้างองค์กรและระบบบริหารจัดการใหม่
- (4) กรมที่ดิน ออกแบบปรับปรุงภารกิจหลัก คือ การจดทะเบียนสิทธิ และนิติกรรม การรังวัด และทำแผนที่การประเมินราคาที่ดิน
- (5) สำนักงาน ก.พ. ปรับปรุงบทบาทภารกิจใหม่เพื่อนำไปสู่การเป็นหน่วยงานด้านการวางแผนพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การให้คำปรึกษาแนะนำการปฏิบัติงานของส่วนราชการ เติมสร้างบทบาทการเป็นผู้นำด้านบริหารทรัพยากรบุคคลภาครัฐ

3.2 การจัดระบบด้านงบประมาณและการลดอัตราค่าใช้จ่าย

3.2.1 การดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา 230 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

เนื่องจากการรวมหรือโอนกระทรวง ทบวง กรม ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 230 อาจกระทำได้โดยตราเป็นพระราชกฤษฎีกา คณะรัฐมนตรีจึงพิจารณาเห็นสมควรแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ. 2502 โดยเพิ่มเติมข้อยกเว้นให้สามารถโอนงบประมาณรายจ่ายเมื่อมีการรวมหรือโอนกระทรวง ทบวง กรม โดยพระราชกฤษฎีกาได้ และกำหนดให้งบประมาณรายจ่ายที่มีการโอนเนื่องจากมีการรวมหรือโอนกระทรวง ทบวง กรม อยู่ภายใต้บังคับของหลักเกณฑ์การโอนหรือนำงบประมาณรายจ่ายดังกล่าวไปใช้ในรายการอื่นด้วย ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้มีมติอนุมัติหลักการร่างพระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ (ฉบับที่ ...) พ.ศ. .... นี้ ในคราวประชุมเมื่อวันที่ 26 พฤษภาคม ขณะนี้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณาเสร็จแล้ว ซึ่งจะได้เสนอให้สภาผู้แทนราษฎรพิจารณาต่อไป

3.2.2 การจัดสรรงบประมาณให้แก่มหาวิทยาลัย/สถาบันในกำกับรัฐบาล

จากการที่รัฐบาลจะต้องดำเนินการให้เป็นไปตามข้อตกลงกับธนาคารพัฒนาเอเชียในการปรับสภาพของมหาวิทยาลัย/สถาบันของรัฐในปัจจุบันให้เป็นมหาวิทยาลัย/สถาบัน

ในกำกับรัฐบาล หรือเป็นมหาวิทยาลัย/สถาบันของรัฐที่มีใช้ส่วนราชการและมีใช้รัฐวิสาหกิจภายในปี พ.ศ. 2545 คณะรัฐมนตรีจึงได้เตรียมการในด้านต่าง ๆ เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเตรียมการในด้านการบริหารการเงินและงบประมาณ โดยในคราวประชุมคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 29 กันยายน 2541 คณะรัฐมนตรีได้กำหนดหลักการจัดสรรงบประมาณให้แก่มหาวิทยาลัย/สถาบันในกำกับรัฐบาลไปแล้ว

3.2.3 การแก้ไขพระราชกฤษฎีกาค่าเช่าบ้านข้าราชการ

คณะรัฐมนตรีได้มีมติอนุมัติหลักการร่างพระราชกฤษฎีกาค่าเช่าบ้านข้าราชการ (ฉบับที่..) พ.ศ. .... ที่ได้มีบทบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมในเรื่องดังกล่าวให้รัดกุมยิ่งขึ้น รวมทั้งได้มอบหมายให้ส่วนราชการและข้าราชการตรวจสอบสิทธิของตนเองว่าใช้สิทธิเบิกค่าเช่าบ้านโดยถูกต้องเหมาะสมหรือไม่ หากไม่ถูกต้องหรือไม่เหมาะสมให้ส่งเบิกจ่าย และถ้าตรวจสอบว่ามีเจตนาให้สิทธิเบิกไม่ถูกต้องขัดกับพระราชกฤษฎีกาฯ ให้ถือว่าเป็นการทุจริต มีความผิดวินัยอย่างร้ายแรง เมื่อมีการสอบสวนแล้วพบว่ามีความผิดจริง ให้ส่วนราชการพิจารณาลงโทษไล่ออก ซึ่งจะไม่สิทธิได้รับบำเหน็จบำนาญ พระราชกฤษฎีกาเรื่องนี้ มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 26 มิถุนายน 2541

3.2.4 การแก้ไขพระราชกฤษฎีกาค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปราชการ

คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 3 พฤศจิกายน 2541 อนุมัติในหลักการร่างพระราชกฤษฎีกาค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปราชการ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ที่มีบทบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมในเรื่องนี้ให้รัดกุมยิ่งขึ้น เนื่องจากหลักเกณฑ์เดิมเปิดโอกาสให้มีการเบิกจ่ายค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปราชการเกินความจำเป็นโดยไม่คำนึงถึงงบประมาณที่ได้รับ จึงได้กำหนดหลักเกณฑ์ใหม่เพื่อควบคุมดูแลให้การเดินทางไปราชการเป็นไปโดยประหยัด และใช้จ่ายเท่าที่จำเป็น เป็นไปเพื่อประโยชน์ของทางราชการโดยแท้จริง รวมทั้งให้ปรับปรุงอัตราค่าใช้จ่ายในการย้ายถิ่นที่อยู่ของผู้ที่ได้รับคำสั่งให้ไปดำรงตำแหน่งประจำในต่างประเทศ หรือกรณีที่มีผู้นั้นเดินทางกลับประเทศไทย ให้เหมาะสมกับสภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบันเพื่อเป็นการประหยัดงบประมาณรายจ่ายด้วย ขณะนี้อยู่ระหว่างการนำขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายเพื่อประกาศใช้บังคับเป็นกฎหมายต่อไป

3.2.5 การประหยัดงบประมาณการก่อสร้างของกรมทางหลวง

จากการที่กระทรวงคมนาคมได้กำหนดนโยบายให้กรมทางหลวงบริหารงานในส่วนของ การจัดซื้อจัดจ้างให้ดำเนินการอย่างถูกต้อง โปร่งใส ประหยัด และสามารถตรวจสอบได้ และให้พิจารณาดำเนินการลดราคาค่าก่อสร้างลงจากเงินงบประมาณที่จัดสรรไว้ให้ได้มากที่สุด กรมทางหลวงสามารถดำเนินการตามนโยบายและมาตรการลดราคาค่าก่อสร้างจนได้ผลดังนี้

(1) นโยบายต่อรองราคา 5% จากราคากลาง ได้ขอความร่วมมือจากผู้รับเหมาให้ปรับลดราคาตามนโยบายนี้ ประหยัดงบประมาณได้ 872,728,011.65 บาท

(2) นโยบายปรับลดรูปแบบก่อสร้าง ได้ดำเนินการปรับลดรูปแบบโดยคงความแข็งแรง ความปลอดภัยตามมาตรฐานกรมทางหลวง ทำให้ประหยัดงบประมาณได้ 2,401,096,362.25 บาท

(3) นโยบายการคิดราคากลาง และปรับลดรูปแบบก่อนการประกวดราคา กรมทางหลวงได้แต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อพิจารณาค่าความเหมาะสมของรูปแบบก่อนการประกวดราคา และคิดราคากลางโดยการคำนึงถึงการใช้วัสดุในพื้นที่ ระยะทางขนส่งวัสดุที่ถูกต้องตามความเป็นจริง ทำให้ประหยัดงบประมาณได้ 3,331,201,859.74 บาท

(4) นโยบายในการประกวดราคาก่อสร้าง ได้เปิดให้มีการแข่งขันในด้านราคากันมากขึ้น ด้วยการเพิ่มจำนวนผู้รับเหมาจดทะเบียนชั้น 1,2,3,4 ทั้งงานทางและงานสะพาน รวมทั้งการแบ่งงานก่อสร้างออกเป็นหลาย ๆ ตอน แล้วเปิดซองประกวดราคาพร้อมกันเป็นผลให้กรมทางหลวงสามารถประหยัดงบประมาณได้อีก 3,974,136,765.63 บาท

ซึ่งผลจากการดำเนินงานตามนโยบายและมาตรการของกระทรวงคมนาคมข้างต้นทำให้ทางราชการสามารถประหยัดงบประมาณค่าก่อสร้างทางรวม 75 สายทาง เป็นเงิน 10,579,162,999.27 บาท โดยที่การก่อสร้างทางยังคงเป็นไปตามแผนงาน และได้มาตรฐานความแข็งแรงปลอดภัยต่อผู้ใช้ทางตามมาตรฐานในการก่อสร้างทางของกรมทางหลวงทุกประการ นอกจากนี้รัฐบาลยังสามารถนำเงินงบประมาณที่ประหยัดได้นี้ไปใช้จ่ายเพื่อประโยชน์ของทางราชการและประชาชนในด้านอื่น ๆ อีกด้วย

3.3 การบริการประชาชน

3.3.1 การกำหนดให้ปี 2542 - 2544 เป็นปีแห่งการส่งเสริมการบริการประชาชนของรัฐ

คณะรัฐมนตรีได้พิจารณาแล้วเห็นว่าแผนแม่บทการปฏิรูประบบราชการได้กำหนดหลักการที่จะให้มีการปรับปรุงระบบการทำงานของหน่วยงานของรัฐ โดยกำหนดให้มีทศวรรษแห่งการบริการประชาชนของรัฐ ดังนั้น เพื่อให้การปฏิบัติตามแผนดังกล่าวให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม คณะรัฐมนตรีจึงได้มีมติเมื่อวันที่ 31 มีนาคม 2541 กำหนดให้ปี 2542 - 2544 เป็นปีแห่งการส่งเสริมการบริการประชาชนของรัฐอย่างต่อเนื่องจากที่ได้กำหนดให้ปี 2540 - 2541 เป็นปีต่อเนื่องแห่งการส่งเสริมการบริการประชาชนของรัฐมาแล้วครั้งหนึ่ง

3.3.2 การแต่งตั้งคณะกรรมการช่วยเหลือประชาชน

คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบตามข้อเสนอของกระทรวงมหาดไทยที่ให้มีคณะกรรมการช่วยเหลือประชาชน (คชช.) เพื่อเป็นองค์กรหลักในการจัดระบบการประสานการช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนให้เป็นไปอย่างถูกต้อง มีแนวทางดำเนินการที่จะระดมทรัพยากรต่าง ๆ ของรัฐบาลและหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐทุกแห่ง และคณะกรรมการที่รัฐบาลแต่งตั้งเป็นการเฉพาะเรื่องมาช่วยเหลือ โดยการสำรวจตรวจสอบและรับแจ้งปัญหาความเดือดร้อนความไม่พอใจของประชาชน แล้วดำเนินการช่วยเหลือตามอำนาจหน้าที่โดยแจ้งผลการดำเนินการให้คณะกรรมการช่วยเหลือประชาชนทราบอย่างต่อเนื่องจนกว่าการช่วยเหลือแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนจะยุติ

3.3.3 การนำระบบการให้บริการประชาชนแบบเบ็ดเสร็จ (One Stop Service) มาใช้ในการพัฒนาและปรับปรุงระบบการทำงาน

เพื่อให้การบริการของรัฐสอดคล้องกับข้อกำหนดในรัฐธรรมนูญ มาตรา 70 และมาตรา 75 รวมทั้งแนวนโยบายของรัฐบาลและเพื่อแก้ไขสภาพปัญหาในการบริการของรัฐ รัฐบาลเห็นว่า แนวทางหนึ่งที่จะให้บรรลุผลก็คือ การนำระบบการให้บริการประชาชนแบบเบ็ดเสร็จ มาใช้ในการพัฒนาและปรับปรุงระบบการทำงานของหน่วยงานของรัฐ ซึ่งส่งผลถึงประชาชนโดยตรง โดยในขั้นต้นจะส่งเสริมการจัดระบบการบริการแบบเบ็ดเสร็จในระดับจังหวัดซึ่งเป็นบริหารราชการซึ่งส่งผลถึงประชาชนโดยตรง และในการจัดวางระบบการบริการประชาชนในปีงบประมาณ 2541 จะเลือกจังหวัด จำนวน 4 จังหวัด มาจัดทำรูปแบบการบริการประชาชนแบบเบ็ดเสร็จก่อน โดยเลือกการจัดระบบบริหารตามลักษณะการบริการ ได้แก่ จังหวัดที่เน้นการบริการทั่วไป จังหวัดที่เน้นการบริการด้านการท่องเที่ยว จังหวัดที่เน้นการบริการด้านพาณิชย์และอุตสาหกรรม และจังหวัดที่เน้นการบริการด้านการเกษตรและแรงงาน สำหรับแนวทางการดำเนินงานในจังหวัดดังกล่าว จะดำเนินการในลักษณะจัดระบบการบริการ ณ จุดเดียว จัดวางระบบมาตรฐานในการให้บริการในงานประเภานั้น จัดวางระบบข้อมูลและประสานข้อมูล เพื่อเชื่อมโยงงานที่กระจัดกระจายให้รวมศูนย์ โดยสนับสนุนอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ในการปฏิบัติงานให้จังหวัด จัดให้มีการฝึกอบรม และพัฒนาข้าราชการให้เกิดความพร้อมในการพัฒนาปรับปรุงงานในหน้าที่ และเกิดจิตสำนึกในการให้บริการประชาชน ประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ งานบริการของจังหวัด เพื่อสร้างความเข้าใจและความร่วมมือจากหน่วยงานของรัฐในจังหวัด สนับสนุนและให้รางวัลจูงใจหน่วยงาน และข้าราชการในจังหวัดในการปรับปรุงการบริการประชาชน ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้พิจารณาเรื่องนี้เมื่อวันที่ 6 พฤษภาคม 2541 มีมติเห็นชอบให้มีการศึกษาและจัดระบบการบริการดังกล่าวในระดับจังหวัดต้นแบบ 4 จังหวัด คือ จังหวัดมหาสารคาม จังหวัดนครปฐม

จังหวัดเชียงใหม่ และจังหวัดสงขลา หากบังเกิดผลดีให้ขยายไปยังจังหวัดอื่น ๆ และกรม กระทรวงต่าง ๆ ต่อไป

3.3.4 การกำหนดมาตรการช่วยเหลือผู้ประกอบการก่อสร้างและผู้ประกอบอาชีพงานอื่น

คณะรัฐมนตรีได้กำหนดมาตรการเพื่อช่วยเหลือผู้ประกอบการก่อสร้างและผู้ประกอบอาชีพงานอื่นกับทางราชการที่ได้รับผลกระทบจากการปรับปรุงการแลกเปลี่ยนเงินตราโดยต่อเนื่อง โดยได้แต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาหลักเกณฑ์ในการช่วยเหลือผู้ประกอบการก่อสร้าง ตามคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ 37/2541 ลงวันที่ 19 มกราคม 2541 และต่อมาได้แต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาหลักเกณฑ์ในการช่วยเหลือผู้ประกอบการก่อสร้างและผู้ประกอบอาชีพงานอื่นกับทางราชการที่ได้รับผลกระทบจากการปรับปรุงระบบการแลกเปลี่ยนเงินตรา ตามคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ 46/2541 ลงวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2541 แทนคณะกรรมการชุดเดิม เพื่อทำหน้าที่พิจารณาทบทวนหลักเกณฑ์ในการช่วยเหลือและเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหานอกจากนี้ในคราวประชุมเมื่อวันที่ 7 เมษายน 2541 คณะรัฐมนตรียังได้พิจารณากำหนดหลักเกณฑ์เรื่องการขยายระยะเวลาสัญญาก่อสร้างพร้อมทั้งเงื่อนไขการพิจารณา การนิรโทษผู้เสนอราคาที่ไม่ประสงค์จะลงนามในสัญญาหรือข้อตกลง กำหนดสัญญาที่ไม่ได้รับสิทธิในการขอขยายระยะเวลาสัญญาก่อสร้างและการเสนอราคาหรือสัญญาหรือข้อตกลงที่ไม่ได้รับสิทธินิรโทษ ผู้มีอำนาจในการวินิจฉัย ผู้ที่จะได้รับประโยชน์จากมาตรการนี้ การถือว่าสละสิทธิในการรับประโยชน์ การอนุโลมให้หลักเกณฑ์นี้กับสัญญาอื่นนอกจากสัญญาก่อสร้าง และการกำหนดเงื่อนไข หลักเกณฑ์ สูตรและวิธีการคำนวณที่ใช้กับสัญญาแบบปรับราคาได้ รวมทั้งได้พิจารณาการยกเว้นไม่ต้องถือปฏิบัติตามมติดังกล่าวให้แก่การกีฬาแห่งประเทศไทยในคราวประชุมเมื่อวันที่ 21 เมษายน 2541 และมีมติเห็นชอบแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการช่วยเหลือผู้ประกอบการก่อสร้างและผู้ประกอบอาชีพงานอื่นกับทางราชการ และมาตรการช่วยเหลือผู้ประกอบการก่อสร้างและผู้ประกอบอาชีพงานอื่นกรณีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงสัญญาหรือข้อตกลงของวัสดุและครุภัณฑ์ ในคราวประชุมคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 26 พฤษภาคม 2541 วันที่ 16 มิถุนายน 2541 และวันที่ 28 กรกฎาคม 2541 อีกด้วย

4. การสนับสนุนกิจการขององค์กรทั้งหลายที่จัดตั้งขึ้นใหม่หรืออยู่ระหว่างเตรียมการจัดตั้งขึ้นตามรัฐธรรมนูญ เพื่อให้สามารถปฏิบัติการกิจในฐานะองค์กรควบคุมหรือตรวจสอบทางการเมือง การปกครอง และการบริหาร ได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิภาพ

4.1 การสนับสนุนด้านงบประมาณให้องค์กรจัดตั้งใหม่

ปีงบประมาณ 2541 ที่ผ่านมา องค์กรทั้งหลายที่จะจัดตั้งขึ้นใหม่ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยยังอยู่ในระหว่างเตรียมการก่อตั้ง องค์กรที่สามารถจัดตั้งได้ในระยะแรกคงมี

เพียง 2 องค์กร คือ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง และสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ซึ่งรัฐบาลก็ได้ให้การสนับสนุนดังนี้

4.1.1 สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

รัฐบาลได้จัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปี 2541 งบกลาง รายการเงินสำรองจ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็น ให้เป็นเงิน 92,698,000 บาท โดยแบ่งเป็นค่าใช้จ่ายเร่งด่วนเบื้องต้น 19,800,000 บาท ค่าใช้จ่ายด้านบุคลากร และการเตรียมการเลือกตั้ง พร้อมการจัดหาอุปกรณ์อำนวยความสะดวกเป็นการปฏิบัติรวม เป็นเงิน 30,000,000 บาท และค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานของคณะกรรมการการเลือกตั้ง จำนวน 42,898,000 บาท

4.1.2 สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

รัฐบาลได้จัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปี 2541 งบกลาง รายการเงินสำรองจ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็น ให้เป็นเงิน 44,313,000 บาท โดยแบ่งเป็นค่าใช้จ่ายของศาลรัฐธรรมนูญในระยะเริ่มแรก 9,988,000 บาท ค่าใช้จ่ายในการจัดซื้อรถยนต์ส่วนบุคคล จำนวน 2 คัน เป็นเงิน 1,325,000 บาท และค่าใช้จ่ายในการจัดหารถประจำตำแหน่งสำหรับประธานศาลรัฐธรรมนูญ และตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ จำนวน 13 คัน เป็นเงิน 33,000,000 บาท

สำหรับในปีงบประมาณ 2542 นั้น รัฐบาลได้เตรียมค่าใช้จ่ายเพื่อรองรับการดำเนินงานขององค์กรตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ไว้ 500 ล้านบาท ซึ่งคาดว่าจะเพียงพอแก่การรองรับการดำเนินงานขององค์กรต่าง ๆ ในกรณีที่ต้องมีค่าใช้จ่ายในวงเงินสูงกว่านี้ รัฐบาลก็พร้อมที่จะสนับสนุนตามที่ฐานะทางการเงินการคลังของประเทศจะเอื้ออำนวย

4.2 การตั้งคณะกรรมการพิจารณาสถานที่ก่อสร้างอาคาร

คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2541 อนุมัติให้แต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาสถานที่ก่อสร้างอาคารของคณะกรรมการและองค์กรต่าง ๆ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ขึ้นคณะหนึ่ง เพื่อพิจารณาสถานที่ก่อสร้างสำนักงานของคณะกรรมการและองค์กรต่าง ๆ ตามรัฐธรรมนูญ โดยคำนึงถึงความเหมาะสมด้านกายภาพ งบประมาณ ที่ดิน การจัดซื้อจัดจ้าง รวมทั้งเจรจาเงื่อนไขข้อเรียกร้อง และความพร้อมในด้านต่าง ๆ

4.3 การสนับสนุนองค์กรจัดตั้งใหม่ด้านบุคลากรและสถานที่

คณะรัฐมนตรีได้พิจารณาสนับสนุนการปฏิบัติงานของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ทั้งในด้านของบุคลากรและสถานที่ดังนี้

(1) ด้านบุคลากร

คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 3 พฤศจิกายน 2541 เห็นชอบและอนุมัติให้หน่วยราชการ ราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ และหน่วยงานอื่น ๆ ของรัฐทุกแห่ง สนับสนุนกรณีที่ต้องให้ความร่วมมือในการจัดบุคลากรไปช่วยปฏิบัติงานของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

(2) ด้านสถานที่

คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 3 พฤศจิกายน 2541 พิจารณาให้ความเห็นชอบให้ส่วนราชการหรือองค์การของรัฐในจังหวัดต่าง ๆ ให้ความอนุเคราะห์แก่คณะกรรมการการเลือกตั้งในเรื่องการแบ่งพื้นที่ให้สอยให้เป็นที่ทำการชั่วคราวของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดและการใช้สถานที่สำหรับเป็นที่เก็บหีบบัตรเลือกตั้ง

4.4 การตรากฎหมายต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนกิจการขององค์กร

นอกเหนือไปจากพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. 2541 แล้ว คณะรัฐมนตรีได้ผ่านการพิจารณาและดำเนินการร่างพระราชบัญญัติหลายฉบับที่จะสนับสนุนการดำเนินกิจการขององค์กรที่จัดตั้งขึ้นใหม่หรืออยู่ระหว่างเตรียมการจัดตั้ง ได้แก่

(1) ร่างพระราชบัญญัติเงินเดือน เงินประจำตำแหน่ง และประโยชน์ตอบแทนอย่างอื่นของประธานศาลรัฐธรรมนูญ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ประธานกรรมการและกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา ประธานกรรมการและกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ และประธานกรรมการและกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน พ.ศ. ....

(2) ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา พ.ศ. ....

(3) ร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน พ.ศ. ....

(4) ร่างพระราชบัญญัติสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ....

(5) ร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. .... ร่างพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... และร่างพระราชบัญญัติคณะกรรมการกฤษฎีกา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....

(6) ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. .... ร่างพระราชบัญญัติสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ พ.ศ. .... และร่างพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....

(7) ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน พ.ศ. ....

ขั้นตอนแสดงสถานะของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญและร่างพระราชบัญญัติแต่ละฉบับ ได้กล่าวถึงในภาคผนวกแล้ว

ปัญหาและอุปสรรค

1. ปัญหาด้านบุคลากรมีการเตรียมตัวไม่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์และความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี
2. ปัญหาด้านงบประมาณที่มีอยู่อย่างจำกัด ทำให้การปฏิบัติงานต้องหยุดชะงัก เช่น การจัดหาที่ดินเพื่อปลูกสร้างอาคารสถานที่
3. ยังมีกฎระเบียบที่ไม่มีความยืดหยุ่นทำให้ไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้ทันต่อสถานการณ์

มาตรา 76

รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบาย การตัดสินใจทางการเมือง การวางแผนพัฒนาทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง รวมทั้งการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทุกระดับ

เพื่อเป็นการตอบสนองแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐตามมาตรา 76 รัฐบาลได้กำหนดนโยบายเพิ่มเติมไว้ในคำแถลงนโยบายที่แถลงต่อรัฐสภาเมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน 2540 ส่วนที่ 1 ข้อ 1.1 นโยบายการเมือง การปกครอง และการบริหารราชการ ด้วยว่าจะส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบาย การตัดสินใจทางการเมืองในเรื่องสำคัญ การวางแผนพัฒนาทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง รวมทั้งการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐโดยวิธีการประชุมปรึกษาหารือกับกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องหรือชุมชน การทำประชาพิจารณ์ หรือประชาคมติ แล้วแต่กรณี โดยให้สถาบันทางวิชาการ สื่อสารมวลชน องค์กรวิชาชีพภาคเอกชน และองค์กรเอกชนสาธารณประโยชน์เข้ามามีบทบาทในการร่วมดำเนินการด้วย

ในรอบหนึ่งปีที่ผ่านมา ปรากฏผลการดำเนินการ ปัญหาและอุปสรรค ดังนี้

ผลการดำเนินการ

1. การส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบาย การตัดสินใจทางการเมือง การวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง

1.1 การตรากฎหมายเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการออกเสียงประชามติและการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย

คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 28 กรกฎาคม 2541 เห็นชอบร่างพระราชบัญญัติ 2 ฉบับ คือ ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. .... ซึ่งเป็นไปตามมาตรา 214 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย พ.ศ. .... ซึ่งเป็นไปตามมาตรา 170 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ขณะนี้อยู่ในระหว่างการพิจารณาของวุฒิสภา

1.2 การกำหนดแนวทางเพื่อให้ความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนเพื่อการตัดสินใจทางการเมือง

คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 8 กันยายน 2541 กำหนดแนวทางการดำเนินการให้ความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนเพื่อการตัดสินใจทางการเมือง โดยให้ถือว่าเรื่องนี้เป็นนโยบายสำคัญตามที่รัฐบาลแถลงไว้ต่อรัฐสภาในการส่งเสริมให้ความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชน

ในการตัดสินใจทางการเมืองตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ โดยมีกระทรวงมหาดไทยเป็นแกนกลาง ในการดำเนินงาน ทั้งนี้ ให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการอำนวยการให้ความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชน ในระดับจังหวัด อำเภอ และกิ่งอำเภอด้วย โดยให้ส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครอง ท้องถิ่นทุกระดับพิจารณাজัดสรรงบประมาณสนับสนุนการดำเนินโครงการ และให้รายงานผลการปฏิบัติ ทุกระยะ 3 เดือน เพื่อให้การดำเนินการตามแนวทางดังกล่าวบังเกิดผลเป็นรูปธรรมโดยเร็ว

1.3 การส่งเสริมให้ภาคเอกชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย

ในการส่งเสริมให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย กฎ ระเบียบ และหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ในการประกอบธุรกิจ เพื่อให้มาตรการต่าง ๆ เป็นที่ยอมรับและ สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น ได้ดำเนินไปแล้วในเรื่องที่สำคัญ ๆ ได้แก่ การจัด ประชาพิจารณ์ร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. .... การจัดทำแผนแม่บทการปรับ โครงสร้างอุตสาหกรรม การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคเอกชนในธุรกิจประกันภัย ซึ่งได้ เตรียมการปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ. 2535 และ พระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535 โดยกำหนดให้มีคณะกรรมการนโยบายธุรกิจประกันวินาศภัย และคณะกรรมการนโยบาย ธุรกิจประกันชีวิต ซึ่งจะมีผู้แทนจากสมาคมภาคธุรกิจ คือ นายกสมาคมประกันวินาศภัย และนายกสมาคม ประกันชีวิตไทย ร่วมเป็นกรรมการในคณะกรรมการทั้งสองคณะ คณะกรรมการทั้งสองคณะนี้จะมี อำนาจหน้าที่กำหนดนโยบาย รวมทั้งมาตรการในการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาธุรกิจ ประกันภัย มีการจัดสัมมนาผู้บริหารระดับสูงของธุรกิจประกันภัยทั้งภาครัฐและภาคเอกชนเมื่อวันที่ 24 - 25 กรกฎาคม 2541 เพื่อทบทวน ปรับปรุง แก้ไข หรือยกเลิกกฎกระทรวง ประกาศ กระทรวง ประกาศนายทะเบียน และคำสั่งต่างๆ ให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ทางเศรษฐกิจและมีความเป็นธรรม ทั้งต่อบริษัทประกันภัยและประชาชนผู้เอาประกันตน ซึ่งผลจากการสัมมนาได้ข้อยุติให้มีการยกเลิก กฎกระทรวง ประกาศ และคำสั่งต่าง ๆ รวม 7 ฉบับ ให้มีการปรับปรุงแก้ไขจำนวน 44 ฉบับ นอกจากนี้ ยังได้ให้มีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคเอกชนในธุรกิจการพาณิชย์นาวี โดยการจัดสัมมนา เพื่อแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและภาคเอกชนเกี่ยวกับโครงการ ศึกษาเพื่อจัดทำแผนหลัก (Master Plan) การพาณิชย์นาวี และผลการศึกษาคือความเป็นไปได้ในการจัดตั้ง สถานีขนส่งสินค้าริมน้ำ เพื่อให้บริษัทที่ปรึกษานำข้อคิดเห็นต่าง ๆ ไปปรับปรุงในรายงานฉบับสมบูรณ์ ต่อไป

2. การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ

รัฐบาลได้ดำเนินการให้มีการตรากฎหมายเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการตรวจสอบการใช้อำนาจของรัฐ ดังนี้

2.1 ระเบียบว่าด้วยการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ พ.ศ. 2541

เนื่องจากมาตรา 321 วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ได้ บัญญัติให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการทำหน้าที่

เป็นคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ กำหนดระเบียบอันจำเป็นแก่การปฏิบัติหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ ฯ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการจึงได้ดำเนินการให้มีระเบียบว่าด้วยการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ พ.ศ. 2541 ขึ้น ซึ่งระเบียบดังกล่าวนี้ได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา และมีผลใช้บังคับแล้วตั้งแต่วันที่ 11 กรกฎาคม 2541

2.2 ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. .... ร่างพระราชบัญญัติสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ พ.ศ. .... และร่างพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....

คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 28 กรกฎาคม 2541 อนุมัติหลักการร่างพระราชบัญญัติรวม 3 ฉบับดังกล่าว ซึ่งมีสาระสำคัญ ดังนี้

2.2.1 ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. .... เป็นการตรากฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ ตามที่มาตรา 329 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้บัญญัติไว้ ซึ่งจะต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายใน 2 ปี หลักการของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้จะดำเนินการแต่เฉพาะการกระทำอันเป็นการทุจริตต่อหน้าที่เท่านั้น ไม่รวมถึงการประพฤติมิชอบซึ่งได้แยกไปอยู่ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน พ.ศ. .... อีกฉบับหนึ่งต่างหาก

2.2.2 ร่างพระราชบัญญัติสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ พ.ศ. .... มีสาระสำคัญเป็นการจัดตั้งหน่วยธุรการของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ที่เป็นอิสระในการบริหารงานบุคคล การงบประมาณ และการดำเนินการอื่น เพื่อรองรับการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

2.2.3 ร่างพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... มีสาระสำคัญเป็นการยกเลิกสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการซึ่งสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรีแต่เดิม เพื่อจัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติขึ้นเป็นหน่วยงานอิสระและเป็นนิติบุคคล

ขณะนี้ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญและร่างพระราชบัญญัติทั้ง 2 ฉบับข้างต้นอยู่ในระหว่างการตรวจพิจารณาของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

2.3 ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน พ.ศ. ....

คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 4 สิงหาคม 2541 อนุมัติหลักการร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว ซึ่งเป็นการตรากฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญตามที่มาตรา 329 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้บัญญัติไว้ซึ่งจะต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายใน 2 ปี ขณะนี้

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้อยู่ในระหว่างการตรวจพิจารณาของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

2.4 ร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ร่างพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... และร่างพระราชบัญญัติคณะกรรมการกฤษฎีกา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....

เนื่องจากเรื่องของการจัดตั้งศาลปกครองซึ่งประกอบด้วยร่างพระราชบัญญัติทั้ง 3 ฉบับข้างต้น เป็นร่างพระราชบัญญัติที่ได้เสนอและค้างการพิจารณาในสภาผู้แทนราษฎรมาตั้งแต่ก่อนที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 จะมีผลใช้บังคับ เมื่อมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ซึ่งก็ได้กำหนดแนวทางเกี่ยวกับศาลปกครองไว้ โดยให้มีการจัดตั้งศาลปกครองแยกต่างหากจากศาลอื่น ๆ ในลักษณะศาลคู่ เพื่อให้มีอำนาจหน้าที่วินิจฉัยคดีปกครอง และให้มีการแต่งตั้งตุลาการศาลปกครอง รวมทั้งมีคณะกรรมการตุลาการศาลปกครอง ตลอดจนให้มีการกำหนดวิธีพิจารณาคดีปกครองและจัดตั้งหน่วยงานธุรการของศาลปกครองที่เป็นอิสระขึ้นโดยเฉพาะ คณะรัฐมนตรีชุดนี้จึงได้มีมติเมื่อวันที่ 9 มีนาคม 2540 ขอดอนร่างพระราชบัญญัติทั้ง 3 ฉบับข้างต้น มาปรับปรุงแก้ไขใหม่ ในคราวประชุมสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2541 ที่ประชุมได้อนุมัติให้ดอนร่างพระราชบัญญัติทั้ง 3 ฉบับดังกล่าว และคณะรัฐมนตรีได้พิจารณาแล้วมีมติเมื่อวันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2541 ให้เสนอร่างพระราชบัญญัติทั้ง 3 ฉบับ ที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วต่อสภาผู้แทนราษฎร พิจารณาอีกครั้งหนึ่ง ขณะนี้อยู่ในระหว่างการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎร

ปัญหาและอุปสรรค

ในการดำเนินการเพื่อให้เป็นไปตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐตามมาตรา 76 พบว่า มีปัญหาและอุปสรรคในเรื่องต่อไปนี้

1. การจัดการเลือกตั้งในระดับท้องถิ่นยังมีปัญหาในเรื่องของข้อจำกัดด้านงบประมาณดำเนินการ และความเข้าใจในข้อกฎหมายในช่วงรอยต่อระหว่างการใช้กฎหมายเก่าตามบทเฉพาะกาลของกฎหมายใหม่และการใช้กฎหมายใหม่ทั้งฉบับซึ่งผู้ปฏิบัติยังมีความเห็นไม่สอดคล้องกัน

2. การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคเอกชนในการกำหนดนโยบายในเรื่องต่าง ๆ นั้น จำเป็นต้องมีการแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบต่าง ๆ ซึ่งจะต้องใช้ความละเอียดรอบคอบและระยะเวลาในการดำเนินการและมีขั้นตอนต่าง ๆ ทำให้การปฏิบัติงานเกิดความล่าช้า

มาตรา 77

รัฐต้องจัดให้มีแผนพัฒนาการเมือง จัดทำมาตรฐานทางคุณธรรม และจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ข้าราชการ และพนักงานหรือลูกจ้างอื่นของรัฐ เพื่อป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบ และเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่

เพื่อเป็นการตอบสนองแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐตามมาตรา 77 นี้ รัฐบาลได้กำหนดนโยบายเพิ่มเติมไว้ในคำแถลงนโยบายที่แถลงต่อรัฐสภาเมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน 2540 ส่วนที่ 1 ข้อ 1.1 นโยบายปฏิรูปทางการเมือง และข้อ 1.2 นโยบายการปฏิรูประบบบริหารราชการด้วย ว่าจะจัดตั้งคณะกรรมการระดับชาติด้วยกระบวนการคัดเลือกที่ปลอดจากการแทรกแซงทางการเมือง เพื่อร่วมกับคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ จัดทำแผนพัฒนาการเมืองและมาตรฐานทางคุณธรรม จริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ข้าราชการ และพนักงานหรือลูกจ้างของรัฐ เพื่อป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบ และเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ เร่งออกกฎหมายจัดตั้งคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ และกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตามที่ได้กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ ในรอบหนึ่งปีที่ผ่านมา ปรากฏผลการดำเนินการ ปัญหาและอุปสรรค ดังนี้

ผลการดำเนินการ

1. การจัดทำแผนพัฒนาการเมือง

เนื่องจากที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ 20 ปีที่ 2 ครั้งที่ 2 (สมัยประชุมสามัญทั่วไป) วันพฤหัสบดีที่ 27 พฤศจิกายน 2540 ได้มีมติให้ตั้งคณะกรรมการวิสามัญเพื่อทำหน้าที่ยกร่างแผนพัฒนาการเมืองแห่งชาติ (ต่อมาคณะกรรมการฯ ได้มีข้อสังเกตให้แก่ชื่อเป็นร่างแผนพัฒนาการเมือง เพื่อให้สอดคล้องกับชื่อแผนพัฒนาการเมืองตามความในมาตรา 77 แห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย) โดยแต่งตั้งคณะอนุกรรมการและคณะทำงานเพื่อพิจารณายกร่างมีการรับฟังความคิดเห็นจากผู้แทนหน่วยงานภาครัฐ เอกชน ประชาชน โดยการจัดทำประชาพิจารณ์ และได้มีการร่างแผนพัฒนาการเมือง ทั้งในด้านของการคุ้มครองและขยายสิทธิเสรีภาพของประชาชนไทย ในด้านของโครงสร้าง อำนาจ สถาบันการเมืองการปกครอง และสถาบันอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

กระบวนการเข้าสู่อำนาจและการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ และในด้านของการพัฒนาวัฒนธรรม ประชาธิปไตย ดังนั้นรัฐบาลพิจารณาเห็นว่าหากรัฐบาลจะดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาการเมืองขึ้นอีก จะเป็นการซ้ำซ้อน จึงมิได้ดำเนินการในส่วนนี้เพื่อรอแผนพัฒนาการเมืองจากสภาผู้แทนราษฎร ก่อน

2. การจัดทำมาตรฐานทางคุณธรรมและจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ข้าราชการ และพนักงานหรือลูกจ้างอื่นของรัฐ เพื่อป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบ และเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่

2.1 ในเรื่องนี้ คณะรัฐมนตรีได้ดำเนินการเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติที่สำคัญ ๗ 4 ฉบับ ได้แก่ ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. .... ร่างพระราชบัญญัติสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ พ.ศ. .... ร่างพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... และร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน พ.ศ. .... รายละเอียดเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติข้างต้นนี้ได้กล่าวไว้ในส่วนของมาตรา 76 แล้ว

2.2 การจัดทำมาตรฐานทางคุณธรรมและจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

จากการที่คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 2 ธันวาคม 2540 แต่งตั้งคณะกรรมการนโยบายและประสานงานการดำเนินการให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ ขึ้นมาคณะหนึ่ง เพื่อทำหน้าที่กำหนดนโยบาย จัดลำดับความสำคัญเร่งด่วน และแนวทางในการจัดทำกฎหมาย กฎ ข้อบังคับ ระเบียบ ตลอดจนมาตรการต่าง ๆ เพื่อให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญนั้น คณะกรรมการดังกล่าวได้พิจารณาถึงการจัดทำมาตรฐานทางคุณธรรมและจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองแล้ว มีความเห็นว่า เนื่องจากบทบัญญัติ มาตรา 77 ของรัฐธรรมนูญฯ มิได้กำหนดให้การจัดทำมาตรฐานทางคุณธรรมและจริยธรรมดังกล่าวจะต้องตราเป็นพระราชบัญญัติ ดังนั้น การกำหนดมาตรฐานทางคุณธรรมและจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองจึงอาจออกเป็นประกาศหรือข้อบังคับ รูปแบบใดก็ได้ และโดยที่บทบัญญัติในมาตราดังกล่าวใช้คำว่า "ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง" ซึ่งมีความหมายรวมถึงสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา รัฐมนตรีและผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองอื่น ๆ เช่น เลขาธิการรัฐมนตรี ผู้ช่วยเลขาธิการรัฐมนตรี โฆษกรัฐบาล ที่ปรึกษารัฐมนตรี เป็นต้น ดังนั้น การจะกำหนดมาตรฐานทางคุณธรรมและจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง จึงควรให้แต่ละกลุ่มที่เกี่ยวข้องไปพิจารณาดำเนินการกำหนดกันเอง ส่วนจะตราเป็นพระราชบัญญัติหรือลักษณะอื่นก็ควรให้เป็นเรื่องของแต่ละกลุ่มเสนอแนะขึ้นมา ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้พิจารณาความเห็นดังกล่าวนี้เมื่อวันที่ 25 สิงหาคม 2541 และมีมติมอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเข้าไปพิจารณาดำเนินการยกร่างหลักเกณฑ์มาตรฐานทางคุณธรรมและจริยธรรมเฉพาะของผู้ดำรงตำแหน่งข้าราชการการเมือง โดยควร

มีรูปแบบสอดคล้องกับร่างจริยธรรมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และให้เสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาต่อไป

2.3 ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. ....

เนื่องจากมาตรา 329 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้กำหนดให้มีการดำเนินการตรากฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองให้แล้วเสร็จภายใน 2 ปี นับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญ และในมาตรา 272 วรรคสอง และวรรคสาม ของรัฐธรรมนูญฯ ก็ได้กำหนดให้มีแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองในศาลฎีกา รัฐบาลจึงได้ให้ดำเนินการยกร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการจัดตั้งแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. .... ขึ้น (ซึ่งต่อมาภายหลังได้ขอเปลี่ยนชื่อเป็นร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. ....) ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 22 กันยายน 2541 เห็นชอบร่างพระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญดังกล่าว และให้ส่งสภาผู้แทนราษฎรพิจารณาเป็นเรื่องด่วน ขณะนี้ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้อยู่ในระหว่างการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎร

2.4 การจัดทำมาตรฐานทางคุณธรรมและจริยธรรมของข้าราชการ

2.4.1 การส่งเสริมและรณรงค์ให้ข้าราชการพลเรือนปฏิบัติตามจรรยาบรรณ

เพื่อให้ข้าราชการพลเรือนปฏิบัติตามจรรยาบรรณอย่างต่อเนื่อง ทั้งในด้านการให้ความรู้ การส่งเสริมให้ปฏิบัติจริง คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2541 ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการตามกลยุทธ์ 6 ประการ ได้แก่ การบรรจุเรื่องการวางมาตรการให้ข้าราชการพลเรือนปฏิบัติตามจรรยาบรรณของข้าราชการพลเรือนไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 - 2544) การบรรจุและสอดแทรกเรื่องจรรยาบรรณไว้ในหลักสูตรฝึกอบรมและพัฒนาข้าราชการพลเรือนทุกระดับโดยเฉพาะข้าราชการบรรจุใหม่ การให้ส่วนราชการต่าง ๆ รณรงค์ เผยแพร่ และพัฒนาข้าราชการพลเรือนให้รู้และประพฤติตามจรรยาบรรณ การทดสอบเรื่องจรรยาบรรณของข้าราชการพลเรือนในการสอบแข่งขันเพื่อบรรจุบุคคลเข้ารับราชการ และการสอบคัดเลือกเพื่อเลื่อนข้าราชการขึ้นแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งในระดับที่สูงขึ้น การกำหนดหัวข้อเรื่องการปฏิบัติตามจรรยาบรรณของข้าราชการพลเรือนไว้ในแบบประเมินผลการปฏิบัติงานเพื่อเลื่อนเงินเดือนและการพิจารณาเลื่อนและแต่งตั้งข้าราชการให้ดำรงตำแหน่งในระดับที่สูงขึ้น และการจัดส่งและเผยแพร่เอกสารและสื่อต่าง ๆ เกี่ยวกับเรื่องจรรยาบรรณให้สถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชน เพื่อประกอบการจัดหลักสูตรการเรียนการสอนวิชาที่เกี่ยวข้องกับระบบราชการ เพื่อปลูกฝังทัศนคติและค่านิยมที่ดีไว้ก่อนบุคคลจะเข้ารับราชการ ทั้งนี้ ให้ส่วนราชการต่าง ๆ ดำเนินการให้ข้าราชการพลเรือนถือปฏิบัติตามจรรยาบรรณของข้าราชการพลเรือนอย่างเคร่งครัดด้วย ซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

คือ สำนักงาน ก.พ. ได้ดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องของการรณรงค์ให้ข้าราชการปฏิบัติตามจรรยาบรรณของข้าราชการและการจัดทำมาตรฐานคุณธรรม จริยธรรม โดยจัดทำแผนรณรงค์ให้ข้าราชการปฏิบัติตามจรรยาบรรณของข้าราชการ

2.4.2 การจัดทำมาตรฐานคุณธรรม จริยธรรม

รัฐบาลโดยสำนักงาน ก.พ. ได้ดำเนินการให้มีแผนจัดทำมาตรฐานคุณธรรม จริยธรรมของข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐ เพื่อเสนอคณะกรรมการนโยบายและประสานการดำเนินการให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญพิจารณาต่อไป อีกทั้งยังได้ให้ส่วนราชการจัดทำร่างจรรยาวิชาชีพในสาขาวิชาต่าง ๆ ได้แก่ กรมที่ดิน กรมราชทัณฑ์ กรมสรรพากร กรมการขนส่งทางบก และกรมศุลกากร ตลอดจนจัดฝึกอบรม และเผยแพร่ข้อมูลเพื่อกระตุ้นและเร่งเร้าให้แต่ละส่วนราชการจัดทำจรรยาวิชาชีพในสายงานของตนเพื่อเป็นกรอบในการประพฤติปฏิบัติตนที่ดี โดยจัดสัมมนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับส่วนราชการไปแล้วเมื่อเดือนมิถุนายน 2541

อนึ่ง ข้อกำหนดว่าด้วยมาตรฐานทางคุณธรรมและจริยธรรมของข้าราชการกรมที่ดิน พ.ศ. 2541 ได้ประกาศใช้แล้วเมื่อเดือนกันยายน 2541 ส่วนร่างจรรยาบรรณของเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์คาดว่าจะมีผลบังคับใช้ภายในเดือนธันวาคม 2541 ซึ่งการดำเนินการต่อไปก็จะให้ส่วนราชการและวงการวิชาชีพพัฒนามาตรฐานของคุณธรรมและจรรยาวิชาชีพ และจัดตั้งศูนย์พัฒนาจริยธรรมข้าราชการ (Ethics Promotion Center)

2.4.3 การเสริมสร้างค่านิยมในการแสดงความยินดีหรือแสดงความเสียใจ

โดยที่คณะรัฐมนตรีได้พิจารณาเห็นว่า ในปัจจุบันมีการประพฤติปฏิบัติในวงราชการที่ข้าราชการนิยมมอบหรือเรียไรเพื่อจัดหาเงินหรือของขวัญให้ข้าราชการด้วยกันหรือผู้บังคับบัญชาในโอกาสพิธีต่าง ๆ หรือมอบให้ในรูปของฝาก ของอภินันทนาการ ซึ่งมีราคาแพงและปราศจากเหตุตามปกติประเพณีนิยมเพื่อตอบแทนหรือเพื่อหาประโยชน์อย่างหนึ่งอย่างใดที่นำมาซึ่งการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ โดยที่ทางราชการมุ่งหวังให้ข้าราชการเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ประชาชนในการอวยพร หรือการแสดง ความเสียใจ คณะรัฐมนตรีในคราวประชุมเมื่อวันที่ 3 พฤศจิกายน 2541 จึงได้ดำเนินการให้มีร่างระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการเสริมสร้างค่านิยมในการแสดงความยินดีหรือแสดงความเสียใจ พ.ศ. .... ซึ่งขณะนี้ร่างระเบียบฉบับนี้อยู่ในระหว่างตรวจพิจารณาของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

2.4.4 การเรียไรของหน่วยงานของรัฐ

เนื่องจากในปัจจุบันการดำเนินการของหน่วยงานของรัฐที่เป็นการเรียไรไม่อยู่ภายใต้บังคับของพระราชบัญญัติควบคุมการเรียไร พ.ศ. 2487 และระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการเรียไรของทางราชการ พ.ศ. 2539 ที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันยังขาดความโปร่งใสและไม่เป็น

ประโยชน์ต่อสังคมอย่างแท้จริง คณะรัฐมนตรีจึงได้ดำเนินการปรับปรุงระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี
ดังกล่าว โดยมีหลักการควบคุมการเรียขของทางราชการโดยเคร่งครัด ให้อยู่ในรูปของคณะกรรมการ
มีรองนายกรัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นประธาน และในส่วนของจังหวัดต่าง ๆ ก็ให้มี
คณะกรรมการควบคุมการเรียขจังหวัดในทุกจังหวัด โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธาน และ
กำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขการเรียขในกรณีทั่วไป และในกรณีที่หน่วยงานของรัฐเข้าไปมีส่วน
เกี่ยวข้องในการเรียขของบุคคลหรือนิติบุคคลที่มีใช้หน่วยงานของรัฐ กำหนดให้หน่วยงานของรัฐต้อง
ทำบัญชีและแสดงบัญชีโดยเปิดเผย รวมทั้งให้สำนักงานตรวจเงินแผ่นดินตรวจสอบบัญชีดังกล่าวได้
และกำหนดบทลงโทษทางวินัยไว้ด้วย คณะรัฐมนตรีได้ให้ความเห็นชอบร่างระเบียบดังกล่าวแล้วใน
คราวประชุมเมื่อวันที่ 3 พฤศจิกายน 2541

2.4.5 การแก้ไขและป้องกันการสมยอมกันในการเสนอราคา

รัฐบาลได้ตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้นจากเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ร่วมมือกับ
ผู้สมยอมในการเสนอราคาจึงได้กำหนดมาตรการป้องกันหรือลดโอกาสในการสมยอมกันเสนอ
ราคา ทั้งในกรณีของการกำหนดราคากลางก่อนสร้างของทางราชการและการให้มีกฎหมายเพื่อ
แก้ไขและป้องกันการสมยอมกันในการเสนอราคา ในส่วนของมาตรการป้องกัน คณะรัฐมนตรีก็ได้มีมติ
เมื่อวันที่ 6 มกราคม 2541 ให้ถือปฏิบัติตามหลักการเกี่ยวกับการกำหนดให้ต้องมีการประกาศเปิดเผย
ราคากลางและหน้าที่ในการคำนวณราคากลาง อนุมัติให้แต่งตั้งคณะกรรมการควบคุมราคากลาง
อนุมัติให้เปลี่ยนแปลงอัตราภาษีที่ใช้คำนวณในสูตร Factor F และให้จัดตั้งคณะกรรมการพิจารณา
ร่างกฎหมายป้องกันการสมยอมกันในการเสนอราคาและปรับปรุงแก้ไขระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี
ว่าด้วยการพัสดุ ซึ่งคณะกรรมการดังกล่าวได้เสนอร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการ
สมยอมในการเสนอราคา พ.ศ. .... ซึ่งมีหลักการเพื่อแก้ไขและป้องกันการสมยอมกันในการเสนอ
ราคา และระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ซึ่งมีหลักการอย่างเดียวกัน
และจะต้องใช้ประกอบกับร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวมาเพื่อคณะรัฐมนตรีพิจารณา ในส่วนของร่าง
พระราชบัญญัติ คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 21 เมษายน 2541 ให้ส่งสำนักงานคณะกรรมการ
กฤษฎีกาตรวจพิจารณา ซึ่งในขั้นการตรวจพิจารณาด้านงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้ยก่างใหม่เป็น
ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... โดยกำหนดความผิด
ต่าง ๆ เกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐเพิ่มเติมเป็นหมวด 3 ลักษณะ 2 ความผิดเกี่ยวกับการ
ปกครองโดยได้บัญญัติกำหนดความผิดของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ร่วมมือกับผู้สมยอมในการเสนอ
ราคาให้ชัดเจนไว้โดยเฉพาะ โดยเทียบเคียงอัตราโทษเช่นเดียวกับเจ้าหน้าที่ของรัฐทุจริตในการจัดซื้อ
จัดจ้างที่บัญญัติไว้แล้วในประมวลกฎหมายอาญา ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้
ในการประชุมเมื่อวันที่ 27 ตุลาคม 2541 แล้ว เห็นว่าให้คงหลักการเดิมโดยให้มีกฎหมายว่าด้วยความผิด

เกี่ยวกับการสมยอมในการเสนอราคา จึงได้มอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาปรับกลับไปปรับปรุงแก้ไขอีกครั้ง ขณะนี้อยู่ระหว่างการพิจารณาของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำหรับร่างระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ (ฉบับที่...) พ.ศ. .... นั้น คณะรัฐมนตรีได้พิจารณาแล้วเมื่อวันที่ 10 พฤศจิกายน 2541 มีมติเห็นชอบให้ดำเนินการต่อไปได้

2.4.6 การปรับปรุงสิทธิได้รับค่าเช่าบ้านของข้าราชการ

จากการที่คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 3 กุมภาพันธ์ 2541 กำหนดหลักการและมาตรการควบคุมค่าใช้จ่ายด้านบุคคลภาครัฐ โดยมีมาตรการข้อหนึ่ง คือให้พิจารณาปรับลดค่าใช้จ่ายด้านบุคคลที่ไม่มีผลกระทบต่อคนส่วนใหญ่ เช่น รายจ่ายค่าเช่าบ้านข้าราชการ เป็นต้น เพื่อปรับลดค่าใช้จ่ายของทางราชการให้สอดคล้องกับสถานการณ์ทางการคลังของประเทศนั้น ต่อมารัฐบาลก็ได้ดำเนินการให้มีการตราพระราชกฤษฎีกาเช่าบ้านข้าราชการ (ฉบับที่ 6) พ.ศ. 2541 เพื่อปรับปรุงบทบัญญัติเกี่ยวกับสิทธิได้รับค่าเช่าบ้านของข้าราชการ โดยกำหนดให้ข้าราชการซึ่งได้รับคำสั่งให้เดินทางไปประจำสำนักงานใหม่ตามคำร้องของตนเองไม่มีสิทธิได้รับค่าเช่าบ้าน และกำหนดหลักเกณฑ์ในเรื่องสิทธิได้รับค่าเช่าบ้านของข้าราชการ ซึ่งต้องไปปฏิบัติราชการประจำในต่างท้องที่ เพราะมีการย้ายสถานที่ทำการให้ชัดเจนและเหมาะสมยิ่งขึ้น นอกจากนี้คณะรัฐมนตรียังได้มีมติเมื่อวันที่ 24 มีนาคม 2541 ให้ส่วนราชการและข้าราชการตรวจสอบสิทธิของตนเองว่าใช้สิทธิเบิกค่าเช่าบ้านถูกต้องและเหมาะสมหรือไม่ หากไม่ถูกต้องหรือไม่เหมาะสมให้งดเบิกจ่าย และให้ส่วนราชการถือปฏิบัติต่อไปว่าเมื่อมีการตรวจสอบการใช้สิทธิแล้วพบว่าข้าราชการรายใดมีเจตนาใช้สิทธิเบิกไม่ถูกต้องขัดกับพระราชกฤษฎีกาฯ ให้ถือว่าเป็นการทุจริตมีความผิดวินัยอย่างร้ายแรง เมื่อมีการสอบสวนแล้วพบว่ามีความผิดจริง ให้ส่วนราชการพิจารณาลงโทษไล่ออก ซึ่งจะไม่มีสิทธิได้รับบำเหน็จบำนาญ

2.5 การจัดทำมาตรฐานทางคุณธรรมและจริยธรรมของพนักงานหรือลูกจ้างอื่นของรัฐ

คณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ 30 ธันวาคม 2540 ว่าการแต่งตั้งบุคคลเข้ามาเป็นกรรมการในคณะกรรมการรัฐวิสาหกิจต่าง ๆ โดยเฉพาะกรรมการซึ่งมาจากบุคคลภายนอกที่ไม่ใช่ข้าราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ จะต้องพิจารณาให้รอบคอบ โดยเฉพาะปัญหาเกี่ยวข้องกับการมีส่วนได้เสียในธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับรัฐวิสาหกิจนั้น หรือการที่อาจมีผลประโยชน์ส่วนตนขัดแย้งกับผลประโยชน์ของรัฐวิสาหกิจนั้น (conflict of interests) ในปัจจุบันพระราชบัญญัติคุณสมบัตินี้ มาตรฐานสำหรับกรรมการและพนักงานรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. 2518 ซึ่งใช้เป็นแนวทางในการตรวจสอบคุณสมบัตินี้เบื้องต้นก็ไม่ได้มีบทบัญญัติในเรื่องนี้ ส่วนกฎหมายจัดตั้งรัฐวิสาหกิจต่าง ๆ ก็มีบทบัญญัติที่แตกต่างกัน เพื่อป้องกันการขัดแย้งในเรื่องผลประโยชน์ดังกล่าว และเพื่อป้องกันมิให้กรรมการที่ได้รับแต่งตั้งเข้ามาแสวงหาผลประโยชน์จากการเป็นกรรมการของรัฐวิสาหกิจ จึงให้ถือปฏิบัติว่า เมื่อคณะรัฐมนตรี

เห็นชอบหรืออนุมัติให้แต่งตั้งคณะกรรมการรัฐวิสาหกิจใดแล้ว ให้รัฐมนตรีที่รับผิดชอบกำกับดูแล
รัฐวิสาหกิจนั้นประชุมชี้แจงกรรมการเพื่อทราบและเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องการรักษาผลประโยชน์ของ
ส่วนรวม และให้มีการพิจารณาแก้ไขเพิ่มเติมหรือยกร่างกฎหมายที่มีบทบัญญัติในทางป้องกันเกี่ยวกับการ
การเข้ามาแสวงหาผลประโยชน์จากการเป็นกรรมการในคณะกรรมการรัฐวิสาหกิจ เพื่อให้เป็นกฎหมาย
กลางสำหรับรัฐวิสาหกิจต่าง ๆ และให้ครอบคลุมถึงข้าราชการด้วย ซึ่งจากมติของคณะรัฐมนตรี
ดังกล่าว กระทรวงการคลังได้กำหนดจรรยาบรรณของกรรมการรัฐวิสาหกิจ รวม 10 ประการ ซึ่ง
คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2541 เห็นชอบให้รัฐวิสาหกิจต่าง ๆ ถือปฏิบัติแล้ว และ
หลังจากนั้นก็ได้จัดให้มีการประชุมชี้แจงมาตรการป้องกันการแสวงหาประโยชน์จากการเป็น
กรรมการรัฐวิสาหกิจ และซักซ้อมความเข้าใจเรื่องอื่น ๆ กับกรรมการรัฐวิสาหกิจเป็นครั้งแรกเมื่อ
วันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2541 ซึ่งผลการประชุมได้เกิดแนวทางต่าง ๆ ให้ส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจ
ต่าง ๆ ถือปฏิบัติและดำเนินการในเรื่องของการตรวจสอบคุณสมบัติของผู้ที่จะเสนอให้เป็นกรรมการ
รัฐวิสาหกิจ เรื่องจรรยาบรรณของกรรมการรัฐวิสาหกิจ เรื่องการจัดประชุมประธานกรรมการและ
ผู้บริหารรัฐวิสาหกิจเป็นระยะ ๆ เรื่องการให้ผู้บริหารรัฐวิสาหกิจแต่ละแห่งสำรวจตรวจสอบมติ
คณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องทุกสัปดาห์ ซึ่งคณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ 17 มีนาคม 2541 ให้ส่วนราชการ
และรัฐวิสาหกิจถือปฏิบัติและดำเนินการตามแนวทางข้างต้น

นอกจากนี้ สำนักงานตรวจเงินแผ่นดินยังได้เสนอแนวคิดเพื่อประกอบการ
พิจารณากำหนดมาตรการหรือกำหนดบทบาทกับกรรมการรัฐวิสาหกิจเพิ่มเติมในส่วนของกาจัดให้มี
กระบวนการกำกับดูแลกิจการที่ดี (Good Corporate Governance) สำหรับรัฐวิสาหกิจ โดย
เฉพาะการจัดให้มีคณะกรรมการตรวจสอบ (Audit Committee) ขึ้นในรัฐวิสาหกิจ การพิจารณาเลือกสรร
และแต่งตั้งกรรมการรัฐวิสาหกิจที่โปร่งใส การกำหนดวาระการดำรงตำแหน่งให้เป็นไปตามกฎหมาย
ไม่ปรับเปลี่ยนบ่อยครั้ง และการขยายผลบังคับในเรื่องการป้องกันการแสวงหาประโยชน์ให้ครอบคลุม
ถึงกรรมการที่เป็นตัวแทนของส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจด้วย ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่
21 เมษายน 2541 เห็นชอบกับแนวความคิดดังกล่าว

สำหรับในส่วนของการยกร่างกฎหมายนั้น สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้
ยกร่างร่างพระราชบัญญัติคุณสมบัติมาตรฐานสำหรับกรรมการและพนักงานรัฐวิสาหกิจ
(ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... และร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดของพนักงานในองค์การหรือ
หน่วยงานของรัฐ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... มาเพื่อคณะรัฐมนตรีพิจารณา ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้พิจารณา
ร่างพระราชบัญญัติทั้ง 2 ฉบับแล้วเมื่อวันที่ 4 สิงหาคม 2541 ได้อนุมัติหลักการ แต่ได้ให้สำนักงาน
คณะกรรมการกฤษฎีการับไปตรวจพิจารณาให้รอบคอบอีกครั้งหนึ่ง

อนึ่ง เนื่องจากปัญหาและผลกระทบจากสภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจในปัจจุบัน ทำให้รัฐบาลต้องใช้จ่ายงบประมาณให้เกิดประโยชน์สูงสุด ต้องมีมาตรการติดตามผลที่รัดกุม รวมทั้งต้องให้ความสำคัญกับระบบการตรวจสอบกำกับดูแลเพิ่มขึ้น เพื่อให้การใช้จ่ายเงินของส่วนราชการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและมีความโปร่งใส เพื่อป้องกันมิให้การรั่วไหลเสียหายเกิดขึ้นหรือเกิดขึ้นน้อยที่สุด คณะรัฐมนตรีจึงได้มีมติเมื่อวันที่ 10 พฤศจิกายน 2541 อนุมัติหลักการมาตรการเพิ่มประสิทธิภาพในการตรวจสอบภายในในภาคราชการ โดยให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ (Audit Committee) ในระดับกระทรวง ซึ่งจะสรรหาจากผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นอิสระและเป็นกลาง มาตรการดังกล่าวจะเป็นกลไกสำคัญอีกประการหนึ่งที่จะช่วยสนับสนุนการบริหารราชการแผ่นดินให้มีความโปร่งใสมากขึ้น

การดำเนินการในเรื่องเหล่านี้ มีส่วนยกระดับมาตรฐานและจรรยาบรรณของผู้ดำรงตำแหน่งต่าง ๆ ในบ้านเมืองตามความมุ่งหมายของมาตรา 77 ส่วนการกำกับดูแลและตรวจสอบให้ได้ผลในทางปฏิบัติเป็นเรื่องที่จะกำชับผู้มีหน้าที่รับผิดชอบให้สอดส่องดูแลต่อไป

ปัญหาและอุปสรรค

การดำเนินการเพื่อให้เป็นไปตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐตามมาตรา 77 ส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องของการตรากฎหมาย ซึ่งต้องเป็นไปตามขั้นตอนต่าง ๆ และจำเป็นต้องใช้ระยะเวลาในการปฏิบัติเพื่อให้การดำเนินการบังเกิดผลสำเร็จเป็นรูปธรรม

มาตรา 78

รัฐต้องกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นพึ่งตนเองและตัดสินใจในกิจการ
ท้องถิ่นได้เอง พัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่นและระบบสาธารณูปโภคและ
สาธารณูปการตลอดทั้งโครงสร้างพื้นฐานสารสนเทศในท้องถิ่นให้ทั่วถึงและ
เท่าเทียมกันทั่วประเทศ รวมทั้งพัฒนาจังหวัดที่มีความพร้อมให้เป็นองค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่ โดยคำนึงถึงเจตนารมณ์ของประชาชนในจังหวัดนั้น

เพื่อเป็นการตอบสนองแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐตามมาตรา 78 รัฐบาลได้กำหนด
นโยบายเพิ่มเติมไว้ในคำแถลงนโยบายที่แถลงต่อรัฐสภาเมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน 2540 ส่วนที่ 1
ข้อ 1.2 นโยบายการปฏิรูประบบบริหารราชการ และส่วนที่ 2 ข้อ 2 นโยบายการปรับโครงสร้างและ
การพัฒนาสังคม ด้วยว่าจะเร่งรัดการออกกฎหมายเพื่อกระจายอำนาจการปกครองไปสู่ท้องถิ่นตาม
บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจและบทบาทมากขึ้น ไม่ว่าจะ
เป็นเรื่องของการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และการจัดการสิ่งแวดล้อม รวมทั้งเพิ่มสัดส่วน
การแบ่งสรรภาษีอากรให้แก่ท้องถิ่น จะดำเนินการปรับปรุงรูปแบบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
ให้มีเพียง 4 รูปแบบ คือ องค์กรบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์กรบริหารส่วนตำบล และการ
ปกครองรูปแบบพิเศษ นอกจากนี้จะให้มีการปรับและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านการคมนาคม
การอนุรักษ์และการใช้พลังงาน และการจัดหาสาธารณูปโภคที่จำเป็นอย่างทั่วถึง

ในรอบหนึ่งปีที่ผ่านมา ปรากฏผลการดำเนินการ ปัญหาและอุปสรรค ดังนี้

ผลการดำเนินการ

คณะรัฐมนตรีตระหนักดีว่าในการกระจายอำนาจและพัฒนาท้องถิ่นตามความ
มุ่งหมายของแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐในข้อนี้ จำเป็นต้องจัดให้มีหรือปรับปรุงกฎหมายเพื่อกำหนด
โครงสร้าง กลไก และอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองท้องถิ่นให้ชัดเจนเป็นเบื้องต้น ดังนั้นในรอบปีแรก
ของการบริหารราชการแผ่นดิน จึงได้เร่งรัดมาตรการทางกฎหมาย ดังนี้

1. การเร่งรัดการออกกฎหมายเพื่อกระจายอำนาจการปกครองไปสู่ท้องถิ่น

1.1 การปรับปรุงกฎหมายท้องถิ่นเพื่อให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

คณะรัฐมนตรีได้พิจารณาเห็นว่า โดยที่เรื่องนั้นนอกจากจะเป็นไปตามบทบัญญัติว่าด้วยแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ และนโยบายของคณะรัฐมนตรีที่แถลงต่อรัฐสภาแล้ว ยังเป็นไปตามที่รัฐธรรมนูญระบุให้ตราขึ้นใช้บังคับภายในเวลาที่กำหนดอีกด้วย จึงได้เร่งดำเนินการให้มีการปรับปรุงกฎหมายท้องถิ่น เพื่อให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย จำนวน 9 ฉบับ สถานะของร่างกฎหมายทั้ง 9 ฉบับ ปรากฏอยู่ในภาคผนวกแล้ว

1.2 การปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับโครงสร้างและอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

คณะรัฐมนตรีได้ดำเนินการให้มีกฎหมายต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับโครงสร้างและอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดังนี้

1.2.1 ร่างพระราชบัญญัติระเบียบการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น

พ.ศ. ....

โดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 78 บัญญัติให้รัฐต้องกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นทั้งตนเอง มาตรา 284 บัญญัติให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความเป็นอิสระในการกำหนดนโยบาย การปกครอง การบริหารงานบุคคล การเงินและการคลัง และมาตรา 288 บัญญัติให้การแต่งตั้งและการให้พนักงานและลูกจ้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพ้นจากตำแหน่งต้องเป็นไปตามความต้องการและความเหมาะสมของแต่ละท้องถิ่น และต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการพนักงานส่วนท้องถิ่นก่อน รัฐบาลจึงได้ตั้งคณะกรรมการปรับปรุงกฎหมายปกครองท้องถิ่น และการกระจายอำนาจไปสู่ท้องถิ่น ทำหน้าที่ให้ข้อเสนอแนะต่อรัฐบาลในการกำหนดแนวทางการปรับปรุงรูปแบบและโครงสร้างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และคณะกรรมการฯ ได้เสนอร่างพระราชบัญญัติในเรื่องนี้ให้คณะรัฐมนตรีพิจารณา ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้พิจารณาแล้วเห็นว่าเนื่องจากยังมีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการพนักงานส่วนท้องถิ่น (กถ.) การมีองค์กรกลางการบริหารงานบุคคลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกรูปแบบที่ปฏิบัติงานเป็นอิสระ และการกำหนดระบบและแนวทางเพื่อเป็นจุดเชื่อมโยงระหว่าง ส่วนกลางกับท้องถิ่น เนื่องจากแต่ละท้องถิ่นมีข้อจำกัดในทรัพยากร และขีดความสามารถในการแสวงหาทรัพยากรแตกต่างกัน ซึ่งคงต้องได้รับการดูแลและสนับสนุนจากรัฐบาล คณะรัฐมนตรีจึงได้มีมติเมื่อวันที่ 13 ตุลาคม 2541 มอบให้คณะกรรมการนโยบายและประสานงานการดำเนินการให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญพิจารณาร่างพระราชบัญญัตินี้อีกครั้งหนึ่ง

1.2.2 ร่างพระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการส่วนท้องถิ่น (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....

คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 18 สิงหาคม 2541 เห็นชอบร่างพระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการส่วนท้องถิ่น (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ซึ่งมีหลักการให้ข้าราชการส่วนท้องถิ่นและพนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลได้รับสิทธิประโยชน์ในบำเหน็จบำนาญให้สอดคล้องกับข้าราชการพลเรือน ขณะนี้อยู่ในระหว่างการพิจารณาของคณะกรรมการประสานงานสภาผู้แทนราษฎร

1.2.3 พระราชกฤษฎีการะเบียบข้าราชการองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2541

คณะรัฐมนตรีได้ดำเนินการให้มีพระราชกฤษฎีการะเบียบข้าราชการองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2541 พระราชกฤษฎีกากำหนดเงินเดือนและค่าตอบแทนสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด นายกององค์การบริหารส่วนจังหวัด รองนายกององค์การบริหารส่วนจังหวัด และกรรมการสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2541 และกฎกระทรวง 2 ฉบับ ออกตามความในพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 เพื่อกำหนดกิจการที่จะทำในเขตขององค์การบริหารส่วนจังหวัด และกำหนดหลักเกณฑ์การทำกิจการนอกเขตขององค์การบริหารส่วนจังหวัด

1.3 การปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับรายได้ของราชการส่วนท้องถิ่น

คณะรัฐมนตรีได้ดำเนินการเกี่ยวกับร่างกฎหมายที่จะมีส่วนสนับสนุนการจัดเก็บรายได้ของราชการส่วนท้องถิ่น จำนวน 6 ฉบับ คือ

1.3.1 ร่างพระราชบัญญัติภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง พ.ศ. .... ซึ่งมีหลักการเป็นการเพิ่มรายได้ให้แก่ท้องถิ่นและให้ท้องถิ่นสามารถพิจารณาลดหย่อนหรือยกเว้นภาษีได้ตามความเหมาะสมในกรณีที่ท้องถิ่นเห็นสมควร ร่างพระราชกฤษฎีกาฉบับนี้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้ตรวจพิจารณาเสร็จแล้ว แต่คณะรัฐมนตรียังมีข้อสังเกตบางประการ จึงได้มอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีการับไปพิจารณาปรับปรุง ร่างพระราชบัญญัตินี้อีกครั้งหนึ่ง

1.3.2 ร่างกฎกระทรวง ฉบับที่ .. (พ.ศ. ....) ออกตามความในพระราชบัญญัติอาคารรังนกอีแอ่น พ.ศ. 2540 ซึ่งมีสาระเป็นการกำหนดอัตราหักค่าใช้จ่ายการจัดเก็บอาคารรังนกอีแอ่นก่อนส่งมอบให้ท้องถิ่น ร่างกฎกระทรวงฉบับนี้คณะรัฐมนตรีได้มีมติอนุมัติหลักการไปเมื่อวันที่ 17 มีนาคม 2541 ขณะนี้ได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว

1.3.3 ร่างกฎกระทรวง ฉบับที่ .. (พ.ศ. ....) ออกตามความในพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 มีสาระเป็นการกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการแบ่งเงินตามกฎหมายว่าด้วยอุทยานแห่งชาติให้องค์การบริหารส่วนตำบลที่มีพื้นที่ครอบคลุมอุทยานแห่งชาติร้อยละห้า ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้มีมติอนุมัติหลักการร่างกฎกระทรวงฉบับนี้เมื่อวันที่ 17 มีนาคม 2541 ขณะนี้อยู่ในระหว่างขั้นตอนการเตรียมลงประกาศในราชกิจจานุเบกษา

สำหรับอีก 3 ฉบับ เป็นร่างกฎกระทรวง ฉบับที่ .. (พ.ศ. ....) ออกตามความในพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 มีสาระเป็นการกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการจัดสรรค่าภาคหลวงแร่และค่าภาคหลวงปิโตรเลียมให้องค์การบริหารส่วนจังหวัด กำหนดหลักเกณฑ์วิธีการและอัตราการจัดเก็บค่าธรรมเนียมบำรุงองค์การบริหารส่วนจังหวัดจากผู้พักในโรงแรม และกำหนดค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บภาษีอากร ค่าธรรมเนียม ค่าใบอนุญาต ค่าตอบแทนหรือรายได้อื่นใดซึ่งส่วนราชการ ราชการส่วนท้องถิ่น (เรียกเก็บเพื่อองค์การบริหารส่วนจังหวัด) ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้มีมติอนุมัติหลักการไปเมื่อวันที่ 4 สิงหาคม 2541 ขณะนี้อยู่ในระหว่างขั้นตอนการเตรียมลงประกาศในราชกิจจานุเบกษา

2. การกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นทั้งตนเองและตัดสินใจในกิจการท้องถิ่นได้เอง

2.1 มาตรการกระจายอำนาจการให้บริการสาธารณะ (งาน/กิจกรรม) ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 24 มีนาคม 2541 กำหนดมาตรการกระจายอำนาจการให้บริการสาธารณะ (งาน/กิจกรรม) ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งมีหลักเกณฑ์การจำแนกบริการสาธารณะที่จะถ่ายโอนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวม 5 ประการ คือ เป็นงาน/กิจกรรมที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทำแล้วประหยัดกว่า เป็นงาน/กิจกรรมที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทำแล้วไม่มีผลกระทบกับท้องถิ่นอื่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความสามารถที่จะทำได้ ไม่เป็นงาน/กิจกรรมที่เกี่ยวกับความมั่นคงของชาติ และเป็นงาน/กิจกรรมที่สามารถควบคุมมาตรฐานการให้บริการได้

ทั้งนี้ได้กำหนดแนวทางการถ่ายโอนบริการสาธารณะไปสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ งาน/กิจกรรมที่สามารถถ่ายโอนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ทันที เช่น งานก่อสร้างถนน/สะพานในท้องถิ่น งานจัดหาและพัฒนาน้ำสะอาด ฯลฯ โดยในส่วนของกระทรวงมหาดไทยได้มีการพิจารณาจัดสรรงบประมาณประจำปี 2542 สนับสนุนกิจกรรมที่สามารถถ่ายโอนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ โดยมีส่วนราชการที่เกี่ยวข้องได้แก่ กรมโยธาธิการ และสำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท เป็นต้น

2.2 การส่งเสริมให้ท้องถิ่นมีบทบาทและรับผิดชอบสนับสนุนงบประมาณในการดูแล บำรุงรักษา และซ่อมแซมสิ่งสาธารณประโยชน์

คณะรัฐมนตรีได้พิจารณาเห็นสมควรส่งเสริมให้ท้องถิ่น (องค์การบริหารส่วนตำบล) มีบทบาทและรับผิดชอบสนับสนุนงบประมาณในการดูแล บำรุงรักษา และซ่อมแซมสิ่งสาธารณประโยชน์ที่ส่วนราชการต่าง ๆ ก่อสร้างไว้ โดยได้มีมติเมื่อวันที่ 21 เมษายน 2541 มอบให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาและกระทรวงมหาดไทยพิจารณารายละเอียดในการปรับปรุงกฎหมายตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยต่อไป ซึ่งในขณะนี้อยู่ในระหว่างการดำเนินการ นอกจากนี้คณะรัฐมนตรียังได้มีมติอนุมัติในหลักการเมื่อวันที่ 11 สิงหาคม 2541 ให้มีการมอบโอน

ภารกิจของงานบริการของสถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้า ที่กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและ
สิ่งแวดล้อม ดำเนินการอยู่ ให้องค์การบริหารส่วนตำบลรับไปดำเนินการแทน โดยจะทยอยโอนภารกิจ
ให้องค์การบริหารส่วนตำบลที่มีความพร้อมและเต็มใจจะดำเนินการ

2.3 การส่งภาษีมูลค่าเพิ่มให้แก่องค์การบริหารส่วนจังหวัด

คณะรัฐมนตรีได้กำหนดแนวทางปฏิบัติในการส่งมอบภาษีมูลค่าเพิ่มให้แก่
องค์การบริหารส่วนจังหวัด ในคราวประชุมเมื่อวันที่ 28 กรกฎาคม 2541 โดยให้อธิบดีกรมสรรพากร
และอธิบดีกรมการปกครองจัดทำบันทึกความเข้าใจร่วมกันในแนวทางปฏิบัติ

2.4 การยกฐานะสุขาภิบาลเป็นเทศบาลตำบล

คณะรัฐมนตรีได้ดำเนินการให้มีการยกฐานะสุขาภิบาลตำบลอ้อมใหญ่
อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม เพื่อจัดตั้งเป็นเทศบาลตำบล โดยได้อนุมัติร่างพระราชกฤษฎีกาใน
เรื่องนี้เมื่อวันที่ 17 มีนาคม 2541 นอกจากนี้ยังได้ดำเนินการให้มีการยกฐานะสุขาภิบาลตำบลแม่สาย
อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย และสุขาภิบาลตันหยงมัส อำเภอระแงะ จังหวัดนราธิวาส เพื่อจัดตั้ง
เป็นเทศบาลตำบล โดยได้อนุมัติร่างพระราชกฤษฎีกาในเรื่องนี้เมื่อวันที่ 31 มีนาคม 2541 ขณะนี้
ร่างพระราชกฤษฎีกาทั้งสามฉบับดังกล่าวสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณาแล้ว และให้
ชะลอการดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องนี้ไว้ก่อนเพื่อรอร่างพระราชบัญญัติเปลี่ยนแปลงฐานะของสุขาภิบาล
เป็นเทศบาล พ.ศ. ....

2.5 การสัมมนาตามแผนปรับปรุงกฎหมายปกครองท้องถิ่นและการ กระจายอำนาจไปสู่ท้องถิ่น

เพื่อให้เป็นไปตามแผนดังกล่าว รัฐบาลโดยกระทรวงมหาดไทยได้จัดให้มีการ
ประชุมสัมมนาตามแผนปรับปรุงกฎหมายปกครองท้องถิ่น และการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นเพื่อรับฟัง
ความคิดเห็นจากประชาชนทุกสาขาอาชีพในลักษณะประชาพิจารณ์ ในช่วงเดือนกรกฎาคม 2541
รวม 4 ครั้ง ในภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคเหนือ และภาคใต้

2.6 การส่งเสริมพัฒนาและคุ้มครองผู้รับงานไปทำที่บ้าน

จากการที่คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 24 มีนาคม 2541 กำหนดแผนการ
ส่งเสริมพัฒนาและคุ้มครองผู้รับงานไปทำที่บ้านในระยะแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8
(พ.ศ. 2540 - 2544) และตั้งคณะกรรมการส่งเสริมพัฒนาและคุ้มครองผู้รับงานไปทำที่บ้านนั้น ในการปฏิบัติ
ให้เป็นไปตามแผนดังกล่าว โดยได้ดำเนินโครงการส่งเสริมพัฒนาและคุ้มครองผู้รับงานไปทำที่บ้าน
เพื่อเพิ่มผลผลิต/ก่อให้เกิดการกระจายรายได้แก่ครอบครัวในภูมิภาค ขยายการคุ้มครอง ส่งเสริม และ
พัฒนาผู้รับงานไปทำที่บ้าน มีอำนาจต่อรองในเรื่องค่าตอบแทน สวัสดิการ และความปลอดภัยในการ
ทำงานด้วย นอกจากนี้ การกระจายภารกิจให้ท้องถิ่นมีส่วนร่วมที่ได้ดำเนินการไปแล้ว ได้แก่ การจ่าย
เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ การจ่ายเบี้ยยังชีพคนพิการ การจัดตั้งศูนย์บริการผู้สูงอายุในชุมชน รวมทั้งยังได้

เตรียมกระจายภารกิจให้ท้องถิ่นร่วมดำเนินการเพิ่มขึ้นอีก รวมเป็นประมาณ 17 ภารกิจ/กิจกรรม เช่น การสงเคราะห์คนไร้ที่พึ่งเบื้องต้น การสงเคราะห์ครอบครัวผู้มีรายได้น้อย การคุ้มครอง สวัสดิภาพเด็ก และการสงเคราะห์ผู้ประสบภัย เป็นต้น

2.7 การจัดสรรเงินงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ 2542 ของกระทรวงอุตสาหกรรมให้แก่ท้องถิ่น

เพื่อเป็นการสนองแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐตามมาตรานี้ รัฐบาลได้เร่งกระจายอำนาจในการจัดการด้านการคลังให้ท้องถิ่นรับผิดชอบ โดยได้จัดสรรเงินงบประมาณรายจ่ายประจำปี 2542 ของกรมทรัพย์สินทางปัญญาคือเงินอุดหนุนเฉพาะกิจให้แก่องค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อดำเนินการก่อสร้างระบบประปาชนบทจำนวน 254 แห่ง เป็นเงิน 69,800,000 บาท และได้จัดสรรค่าภาคหลวงแร่ ค่าภาคหลวงปิโตรเลียม และค่าธรรมเนียมน้ำบาดาล ให้องค์การบริหารส่วนตำบลที่มีการจัดเก็บรายได้ประเภทนั้น ๆ ตั้งแต่เริ่มมีกฎหมายบังคับใช้จนถึงปัจจุบันเป็นเงิน 722,323,301 บาท

2.8 การกระจายอำนาจในด้านการศึกษาไปยังองค์กรท้องถิ่น

คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 27 มกราคม 2541 อนุมัติให้กรุงเทพมหานคร เปิดสอนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยมีโรงเรียนประชานิเวศน์เป็นโรงเรียนนำร่อง นอกจากนี้รัฐบาลยังได้ปรับปรุงระบบบริหารโดยกระจายอำนาจในด้านการจัดการศึกษาไปยังหน่วยปฏิบัติและองค์กรท้องถิ่นในเรื่องของการปรับปรุงการกำหนดตำแหน่งข้าราชการครู ให้ดำรงตำแหน่งทางวิชาการ และจัดทำคู่มือประเมิน เผยแพร่ให้คณะกรรมการประเมิน ฯ และเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องใน 4 ภาค และการพัฒนาระบบเครือข่ายการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อให้องค์กรระดับท้องถิ่นเป็นผู้พิจารณาดำเนินการยกระดับคุณภาพการศึกษาของตนเอง

3. การพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่น ระบบสาธารณูปโภค และสาธารณูปการตลอดทั้งโครงสร้างพื้นฐานสารสนเทศในท้องถิ่น

3.1 การพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่น

3.1.1 การจัดตั้งกองทุนเพื่อสังคม

จากการที่คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 12 พฤษภาคม 2541 อนุมัติให้ดำเนินโครงการลงทุนเพื่อสังคมและการกู้เงินจากธนาคารโลก และมติเมื่อวันที่ 28 กรกฎาคม 2541 อนุมัติให้ดำเนินโครงการเงินกู้รัฐบาลญี่ปุ่น ครั้งที่ 23 รัฐบาลก็ได้จัดทำโครงการลงทุนเพื่อสังคม (SIP) ซึ่งได้กำหนดแนวทางเป็น 2 แนวทาง คือ แนวทางที่ 1 เป็นการแก้ไขปัญหาระยะสั้น ตั้งแต่ปี 2541 ถึงปี 2543 (28 เดือน) โดยให้การสนับสนุนทางการเงินแก่ส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจที่เกี่ยวข้อง เช่น เพื่อสร้างโอกาสในการจ้างงานและพัฒนาสาธารณูปการ และแนวทางที่ 2 เป็นการแก้ปัญหาสังคมในระยะยาว โดยการปรับโครงสร้างทางสังคม การกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และการสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชน ระยะเวลาการดำเนินโครงการตั้งแต่ปี 2541 ถึงปี 2544 (40 เดือน)

3.1.2 การกำหนดแนวทาง/โครงการเพื่อช่วยเหลือภาคเกษตรกรรม และฐานะความเป็นอยู่ของเกษตรกรโดยรวม

รัฐบาลเล็งเห็นความจำเป็นที่จะต้องช่วยเหลือภาคเกษตรกรรมและสร้างความแข็งแกร่งให้เศรษฐกิจชนบท โดยเฉพาะในภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจที่กำลังเผชิญอยู่ เพื่อให้เป็นฐานรองรับการมีงานทำอย่างมั่นคง โดยเป็นการส่งเสริมเศรษฐกิจระดับครัวเรือนและชุมชนผ่านธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร เช่น การดำเนินการตามโครงการช่วยเหลือเกษตรกรชาวไร่ช้อยในฤดูกาลผลิตปี 2541/2542 โครงการสินเชื่อเพื่อสนับสนุนการผลิตสินค้าเกษตรเพื่อการส่งออกหรือทดแทนการนำเข้า การสร้างงานในชนบท โครงการสินเชื่อเพื่อส่งเสริมการประกอบอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร และโครงการสินเชื่อเพื่อสนับสนุนทางการลงทุนในการปลูกป่าและการลงทุนทางเกษตรที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและรักษาสิ่งแวดล้อม ซึ่งได้กล่าวรายละเอียดของผลการดำเนินการไว้ในมาตรา 84

อนึ่ง ในการพัฒนาเศรษฐกิจของท้องถิ่นนี้ นอกจากจะเป็นไปในเรื่องสำคัญ ๆ ดังกล่าวมาแล้วข้างต้น การดำเนินการของรัฐบาลในอันที่จะให้มีการกระจายรายได้อย่างเป็นธรรมและทั่วถึงโดยวิธีการอื่น ๆ ก็ถือได้ว่ามีส่วนสนับสนุนให้มีการพัฒนาเศรษฐกิจในท้องถิ่นด้วยไม่ว่าจะเป็นการดำเนินการเพื่อเพิ่มศักยภาพพื้นที่เขตเศรษฐกิจเฉพาะ การพัฒนาอุตสาหกรรมชนบท การปรับโครงสร้างด้านบริการโดยเน้นการส่งเสริมการท่องเที่ยว การสร้างงานในชนบท หรือแม้แต่การกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนขึ้นมา ซึ่งรายละเอียดได้กล่าวไว้ในมาตรา 83 แล้วเช่นกัน

3.2 การพัฒนาระบบสาธารณูปโภคและสาธารณูปการในท้องถิ่น

3.2.1 การประปา รัฐบาลได้เร่งรัดสานต่อการดำเนินการตามโครงการก่อสร้างปรับปรุงขยายการประปาส่วนภูมิภาคระยะที่ 1 ในพื้นที่จังหวัดเพชรบุรี สุราษฎร์ธานี และพัทลุง โดยได้ดำเนินการแล้วประมาณร้อยละ 79, 61 และ 65 ตามลำดับ นอกจากนี้ยังได้ดำเนินการปรับปรุงขยายการประปาในจังหวัดต่าง ๆ เช่น เชียงใหม่ ดำเนินการแล้วประมาณร้อยละ 93 อุบลราชธานี และสุพรรณบุรี ดำเนินการเสร็จสิ้นแล้ว สำหรับการกระจายอำนาจการจัดการด้านประปานั้นได้ คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 22 กันยายน 2541 อนุมัติให้เทศบาลตำบลหัวหินดำเนินโครงการก่อสร้างวางท่อส่งน้ำดิบปราณบุรี-หัวหิน (สายใหม่) ระยะที่ 2

3.2.2 การไฟฟ้า รัฐบาลได้ดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาความเชื่อถือได้ของระบบไฟฟ้าในท้องถิ่น ซึ่งประกอบด้วย ปัญหาแรงดันตก ปัญหาไฟฟ้าดับ และปัญหาระบบขัดข้องชั่วคราว อันเป็นการดำเนินการสานต่อตามโครงการต่อเนื่องต่าง ๆ เช่น โครงการพัฒนาระบบสายส่งและสถานีไฟฟ้าย่อย ระยะที่ 2, 3, 5, 6 และ 7 ซึ่งเป็นการก่อสร้างสายส่งและสถานีไฟฟ้าในเขตพื้นที่ภาคเหนือ 52 สถานี ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 50 สถานี ภาคกลาง 80 สถานี และภาคใต้ 40 สถานี ในวงเงิน

ประมาณ 47,000 ล้านบาท โครงการติดตั้งศูนย์ส่งการจ่ายไฟ ระยะที่ 1 และ 2 เพื่อควบคุม และสั่งการจ่ายไฟในภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง และภาคใต้ ภาคละ 3 แห่ง วงเงินประมาณ 6,000 ล้านบาท โครงการก่อสร้างปรับปรุงเสริมระบบจำหน่าย ระยะที่ 6 และ 7 ในพื้นที่ภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคละ 3,500 วงจร-กม. ภาคกลาง 5,180 วงจร-กม. และภาคใต้ 3,480 วงจร-กม. วงเงินประมาณ 20,000 ล้านบาท โครงการจ่ายไฟฟ้าให้นิคมอุตสาหกรรมในส่วนภูมิภาค เพื่อก่อสร้างสายส่งและสถานีไฟฟ้าให้นิคมอุตสาหกรรมและผู้ใช้ไฟรายใหญ่ที่ติดต่อขอใช้ไฟฟ้ารวม 30 แห่ง เป็นเงิน 6,000 ล้านบาท และโครงการเพิ่มความเชื่อถือได้ของระบบไฟฟ้า โดยดำเนินการติดตั้งอุปกรณ์ไฟฟ้าที่มีคุณภาพและมาตรฐานสูงขึ้นในเขตเมืองใหม่ เป็นเงินประมาณ 18,000 ล้านบาท นอกจากนี้รัฐบาลยังได้เร่งรัดการสำรวจและพัฒนาแหล่งพลังงานตามโครงการโรงไฟฟ้าพลังความร้อนร่วมพระนครใต้ ชุดที่ 2 และโครงการโรงไฟฟ้าพลังความร้อนร่วมวังน้อย ชุดที่ 3 แล้วเสร็จ และอยู่ระหว่างการก่อสร้างอีก 7 โครงการ

3.2.3 การคมนาคมทางบก รัฐบาลได้เร่งรัดดำเนินการพัฒนาโครงข่ายถนนในเมืองสำคัญ ๆ และก่อสร้างถนนและสะพานในภูมิภาคและท้องถิ่นเพื่ออำนวยความสะดวกในการขนส่งทางบกตามโครงการต่าง ๆ เช่น โครงการก่อสร้างทางหลวงสายหลักเป็น 4 ช่องจราจร โดยเร่งรัดขยายทางหลวงหมายเลข 11 สายลำปาง-ลำพูน หมายเลข 41 สายอำเภอทุ่งสง-พัทลุง ตอน 2 หมายเลข 1 สายกำแพงเพชร-ตาก-ลำปาง ตอนตาก-ลำปาง ตอน 2 และหมายเลข 212 สายอุบลราชธานี-มุกดาหาร ตอนทางเลี้ยวเมืองอุบลราชธานี กม. 20 โครงการก่อสร้างถนนในหมู่บ้านซึ่งมีความกว้างน้อยกว่าร้อยละ 85 โครงการก่อสร้างสะพานในเขตชุมชนในภูมิภาค มีความกว้างน้อยกว่าร้อยละ 76 โครงการก่อสร้างถนนตามผังเมืองรวม มีความกว้างน้อยกว่าร้อยละ 43 และงานก่อสร้างทางในเขตพื้นที่กองทัพภาคที่ 3 และ 4 ที่ดำเนินการเสร็จแล้ว นอกจากนี้ ในส่วนของการขนส่งทางรถไฟ ได้ดำเนินการตามโครงการก่อสร้างทางรถไฟสายใหม่ 4 เส้นทาง คือ สายมาบตาพุด-ระยอง (24 กิโลเมตร) สายเด่นชัย-เชียงราย (246 กิโลเมตร) สายสุราษฎร์ธานี-พังงา (163 กิโลเมตร) สายบัวใหญ่-มหาสารคาม-ร้อยเอ็ด-มุกดาหาร-นครพนม (368 กิโลเมตร) ซึ่งขณะนี้อยู่ระหว่างการสำรวจออกแบบรายละเอียดและผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม สำหรับในกรุงเทพมหานครได้เร่งรัดดำเนินการตามโครงการพัฒนาระบบคมนาคมขนส่งที่กำลังก่อสร้างให้แล้วเสร็จตามกำหนดหลายโครงการ เช่น โครงการระบบทางด่วนขั้นที่ 3 ระบบทางด่วนสายบางปะอิน-ปากเกร็ด ก่อสร้างทางเชื่อมต่อทางยกระดับสายดินแดง-ดอนเมืองกับระบบทางด่วนขั้นที่ 1 - 2 ก่อสร้างทางสายรองในกรุงเทพมหานคร เป็นต้น

3.2.4 การจัดการด้านมลภาวะ รัฐบาลโดยการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ได้ติดตั้งระบบกำจัดก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์ สำหรับโรงไฟฟ้าแม่เมาะเครื่องที่ 8 ถึงเครื่องที่ 11 แล้วเสร็จ และสำหรับโรงไฟฟ้าเครื่องที่ 4 ถึงเครื่องที่ 7 อยู่ระหว่างการติดตั้ง สำหรับในกรุงเทพมหานคร ได้จัดทำ

โครงการบำบัดน้ำเสียหลายโครงการ เช่น โครงการบำบัดน้ำเสียกรุงรัตนโกสินทร์ เขตพระนคร
โครงการบำบัดน้ำเสียรวม ระยะที่ 1 โครงการบำบัดน้ำเสียนานาวา โครงการบำบัดน้ำเสีย
หนองแขม และโครงการบำบัดน้ำเสียระยะที่ 4 (ดุสิต พญาไท ห้วยขวาง และจตุจักร) เป็นต้น

3.3 การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานสารสนเทศในท้องถิ่น

รัฐบาลได้ดำเนินการเพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นมีโอกาสใช้บริการโทรศัพท์ได้
อย่างทั่วถึง ครอบคลุมหมู่บ้านทั่วประเทศ โดยเร่งรัดการดำเนินการตามโครงการโทรศัพท์สาธารณะ
ทางไกลชนบทระดับหมู่บ้าน พ.ศ. 2539-2541 ซึ่งมีเป้าหมายให้บริการโทรศัพท์สาธารณะในหมู่บ้าน
43,000 หมู่บ้าน และตามสถานที่สำคัญ แหล่งท่องเที่ยว และเส้นทางสายหลักอีก 2,000 แห่ง
รวม 45,000 แห่ง โดยผลการดำเนินการในปัจจุบันได้ติดตั้งอุปกรณ์ในงานระบบต่าง ๆ และเปิด
ให้บริการใน 3 งานไปแล้ว 9,471 เลขหมาย สำหรับการวางโครงสร้างพื้นฐานสารสนเทศนั้น
อยู่ระหว่างการดำเนินการร่างกฎหมายที่จะวางกฎเกณฑ์การใช้โครงสร้างพื้นฐานสารสนเทศให้เกิด
ความเป็นธรรมแก่ประชาชนทั้งประเทศ โดยเน้นการให้บริการอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม นอกจากนี้
ยังได้พัฒนาระบบสารสนเทศด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและข้อมูลด้าน
มลพิษโดยจัดโครงการเพื่อกระจายฐานข้อมูลสารสนเทศลงสู่ระดับภาคและท้องถิ่นในระดับตำบล
นำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการกระจายโอกาสทางด้านอุดมศึกษาไปยังส่วนภูมิภาคตาม
โครงการ Private School Net (NET K-12 Service) ซึ่งเป็นการส่งเสริมด้านการศึกษาให้แก่นักเรียน
ในประเทศไทยระดับมัธยมศึกษาทั่วประเทศในการเรียนรู้ผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตราคาถูกเข้ามาใช้ใน
การเรียนการสอน โครงการขยายเครือข่ายการให้บริการอินเทอร์เน็ตออกสู่ต่างจังหวัด โดย
กำหนดว่าภายในสิ้นปี 2541 จะเปิดให้บริการ 28 จังหวัด และในไตรมาสแรกของปี 2542 จะมีสาขา
ครอบคลุม 48 จังหวัดทั่วประเทศ เพื่อให้โอกาสผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในต่างจังหวัด เป็นต้น

4. การพัฒนาจังหวัดที่มีความพร้อมให้เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
ขนาดใหญ่ โดยคำนึงถึงเจตนารมณ์ของประชาชนในจังหวัดนั้น

เพื่อเป็นการสนองแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐตามมาตรา 78 รัฐบาลได้แต่งตั้ง
คณะทำงานศึกษาระบบการบริหารและการจัดการจังหวัดภูเก็ตเป็นรูปแบบเมืองนานาชาติ
โดยกำหนดแนวทางดำเนินการออกเป็น 2 ระยะ คือ ระยะสั้นจะเป็นการศึกษาแนวทางแก้ไขปัญหา
อุปสรรคในด้านกรบริหารรายได้และงบประมาณ ภายใต้โครงสร้างบริหารเดิม และระยะยาวจะเป็น
การพิจารณารูปแบบการบริหารและการจัดการโครงสร้างใหม่ต่อเนื่องจากระยะสั้น ขณะนี้คณะทำงาน
กำลังศึกษาประเด็นการบริหารของจังหวัดในระยะสั้นในเรื่องการส่งเสริมการบริหารและการจัดการ
ด้านประปาเมืองภูเก็ต

ปัญหาและอุปสรรค

การดำเนินการเพื่อให้เป็นไปตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐตามมาตรา 78 มีปัญหาและอุปสรรค ดังนี้

1. ในการดำเนินการจำเป็นต้องจัดให้มีหรือปรับปรุงกฎหมายหลายฉบับ ขั้นตอนต่าง ๆ ที่ต้องปฏิบัติจึงมีมาก และต้องใช้ระยะเวลาในการดำเนินการยาวนาน
2. สภาวะทางเศรษฐกิจของประเทศทำให้มีการปรับลดงบประมาณ โครงการและ การบริหารโครงการต่าง ๆ จึงล่าช้าออกไปหรือต้องชะลอบางโครงการไว้ก่อน
3. ในการจัดทำสาธารณูปโภค สาธารณูปการที่จะต้องมีการจัดกรรมสิทธิ์ที่ดินหรือ การเข้าไปใช้พื้นที่ มักจะมีปัญหาเกี่ยวกับราษฎรในเรื่องการเวนคืนที่ดินและการกำหนดค่าเวนคืน ทำให้ไม่สามารถทำสัญญาผูกพันได้ทันการ จึงเกิดความล่าช้า
4. สภาวะทางเศรษฐกิจปัจจุบัน ทำให้ผู้รับจ้างหรือผู้เข้าร่วมโครงการกับรัฐประสบปัญหา การขาดสภาพคล่องทางการเงิน ทำให้ผู้รับจ้างหรือผู้เข้าร่วมโครงการกับรัฐขอยกเลิกงานหรือการ เข้าร่วมกิจกรรม ซึ่งรัฐเองก็มีงบประมาณที่จำกัดทำให้ไม่สามารถสนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ ได้เพียงพอ และทั่วถึง

มาตรา 79

รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการสงวน บำรุงรักษาและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุล รวมทั้งมีส่วนร่วมในการส่งเสริม บำรุงรักษา และคุ้มครองคุณภาพสิ่งแวดล้อมตามหลักการการพัฒนาที่ยั่งยืน ตลอดจนควบคุมและกำจัดภาวะมลพิษที่มีผลต่อสุขภาพอนามัย สวัสดิภาพ และคุณภาพชีวิตของประชาชน

เพื่อเป็นการตอบสนองแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐตามมาตรา 79 รัฐบาลได้กำหนดนโยบายเพิ่มเติมไว้ในคำแถลงนโยบายที่แถลงต่อรัฐสภาเมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน 2540 ส่วนที่ 2 ข้อ 2.6 นโยบายการพัฒนาคนและสังคมด้านสุขภาพอนามัย และข้อ 2.7 ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้วยว่าจะส่งเสริมสนับสนุน ปลูกฝังให้เด็ก เยาวชน ประชาชน ชุมชน และองค์กรเอกชนให้ตระหนักในความสำคัญและการเข้ามามีบทบาทในการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม นอกเหนือจากที่รัฐบาลเองจะต้องกำหนดมาตรการในการให้มีการปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัดในการควบคุมการใช้ประโยชน์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของการป้องกันและปราบปรามการลักลอบตัดไม้ทำลายป่า การควบคุมคุณภาพแหล่งน้ำ การประกาศเขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อมและเขตควบคุมมลพิษในพื้นที่วิกฤต เป็นต้น ทั้งนี้ รวมถึงการเฝ้าระวังและตรวจสอบคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่อาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพอนามัยของประชาชนให้อยู่ในระดับมาตรฐานด้วย

ในรอบหนึ่งปีที่ผ่านมา ปรากฏผลการดำเนินการ ปัญหาและอุปสรรค ดังนี้

ผลการดำเนินการ

1. การส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการสงวน บำรุงรักษา และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุล

1.1 การป้องกันดูแลรักษาทรัพยากรป่าไม้

รัฐบาลได้สนับสนุนให้ประชาชนเห็นความสำคัญและความจำเป็นในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ โดยการให้เข้ามามีส่วนร่วมในการปลูกป่า ดูแลรักษาป่า ตามโครงการต่าง ๆ หลายโครงการ ที่สำคัญ ๆ ได้แก่ โครงการปลูกป่าถาวรเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระ

พระเจ้าอยู่หัว เนื่องในวโรกาสทรงครองราชย์ปีที่ 50 ซึ่งเป็นการปลูกป่าในพื้นที่ต่าง ๆ ทั่วประเทศ เฉพาะการดำเนินการที่อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย ในพื้นที่ 5,000 ไร่ ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากความตกลงกับรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรลักเซมเบิร์กตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 16 ธันวาคม 2540 นอกจากนี้ยังมี โครงการปลูกป่าแม่ฟ้าหลวง บริเวณดอยแม่ จังหวัดเชียงราย ในพื้นที่ 700 ไร่ โครงการป่ารักษ์น้ำ 12 สิงหาคม 72 พระชันษามหาราช ในพื้นที่ 52,119 ไร่ ทั่วประเทศ อีกประการหนึ่ง คณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2541 เห็นชอบให้มีการทบทวนนโยบายการแก้ไขปัญหาที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ โดยได้กำหนดมาตรการขึ้นใหม่ซึ่งไม่เพียงแต่ต้องการจะแก้ไขปัญหาเรื่องที่ดินทำกินของราษฎรเท่านั้น หากแต่ยังต้องการป้องกันมิให้มีการบุกรุกทำลายป่าเพิ่มมากขึ้นด้วย ซึ่งมาตรการและแนวทางในการแก้ไขปัญหานี้ แบ่งเป็น 2 ด้าน คือ ด้านการจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ และด้านการป้องกันพื้นที่ป่าไม้และอื่น ๆ โดยให้องค์กรปกครองท้องถิ่นทุกระดับเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการตามมาตรการและแนวทางต่าง ๆ ที่กำหนดขึ้นมานี้ สำหรับในด้านของการปราบปรามการบุกรุกทำลายป่า รัฐบาลได้ให้หน่วยงานที่รับผิดชอบสอดส่องดูแลอย่างใกล้ชิดและต่อเนื่อง แต่งตั้งทหารในพื้นที่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ประธานและกรรมการองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ จัดตั้งหน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติและเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าให้ครอบคลุมทั่วพื้นที่ สามารถเคลื่อนย้ายระดมกำลัง เจ้าหน้าที่ให้ช่วยเหลือการปฏิบัติงานระหว่างกันได้ และสนับสนุนการระดมกำลังจากหลายหน่วยงานเพื่อปราบปรามกรณีเป็นปัญหาอิทธิพล

การปราบปรามการบุกรุกทำลายป่าไม้ในกรณีที่เป็นคดีสำคัญ ๆ ได้แก่ กรณีการลักลอบตัดไม้ในเขตอุทยานแห่งชาติสาละวินและเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าสาละวิน จังหวัดแม่ฮ่องสอน ซึ่งส่วนหนึ่งได้สวมรอยเป็นไม้ นำเข้าจากประเทศพม่าโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายอย่างต่อเนื่อง โดยเชื่อว่าจะมีเจ้าหน้าที่ของรัฐบางกลุ่มร่วมกับนายทุนและผู้มีอิทธิพลในพื้นที่ ประคบกับรัฐบาล มีนโยบายที่จะบังคับใช้กฎหมายเพื่อป้องกันและปราบปรามการลักลอบตัดไม้ทำลายป่าอย่างเคร่งครัด รัฐบาลจึงได้แต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่งเพื่อดำเนินการสอบสวนในเรื่องดังกล่าว ซึ่งคณะกรรมการได้ดำเนินการสอบสวนเสร็จแล้ว และคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 24 มีนาคม 2541 เห็นชอบให้หน่วยงานที่มีผู้ร่วมกระทำผิดตั้งคณะกรรมการสอบสวนผู้ถูกระบุว่ามีส่วนเกี่ยวข้อง โดยดำเนินการอย่างเป็นธรรม หากพบว่ากระทำผิดให้ลงโทษอย่างเด็ดขาด และให้มีการทบทวนด้วยว่า จะสมควรยกเลิกการผ่อนผันการจับกุมผู้เข้าไปอยู่ในพื้นที่ป่าเพื่อป้องกันการขยายพื้นที่บุกรุกเพิ่มเติมหรือไม่ด้วย

1.2 การอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ

คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 19 พฤษภาคม 2541 เห็นชอบในหลักการและความคิดในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำแบบผสมผสาน ซึ่งเป็นผลจากการประชุมระดับ

ประเทศในหัวข้อ “แนวนโยบายและกลยุทธ์ในการพัฒนาทรัพยากรน้ำของประเทศในศตวรรษหน้า” ตามโครงการความร่วมมือกับ Global Water Partnership (GWP) โดยให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเร่งจัดทำรายละเอียดเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ นอกจากนี้ยังได้เห็นชอบให้มีการจัดทำแผนหลักและแผนปฏิบัติการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อฟื้นฟูแหล่งน้ำอันเป็นการแก้ไขปัญหาวิกฤตทรัพยากรน้ำในระยะยาว ในลุ่มน้ำที่สำคัญ ๆ ได้แก่ บริเวณลุ่มน้ำลำตะคอง จังหวัดนครราชสีมา บริเวณลุ่มน้ำพุง จังหวัดสกลนคร และลุ่มน้ำแม่ือง จังหวัดพะเยา ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2541 ทั้งนี้เพื่อพัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพการกักเก็บน้ำของแหล่งน้ำอันจะเป็นการฟื้นฟูแหล่งต้นน้ำลำธาร ควบคุมและป้องกันปัญหามลพิษในพื้นที่ลุ่มน้ำ และเพื่อปรับปรุงคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ลุ่มน้ำให้ดีขึ้น รวมทั้งยังได้เห็นชอบในการพัฒนาลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา โดยมีมติเมื่อวันที่ 8 กันยายน 2541 ให้ดำเนินการตามแผนแก้ไขความเสื่อมโทรมทะเลสาบสงขลาด้วย สำหรับการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กเพื่อให้ประชาชนในชนบทมีน้ำสะอาดเพื่อการบริโภคและอุปโภคอย่างเพียงพอตลอดปีและมีน้ำใช้สำหรับกิจกรรมทางการเกษตรและเลี้ยงสัตว์นั้น คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 16 มิถุนายน 2541 เห็นชอบให้มีการปรับปรุงแนวทางในการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็ก ซึ่งในหลักการเป็นการดำเนินงานโดยให้ราษฎรในพื้นที่มีส่วนร่วมในการคัดเลือกและดำเนินการ ส่วนการพัฒนาและอนุรักษ์ระบบนิเวศวิทยาในพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเล รัฐบาลได้เข้มงวดในการให้มีการศึกษาวิเคราะห์ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในการที่จะดำเนินการตามโครงการต่าง ๆ เช่น ได้มีมติเมื่อวันที่ 6 ตุลาคม 2541 เกี่ยวกับการดำเนินการตามโครงการฟื้นฟูบูรณะและพัฒนาเมืองพัทยา ซึ่งประกอบด้วยโครงการถมทะเลบริเวณพัทยาใต้ โครงการก่อสร้างท่าเทียบเรือพัทยาและโครงการฟื้นฟูบูรณะชายหาดพัทยา การดูแลให้มีการปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับการจัดการน้ำเสียก่อนปล่อยทิ้งลงสู่ทะเล นอกจากนี้ยังให้มีการตรวจสอบสภาพเน่าเสียของน้ำในแม่น้ำเจ้าพระยาตอนล่างอย่างสม่ำเสมอ หากพบว่ามีความเน่าเสียรุนแรง ก็ให้เร่งแก้ไขอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งได้กำชับให้จังหวัดต่าง ๆ ที่มีอาณาเขตอยู่ติดแม่น้ำเจ้าพระยา ควบคุมดูแลและประชาสัมพันธ์ให้ภาคเอกชนและประชาชนเข้ามาร่วมมือในการรักษาด้วย

1.3 การอนุรักษ์ทรัพยากรดินและแร่

จากการที่อาชีพเลี้ยงกุ้งกุลาดำเป็นที่แพร่หลายและทำรายได้อย่างมากให้กับเกษตรกรผู้เลี้ยงกุ้ง จึงทำให้มีการขยายพื้นที่ในการเลี้ยงกุ้งกุลาดำจากบริเวณชายฝั่งทะเล เข้าไปสู่พื้นที่ภาคกลาง โดยใช้วิธีการเพาะเลี้ยงระบบความเค็มต่ำในพื้นที่น้ำจืด ซึ่งส่งผลกระทบต่อทรัพยากรดินเนื่องจากทำให้เกิดการแพร่กระจายและสะสมความเค็มลงในดิน เป็นเหตุให้น้ำในลำคลองเน่าเสียกระทบต่อระบบนิเวศของทรัพยากรธรรมชาติและเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของชุมชนด้วย นายกรัฐมนตรีจึงได้มีคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรีที่ 2/2541 ลงวันที่ 22 กรกฎาคม 2541 ตามมติของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ มอบอำนาจให้ผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจออกคำสั่งเพื่อระงับการเพาะเลี้ยง

กึ่งฤดูการค้าระบบความเค็มต่ำในพื้นที่น้ำจืดภายในเขตจังหวัด พร้อมทั้งได้กำหนดแผนรองรับ ปัญหาที่จะเกิดขึ้นทั้งในระยะสั้นและระยะยาวที่จะมีต่อสภาพพื้นที่ และที่เป็นความเดือดร้อนของ เกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงกุ้งด้วย ซึ่งขณะนี้จังหวัดต่าง ๆ อย่างน้อย 53 จังหวัดได้ออกคำสั่งห้ามเพาะเลี้ยง กุ้งกุลาดำภายในเขตจังหวัดแล้ว นอกจากนี้ ในเรื่องของการทำเหมืองแร่ในพื้นที่ต่าง ๆ คณะรัฐมนตรี ได้พิจารณาแล้วเห็นว่า เพื่อให้การทำเหมืองได้ดินไม่ก่อให้เกิดปัญหาต่อสิ่งแวดล้อมและอื่น ๆ จึงได้ให้มีการยกร่างพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. .... เพื่อเป็นการกำหนดมาตรการในการควบคุมการทำ เหมืองแร่ได้ดินไว้ด้วย ซึ่งขณะนี้ร่างพระราชบัญญัตินี้ตั้งกล่าวอยู่ระหว่างการพิจารณาของกระทรวง อุตสาหกรรมพิจารณาอีกครั้งเพื่อความรอบคอบ

2. การควบคุมและกำจัดภาวะมลพิษ

รัฐบาลได้กำชับให้มีการปฏิบัติตามมาตรการทั่วไปและมาตรการตาม กฎหมายในการคุ้มครองคุณภาพสิ่งแวดล้อม รวมทั้งการควบคุมและกำจัดภาวะมลพิษโดยเคร่งครัด และจริงจัง ทั้งในด้านการกำหนดแผนและแนวทางในการจัดการเพื่อให้การดำเนินการของหน่วยงาน ต่าง ๆ เป็นไปในแนวทางเดียวกัน การติดตามตรวจสอบและประเมินคุณภาพสิ่งแวดล้อมด้านมลพิษ ทางน้ำ อากาศ เสียง กากของเสีย และสารอันตรายทั่วประเทศอย่างต่อเนื่อง การพัฒนา เทคโนโลยีที่เหมาะสมในการจัดการมลพิษให้มีประสิทธิภาพ รวมไปถึงการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ความรู้เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมขององค์กรและชุมชนในการแก้ไขปัญหา สำหรับการดำเนินการ ในเรื่องที่สำคัญ ๆ เฉพาะเรื่อง ได้แก่การที่คณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ 24 มีนาคม 2541 ให้ออก กฎกระทรวง ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2541) ออกตามความในพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพ สิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 เพื่อกำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจออกคำสั่งและทำ เครื่องหมายห้ามใช้ยานพาหนะนั้นได้หากก่อให้เกิดมลพิษเกินกว่ามาตรฐาน สนับสนุนให้เอกชน มีส่วนร่วมในการจัดตั้งสถานตรวจสภาพรถทั้งในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล และในส่วนภูมิภาค อีก 17 จังหวัด อนุมัติหลักการร่างพระราชกฤษฎีกากำหนดให้ผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมรถยนต์ที่ ใช้เครื่องยนต์เบนซินต้องเป็นไปตามมาตรฐาน พ.ศ. .... และ ร่างพระราชกฤษฎีกากำหนดให้ ผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมรถยนต์ที่ใช้เครื่องยนต์ดีเซลต้องเป็นไปตามมาตรฐาน พ.ศ. .... เมื่อวันที่ 14 กรกฎาคม 2541 และสนับสนุนการดำเนินการตามโครงการลดมลพิษทางอากาศ อีกหลายโครงการ สานต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมในเขตควบคุมมลพิษในเขตเมืองสำคัญ ๆ ใน จังหวัดชลบุรี จังหวัดภูเก็ต จังหวัดสงขลา จังหวัดสมุทรปราการ จังหวัดรอบเขตปริมณฑล จังหวัด เพชรบุรี และจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ นอกจากนี้คณะรัฐมนตรียังได้มีมติเมื่อวันที่ 22 กันยายน 2541 เห็นชอบให้มีการปรับปรุงโครงการจัดตั้งศูนย์บริหารจัดการวัสดุเหลือใช้อุตสาหกรรม เพื่อให้มี การจัดการกับกากอุตสาหกรรมที่เป็นของเสียอันตรายมีโทษก่อให้เกิดภาวะมลพิษต่อประชาชนและ

สิ่งแวดล้อม ให้มีการจัดทำแผนแม่บทการประยุกต์ใช้หลักการทางเศรษฐศาสตร์ในการจัดการ
มลพิษโดยนำหลักการผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่ายมาดำเนินการให้เกิดผลเป็นรูปธรรม ซึ่งขณะนี้จัดทำ
เสร็จเรียบร้อยแล้ว และจะพิจารณาดำเนินการแก้ไขกฎหมายให้สอดคล้องและจัดเตรียมรูปแบบ
องค์กรให้เหมาะสมต่อไป ได้ดำเนินการตามโครงการตรวจสอบคุณภาพสิ่งแวดล้อมนิคมอุตสาหกรรม
อีกทั้งยังได้มีมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 29 กันยายน 2541 ให้ออกกฎกระทรวงตามความในพระราชบัญญัติ
การสาธารณสุข พ.ศ. 2535 เรื่องการกำจัดมูลฝอยติดเชื้อ โดยเฉพาะที่มาจากแหล่งสถานบริการ
สาธารณสุขทั้งของรัฐและเอกชน ซึ่งเดิมยังไม่มีกฎ ระเบียบ ข้อบังคับที่จะควบคุมการเก็บ การขนมูลฝอย
ติดเชื้อเหล่านี้ ให้ถูกสุขลักษณะ

3. การสงวนบำรุงรักษาและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและ
ความหลากหลายทางชีวภาพ

หลังจากที่รัฐบาลชุดก่อนได้เคยให้ความเห็นชอบในการเข้าเป็นภาคี
อนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ ซึ่งมีเป้าหมายในการดำเนินการตามอนุสัญญา 3
ประการ คือ อนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ การใช้ประโยชน์องค์ประกอบของความหลากหลาย
ทางชีวภาพอย่างยั่งยืน และแบ่งปันผลประโยชน์ที่ได้จากทรัพยากรพันธุกรรมอย่างยุติธรรมและเท่าเทียม
ต่อมาปรากฏว่ายังมีปัญหาข้อกฎหมายบางประการเกี่ยวกับการตีความคำว่า "บทเปลี่ยนแปลง
อาณาเขตไทยหรือเขตอำนาจแห่งรัฐ" ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 224 วรรคสอง
ฉะนั้น เพื่อให้เป็นบรรทัดฐานในการถือปฏิบัติ คณะรัฐมนตรีจึงได้มีมติเมื่อวันที่ 27 ตุลาคม 2541 ให้
เสนอศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยก่อน หากอนุสัญญานี้มีข้อความเปลี่ยนแปลง อาณาเขตไทยหรือ
เขตอำนาจแห่งรัฐ การให้สัตยาบันจะต้องได้รับความเห็นชอบของรัฐสภาเสียก่อน อย่างไรก็ตาม
เพื่อเป็นการเตรียมการในเรื่องนี้ รัฐบาลได้เสนอร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญา
แพทย์แผนไทย พ.ศ. .... ต่อสภาผู้แทนราษฎรด้วยแล้ว เพื่อป้องกันและคุ้มครองการเข้าถึงและใช้
ประโยชน์ในทรัพยากรชีวภาพของไทยได้อย่างครอบคลุมและทั่วถึงก่อนการเข้าเป็นภาคีอนุสัญญา
ดังกล่าว

ปัญหาและอุปสรรค

การดำเนินการเพื่อให้เป็นไปตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐตามมาตรา 79 มีปัญหา
และอุปสรรคในเรื่องต่อไปนี้

1. โดยที่สาเหตุสำคัญประการหนึ่งของการตัดไม้ทำลายป่าคือ การอนุญาตให้ทำไม้ได้น้ำ
เช่น ในบริเวณอ่างเก็บน้ำหรือเขื่อนต่าง ๆ ซึ่งก่อให้เกิดโอกาสที่จะตัดไม้บริเวณอื่นมาสวมแทนได้

ควรที่จะได้พิจารณาเรื่องการอนุญาตในเรื่องนี้ นอกจากนี้ การเข้าไปจัดสาธารณูปโภคพื้นฐานหรือสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในพื้นที่เขตอนุรักษ์ที่มีราษฎรครอบครองอยู่ อาจจะเป็นช่องทางให้มีการบุกรุกตัดไม้ทำลายป่าเพิ่มขึ้น อนึ่ง ปัญหาสำคัญที่เกิดขึ้นในพื้นที่ป่าไม้ภาคเหนือ คือ การบุกรุกแผ้วถาง เผาป่า และการทำไร่เลื่อนลอย ซึ่งทำให้ที่ดินบริเวณดังกล่าวเสื่อมโทรม พบว่าส่วนหนึ่งเป็นการกระทำของผู้อพยพมาจากประเทศใกล้เคียงหรือลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย จำเป็นต้องหามาตรการเพื่อป้องกันแก้ไขปัญหานี้ด้วย

2. การดำเนินการฟื้นฟูแหล่งน้ำบริเวณลุ่มน้ำต่าง ๆ แหล่งน้ำบางแห่งมีสภาพเสื่อมโทรม มีภาวะดินเค็มซึ่งอาจเป็นปัญหาต่อการพัฒนา บางแห่งน้ำท่วมทุกปี ซึ่งอาจมีปัญหาในเรื่องของการระบายน้ำของแต่ละพื้นที่ นอกจากนี้ ยังมีบางแห่งที่เป็นพื้นที่ที่เลี้ยงปศุสัตว์เป็นจำนวนมาก ทั้งโดยเกษตรกรรายย่อย ฟาร์มขนาดเล็กจนถึงขนาดใหญ่ การกำหนดเขตหวงห้ามเลี้ยงสัตว์อาจมีผลกระทบต่ออาชีพและรายได้ของเกษตรกรได้

3. การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ที่ผ่านมามีหลายหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีปัญหาในเรื่องของการประสานงานและความซ้ำซ้อน ขาดกฎหมายหลักในการบริหารจัดการ การกำหนดแผนงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงจำเป็นต้องให้มีเอกภาพมากขึ้น ระบบข้อมูลทั้งในเรื่องของการเก็บการวิเคราะห์ และประเมิน ยังไม่อยู่ในรูปแบบที่จะนำไปใช้งานร่วมกันได้เต็มที่เท่าที่ควร

4. การดำเนินการจัดการสิ่งแวดล้อมในเขตควบคุมมลพิษในจังหวัดต่าง ๆ เป็นไปล่าช้ากว่าแผนงานที่กำหนดเนื่องจากภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจทำให้บริษัทที่ปรึกษาและผู้รับจ้างขาดสภาพคล่องในการดำเนินงาน นอกจากนี้การประสานงานเพื่อสร้างความเข้าใจระหว่างหน่วยงานราชการและประชาชนในการจัดหาที่ดินสำหรับก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสียและระบบการกำจัดขยะมูลฝอย ยังไม่เป็นที่ไปด้วยดีเท่าที่ควร

5. การดำเนินการตามโครงการจัดตั้งศูนย์บริหารจัดการวัสดุเหลือใช้อุตสาหกรรม อาจจะมีปัญหาเรื่องที่ดินในพื้นที่ที่ตั้งโครงการไม่เห็นด้วยที่จะให้ใช้พื้นที่นั้น ๆ เป็นที่ดำเนินการ

มาตรา 80

รัฐต้องคุ้มครองและพัฒนาเด็กและเยาวชน ส่งเสริมความเสมอภาคของหญิงและชาย เสริมสร้างและพัฒนาความเป็นปึกแผ่นของครอบครัว และความเข้มแข็งของชุมชน

รัฐต้องสงเคราะห์คนชรา ผู้ยากไร้ ผู้พิการหรือทุพพลภาพและผู้ด้อยโอกาสให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีและพึ่งตนเองได้

เพื่อเป็นการตอบสนองและขยายความในแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐตามมาตรา 80 รัฐบาลได้กำหนดนโยบายเพิ่มเติมไว้ในคำแถลงนโยบายที่แถลงต่อรัฐสภาเมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน 2540 ส่วนที่ 1 ข้อ 1.2 นโยบายการปฏิรูประบบบริหารราชการ และส่วนที่ 2 ข้อ 2.6 นโยบายการพัฒนาคนและสังคมด้วย ที่จะเร่งรัดให้มีการออกกฎหมายใหม่หรือปรับปรุงแก้ไขกฎหมายที่มีอยู่แล้ว เพื่อเพิ่มมาตรการในการคุ้มครองเด็ก เยาวชน และสตรี เร่งรัดการป้องกันแก้ไขปราบปรามปัญหา ยาเสพติดและสารเสพติดโดยเฉพาะอย่างยิ่งสิ่งที่จะแพร่ขยายเข้าไปสู่กลุ่มเด็กและเยาวชนโดยใช้มาตรการทางการศึกษา การกีฬา และดนตรี รวมทั้งการปลูกฝังค่านิยมพื้นฐานที่ถูกต้องให้แก่เด็กและเยาวชน สนับสนุนสถาบันครอบครัว สถาบันศาสนา สื่อสารมวลชน และองค์กรเอกชนสาธารณประโยชน์ ให้มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว จัดแรงงานเด็ก และโสเภณี สงเคราะห์คนชรา ผู้ยากไร้ ผู้พิการหรือทุพพลภาพ และผู้ด้อยโอกาส ให้การดูแลฟื้นฟูและพัฒนาผู้ด้อยโอกาสและกลุ่มบุคคลที่สมควรได้รับการดูแลเป็นพิเศษโดยการสนับสนุนให้ได้รับการศึกษา การฝึกอาชีพ การจ้างงาน และนันทนาการ ตามควรแก่กรณี เพื่อให้สามารถพึ่งตนเองได้ รวมตลอดถึงการส่งเสริมความเสมอภาคของหญิงและชายด้วยการปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ และข้อบังคับต่าง ๆ เพื่อเปิดโอกาสให้หญิงและชายสามารถประกอบอาชีพหรือมีบทบาทในการบริหารและการตัดสินใจทั้งในภาครัฐและภาคเอกชนโดยเท่าเทียมกันภายในขอบเขตของรัฐธรรมนูญ

ในรอบหนึ่งปีที่ผ่านมา ปรากฏผลการดำเนินการ ปัญหาและอุปสรรค ดังนี้

ผลการดำเนินการ

1. การคุ้มครองและพัฒนาเด็กและเยาวชน

1.1 การกำหนดแผนเพื่อคุ้มครองและพัฒนาเด็กและเยาวชน

แผนสำคัญ ๆ ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบไปแล้ว เช่น มีมติเมื่อวันที่ 22 มกราคม 2541 เห็นชอบแผนพัฒนาการศึกษาสำหรับเด็กและเยาวชนผู้มีความสามารถพิเศษ เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาเด็กและเยาวชนทุกคน โดยเฉพาะกลุ่มผู้มีความสามารถพิเศษให้สามารถพัฒนาจนบรรลุศักยภาพสูงสุดของแต่ละคน พร้อมทั้งมีคุณธรรมและเจตคติที่จะรับใช้สังคม แผนพิทักษ์คุ้มครองสิทธิเด็ก เยาวชน และครอบครัว พ.ศ. 2540 – 2549 ซึ่งมีมติคณะรัฐมนตรีเห็นชอบเมื่อวันที่ 21 กรกฎาคม 2541 ให้เป็นแผนแม่บทที่กำหนดกรอบ ทิศทางในการดำเนินงาน พิทักษ์ คุ้มครอง ช่วยเหลือ แก้ไขปัญหา ให้แก่เด็กและเยาวชน 3 กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ กลุ่มเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด ทั้งในเขตและนอกเขตอำนาจศาลเยาวชนและครอบครัว และสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กลุ่มเด็กและเยาวชนที่อยู่ในภาวะเสี่ยงต่อการกระทำผิด และกลุ่มเด็กและเยาวชนที่ถูกกระทำทารุณกรรม ถูกบังคับกดขี่ด้านแรงงานและขายบริการทางเพศ นอกจากนี้ยังได้มีมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 8 กันยายน 2541 เห็นชอบ แผนปฏิบัติการพัฒนาเด็กและเยาวชน ประจำปี 2541 และ 2542 ซึ่งกำหนดขึ้นภายใต้กรอบแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนในระยะแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาเด็กและเยาวชนของหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับเรื่องนี้ ด้วย

1.2 การปรับปรุง แก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน

รัฐบาลได้เสนอร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่...) พ.ศ. .... ต่อสภาผู้แทนราษฎรซึ่งกำหนดวิธีการสอบปากคำและสืบพยานเด็กอายุไม่เกินสิบห้าปี นอกจากนี้ ก็มีการออกกฎกระทรวงตามความในพระราชบัญญัติการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม พ.ศ. 2522 ตามที่คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 29 กันยายน 2541 เพื่อให้เด็กมีสิทธิที่จะได้รับการพิจารณาเป็นบุตรบุญธรรมมากขึ้น และพิจารณาที่จะให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญาเพิ่มคำนิยามคำว่า "กระทำชำเรา" ให้ครอบคลุมมากกว่าเดิม แก้ไขให้ความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเราครอบคลุมกว้างขวางยิ่งขึ้น และแก้ไขให้การมีวัตถุหรือสิ่งของลามกโดยใช้เด็กเป็นสื่อเป็นความผิดด้วย

1.3 การคุ้มครองแรงงานเด็ก

มาตรการในการคุ้มครองแรงงานเด็กได้มีบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 ซึ่งมีผลบังคับใช้แล้วตั้งแต่วันที่ 19 สิงหาคม 2541 รัฐบาลชุดนี้ได้พยายามกำกับดูแลให้มีการปฏิบัติตามกฎหมายดังกล่าวอย่างเคร่งครัด ส่วนการแก้ไขปัญหาโสเภณีเด็กนั้น รัฐบาลได้ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการตามมาตรการต่าง ๆ ทั้งในส่วนที่เป็นการป้องกันการแก้ไขและการสงเคราะห์ให้ได้ผลอย่างจริงจัง นอกจากนี้ยังได้มีการดำเนินการตามโครงการป้องกันและแก้ไขปัญหาแรงงานเด็ก (ในภูมิภาค) เพื่อให้เด็กในชนบทที่ไม่มีโอกาสศึกษาต่อ สามารถเข้าสู่ตลาดแรงงานอย่างมีทิศทาง มีความรู้และทักษะ รวมทั้งดำเนินการตามโครงการเงินกู้ IBRD เพื่อฝึกอาชีพแรงงานในภูมิภาค เพื่อบรรเทาปัญหาการว่างงานของแรงงานหญิงและเด็ก และเพื่อมิให้กลุ่มคนเหล่านี้หันไปประกอบอาชีพที่ไม่เหมาะสมด้วย

1.4 การให้การสนับสนุนการศึกษาสงเคราะห์

การศึกษาสงเคราะห์เป็นการจัดการศึกษาแก่เด็กที่อยู่ในถิ่นทุรกันดาร เด็กกำพร้า เด็กที่มีความเสี่ยงสูงต่อการถูกชักจูงไปประกอบอาชีพอันไม่พึงประสงค์ บุตรหลานของผู้ป่วยด้วยโรคเรื้อน เอชไอวี ปัจจุบันมีโครงการสำคัญอยู่ 2 โครงการในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ 39 แห่ง คือ โครงการนักเรียนในพระราชานุเคราะห์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี และโครงการเสมาพัฒนาชีวิต นอกจากนี้ยังได้ดำเนินโครงการคุ้มครองและพิทักษ์เด็กในสถานศึกษา และสานต่อโครงการอาหารกลางวัน ให้ทั่วถึงมากขึ้นด้วย

1.5 การป้องกันแก้ไขและปราบปรามปัญหายาเสพติดและสารเสพติด

รัฐบาลได้พิจารณาแล้วเห็นว่า โดยที่ปัจจุบันปัญหายาเสพติดและสารเสพติดได้แพร่ขยายเข้าสู่กลุ่มเด็กและเยาวชนอย่างรวดเร็วและมากขึ้น จำเป็นที่รัฐจะต้องดำเนินการในการป้องกันและแก้ไขอย่างจริงจัง รวมทั้งปราบปรามผู้ที่ทำการซื้อขายด้วยมาตรการที่เด็ดขาดมากขึ้นด้วย ในการนี้คณะรัฐมนตรีจึงได้มีมติเมื่อวันที่ 14 กรกฎาคม 2541 เห็นชอบให้กำหนดนโยบายในภาพรวมเกี่ยวกับการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด โดยมีเป้าหมายหลักที่จะควบคุมการขยายตัวของปัญหา และลดปัญหาการแพร่ระบาดให้ได้โดยเร็ว ได้กำหนดยุทธศาสตร์ และแนวทางปฏิบัติ 13 ประการ เพื่อให้ครอบคลุมการดำเนินการทุกมาตรการ ให้สำนักงาน ป.ป.ส. มีอำนาจหน้าที่สามารถกำหนดองค์กรและกำหนดอัตรากำลังรับผิดชอบพื้นที่ที่ต้องให้ความสำคัญเป็นพิเศษ โดยมีองค์กรที่รับผิดชอบทั้งในระดับชาติ ระดับกระทรวง ระดับจังหวัด/กรุงเทพมหานคร และอำเภอ/เขต

ทั้งนี้ ให้มีการจัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการยาเสพติดแห่งชาติขึ้นด้วยเพื่อทำหน้าที่รับนโยบายและแนวทางปฏิบัติจากคณะกรรมการ ป.ป.ส.

อนึ่ง รัฐบาลยังเล็งเห็นความจำเป็นที่จะต้องมีการปรับปรุงการดำเนินการกระบวนการยุติธรรมเกี่ยวกับการดำเนินคดีที่เกี่ยวกับยาเสพติดให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นด้วย โดยคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 23 มิถุนายน 2541 อนุมัติให้ปรับปรุงมาตรการเร่งรัดการดำเนินคดียาเสพติดตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 8 กรกฎาคม 2540 ให้มีความรวดเร็วยิ่งขึ้น ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของขั้นตอนการตรวจพิสูจน์ของกลาง การนำคดีส่งให้พนักงานอัยการพิจารณา การส่งคดีขึ้นฟ้องศาล และการขอให้ศาลใช้ดุลยพินิจเร่งรัดการพิจารณาคดีให้แล้วเสร็จโดยเร็วที่สุด เป็นต้น นอกจากนี้ คณะรัฐมนตรียังได้มีมติเมื่อวันที่ 8 กันยายน 2541 เห็นชอบให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมร่วมมือกันดำเนินการในเรื่องของการให้กรมตำรวจกำชับพนักงานสอบสวน คดียาเสพติดทำความเข้าใจในสำนวนว่าควรให้มีการปรับอย่างสูงตามกฎหมายระบุไว้ด้วยนอกเหนือจากจำคุก และให้พนักงานอัยการบรรยายในคำฟ้องขอให้ศาลพิพากษาลงโทษปรับจำเลยเฉพาะคดีสำคัญ ๆ และในเรื่องการยึดทรัพย์สินใช้ค่าปรับ ก็ให้บรรยายฟ้องให้ชัดเจนด้วยว่าจำเลยผู้ต้องโทษปรับมีทรัพย์สิน ทั้งนี้เพื่อเป็นแนวทางให้ศาลอาจมีคำสั่งให้ยึดทรัพย์สินใช้ค่าปรับก็ได้ สำหรับกรณีที่มีปรากฏว่ามีพนักงานเจ้าหน้าที่ของรัฐเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับยาเสพติดด้วยนั้น คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 20 ตุลาคม 2541 เห็นชอบให้กำหนดระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยมาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหาลูกจ้างของรัฐเกี่ยวข้องกับยาเสพติด พ.ศ. .... เพื่อให้ทุกส่วนราชการ และรัฐวิสาหกิจรณรงค์ให้ข้าราชการ สร้างจิตสำนึกและให้ตระหนักถึงโทษและพิษภัยของยาเสพติด รวมทั้งโทษที่พึงได้รับ รวมทั้งให้มีระบบการข่าวสารข้อมูลพฤติกรรมของเจ้าพนักงานของรัฐผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด ตลอดจนกำหนดมาตรการทางการบริหารและการปกครองที่ผู้บังคับบัญชาต้นสังกัดจะให้กับเจ้าพนักงานของรัฐที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดด้วย ร่างระเบียบดังกล่าวขณะนี้อยู่ระหว่างการตรวจพิจารณาของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

2. การส่งเสริมความเสมอภาคของหญิงและชาย

2.1 การพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการพัฒนาสถานภาพสตรี

เพื่อให้หน่วยงานที่รับผิดชอบด้านการกำหนดนโยบายและแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแต่ละด้านนำไปใช้ในการกำหนดนโยบายและแผนระดับประเทศโดยตระหนักถึงความเท่าเทียมกันของชายและหญิง ส่งเสริมให้มีการพัฒนาระบบข้อมูลและการเชื่อมโยงเครือข่ายข้อมูลและสารสนเทศสตรีในระดับประเทศ รวมทั้งในกลุ่มประเทศอาเซียน กลุ่มประเทศในภูมิภาค

เอเชียและแปซิฟิก ได้เข้าร่วมในการประชุมรัฐมนตรีด้านสตรีในกรอบเอเปคเมื่อเดือนตุลาคม 2541 ซึ่งเน้นบทบาทของสตรีในการพัฒนาและความร่วมมือทางเศรษฐกิจในเอเปค นอกจากนี้ยังได้ร่วมมือกับองค์การสหประชาชาติ รวมทั้งองค์การระหว่างประเทศต่าง ๆ ด้วย

2.2 การแก้ไขปัญหาการค้าหญิงและเด็กข้ามชาติ

ปัญหาในเรื่องนี้มีการตั้งคณะอนุกรรมการขึ้นมาเพื่อจัดทำนโยบายและแผนปฏิบัติการ รวมทั้งเสนอแนะให้มีการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายและมาตรการที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนประสานความร่วมมือทั้งในระดับชาติ ทวิภาคี และพหุภาคีด้วย

2.3 การแก้ไขปัญหามือของสตรีในภาวะวิกฤตเศรษฐกิจ

คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 6 มกราคม 2541 เห็นชอบให้ทุกกระทรวงที่จะกำหนดนโยบายเร่งด่วนในการแก้ไขปัญหามือของสตรีในภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจ ตลอดจนปรับแผนการดำเนินงานใด ๆ ให้คำนึงถึงผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคมที่จะมีผลต่อสตรีเป็นกรณีพิเศษด้วย เช่น ในเรื่องของการจ้างงาน การพัฒนาฝีมือแรงงาน การให้การศึกษา การให้ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ตลอดจนศักดิ์ศรีและภาพลักษณ์ของสตรีไทยด้วย

2.4 การพิจารณาเพื่อให้มีการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อให้ผู้หญิงมีสิทธิเท่าเทียมผู้ชาย

รัฐบาลได้ดำเนินการเพื่อแก้ไขพระราชบัญญัติชื้อบุคคล พ.ศ. 2505 ให้หญิงหรือชายที่สมรสกันสามารถเลือกใช้นามสกุลเดิมของตน หรือนามสกุลของคู่สมรสได้ ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 27 ตุลาคม 2541 อนุมัติหลักการร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวแล้ว ขณะนี้อยู่ในระหว่างการตรวจพิจารณาของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

3. การสงเคราะห์คนชรา ผู้ยากไร้ ผู้พิการ หรือทุพพลภาพ และผู้ด้อยโอกาส

3.1 การฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 9 มิถุนายน 2541 เห็นชอบให้จัดทำแผนแม่บทด้านการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ ประกอบด้วย แผนการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการแห่งชาติ พ.ศ. 2540 - 2544 แผนการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการด้านอาชีพและการจ้างงาน และแผนการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการด้านสังคม เพื่อใช้กำหนดนโยบาย แนวทาง และมาตรการในการดำเนินงานฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการทั้งทางการแพทย์ การศึกษา อาชีพ และสังคม ให้ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐบาลและเอกชนนำไปใช้ปฏิบัติให้การดำเนินงานเป็นไปในทิศทางเดียวกันอย่างต่อเนื่อง มีความประสาน สอดคล้อง และมีประสิทธิภาพ สามารถตอบสนองต่อสภาพปัญหาและความต้องการของคนพิการได้อย่างครอบคลุมทั่วถึง

อนึ่ง เพื่อเป็นการนำเจตนารมณ์ในเรื่องสิทธิ โอกาส และความเสมอภาคของคนพิการตามที่ปรากฏในปฏิญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการขององค์การสหประชาชาติ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และนโยบายของรัฐบาล ไปสู่การปฏิบัติในหน่วยงาน องค์กร ที่ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับคนพิการ คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 10 พฤศจิกายน 2541 เห็นชอบปฏิญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการไทยด้วย เพื่อเป็นการให้โอกาสแก่คนพิการในเรื่องสิทธิ และความเสมอภาคซึ่งจะเป็นขั้นตอนในการนำไปสู่กระบวนการในการฟื้นฟูสมรรถภาพให้ได้รับผลสำเร็จโดยสมบูรณ์

3.2 การจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 18 สิงหาคม 2541 อนุมัติหลักการร่างพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการกรมสามัญศึกษา เพื่อให้มีกองการศึกษาเพื่อคนพิการขึ้น และขณะนี้ได้ทรงลงพระปรมาภิไธยในพระราชกฤษฎีกาดังกล่าวนี้แล้ว

3.3 การพัฒนาฝีมือแรงงานที่เป็นคนพิการ รัฐบาลได้ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องฝึกอาชีพและฝีมือให้แก่คนพิการในสาขาช่างอุตสาหกรรม ธุรกิจและบริการ เพื่อให้มีทักษะฝีมือเป็นการสร้างโอกาสในการมีรายได้ มีงานทำ และช่วยเหลือตนเองได้ ซึ่งปีงบประมาณ 2541 สามารถฝึกอาชีพและฝึกฝีมือให้แก่คนพิการได้จำนวน 339 คน มีการแนะแนวการฝึกอาชีพและทดสอบมาตรฐานฝีมือให้แก่คนพิการและเจ้าหน้าที่ผู้ที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการเพื่อให้ทราบแนวทางการเพิ่มทักษะของคนพิการและทราบประโยชน์ของการทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงานของคนพิการในศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ ซึ่งปีงบประมาณ 2541 สามารถแนะแนวอาชีพให้แก่คนพิการจำนวน 90 คน และบรรยายเรื่องการทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงานให้แก่ครูฝึกและเจ้าหน้าที่ของศูนย์ จำนวน 30 คน นอกจากนี้ยังได้ดำเนินการพัฒนาทักษะฝีมือและความสามารถในการดำเนินการถ่ายทอดความรู้ความสามารถในการทดสอบให้แก่ผู้ฝึกอาชีพคนพิการของศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการในสังกัดกรมประชาสงเคราะห์ โครงการจะเริ่มดำเนินการในปีงบประมาณ 2542 มีเป้าหมายจำนวน 60 คน

3.4 การจัดสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการ คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 10 มีนาคม 2541 เห็นชอบให้หน่วยงานของรัฐและรัฐวิสาหกิจที่รับผิดชอบในการให้บริการประชาชน เช่น ที่ว่าการอำเภอ/เขต สถานีอนามัย ฯลฯ ถือปฏิบัติตามมตินี้อย่างจริงจัง

อนึ่ง เพื่อเป็นการส่งเสริมและพัฒนาร่างกายและจิตใจของคนพิการ รัฐบาลได้สนับสนุนการแข่งขันกีฬาคนพิการเฟลปิกส์เกมส์อย่างเต็มที่ โดยคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 14 กรกฎาคม 2541 อนุญาตให้นักกีฬาคนพิการ ผู้ฝึกสอนกีฬา และเจ้าหน้าที่ไปฝึกซ้อมก่อนการแข่งขันทั้งภายในและภายนอกประเทศ โดยไม่ถือว่าเป็นวันลาด้วย

3.5 การสงเคราะห์คนขอทาน สำหรับการสงเคราะห์ผู้ด้อยโอกาสในสังคมอีกกลุ่มหนึ่งซึ่งได้แก่คนขอทานนั้น คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 28 กรกฎาคม 2541 อนุมัติหลักการร่างพระราชบัญญัติคนขอทาน พ.ศ. .... เพื่อให้การสงเคราะห์แก่คนขอทานให้ได้รับการช่วยเหลือ การบำบัดรักษา การฟื้นฟูทางร่างกายและจิตใจ ตลอดจนการฝึกอาชีพให้เหมาะสมยิ่งขึ้น รวมทั้งเพื่อคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก คนพิการ และคนชราที่ช่วยตัวเองไม่ได้ มิให้ตกเป็นเครื่องมือแสวงหาประโยชน์ของบุคคลบางกลุ่มด้วย ขณะนี้ร่างพระราชบัญญัตินี้ตั้งกล่าวอยู่ในขั้นตอนการตรวจพิจารณาของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

3.6 การสงเคราะห์ผู้พันโทษ ผู้พันโทษเป็นผู้ด้อยโอกาสอีกกลุ่มหนึ่งที่รัฐบาลเห็นความสำคัญและความจำเป็นที่จะต้องสงเคราะห์ดูแล โดยในเบื้องต้นคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 14 สิงหาคม 2541 แต่งตั้งคณะกรรมการประสานงานการสงเคราะห์ผู้พันโทษขึ้นเพื่อทำหน้าที่พิจารณาแนวทาง วิธีการ และรูปแบบการดำเนินงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ในการสงเคราะห์ รวมทั้งพิจารณายกร่างปรับปรุงกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องด้วย

ปัญหาและอุปสรรค

ในการดำเนินการเพื่อให้เป็นไปตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐตามมาตรา 80 มีปัญหาอุปสรรค ดังนี้

1. ในการป้องกันและปราบปรามปัญหายาเสพติดซึ่งมีแนวโน้มจะทวีความรุนแรงมากขึ้น โดยเฉพาะในหมู่เด็กและเยาวชน อีกทั้งยังเป็นปัญหาระดับชาติซึ่งส่งผลกระทบต่อสังคมโดยรวมเป็นอย่างยิ่งนั้น จำเป็นที่ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน รวมทั้งสถาบันต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นสถาบันครอบครัว สถาบันศาสนา ตลอดจนสื่อสารมวลชนทุกแขนง จะต้องร่วมมือกันอย่างจริงจัง โดยถือว่เป็นการกระทำที่ที่จะต้องรับผิดชอบร่วมกัน และไม่ใช่ว่าเรื่องของหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งโดยเฉพาะ จึงจะทำให้การดำเนินการตามมาตรการต่าง ๆ บรรลุผลสำเร็จได้ และการที่ปรากฏอยู่เสมอว่ามีเจ้าหน้าที่ของรัฐมีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด รัฐบาลเองก็ได้พยายามที่จะใช้มาตรการทางกฎหมายและทางบริหารอย่างเคร่งครัด เฉียบขาดมาโดยตลอด

2. การส่งเสริมความเสมอภาคของหญิงและชาย โดยเฉพาะในการจัดกิจกรรมการพัฒนาสตรีนั้น มีข้อจำกัดในเรื่องของงบประมาณ ทำให้ต้องขอรับการสนับสนุนจากองค์กรพัฒนาเอกชนและองค์กรต่างประเทศ นอกจากนี้ หลายหน่วยงานยังขาดมุมมองในเรื่องของบทบาทหญิงชาย

ในการวางแผนงานโครงการของหน่วยงานภาครัฐ ไม่มีการเก็บข้อมูลแบบจำแนกเพศเพื่อใช้ในการวิเคราะห์แผนงานโครงการโดยมีมุมมองบทบาทหญิงและชาย อีกทั้งการพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการพัฒนาสถานภาพสตรีก็ยังคงขาดแคลนบุคลากรดำเนินการและการเชื่อมโยงเครือข่าย

มาตรา 81

รัฐต้องจัดการศึกษาอบรมและสนับสนุนให้เอกชนจัดการศึกษา
อบรมให้เกิดความรู้คู่คุณธรรม จัดให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาแห่งชาติ
ปรับปรุงการศึกษาให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม
สร้างเสริมความรู้และปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองใน
ระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สนับสนุนการค้นคว้า
วิจัยในศิลปวิทยาการต่าง ๆ เร่งรัดพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อการ
พัฒนาประเทศ พัฒนาวิชาชีพครู และส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะและ
วัฒนธรรมของชาติ

เพื่อเป็นการตอบสนองแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐตามมาตรา 81 รัฐบาลได้กำหนด
นโยบายเพิ่มเติมไว้ในคำแถลงนโยบายที่แถลงต่อรัฐสภาเมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน 2540 ส่วนที่ 2
ข้อ 2.5 และ 2.6 นโยบายด้านการศึกษา ศิลปวัฒนธรรม และการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
ด้วยว่าจะส่งเสริมการจัดการศึกษาและขยายโอกาสทางการศึกษาระดับต่าง ๆ ให้ทั่วถึงและมีคุณภาพ
จัดให้มีกฎหมายการศึกษาแห่งชาติ ตลอดจนปรับปรุงการจัดการศึกษาทุกระดับให้สอดคล้องกับการ
เปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม โดยให้การศึกษาเป็นสื่อสร้างเสริมความรู้และปลูกฝังจิตสำนึก
เกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สนับสนุน
การค้นคว้าการวิจัยในศิลปวิทยาการ เร่งรัดพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาประเทศ
ส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะและวัฒนธรรมของชาติ โดยสนับสนุนให้เอกชน องค์กรวิชาชีพ เข้ามี
ส่วนร่วมในการจัดการศึกษาที่เน้นการมีความรู้คู่คุณธรรม ส่งเสริมและสนับสนุนให้สถาบันการศึกษา
เอกชนมีอิสระในการบริหารจัดการอย่างมีคุณภาพ ปฏิรูปกระบวนการผลิตครู และการพัฒนาครู
เน้นการผลิตครูในสาขาขาดแคลนตลอดจนการสร้างเกณฑ์มาตรฐานเพื่อให้วิชาชีพครูเป็นวิชาชีพที่
ได้รับการยกย่อง และครูได้ทำงานอย่างมีเกียรติ นอกจากนี้จะส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีเพื่อการพัฒนา
ประเทศ สนับสนุนการพัฒนาเทคโนโลยีอย่างเป็นขั้นตอน เพื่อลดการนำเข้ารวมทั้งลดการพึ่งพา
เทคโนโลยีต่างประเทศ ส่งเสริมให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
และการถ่ายทอดเทคโนโลยีรวมทั้งการเร่งรัดให้มีการผลิตและพัฒนาบุคลากรทางด้านวิทยาศาสตร์และ
เทคโนโลยีอย่างต่อเนื่องโดยให้ภาคเอกชนเข้ามามีบทบาทร่วมด้วย

ในรอบหนึ่งปีที่ผ่านมา ปรากฏผลการดำเนินการ ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการ
ตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐและนโยบายของรัฐบาล ดังนี้

ผลการดำเนินการ

1. การจัดการศึกษาอบรมให้ทั่วถึง และมีคุณภาพ

รัฐบาลกำหนดนโยบายที่จะส่งเสริมการจัดการศึกษาและขยายโอกาสของการศึกษาระดับต่าง ๆ ให้ทั่วถึง ทั้งโดยการบริหารจัดการในสถานศึกษาของรัฐ และการส่งเสริมสนับสนุนให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกระจายโอกาสของการศึกษาร่วมกับภาครัฐ ซึ่งการดำเนินการที่สำคัญในเรื่องนี้ ได้แก่ การจัดเตรียมการจัดการศึกษา 12 ปี โดยกระทรวงศึกษาธิการได้แต่งตั้งคณะกรรมการกำหนดนโยบายและแผนการศึกษา 12 ปี เพื่อวางแนวความคิดและทิศทางการดำเนินงาน และดำเนินการจัดทำร่างนโยบายและแผนการศึกษา 12 ปี เสร็จเรียบร้อยแล้ว ขณะนี้อยู่ระหว่างนำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณา การจัดตั้งสถาบันการศึกษาเพิ่มและการขยายวิทยาเขตการศึกษาในภูมิภาคเป็นจำนวนมาก เช่น คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 16 มิถุนายน 2541 อนุมัติงบประมาณสำหรับโครงการจัดตั้งมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวงที่จังหวัดเชียงราย ซึ่งถือเป็นการกระจายโอกาสทางการศึกษาระดับอุดมศึกษาไปสู่ภาคเหนือตอนบน การดำเนินการตามโครงการสนับสนุนการจัดตั้งวิทยาเขตสารสนเทศ ขณะนี้เปิดดำเนินการไปแล้ว 12 แห่ง จากเป้าหมาย 31 แห่ง และรัฐบาลจะสนับสนุนงบประมาณเพื่อจัดตั้งเพิ่มเติมอีก 12 แห่ง นอกจากนี้ ยังมีโครงการเครือข่ายสารสนเทศเพื่อการศึกษา โดยการผลิตต้นแบบชุดการเรียนการสอนผ่านระบบสารสนเทศ สำหรับการจัดตั้งสถาบันราชภัฏเพิ่ม 5 แห่ง ซึ่งรัฐบาลชุดเดิมได้ให้ความเห็นชอบเมื่อวันที่ 29 เมษายน 2540 ให้ดำเนินการให้แล้วเสร็จในปีงบประมาณ 2542 นั้น ด้วยเหตุที่ประเทศประสบปัญหาด้านงบประมาณ โครงการดังกล่าวจึงอยู่ระหว่างการจัดหาครุภัณฑ์สำนักงาน และจัดทำแผนแม่บททางวิชาการและจ้างบริษัทเอกชนจัดทำผังแม่บททางกายภาพสถาบัน ออกแบบอาคารเรียนรวม นอกจากนี้ยังมีการจัดตั้งวิทยาลัยการอาชีพ 90 แห่ง ซึ่งเริ่มดำเนินการก่อสร้างอาคารตั้งแต่ปีงบประมาณ 2539 และในปีงบประมาณ 2541 วิทยาลัยทุกแห่งเปิดรับนักเรียน ปวช. ปีที่ 1 แล้ว

อย่างไรก็ตาม ยังมีกลุ่มผู้ด้อยโอกาสและคนพิการ ซึ่งรัฐบาลได้เร่งรัดจัดการศึกษาให้เพื่อประกันสิทธิและความเสมอภาคทางการศึกษาตามรัฐธรรมนูญ อาทิ การจัดการศึกษาพิเศษ ซึ่งให้โอกาสคนพิการได้เรียนในโรงเรียนศึกษาพิเศษเฉพาะความพิการ หรือเรียนร่วมกับนักเรียนปกติ ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จำนวน 2,000 โรงเรียน การศึกษาสงเคราะห์ เป็นการจัดการศึกษาแก่เด็กด้อยโอกาสที่ไม่สามารถเข้าเรียนในโรงเรียนปกติได้ ซึ่งปัจจุบันมีโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ 39 โรงเรียน นอกจากนี้ รัฐบาลยังได้จัดสรรเงินเพื่อแก้ไขปัญหาภาวะทุพโภชนาการ และปัญหาการขาดสารอาหารในเด็ก ได้แก่ โครงการอาหารกลางวัน สำหรับนักเรียนก่อนประถมศึกษาและประถมศึกษา ประมาณ 2.5 ล้านคน

โดยในปีการศึกษา 2541 ใช้งบประมาณทั้งสิ้นกว่า 2,500 ล้านบาท และ โครงการอาหารเสริม (นม) ใช้งบประมาณทั้งสิ้นกว่า 4,500 ล้านบาท สำหรับนักเรียนประมาณ 4.2 ล้านคน

2. การจัดการศึกษาให้เกิดความรู้คู่คุณธรรม

รัฐบาลโดยกระทรวงศึกษาธิการ ทบวงมหาวิทยาลัย กระทรวงกลาโหม และ กระทรวงมหาดไทย ได้ร่วมกันดำเนินการต่อเนื่องตามโครงการบัณฑิตอุดมคติไทย โดยกำหนดเป็น นโยบายให้สถาบันอุดมศึกษาพัฒนาคุณภาพของบัณฑิตโดยสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมในการเรียน การสอนสาขาวิชาต่าง ๆ และในการทำกิจกรรม รวมทั้งได้มีการจัดฝึกอบรมครูอาจารย์จากสถาบัน อุดมศึกษาในสังกัดและในกำกับทบวงมหาวิทยาลัย สถาบันการศึกษาในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ และโรงเรียนสี่เหล้าทัพ ให้สามารถถ่ายทอดคุณธรรม จริยธรรม ในสถาบันการศึกษาของแต่ละสังกัด ด้วย

3. การสนับสนุนให้เอกชนจัดการศึกษาอบรม

สำหรับการสนับสนุนการจัดการศึกษาของภาคเอกชนนั้น คณะรัฐมนตรีได้มีมติ เมื่อวันที่ 6 มกราคม 2541 อนุมัติให้ผ่อนคลายนโยบายการเข้าร่วมโครงการสนับสนุนการจัดตั้ง สถานศึกษาของเอกชน โดยเพิ่มสถาบันการศึกษาในเขตปริมณฑลให้มีสิทธิได้รับการสนับสนุนด้วย การเพิ่มระยะเวลาการปลอดดอกเบี้ยในช่วงระหว่างการก่อสร้างสถานศึกษาเพิ่มขึ้น และเพิ่มสัดส่วน เงินกู้ต่อเงินลงทุน รวมทั้งปรับปรุงวิธีปฏิบัติในการปล่อยเงินกู้ให้สะดวกรวดเร็วขึ้น คณะรัฐมนตรียังได้ มีมติเมื่อวันที่ 25 สิงหาคม 2541 อนุมัติให้เพิ่มวงเงินงบประมาณของเงินทุนหมุนเวียนเพื่อพัฒนา สถาบันการศึกษาของเอกชนจากเดิม 500 ล้านบาท เป็น 2,000 ล้านบาท ทำให้สถาบันอุดมศึกษามี แหล่งเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำเพื่อนำไปใช้ในการจัดตั้งหรือขยายวิทยาเขต ตลอดจนพัฒนาคุณภาพการสอน ให้กว้างขวางและได้มาตรฐานขึ้นด้วย

4. การจัดให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาแห่งชาติ

คณะรัฐมนตรีเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. .... เมื่อ วันที่ 13 ตุลาคม 2541 และได้นำเสนอสภาผู้แทนราษฎรเพื่อพิจารณาต่อไปแล้ว ร่างพระราชบัญญัติ ดังกล่าว ถือเป็นกฎหมายแม่บทการศึกษาที่กำหนดหลักการ ปรัชญา บทบาทและหน้าที่ของหน่วยงาน องค์กรและกลุ่มบุคคลต่าง ๆ อย่างชัดเจน โดยในขั้นตอนของการจัดทำร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ ได้ ผ่านกระบวนการสำรวจความคิดเห็นจากประชาชนทั้งในรูปแบบของการจัดทำการสำรวจความคิดเห็น การจัดสัมมนาประชาพิจารณ์ และการจัดสัมมนาใหญ่และย่อยกว่า 90 ครั้ง หนึ่ง เพื่อให้บทบัญญัติใน ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้บังเกิดผลในภาคปฏิบัติ รัฐบาลได้ให้มีการเตรียมจัดทำโครงการการปฏิรูป การศึกษา ในปีงบประมาณ 2542 ด้วย ซึ่งขณะนี้ได้เริ่มดำเนินงานเตรียมยุทธศาสตร์เพื่อนำ แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐในเรื่องดังกล่าวไปปฏิบัติสู่เป้าหมายต่อไปแล้ว

5. การจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม

รัฐบาลได้ขยายการจัดการศึกษานอกระบบไปยังกลุ่มบุคคลต่าง ๆ เพื่อให้มีความรู้และสามารถพัฒนาตนเองให้สอดคล้องกับความเจริญทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ โดยจัดการเรียนการสอนให้แก่กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการสภาตำบล คณะกรรมการหมู่บ้าน จัดการศึกษาออกโรงเรียนสายสามัญและสายอาชีพให้แก่ทหารกองประจำการ โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย จัดการศึกษาออกโรงเรียนให้แก่ผู้ต้องขัง ผู้ใช้แรงงานภาคอุตสาหกรรม สตรีกลุ่มเป้าหมาย และชุมชนที่ราบสูง จัดศูนย์ส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับสตรี ดำเนินการตามโครงการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม โดยได้ขยายจุดการรับสัญญาณครอบคลุมทั่วประเทศ จำนวน 5,000 จุด ออกอากาศทางรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาทุกวัน วันละ 16 ชั่วโมง ติดตั้งสถานีรับเครือข่ายสัญญาณดาวเทียมในโรงเรียนมัธยมศึกษา 500 โรงเรียน ดำเนินการตามโครงการถ่ายทอดเทคโนโลยีสู่ชนบท รวมทั้งยังได้ดำเนินการตามโครงการความร่วมมือฝึกอบรมเพื่อถ่ายทอดเทคโนโลยีระหว่างกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม และกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม โดยการจัดให้มีการอบรมความรู้และทักษะในด้านการผลิตสาขาอาชีพต่าง ๆ แก่บุคลากรแรงงานฝีมือด้วย

นอกจากนี้คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 27 มกราคม 2541 เห็นชอบมาตรการด้านการศึกษาที่ประเทศไทยต้องดำเนินการตามหนังสือแสดงเจตจำนงขอรับความช่วยเหลือทางการเงินจากธนาคารพัฒนาเอเชีย โดยมาตรการที่สำคัญ ได้แก่ การกระจายอำนาจด้านการเงิน การบริหาร ให้แก่สถาบันการศึกษา ซึ่งต่อมาคณะรัฐมนตรีได้ดำเนินการตามมาตรการนี้ โดยมีมติเมื่อวันที่ 29 กันยายน 2541 เห็นชอบในหลักการการจัดสรรงบประมาณให้แก่มหาวิทยาลัย/สถาบันในกำกับของรัฐ โดยให้มีการจัดสรรงบประมาณอุดหนุนในลักษณะเงินอุดหนุนทั่วไปแก่มหาวิทยาลัย/สถาบันในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยที่เปลี่ยนสถานภาพเป็นมหาวิทยาลัย/สถาบันในกำกับรัฐบาลตามกฎหมายแล้ว ซึ่งจะทำให้เกิดความเป็นอิสระและมีความคล่องตัวในการบริหารงบประมาณและการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพสูงขึ้น อันนับเป็นจุดเปลี่ยนแปลงสำคัญยิ่งในวงการอุดมศึกษาของไทย เนื่องจากมีการเรียกร้องมานานกว่าทศวรรษแล้ว แต่ยังมีอาจดำเนินการให้เป็นผลสำเร็จ

อนึ่ง จากภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจที่ประเทศไทยกำลังเผชิญอยู่ ซึ่งส่งผลกระทบต่อการเรียนการศึกษานักเรียน รัฐบาลเห็นความจำเป็นที่จะต้องช่วยเหลือเป็นการเร่งด่วน ในการนี้ รัฐบาลได้อนุมัติงบประมาณสนับสนุนเป็นทุนการศึกษาของเยาวชนที่เรียนดีแต่ขาดโอกาสทางการศึกษาเนื่องจากความยากจนตามโครงการทุนเล่าเรียนหลวงกาญจนานภิเชก อันเป็นการเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 เนื่องในวโรกาสมหามงคลฉลองสิริราชสมบัติครบ 50 ปีด้วย

นอกจากนั้นยังได้มีมติเมื่อวันที่ 9 มิถุนายน 2541 จัดสรรวงเงินไม่เกิน 1,000 ล้านบาท จากโครงการเงินกู้ธนาคารพัฒนาเอเชียเพื่อปรับโครงสร้างทางสังคมสำหรับดำเนินโครงการช่วยเหลือนักเรียนที่ได้รับผลกระทบจากภาวะวิกฤตด้วย อีกทั้งยังได้สานต่อโครงการกองทุนให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา โดยให้มีการจัดตั้งสำนักงานกองทุนฯ เพื่อทำหน้าที่เป็นหน่วยงานกลางในการบริหารและประสานงาน ซึ่งในปีการศึกษา 2541 ได้จัดสรรวงเงินให้ 4,000 ล้านบาท สำหรับผู้กู้รายใหม่จำนวน 217,845 คน

6. การเสริมสร้างความรู้และปลูกฝังจิตสำนึกเกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 8 กันยายน 2541 เห็นชอบให้หน่วยงานของรัฐโดยมีกระทรวงมหาดไทยเป็นแกนกลางหลักดำเนินการให้ความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนในเรื่องดังกล่าว และได้แต่งตั้งคณะกรรมการอำนวยการให้ความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนเพื่อการตัดสินใจทางการเมืองและการปกป้องคุ้มครองประชาชนในการใช้สิทธิเลือกตั้ง และตั้งคณะกรรมการดำเนินการอื่น ๆ อีกรวม 2 คณะ กับให้หน่วยงานของรัฐตั้งงบประมาณเพื่อสนับสนุนการสัมมนาและการจัดทำคู่มือและเอกสารการรณรงค์และประชาสัมพันธ์ รวมทั้งการบริหารโครงการดังกล่าว พร้อมทั้งให้มีการรายงานผลการปฏิบัติทุก 3 เดือน เพื่อให้การติดตามและประเมินผลเป็นไปอย่างชัดเจนและต่อเนื่อง และบรรลุเป้าหมายได้อย่างจริงจัง นอกจากนี้ได้ดำเนินการดังกล่าวข้างต้นแล้ว ยังได้กำหนดเป็นนโยบายให้สถาบันอุดมศึกษาจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่สอดแทรกเนื้อหาเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญไว้ในหลักสูตร รวมทั้งให้สถาบันการศึกษาจัดเอกสารสิ่งพิมพ์ที่เกี่ยวกับรัฐธรรมนูญไว้ในห้องสมุดเพื่อเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญให้กว้างขวางยิ่งขึ้นด้วย

7. การพัฒนาวิชาชีพครู

รัฐบาลได้สนับสนุนให้ดำเนินการตามโครงการวิจัยและพัฒนากระบวนการค้นคว้าใหม่ในการปฏิรูปการฝึกหัดครู พัฒนาครู และบุคลากรทางการศึกษา โดยเน้นสาขาหลักที่ขาดแคลน มีการจัดระดับคุณภาพการศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา การจัดทำคู่มือวิชาการเพื่อพัฒนาความรู้ให้ครูจัดทำเอกสารแปลและคู่มือต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมการนำไปสู่การปฏิบัติ และเตรียมการศึกษาเพื่อจัดตั้งราชวิทยาลัยครูศาสตร์ เพื่อยกระดับมาตรฐานวิชาชีพครูและสร้างครูที่มีคุณภาพให้แก่สังคม

8. การสนับสนุนการค้นคว้าวิจัย เร่งรัดพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และการส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น

คณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ 3 กุมภาพันธ์ 2541 เห็นชอบแนวทางการปฏิรูประบบบริหารด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เพื่อส่งเสริมการลงทุนด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในภาคเอกชนตลอดจนในเรื่องของการใช้มาตรการภาษีในการจูงใจและการอำนวยความสะดวกให้กับนักวิจัยชาวต่างชาติที่เข้ามาทำการวิจัยในประเทศไทย นอกจากนี้ยังได้สนับสนุน

โครงการวิจัยเพื่อส่งเสริมอุตสาหกรรมและการส่งออกหลายโครงการ รวมทั้งโครงการวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์ธรรมชาติเพื่อการแพทย์และเภสัชอุตสาหกรรม ที่สำคัญ ๆ เช่น การวิจัยสมุนไพรฆ่าเชื้อไวรัสเอดส์ ซึ่งได้มีการจดทะเบียนสิทธิบัตรพืช 13 ชนิด ที่มีคุณสมบัติต้านเอดส์ก่อนที่จะให้มีการวิจัยในเชิงพาณิชย์ต่อไป และการวิจัยสมุนไพรชนิดอื่น ๆ การดำเนินการตามโครงการวิจัยและพัฒนาการส่งเสริมภูมิปัญญาไทยเพื่อการเรียนรู้ และเพื่อเป็นการกำหนดมาตรการคุ้มครองและส่งเสริมให้ทุกฝ่ายตระหนักถึงคุณค่าภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทยและสมุนไพร และเข้ามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ พัฒนา และใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน คณะรัฐมนตรียังได้มีมติเมื่อวันที่ 25 กันยายน 2541 เห็นชอบร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย พ.ศ. .... ซึ่งจะเป็นกฎหมายที่ช่วยในการพัฒนา คุ้มครอง และส่งเสริมการแพทย์แผนไทยด้วย และขณะนี้พระราชบัญญัติดังกล่าวได้เสนอไปยังสภาผู้แทนราษฎรแล้ว

ปัญหาและอุปสรรค

การดำเนินการเพื่อให้เป็นไปตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐตามมาตรา 81 มีปัญหาและอุปสรรคในเรื่องต่อไปนี้

1. การขยายงานด้านการศึกษาโดยเฉพาะระดับประถมศึกษา กระทำไม่ได้ไม่เป็นไปตามเป้าหมายทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ เนื่องจากข้อจำกัดในด้านงบประมาณทำให้การจัดหาบุคลากร วัสดุอุปกรณ์ และอาคารสถานที่ไม่เพียงพอ
2. การดำเนินการตามโครงการกองทุนให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา พบว่าจำนวนเงินกู้ไม่เพียงพอต่อความต้องการกู้ รวมทั้งบุคลากรที่ดำเนินการโดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของธนาคารมีน้อย ทำให้การตรวจสัญญาการกู้ล่าช้า จึงทำให้การอนุมัติเงินกู้ล่าช้าด้วย
3. การดำเนินการตามโครงการอาหารกลางวัน พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ขาดครูโภชนาการ จึงให้ครูที่ไม่มีความสามารถด้านนี้มารับผิดชอบ ส่งผลกระทบต่อการเรียนการสอน โรงเรียนบางแห่งขาดแคลนน้ำดื่ม น้ำใช้ ขาดอุปกรณ์พื้นฐานในการทำครัว รวมทั้งได้รับงบประมาณล่าช้า

มาตรา 82

รัฐต้องจัดและส่งเสริมการสาธารณสุขให้ประชาชนได้รับบริการที่ได้มาตรฐานและมีประสิทธิภาพอย่างทั่วถึง

เพื่อเป็นการตอบสนองและขยายความในแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐตามมาตรา 82 รัฐบาลได้กำหนดนโยบายเพิ่มเติมไว้ในคำแถลงนโยบายที่แถลงต่อรัฐสภาเมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน 2540 ส่วนที่ 2 ข้อ 2.6 นโยบายการพัฒนาคนและสังคมด้านสุขภาพอนามัย ด้วยว่าจะส่งเสริมการเป็นศูนย์รักษาพยาบาลและส่งเสริมสุขภาพในภูมิภาคโดยกำหนดมาตรฐานและรับรองคุณภาพของโรงพยาบาล พัฒนาศูนย์บริการในด้านการรักษาพยาบาล เน้นการให้สุขศึกษาและขยายงานสาธารณสุขมูลฐานเข้าสู่ระดับครอบครัว เร่งรัดให้มีการป้องกันแก้ไขปัญหาจากโรคที่มีแนวโน้มรุนแรง ปรับปรุงระบบการบริหารจัดการด้านสุขภาพด้วยการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้คุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน พัฒนาการแพทย์แผนไทย เร่งรัดการผลิตบุคลากร สาธารณสุขสาขาขาดแคลนให้เพียงพอ มีการกระจายอย่างทั่วถึง โดยเฉพาะในพื้นที่ชนบท และเร่งรัดพัฒนาการศึกษาวิจัยเทคโนโลยีทางการแพทย์และระบบสาธารณสุขให้สามารถตอบสนองต่อการผลิตอาหาร ยา เวชภัณฑ์ และผลิตภัณฑ์สุขภาพต่าง ๆ เพื่อการส่งออกและทดแทนการนำเข้ารวมทั้งให้มีการควบคุมคุณภาพและมาตรฐานผลิตภัณฑ์ด้วย

ในรอบหนึ่งปีที่ผ่านมา ปรากฏผลการดำเนินการ ปัญหาและอุปสรรค ดังนี้

ผลการดำเนินการ

1. การให้บริการทางด้านสาธารณสุข

คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 7 เมษายน 2541 อนุมัติในหลักการให้ภาครัฐสนับสนุนโครงการประกันสุขภาพโดยความสมัครใจตามโครงการบัตรสุขภาพ เพิ่มขึ้นจาก 500 บาท ต่อบัตร เป็น 1,000 บาทต่อบัตร โดยใช้เงินจากโครงการเงินกู้จากธนาคารพัฒนาเอเชียเพื่อปรับโครงสร้างทางสังคมในวงเงิน 1,200 ล้านบาท ทั้งนี้ ได้ตั้งเป้าหมายที่รัฐจะสนับสนุนไว้เบื้องต้นเป็นจำนวน 3 ล้าน

บัตรต่อปี ซึ่งปัจจุบันได้จำหน่ายบัตรประกันสุขภาพให้กับประชาชนทั่วไปได้แล้ว จำนวน 2,169,063 บัตร และให้กับผู้นำชุมชนและอาสาสมัครได้ 825,000 บัตร นอกจากนี้เพื่อเป็นการเร่งขยายการประกันสุขภาพสำหรับผู้มีรายได้ให้สามารถเข้าถึงบริการสาธารณสุขได้อย่างทั่วถึง โดยเฉพาะในช่วงที่ว่างงานหรือกำลังหางานทำอันเนื่องมาจากวิกฤตทางเศรษฐกิจ รัฐบาลได้ออกบัตรสวัสดิการประชาชนด้านการรักษาพยาบาลแก่กลุ่มผู้ด้อยโอกาสและผู้ดกงานด้วยจำนวน 25.4 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 98.6 ของเป้าหมายที่กำหนดไว้ที่ 25.75 ล้านคน สำหรับการดำเนินการอื่น ๆ เพื่อเป็นการส่งเสริมและให้ความรู้ด้านสาธารณสุขแก่ประชาชน ได้แก่ การดำเนินการตามโครงการสร้างเสริมและพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพตามสุขบัญญัติแห่งชาติ โดยจัดทำคู่มือแนวทางการพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพใน 4 กลุ่มเป้าหมาย คือ นักเรียนในโรงเรียน ผู้ป่วย ประชาชนเขตเมืองชนบท และผู้ปฏิบัติงานในโรงงานอุตสาหกรรม จำนวน 25,000 เล่ม และการผลิตสื่อสนับสนุนการดำเนินงานสุขบัญญัติแห่งชาติให้กับผู้เกี่ยวข้อง โครงการบริการข้อมูลสุขภาพอัตโนมัติผ่านทางระบบโทรศัพท์ หรือสายสุขภาพ โดยจัดให้มีบริการแก่ประชาชนเกี่ยวกับสุขภาพใน 6 กลุ่ม รวม 850 เรื่อง ตลอด 24 ชั่วโมง ซึ่งมีประชาชนใช้บริการ 329,048 ครั้ง/เดือน โครงการณรงค์อ่านฉลากก่อนซื้อ โดยรณรงค์เรื่องการดูฉลากก่อนซื้อผลิตภัณฑ์ผ่านทางสื่อมวลชน โครงการสุขภาพดีถ้วนหน้าโดยเร่งรัดให้หมู่บ้าน/ชุมชน/ตำบล/อำเภอ บรรลุสุขภาพดีถ้วนหน้า โดยปัจจุบันมีพื้นที่บรรลุเกณฑ์ในหมู่บ้านร้อยละ 97.4 (65,855 หมู่บ้านจาก 67,576 หมู่บ้าน) ในชุมชนร้อยละ 92.3 (1,791 ชุมชน จาก 1,940 ชุมชน) ในตำบลร้อยละ 94.8 (6,828 ตำบล จาก 7,197 ตำบล) และในอำเภอร้อยละ 89.2 (776 อำเภอ จาก 870 อำเภอ) และโครงการดูแลปัญหาสุขภาพจิต โดยจัดตั้งเครือข่ายให้คำปรึกษาด้านสุขภาพจิตทางโทรศัพท์ รวมทั้งจัดตั้งคลินิกคลายเครียดในโรงพยาบาลภาครัฐ 124 แห่ง และยังจัดให้มีการรณรงค์เผยแพร่ความรู้ด้านสุขภาพจิตแก่ประชาชนผ่านสื่อมวลชน และให้บริการปรึกษาทางโทรศัพท์แก่ประชาชนตลอด 24 ชั่วโมง ซึ่งมีผู้ใช้บริการจำนวน 342,791 ครั้ง เฉลี่ยวันละ 5,620 ครั้ง นอกจากนี้ในส่วนของกระทรวงยุติธรรมยังได้เปิดให้บริการโรงพยาบาลตุลาการเฉลิมพระเกียรติเพื่อให้เด็กและเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ตลอดจนประชาชนทั่วไป ได้รับบริการตรวจวินิจฉัยและบำบัดรักษาโรคทั่วไปอย่างทั่วถึง และยังทำให้ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ในสถานพินิจฯ ได้รับการฝึกอบรมความรู้และวิทยาการสมัยใหม่เพื่อการแก้ไข บำบัด และฟื้นฟูเด็กและเยาวชนได้อย่างมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นด้วย

2. การป้องกันและแก้ไขปัญหาโรคที่มีแนวโน้มรุนแรง

2.1 การควบคุมโรคติดต่อที่รุนแรง ได้แก่ การควบคุมป้องกันไข้เลือดออก โดยทำลายแหล่งเพาะพันธุ์ยุง รวมทั้งรณรงค์โครงการบ้านชุมชน และโรงเรียนปลอดยุงลายพร้อมกันในโรงเรียนประจำอำเภอ 858 แห่งทั่วประเทศในหมู่บ้านและชนบททุกแห่ง การควบคุมโรคอุจจาระร่วงอย่างรุนแรง โดยจัดตั้งศูนย์เฉพาะกิจเพื่อติดตามสถานการณ์โรคควบคุมและป้องกันโรคเชิงรุก พัฒนารูปแบบการป้องกันและควบคุมโรคอุจจาระร่วงอย่างรุนแรงรูปแบบใหม่ใน 13 จังหวัด ทำให้ปัจจุบันจำนวนผู้ป่วยโรคอุจจาระร่วงอย่างแรงมีแนวโน้มลดลงอย่างเห็นได้ชัด จาก 94 รายในต้นปี 2541 เหลือเพียง 6 รายในเดือนมิถุนายน 2541 โดยไม่พบผู้เสียชีวิต นับว่าสามารถควบคุมโรคไม่ให้เกิดการแพร่ระบาดได้อย่างมีประสิทธิภาพ การกวาดล้างโรคโปลิโอ โดยดำเนินการรณรงค์ให้ฉีดวัคซีนในเด็กอายุต่ำกว่า 6 ปี พร้อมกันทั่วประเทศ คนละ 2 ครั้ง โดยครั้งที่ 1 มีจำนวนเด็กที่ได้รับวัคซีนโปลิโอทั้งสิ้น 5,591,493 คน คิดเป็นความครอบคลุมร้อยละ 100 และครั้งที่ 2 มีจำนวนเด็กที่ได้รับฉีดวัคซีนทั้งสิ้น 5,591,356 คน คิดเป็นความครอบคลุมร้อยละ 100 การเฝ้าระวังผู้ป่วยอัมพาตกล้ามเนื้ออ่อนปวกเปียกแบบเฉียบพลันทั่วประเทศ พบว่าขณะนี้ได้รับรายงานผู้ป่วย AFP 175 ราย และยังไม่พบเชื้อโปลิโอสายพันธุ์ก่อโรค การป้องกันและควบคุมวัณโรค โดยวิธีการดูแลผู้ป่วยภายใต้การสังเกตโดยตรง (DOTS) พบอัตราการรักษาผู้ป่วยหายขาดถึงร้อยละ 70

สำหรับการป้องกันและแก้ไขปัญหาโรคเอดส์ ได้ดำเนินโครงการเสริมสร้างสมรรถนะชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาโรคเอดส์ เพื่อให้เกิดกระแสสังคมในการสร้างค่านิยมและทัศนคติต่อการป้องกันการติดเชื้อโดยสนับสนุนงบประมาณให้กับทุกจังหวัดและองค์กรเอกชนสาธารณประโยชน์ และที่สำคัญคือ ได้ดำเนินการร่วมกับศูนย์ควบคุมโรคติดต่อแห่งชาติ (CDC) ประเทศสหรัฐอเมริกาทำการศึกษาเรื่องการใช้ยา AZT ระยะสั้นในการลดการติดเชื้อจากมารดาสู่ทารก โดยสามารถลดอัตราการติดเชื้อจากมารดาสู่ทารกได้ถึงร้อยละ 50 และสามารถลดค่าใช้จ่ายอันเป็นการประหยัดรายได้เกือบ 20 เท่าของวิธีเดิม นอกจากนี้ได้ดำเนินโครงการพัฒนาภูมิปัญญาและการวิจัยเกี่ยวกับโรคเอดส์ โดยได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับสมุนไพรต้านภัยเอดส์และการทดสอบและการพัฒนาวัคซีนเอดส์ซึ่งอยู่ระหว่างการดำเนินการ อนึ่ง คณะรัฐมนตรียังได้มีมติเมื่อวันที่ 3 กุมภาพันธ์ 2541 เห็นชอบให้กำหนดระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการป้องกันและแก้ไขปัญหาเอดส์แห่งชาติ เพื่อให้การแก้ไขโรคเอดส์เป็นไปอย่างมีระบบและมีประสิทธิภาพที่ดีด้วย

2.2 การควบคุมและป้องกันโรคไม่ติดต่อ

การดำเนินการในเรื่องนี้ ได้แก่ การควบคุมและป้องกันอุบัติเหตุฉุกเฉินและสาธารณภัย โดยได้พัฒนามาตรฐานบริการรักษาพยาบาลฉุกเฉินร่วมกับหน่วยงานอื่น จัดตั้ง

ศูนย์กู้ชีพ “นเรนทร” โรงพยาบาลราชวิถีร่วมกับมูลนิธิปอเต็กตึ๊งและมูลนิธิร่วมกตัญญูออกหน่วยเคลื่อนที่เร็วเพื่อให้บริการรักษาพยาบาลเบื้องต้น ณ จุดเกิดเหตุรวมทั้งสิ้น 1,428 รายในเขตกรุงเทพมหานคร และมีเครือข่ายเพิ่มอีก 2 แห่ง คือ โรงพยาบาลเลิดสินและโรงพยาบาลรัตนราชธานี นอกจากนี้ยังได้พัฒนาระบบบริการรักษาพยาบาล ณ จุดเกิดเหตุก่อนถึงโรงพยาบาลในส่วนภูมิภาค รวม 18 แห่ง และการจัดโครงการรณรงค์ “เมาไม่ขับ” ขึ้นพร้อมกันทั่วประเทศ ในระหว่างวันที่ 1 - 7 เมษายน 2541 เพื่อรณรงค์ลดอุบัติเหตุยานยนต์จากการขับรถขณะเมาสุรา ส่วนในการป้องกันและเฝ้าระวังยาเสพติดนั้น ได้ดำเนินการทั้งในการบำบัดรักษาและการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการป้องกันบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติดทุกชั้นตอน โดยดำเนินโครงการชุมชนรวมใจด้านภัยยาเสพติด ซึ่งขณะนี้มีจังหวัดที่ดำเนินงานแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชน 16 จังหวัด ในสถานศึกษา 7 จังหวัด และโครงการโลกใบใหม่สู่ภูมิภาค ซึ่งเป็นการทำกิจกรรมให้เยาวชนตระหนักถึงพิษภัยยาเสพติดและทราบถึงวิธีป้องกันบำบัดผู้ติดยาเสพติด มีโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการ 49 แห่ง และเยาวชน 708 ราย อนึ่ง สำหรับมาตรการโดยรวมอื่น ๆ ในการแก้ไขป้องกันและปราบปรามยาเสพติดได้กล่าวถึงแล้วในมาตรา 80

3. การพัฒนาการแพทย์แผนไทย

คณะรัฐมนตรีชุดที่แล้วได้ยกย่องพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย พ.ศ. .... เพื่อให้มีมาตรการคุ้มครองและส่งเสริมให้เอกชน ชุมชน และองค์กรเอกชนตระหนักถึงคุณค่าของภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทยและสมุนไพร และมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์พัฒนา และใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน ต่อมาคณะรัฐมนตรีชุดนี้ได้ยืนยันร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวเมื่อวันที่ 29 กันยายน 2541 และได้นำเสนอต่อสภาผู้แทนราษฎรเพื่อพิจารณาต่อไปแล้ว นอกจากนี้ยังให้จัดทำโครงการพัฒนาศูนย์ข้อมูลการแพทย์แผนไทยโดยการรวบรวมสไลด์ภาพสมุนไพรกว่า 4,000 ภาพ แบ่งเป็นประเภทสมุนไพรรวม 416 ชนิด อีกทั้งมีโครงการพัฒนายาไทยครบวงจรโดยก่อตั้ง บริษัท ไทยวัตตุดิบ จำกัด ขึ้นเมื่อเดือนกรกฎาคม 2541 เพื่อเป็นตลาดกลางสมุนไพรครบวงจร รวมทั้งได้สนับสนุนโรงพยาบาลชุมชนจำนวน 12 แห่งให้ผลิตสมุนไพรใช้ในโรงพยาบาลด้วย

อนึ่ง เพื่อเป็นการพัฒนาความรู้ในวิชาชีพของผู้ประกอบโรคศิลปะแผนโบราณทั่วไปให้ได้มาตรฐานยิ่งขึ้น คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 23 ธันวาคม 2540 อนุมัติในหลักการร่างกฎกระทรวงออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมการประกอบโรคศิลปะ พุทธศักราช 2479 เพื่อให้ผู้ขอขึ้นทะเบียนเป็นผู้ประกอบโรคศิลปะแผนโบราณทั่วไปในสาขาต่าง ๆ เข้ารับการอบรมศึกษาเพิ่มเติมตามระยะเวลาและเงื่อนไขที่กำหนดด้วย ซึ่งขณะนี้ร่างกฎกระทรวงดังกล่าวได้ลงประกาศราชกิจจานุเบกษาแล้วเมื่อวันที่ 17 มิถุนายน 2541

4. การผลิตและพัฒนาบุคลากรด้านการสาธารณสุข

คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 21 เมษายน 2541 เห็นชอบในหลักการแผนพัฒนาการพยาบาลและการผดุงครรภ์แห่งชาติ พ.ศ. 2540 - 2549 เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องใช้เป็นกรอบและแนวทางในการกำหนดนโยบาย มาตรการ เป้าหมาย โครงการ กิจกรรมและงบประมาณที่จะพัฒนาการบริการการศึกษาและการวิจัยทางการพยาบาลและการผดุงครรภ์เพื่อสนับสนุนการผลิตพยาบาลวิชาชีพเพิ่มมากขึ้นในอนาคตด้วย

5. การศึกษาวิจัยทางด้านการสาธารณสุข

เพื่อให้การพัฒนาระบบสาธารณสุขเป็นไปอย่างมีทิศทางที่ชัดเจนเหมาะสมกับสภาพการณ์ของสังคมไทย และสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 31 มีนาคม 2541 เห็นชอบในหลักการแผนพัฒนาการวิจัยระบบสาธารณสุขปี 2540 - 2544 ซึ่งเป็นการส่งเสริมการวิจัยเพื่อการปฏิรูประบบสาธารณสุข รวมทั้งสนับสนุนและการพัฒนาศักยภาพการวิจัยและส่งเสริมใช้ประโยชน์จากงานวิจัยระบบสาธารณสุข

ปัญหาและอุปสรรค

ในการดำเนินการเพื่อให้เป็นไปตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐตามมาตรา 82 มีปัญหาและอุปสรรคในเรื่องต่อไปนี้

1. การดำเนินการตามโครงการบัตรสุขภาพต้องใช้งบประมาณแผ่นดินเป็นจำนวนมาก จำเป็นต้องกำหนดกลุ่มเป้าหมายของผู้รับบริการให้ชัดเจนและสอดคล้องสมดุลงกับต้นทุนการจัดบริการต่อบัตร รัฐบาลจึงต้องจำกัดกรอบจำนวนบัตรสุขภาพไว้ที่จำนวน 3 ล้านบัตรต่อปีเป็นเบื้องต้น อีกทั้งยังมีปัญหาวิกฤตทางเศรษฐกิจในปี 2541 จึงสามารถจัดสรรและอนุมัติยอดบัตรที่ภาครัฐจะสมทบได้เพียง 2 ล้านบัตร ในขณะที่จำนวนบัตรที่คาดว่าจะขายได้มีจำนวน 2.4 ล้านบัตร ประกอบกับต้นทุนการจัดบริการทางการแพทย์และสาธารณสุขเพิ่มขึ้นทำให้สถานพยาบาลทุกระดับมีต้นทุนการจัดบริการสูงขึ้น

2. ในการดำเนินการแก้ไขปัญหาโรคเอดส์นั้น เนื่องจากปัญหาวิกฤตทางเศรษฐกิจของประเทศทำให้มีการปรับลดงบประมาณลงจึงเป็นความจำเป็นต้องปรับแผนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องให้

เข้ากับสถานการณ์ด้วย ทำให้ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการดำเนินการและไม่เป็นไปตามเป้าหมาย
เท่าที่ควร นอกจากนี้ ในการบริการรักษาพยาบาลผู้ป่วยโรคเอดส์ สถานบริการรักษาพยาบาล
สาธารณสุขของรัฐ ยังขาดบุคลากรเพื่อดูแลและรักษาพยาบาลผู้ป่วยอย่างพอเพียง

มาตรา 83

รัฐต้องดำเนินการให้มีการกระจายรายได้อย่างเป็นธรรม

เพื่อเป็นการตอบสนองแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐตามมาตรา 83 รัฐบาลได้กำหนดนโยบายเพิ่มเติมไว้ในคำแถลงนโยบายที่แถลงต่อรัฐสภาเมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน 2540 ส่วนที่ 2 ข้อ 2 นโยบายการปรับโครงสร้างและการพัฒนาสังคม ด้วยว่าจะให้มีการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจและการพัฒนาสังคมทุกแขนงเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว และดำเนินนโยบายการกระจายความเจริญและกระจายรายได้ไปสู่ภูมิภาคอย่างทั่วถึง

ในรอบหนึ่งปีที่ผ่านมา ปรากฏผลการดำเนินการ ปัญหาและอุปสรรค ดังนี้

ผลการดำเนินการ

1. การเพิ่มศักยภาพพื้นที่เขตเศรษฐกิจเฉพาะ

เพื่อเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน อันจะนำไปสู่การพัฒนาและจ้างงานประชาชนในท้องถิ่นให้มีความเป็นอยู่และรายได้ที่ดีขึ้น คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 2 มิถุนายน 2541 อนุมัติให้การท่าเรือแห่งประเทศไทยกู้เงินจากกองทุนพัฒนาเศรษฐกิจโพ้นทะเลแห่งประเทศญี่ปุ่น (OECF) ในวงเงิน 8,053,375 ล้านบาท สำหรับดำเนินการโครงการท่าเรือแหลมฉบัง ขั้นที่ 2 ระยะที่ 1 มีมติเห็นชอบการกำหนดแนวทางการลงทุนพัฒนาโครงการศูนย์กลางการผลิตและขนส่งทางอากาศยานนานาชาติที่สนามบินอู่ตะเภา และโครงการจัดทำแผนปฏิบัติงานปรับปรุงเมืองพัทยา เมื่อวันที่ 7 กรกฎาคม 2541 นอกจากนี้ยังได้เร่งดำเนินการตามโครงการที่สำคัญ ๆ อีกหลายโครงการ เช่น โครงการศึกษาแผนยุทธศาสตร์การลงทุนอุตสาหกรรมในพื้นที่กลุ่มจังหวัดขอนแก่น มหาสารคาม กาฬสินธุ์ ร้อยเอ็ด และเลย เพื่อให้มีแผนพัฒนาที่มีการกระจาย อุตสาหกรรมสู่พื้นที่กลุ่มจังหวัดเป้าหมายที่ชัดเจนและเป็นระบบ โครงการนิคมอุตสาหกรรมปิโตรเลียมในพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคใต้ เพื่อพัฒนาอุตสาหกรรมปิโตรเลียมในพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคใต้ และเปิดประตูการค้ากับประเทศที่จะติดต่อได้ระหว่างฝั่งอันดามันกับอ่าวไทย ซึ่งได้ศึกษาความเป็นไปได้ในการสร้างท่าเรือน้ำลึก และนิคมอุตสาหกรรม รวมทั้งได้จัดสัมมนาเพื่อประชาสัมพันธ์และรับฟังความคิดเห็น พร้อมทั้งศึกษาโอกาสทางธุรกิจเสริมอื่น ๆ เพื่อส่งเสริมความเป็นไปได้ในการพัฒนาโครงการ ขณะนี้กำลังดำเนินการ

เจรจากับผู้สนใจร่วมลงทุน โครงการนิคมอุตสาหกรรมในจังหวัดต่าง ๆ เช่น สุราษฎร์ธานี นูร์ริมย์ สุพรรณบุรี ซึ่งอยู่ในขั้นตอนจัดทำแนวคิดการออกแบบเบื้องต้นและวิเคราะห์ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมของโครงการ และโครงการเขตอุตสาหกรรมส่งออกแหลมฉบัง ระยะที่ 3 ซึ่งได้สำรวจพื้นที่ จังหวัด ชยชัยขอบเขตทางตามความเห็นของท่าเรือพาณิชย์แหลมฉบัง และสำรวจค่าระดับภายในพื้นที่เพื่อจัดทำแผนที่ประกอบการดำเนินโครงการไปแล้ว

สำหรับการพัฒนาพื้นที่ชายแดน คณะรัฐมนตรีได้มีมติจัดตั้งคณะกรรมการเพื่อสนับสนุนการค้าชายแดน เมื่อวันที่ 6 มกราคม 2541 เพื่อทำหน้าที่กำหนดนโยบาย ประสานงาน และแก้ไขปัญหาต่าง ๆ เห็นชอบให้มีการจัดทำแผนปฏิบัติการพัฒนาพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ปรับปรุงองค์ประกอบคณะกรรมการร่วมกำหนดนโยบายบริหารและบำรุงรักษาสะพานมิตรภาพไทย - ลาว และการก่อสร้างสะพานข้ามแม่น้ำโขงแห่งที่ 2 เชื่อมระหว่าง มุกดาหาร - สะหวันนะเขต ตามมติเมื่อวันที่ 19 พฤษภาคม 2541 และกำหนดแนวทางการพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง 6 ประเทศ จัดทำแผนปฏิบัติการพัฒนาจังหวัดพิษณุโลกและกลุ่มจังหวัดใกล้เคียงเป็นพื้นที่พัฒนาสีเขียวอินโดจีน และโครงการพัฒนาเศรษฐกิจปิ่น - สงขลา ตามมติเมื่อวันที่ 7 กรกฎาคม 2541 นอกจากนี้คณะรัฐมนตรียังได้มีมติเมื่อวันที่ 1 กันยายน 2541 อนุมัติหลักการให้ใช้ งบกลางฯ ในวงเงิน 108.98 ล้านบาท เพื่อสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจชายแดน จำนวน 27 โครงการ และได้มีมติเมื่อวันที่ 6 ตุลาคม 2541 กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการคัดเลือกเมืองชายแดนที่มีศักยภาพพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ เพื่อพัฒนาอุตสาหกรรมและกิจกรรมต่อเนื่องเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้านต่อไปด้วย

2. การพัฒนาอุตสาหกรรมชนบท

เพื่อเป็นการสร้างรายได้ให้แก่ประชาชนในท้องถิ่น รัฐบาลได้ร่วมมือกับภาคเอกชน และองค์กรเอกชนสาธารณประโยชน์ ดำเนินโครงการต่าง ๆ เช่น โครงการเร่งรัดพัฒนาอุตสาหกรรมชนบท ซึ่งมีผู้เข้าร่วมโครงการประมาณ 8,000 คน และคาดว่าจะก่อให้เกิดรายได้เพิ่มขึ้นประมาณ 1,500 - 2,500 บาท/คน/เดือน โครงการหมู่บ้านอุตสาหกรรม ระยะที่ 2 ซึ่งสนับสนุนการประกอบอุตสาหกรรมและหัตถกรรมในครัวเรือนอย่างครบวงจร 153 หมู่บ้าน และโครงการสนับสนุนการพัฒนาอุตสาหกรรมชนบท (2539 - 2544) เพื่อส่งเสริมให้เกิดการลงทุนและขยายกิจการอุตสาหกรรมขนาดย่อมและขนาดกลางในชนบท โดยเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ 41 จังหวัด มีประชาชนร่วมโครงการ 5,686 คน และธุรกิจเอกชนเข้าร่วมอีก 76 ราย นอกจากนี้ยังได้ดำเนินการฝึกอาชีพอุตสาหกรรมในครอบครัวและหัตถกรรมไทยแก่ประชาชนในท้องถิ่นกว่า 8,000 คน ด้วย

3. การปรับโครงสร้างด้านบริการ

รัฐบาลเห็นความสำคัญและความจำเป็นที่จะต้องให้มีการปรับโครงสร้างการบริการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการท่องเที่ยว เนื่องจากจะทำให้คนในท้องถิ่นมีรายได้มากขึ้น นอกเหนือจากการที่สามารถสร้างรายได้ให้กับประเทศได้เป็นจำนวนมาก โดยคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 23 ธันวาคม 2540 ให้ยกเว้นภาษีป้ายที่สนับสนุนปีการท่องเที่ยวไทย ได้ดำเนินการเพื่อส่งเสริมให้คนไทยท่องเที่ยวในประเทศ และส่งเสริมนักท่องเที่ยวต่างประเทศให้กลับเข้ามาท่องเที่ยวในเมืองไทยอีกตามโครงการ Amazing Thailand โดยจัดงานมหกรรมท่องเที่ยวไทย ณ ท้องสนามหลวง และปริมาตรในเกาะกรุงรัตนโกสินทร์ ระหว่างวันที่ 27 ธันวาคม 2540 - 4 มกราคม 2541 มีผู้เข้าชมงานประมาณ 2 ล้านคน ดำเนินโครงการพาสปอร์ตวัฒนธรรม เพื่อสนับสนุนปีท่องเที่ยวไทย โดยจัดทำเอกสารแนะนำแจกแก่นักท่องเที่ยว จัดสัมมนาผู้แทนบริษัทที่จะประกอบธุรกิจด้านการท่องเที่ยวตามโครงการร่วมใจนำเที่ยวเมืองไทย ชื่อของไทย สำหรับการดำเนินโครงการเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวอื่น ๆ ได้แก่ โครงการพัฒนาการท่องเที่ยวเกาะสมุย โครงการพัฒนาการท่องเที่ยวหมู่เกาะชายฝั่งทะเล จังหวัดตราด โครงการพัฒนาและจัดระเบียบจุดท่องเที่ยวบริเวณดอยตุง โครงการพัฒนาและจัดระเบียบไร่แม่ฟ้าหลวง อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย โครงการพัฒนาศูนย์จัดแสดงเพื่อการท่องเที่ยวบริเวณสามเหลี่ยมทองคำ โครงการพัฒนาจังหวัดนครนายกให้เป็นจังหวัดท่องเที่ยวตัวอย่าง และโครงการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวในเขตนครประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา นอกจากนี้คณะรัฐมนตรียังได้มีมติเมื่อวันที่ 16 มิถุนายน 2541 เห็นชอบแผนงานเงินกู้เพื่อพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยว OECF ระยะที่ 3 (พ.ศ. 2542 - 2546) เพื่อนำไปใช้ในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมและแหล่งเสื่อมโทรม การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อส่งเสริมพัฒนาการท่องเที่ยวยั่งยืน และการพัฒนาส่งเสริมศักยภาพความร่วมมือทางการท่องเที่ยวระดับภูมิภาค และกระจายรายได้สู่ชนบท การกำหนดโครงการในแผนงานเหล่านี้ เน้นความพร้อมด้านบริหารและจัดการและการมีส่วนร่วมของเอกชนและชุมชนในพื้นที่ เช่น โครงการอบรมเสริมสร้างความรู้เพื่อสร้างเครือข่ายด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ การสร้างงานมัคคุเทศก์ท้องถิ่น และกระจายรายได้สู่ชนบทในพื้นที่นำร่อง 5 จังหวัด (ตาก กาญจนบุรี เพชรบุรี ระยอง และนครศรีธรรมราช) และโครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาอาชีพและกระจายรายได้สู่หมู่บ้านอุตสาหกรรมในชนบท 10 หมู่บ้าน ใน 9 จังหวัด (เชียงใหม่ พะเยา สุรินทร์ อุทัยธานี อุตรดิตถ์ สุรินทร์ อำนาจเจริญ ชัยภูมิ และสุพรรณบุรี)

อนึ่ง คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 7 กรกฎาคม 2541 อนุมัติหลักการร่างพระราชบัญญัติสภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย พ.ศ. .... เพื่อจัดตั้งสภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวให้เป็นตัวแทนผู้ประกอบการอุตสาหกรรมท่องเที่ยว โดยจะทำหน้าที่ประสานงานอย่างมีระบบกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและภาคเอกชน เสนอแนะแนวนโยบายที่สำคัญ กำหนดมาตรฐาน

อุตสาหกรรมบริการท่องเที่ยวและจรรยาบรรณของผู้ประกอบการ ร่างพระราชบัญญัตินี้อยู่ระหว่างสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณา และเพื่อเป็นการยกระดับมาตรฐานของอาชีพมัคคุเทศก์ คณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบเมื่อวันที่ 11 สิงหาคม 2541 ให้มีการแก้ไขกฎกระทรวงออกตามความในพระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2535 โดยกำหนดให้ผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวต้องใช้บุคคลที่ได้รับใบอนุญาตเป็นมัคคุเทศก์ปฏิบัติหน้าที่นำเที่ยวแก่นักท่องเที่ยวเท่านั้น และต้องจัดประกันอุบัติเหตุการเดินทางให้กับนักท่องเที่ยวและมัคคุเทศก์ในระหว่างเดินทางท่องเที่ยวด้วย

สำหรับการอำนวยความสะดวกในด้านพิธีการเข้าเมืองให้แก่นักท่องเที่ยวจากประเทศที่มีแนวโน้มจะเป็นตลาดสำคัญในอนาคต ซึ่งได้แก่นักท่องเที่ยวชาวจีน ได้หวั่น มาเลเซีย และนักท่องเที่ยวสูงอายุชาวญี่ปุ่นนั้น คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 7 กรกฎาคม 2541 ผ่อนผันให้นักท่องเที่ยวชาวจีน ซึ่งมีถิ่นพำนักในมณฑลยูนนานตามเมืองหรือเขตที่กำหนด สามารถใช้เอกสารเดินทางประเภทอื่นที่ออกให้โดยหน่วยงานรักษาความปลอดภัยสาธารณะหรือหน่วยงานตรวจคนเข้าเมืองของจีนแทนหนังสือเดินทางในการเข้ามาท่องเที่ยวภาคเหนือตอนบนของไทย การขยายระยะทางผ่านแดนและระยะเวลาการพำนักอยู่ในประเทศไทยสำหรับนักท่องเที่ยวชาวจีนมาเลเซียที่ถือเอกสารผ่านแดน ให้สามารถเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทยได้จากด่านชายแดนภาคใต้ไปยัง 22 จังหวัด ได้นาน 30 วัน การอนุญาตให้นักท่องเที่ยวสูงอายุสามารถขอรับการตรวจลงตราหนังสือเดินทางเพื่อพำนักในประเทศไทยเป็นระยะเวลานานได้คราวละไม่เกิน 1 ปี และให้ยกเลิกค่าธรรมเนียมล่วงหน้าในด่านตรวจคนเข้าเมืองชายแดนภาคใต้ จำนวน 7 ด่าน อย่างไรก็ตาม ต่อมาคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 14 กรกฎาคม 2541 ขยายการอนุญาตให้คนชาติมาเลเซียซึ่งถือบัตรผ่านแดนสามารถเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทยจาก 22 จังหวัดเป็นได้ทุกจังหวัด

4. การแก้ไขปัญหาคความยากจน

คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 25 สิงหาคม 2541 กำหนดให้มียุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหาคความยากจนและการช่วยเหลือประชาชน เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานของทุกส่วนราชการ รวม 5 ประการ คือ การแก้ไขปัญหาคความเดือดร้อนของประชาชนด้านยุทธศาสตร์ป้องกันเชิงรุกภายใต้ระบบ "ประชารัฐ" การใช้ระบบคณะกรรมการพหุภาคีในส่วนภูมิภาค (ระดับตำบล หมู่บ้าน อำเภอ จังหวัดและท้องถิ่น) เป็นองค์กรหลักแก้ปัญหา การช่วยเหลือฟื้นฟูแก่ประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อนจากการดำเนินงานของรัฐ การจัดระบบประชาสัมพันธ์ให้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการร้องเรียนและการแก้ไขปัญหา และการเร่งรัดจัดตั้งศาลปกครอง ตลอดจนการสานต่อโครงการแก้ไขปัญหาคความยากจน (กข. คจ.) ระยะที่ 2 ปี 2541-2544 ที่มีเป้าหมายที่จะเร่งรัดพัฒนาหมู่บ้านจำนวน

28,038 หมู่บ้าน ในปี 2541 นี้ ได้ดำเนินการไปแล้ว 3 ครั้ง รวม 878 หมู่บ้าน ใช้งบประมาณ 156 ล้านบาท และมีเป้าหมายดำเนินการในปี 2542 จำนวน 2,000 หมู่บ้าน งบประมาณ 560 ล้านบาท

5. การสร้างงานในชนบท

คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 2 มิถุนายน 2541 เห็นชอบกรอบนโยบายและแนวทางปฏิบัติโครงการพัฒนาตำบลปี 2541 ซึ่งเน้นการกระจายงบประมาณไปสู่ตำบลที่ยากจนและล้าหลัง ส่งเสริมการมีงานทำในชนบทให้มีการจ้างงานบรรเทาปัญหาการว่างงานที่เกิดจากผลกระทบวิกฤตเศรษฐกิจและปัญหาภัยแล้ง โดยอนุมัติเงินจำนวน 2,000 ล้านบาทเพื่อดำเนินการ เห็นชอบกรอบโครงสร้างแผนฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมชนบท ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ระยะ คือ ระยะสั้น (ปี 2541 - 2542) เป็นการแก้ไขปัญหาด้านการว่างงานและภัยแล้ง โดยเร่งการสร้างงานในชนบทโดยใช้ทรัพยากรภาครัฐทั้งจากส่วนกลางภูมิภาคและท้องถิ่น ระยะยาว (ปี 2542 - 2544) เป็นการสร้างความแข็งแกร่งให้เศรษฐกิจชนบท และเน้นเศรษฐกิจพอเพียง (Contented Economy) ตามแนวพระราชดำริ นอกจากนี้ได้เห็นชอบให้คณะกรรมการนโยบายกระจายความเจริญไปสู่ภูมิภาคและท้องถิ่นตั้งคณะอนุกรรมการเพิ่มอีก 3 ชุด คือ คณะอนุกรรมการกองทุนพัฒนาชนบท คณะอนุกรรมการประสานการวางแผนพัฒนาจังหวัด และคณะอนุกรรมการฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมชนบท

อนึ่ง รัฐบาลได้ให้หน่วยงานต่าง ๆ ปรับงบประมาณที่ส่วนราชการต่าง ๆ ได้รับอนุมัติแล้ว ในปีงบประมาณ 2541 มาเพิ่มลักษณะงานที่สามารถทำให้เกิดการจ้างแรงงาน ทั้งนี้เพื่อเป็นการเพิ่มรายได้ลดรายจ่ายให้กับประชาชน อันเป็นส่วนหนึ่งของการกระจายรายได้ให้กับประชาชนอย่างเป็นธรรม เช่น กรณีของกระทรวงมหาดไทย ซึ่งได้รับอนุมัติเงินประจำงวดไปดำเนินการรวม 29 โครงการ จากงบประมาณ 28,083.53 ล้านบาท ซึ่งได้ใช้จ่ายไปแล้ว 15,083.72 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 53.71 โดยสามารถจ้างแรงงานได้ 419,343 คน โดยเป็นการจ้างงานขององค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 204,600 คน และที่เหลือเป็นการจ้างงานในส่วนของกรมต่าง ๆ เป็นต้น

6. การกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน

รัฐบาลได้จัดตั้งศูนย์พัฒนาเศรษฐกิจชุมชน ขึ้นเมื่อวันที่ 11 ธันวาคม 2540 เพื่อวางแนวทางช่วยเหลือประชาชนในภูมิภาคและท้องถิ่นให้มีรายได้เพิ่มมากขึ้นและรองรับแรงงานที่กลับคืนถิ่นให้มีงานทำ รวมทั้งจัดสัมมนาทางวิชาการเพื่อแพร่ขยายและปรับแนวความคิดเกี่ยวกับเศรษฐกิจชุมชนทั้งตนเอง โดยมีหมู่บ้านที่ดำเนินการตามยุทธศาสตร์ดังกล่าวจำนวน 21,716 หมู่บ้าน ประกอบด้วย การส่งเสริมกิจกรรมเกษตรผสมผสาน (ทฤษฎีใหม่) ซึ่งดำเนินการไปแล้ว 7 จังหวัด 5,470 หมู่บ้าน การดำเนินกิจกรรมลานค้าชุมชน ดำเนินการแล้ว 75 จังหวัด 5,480 หมู่บ้าน รวม 5,480 แห่ง จัดเวทีชาวบ้านในบริเวณลานค้าชุมชน/ตลาดนัดชุมชน เพื่อให้ความรู้แก่ประชาชน 1,597 ครั้ง ผู้เข้าร่วมกิจกรรม 97,353 คน และให้ประชาชนได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความรู้ประสบการณ์ 767 ครั้ง ผู้เข้าร่วม

กิจกรรม 28,768 คน การดำเนินกิจกรรมร้านค้าชุมชน(ศูนย์สาธิตการตลาด) 2,439 แห่ง โดยประสานขอรับงบประมาณจาก UNDP ในการเพิ่มประสิทธิภาพศูนย์สาธิตการตลาดในพื้นที่ 4 จังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (ขอนแก่น ชัยภูมิ ยโสธร และอุบลราชธานี) งบประมาณ 7,225,200 บาท ได้จัดตั้งเครือข่ายร้านค้าชุมชนแล้ว 63 จังหวัด 843 หมู่บ้าน การดำเนินกิจกรรมกลุ่มอาชีพ เป็นการส่งเสริมอาชีพเพื่อยกระดับรายได้ ดำเนินการแล้ว 28,271 กลุ่ม ใน 4,046 หมู่บ้าน การสร้างฝักรถจักรยานยนต์เพื่อการผลิต เป็นการส่งเสริมการออมทรัพย์ ปัจจุบันมีกลุ่มออมทรัพย์ 15,135 กลุ่ม สมาชิกคิดเป็น 1,193,129 คน ใน 15,135 หมู่บ้าน มีเงินสะสม 2,921.8 ล้านบาท

7. การบรรเทาผลกระทบทางเศรษฐกิจ

เนื่องจากปัญหาเศรษฐกิจในปัจจุบันได้ส่งผลกระทบต่อการค้าทางชีวิตของประชาชนอย่างกว้างขวาง ทำให้การกระจายรายได้จำเป็นต้องดำเนินการควบคู่ไปกับการบรรเทาผลกระทบทางเศรษฐกิจด้วย คณะรัฐมนตรีจึงได้อนุมัติโครงการลงทุนเพื่อสังคม (Social Investment Project – SIP) เมื่อวันที่ 12 พฤษภาคม 2541 ในวงเงินประมาณ 21,689 ล้านบาท หรือเทียบเท่า 482 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ฯ โดยค่าใช้จ่ายโครงการมาจากเงินกู้จากธนาคารโลกและกองทุนความร่วมมือทางเศรษฐกิจโออีซีดี (OECD) เงินบาทสมทบ และเงินช่วยเหลือแบบให้เปล่าจากองค์กรระหว่างประเทศ ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้เห็นชอบให้กู้เงินจากธนาคารโลกจำนวน 300 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ฯ แล้วโครงการดังกล่าวมีแนวทางดำเนินการ 2 ประการคือ (1) การแก้ไขปัญหาระยะสั้น โดยสนับสนุนทางการเงินแก่ กิจกรรมหรือโครงการภาครัฐที่ก่อให้เกิดการจ้างงาน การเพิ่มรายได้ และการให้สวัสดิการทางสังคมแก่ผู้มีรายได้น้อย ผู้ด้อยโอกาส และผู้ตกงาน ซึ่งประกอบด้วยโครงการของส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจ รวม 79 โครงการ วงเงิน 13,284 ล้านบาท และ (2) การแก้ไขปัญหาสังคมระยะยาวและสร้างฐานการพัฒนาแบบยั่งยืน โดยสนับสนุนทางการเงินแก่กิจกรรมและโครงการที่มีผลต่อการปรับโครงสร้างทางสังคมและการกระจายอำนาจ ซึ่งจะดำเนินการผ่านกองทุน 2 กองทุน คือ กองทุนเพื่อการลงทุนทางสังคม (Social Investment Fund – SIF) ซึ่งเป็นกลไกทางการเงินเพื่อชุมชน จัดตั้งขึ้นเพื่อพัฒนาขีดความสามารถและศักยภาพของชุมชน องค์กรอิสระและรัฐบาลท้องถิ่น ตลอดจนเสริมสร้างเศรษฐกิจชุมชนให้เข้มแข็งและมีเครือข่ายที่สมบูรณ์เพื่อให้มีการพัฒนาแบบยั่งยืน และกองทุนพัฒนาเมืองภูมิภาค (Regional Urban Development Fund – RUDF) เป็นกองทุนหมุนเวียนเพื่อให้เงินกู้แก่เทศบาลสำหรับโครงการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานและสาธารณูปโภคที่สร้างรายได้ นอกจากนี้รัฐบาลยังได้กำหนดมาตรการในการควบคุมราคาสินค้าอุปโภคบริโภคที่จำเป็นต่อการครองชีพให้อยู่ในระดับที่ไม่ทำให้ประชาชนได้รับความเดือดร้อนเกินสมควร ขณะเดียวกันก็ได้ให้การช่วยเหลือโดยผ่านโครงการของกองทุนต่าง ๆ เช่น โครงการกองทุนไทยช่วยไทย ซึ่งรับบริจาคเงินและสิ่งของ

เพื่อนำไปใช้แก้ปัญหาต่าง ๆ ตามเจตนารมณ์ของผู้บริจาค โครงการกองทุนออมสินรวมใจเพื่อชุมชน ซึ่งรับเงินบริจาคจากประชาชนทั่วไปเพื่อนำไปสนับสนุนชุมชนในการวิเคราะห์และแก้ปัญหาเนื่องจากภาวะวิกฤต โครงการรณรงค์ทำบุญชุมชน ซึ่งเป็นการจัดตั้งศูนย์กระจายสินค้าในจังหวัดต่าง ๆ เพื่อดำเนินการกระจายสินค้าอุปโภคบริโภคในวงเงินตั้งแต่ 30,000 บาทขึ้นไป แก่ร้านค้าย่อยต่าง ๆ ในท้องถิ่นทั่วประเทศ โดยมีเป้าหมายจัดตั้งศูนย์กระจายสินค้า 300 ศูนย์ เพื่อกระจายสินค้าให้ร้านค้าจำนวน 13,000 ร้าน ภายในปี 2542 ปัจจุบันดำเนินการจัดตั้งศูนย์ไปแล้ว 168 ศูนย์ และมีร้านค้าย่อยทำสัญญาแล้ว 225 ราย

8. การกระจายอำนาจการคลังสู่ท้องถิ่นเพื่อสนับสนุนการกระจายความเจริญสู่ภูมิภาค คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 1 กันยายน 2541 เห็นชอบในหลักการร่างพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ... โดยมี การกำหนดรายได้ท้องถิ่นประเภทต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับภาระหน้าที่ของท้องถิ่นแต่ละประเภท ซึ่งมีการนำร่างกฎหมายเกี่ยวกับมาตรการปรับปรุงรายได้ท้องถิ่นเข้าไปรวมไว้ด้วย ทั้งนี้ จะทำให้ส่วนท้องถิ่นมีรายได้เพิ่มขึ้นเพียงพอสำหรับการดำเนินงาน อันจะส่งผลให้ประชาชนในท้องถิ่นได้รับการกระจายความเจริญในด้านสาธารณูปโภคมากขึ้น เป็นการสนับสนุนให้นโยบายกระจายความเจริญไปสู่ท้องถิ่นมีความชัดเจนและเป็นระบบยิ่งขึ้น ร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวอยู่ระหว่างการพิจารณาของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา นอกจากนั้นรัฐบาลยังได้ดำเนินการตามมาตรการปรับปรุงรายได้ส่วนท้องถิ่น 9 ประการ โดยได้ออกกฎกระทรวงเพื่อปรับลดค่าใช้จ่ายในการเก็บภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีธุรกิจเฉพาะ ค่าธรรมเนียมใบอนุญาตขายสุรา และค่าธรรมเนียมใบอนุญาตเล่นการพนันจากอัตราร้อยละ 5 เหลือร้อยละ 4 ตั้งแต่วันที่ 14 พฤศจิกายน 2540 และเหลือร้อยละ 3 ตั้งแต่วันที่ 14 พฤศจิกายน 2541 ซึ่งมีผลทำให้ท้องถิ่นมีรายได้ในการดำเนินงานสาธารณูปโภคให้แก่ประชาชนในท้องถิ่นเพิ่มมากขึ้น

ปัญหาและอุปสรรค

ในการดำเนินการเพื่อสนองแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐตามมาตรา 83 มีปัญหาและอุปสรรค ดังนี้

1. ในการพัฒนาอุตสาหกรรมชนบทที่เป็นการดำเนินการร่วมกันกับภาคเอกชน นั้น ได้รับผลกระทบจากปัญหาภาวะเศรษฐกิจที่ตกต่ำ ทำให้ธุรกิจที่เข้าร่วมโครงการไม่สามารถดำเนินโครงการร่วมต่อไปได้ ภาคธุรกิจเอกชนที่ร่วมโครงการส่วนใหญ่เป็นธุรกิจขนาดเล็ก ขาดความเข้าใจในการพัฒนาชนบทและมุ่งแสวงหากำไรเป็นหลัก จึงไม่สามารถสนับสนุนโครงการได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไปจำเป็นต้องเร่งสร้างความเข้าใจในเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของการดำเนินการให้กับ

ทุกฝ่าย รวมทั้งเพิ่มประสิทธิภาพในการประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้สามารถดำเนินการไปในทิศทางที่ชัดเจนและบรรลุเป้าหมายได้

2. การส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยการผ่อนผันในเรื่องพิธีการของการอนุญาตให้นักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทยเพื่อก่อให้เกิดรายได้กระจายไปยังท้องถิ่นนั้น ในบางกรณีแม้ว่าจะเป็นการเดินทางเข้ามาชั่วคราว แต่ก็ควรคำนึงถึงผลกระทบด้านความมั่นคง เนื่องจากอาจมีกลุ่มบุคคลแอบแฝงเข้ามาโดยใช้ช่องทางต่าง ๆ ดังกล่าว ทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ได้ เช่น ปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ ปัญหายาเสพติด ปัญหาโสเภณี เป็นต้น คณะรัฐมนตรีจึงได้ขอให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องคำนึงถึงปัญหานี้โดยกำหนดมาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหาได้ด้วย

มาตรา 84

รัฐต้องจัดระบบการถือครองที่ดินและการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสม จัดหาแหล่งน้ำเพื่อเกษตรกรรวมทั้งเกษตรกรอย่างทั่วถึง และรักษาผลประโยชน์ของเกษตรกรในการผลิตและการตลาดสินค้าเกษตรให้ได้รับผลตอบแทนสูงสุด รวมทั้งส่งเสริมการรวมตัวของเกษตรกรเพื่อวางแผนการเกษตรและรักษาผลประโยชน์ร่วมกันของเกษตรกร

เพื่อเป็นการตอบสนองแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐตามมาตรา 84 รัฐบาลได้กำหนดนโยบายเพิ่มเติมไว้ในคำแถลงนโยบายที่แถลงต่อรัฐสภาเมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน 2540 ส่วนที่ 2 ข้อ 2.2 นโยบายด้านการปรับโครงสร้างด้านการเกษตร และข้อ 2.7 นโยบายด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้วยว่าจะให้มีการปฏิรูปหรือการใช้ประโยชน์ในที่ดิน ให้มีการกำหนดเขตการใช้ประโยชน์ที่ดินให้เหมาะสมโดยคำนึงถึงสมรรถภาพของดินและศักยภาพของพื้นที่ พัฒนาระบบชลประทานให้เชื่อมโยงครบตามแผนแม่บทเพื่อให้เกษตรกรมีแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรอย่างทั่วถึง ปรับโครงสร้างการผลิตภาคเกษตรให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดและใช้เทคโนโลยีการผลิตที่เหมาะสมเพื่อเพิ่มผลผลิตพร้อม ๆ กับการลดต้นทุนการผลิต โดยจะขยายปริมาณทุนและโอกาสการลงทุนแก่เกษตรกร สถาบันเกษตรกร และภาคเอกชน ในกิจกรรมหลังการเก็บเกี่ยว ส่งเสริมให้เกิดอุตสาหกรรมแปรรูปและการแปรรูปพืชผลเกษตรเพื่อสนับสนุนการส่งออกสินค้าเกษตรในตลาดโลก สนับสนุนส่งเสริมด้านการวิจัยพัฒนาผลผลิตทางการเกษตรทุกประเภท พื้นฟูระบบการผลิตการเกษตรที่เน้นการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืนและมีผลกระทบต่อระบบนิเวศน์และสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด นอกจากนี้จะสนับสนุนให้เกษตรกรได้รับราคาสินค้าเกษตรที่มีเสถียรภาพและเป็นธรรมเพื่อเพิ่มรายได้ให้สูงขึ้น รวมถึงการเพิ่มขีดความสามารถให้แก่เกษตรกร สถาบันเกษตรกรและสหกรณ์ ให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ทั้งในด้านการผลิต การตลาด การแปรรูปสินค้าเกษตร และเป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้ของชุมชนในชนบทด้วย

ในรอบหนึ่งปีที่ผ่านมา ปรากฏผลการดำเนินการ ปัญหาและอุปสรรค ดังนี้

ผลการดำเนินการ

1. การจัดระบบการถือครองที่ดินและการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสม

นับตั้งแต่วันที่ 25 พฤศจิกายน 2540 ถึงวันที่ 8 กันยายน 2541 รัฐบาลได้เร่งรัดให้มีการออกพระราชกฤษฎีกาเพื่อกำหนดเขตที่ดินให้เป็นเขตปฏิรูปที่ดิน โดยดำเนินการไปแล้วกว่า 170 ท้องที่ในทุกภาคทั่วประเทศ มีการกำหนดมาตรการและแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบเมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2541 ประกอบด้วยมาตรการในการจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ อันได้แก่ ป่าสงวนแห่งชาติ ป่าอนุรักษ์ตามกฎหมาย พื้นที่อื่น ๆ ที่สงวนหรืออนุรักษ์ไว้เพื่อกิจการป่าไม้ และมาตรการในการป้องกันพื้นที่ป่าไม้ และอื่น ๆ ทั้งนี้เพื่อแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินในภาพรวมทั้งประเทศ ขณะเดียวกันก็จะเป็นการป้องกันมิให้มีการบุกรุกทำลายป่าเพื่อทำกินมากขึ้น นอกจากนี้ยังได้เร่งรัดแก้ไขปัญหาดินตามข้อเรียกร้องของสมาชิกสภาเกษตรกร รายน้อยภาคอีสาน และราษฎรที่ได้รับความเดือดร้อนจากการถูกเวนคืนที่ดินเพื่อการก่อสร้างเขื่อน ตามมติคณะรัฐมนตรี เพื่อให้ได้ข้อยุติโดยเร็ว รวมทั้งเร่งรัดการออกโฉนดที่ดินทั่วประเทศ ให้แก่ประชาชนที่ครอบครองที่ดินโดยถูกต้องตามกฎหมาย ขณะนี้ได้ดำเนินการออกโฉนดไปแล้ว ประมาณร้อยละ 90 ของจำนวนไร่เป้าหมาย

นอกจากจะดำเนินการในเรื่องของการจัดการระบบการถือครองที่ดินข้างต้นแล้ว รัฐบาลยังได้ออกกฎหมายและมาตรการกำหนดเขตการใช้ที่ดินให้เหมาะสมกับสภาพและคุณภาพพื้นที่ด้วย เช่น การกำหนดเขตบริเวณที่ดินให้เป็นอุทยานแห่งชาติ ตามมติคณะรัฐมนตรีระหว่างวันที่ 30 ธันวาคม 2540 ถึงวันที่ 8 กันยายน 2541 ในท้องที่จังหวัดอุบลราชธานี ศรีสะเกษ ระนอง ชุมพร กระบี่ ประจวบคีรีขันธ์ พังงา เพชรบูรณ์ สุพรรณบุรี แพร่ และอุดรธานี การกำหนดเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ในท้องที่จังหวัดจันทบุรี รวมไปถึงการที่คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 7 กรกฎาคม 2541 ให้กำหนดมาตรการการควบคุมการเพาะเลี้ยงกุ้งกุลาดำในเขตพื้นที่น้ำจืด เพื่อจำกัดเขตการเพาะเลี้ยงกุ้งไว้เฉพาะบางพื้นที่ด้วย ซึ่งต่อมาก็ได้มีมติคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับเรื่องนี้อีกหลายครั้ง

ในด้านการใช้ประโยชน์จากที่ดินที่มีการกำหนดชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ กรณีการตั้งชุมชน สถานที่ราชการและการอพยพราษฎรออกจากพื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 1 เอ คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 1 กันยายน 2541 กำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขการกำหนดพื้นที่ที่ควรได้รับการผ่อนผันให้มีการอยู่อาศัยหรือใช้พื้นที่ได้ รวมทั้งมาตรการในการจัดการพื้นที่ที่ได้รับการผ่อนผัน และพื้นที่ที่ต้องมีการอพยพราษฎร

2. การจัดหาแหล่งน้ำเพื่อเกษตรกรรม

รัฐบาลได้เร่งรัดที่จะพัฒนาระบบชลประทานเพื่อให้เกษตรกรมีแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรอย่างทั่วถึง ซึ่งนอกจากจะดำเนินการก่อสร้างระบบชลประทานตามแผนแม่บทแล้ว ยังได้เร่งรัดดำเนินการโครงการสำคัญ ๆ เช่น โครงการพัฒนาลุ่มน้ำป่าสักอันเนื่องมาจากพระราชดำริ โครงการเขื่อนคลองท่าด่าน จังหวัดนครนายก โครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังอันเนื่องมาจากพระราชดำริ และโครงการแก่งเสือเต้น จังหวัดแพร่ รวมทั้งโครงการต่อเนื่องอื่น ๆ อีกหลายโครงการ และโดยที่ในช่วงเวลาที่ผ่านมา หลายจังหวัดประสบกับปัญหาภัยแล้ง รัฐบาลได้ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าไปช่วยเหลือในเรื่องเครื่องสูบน้ำ รถบรรทุกน้ำ และการทำฝนเทียม เพื่อบรรเทาความเดือดร้อนของเกษตรกรที่ขาดน้ำเพื่อการเกษตรกรรม โดยให้มีการติดตามและรายงานความเคลื่อนไหวสถานการณ์ภัยแล้งทุกระยะอย่างต่อเนื่องอีกด้วย

3. การรักษาผลประโยชน์ของเกษตรกร

3.1 การปรับโครงสร้างและการพัฒนาการผลิตการเกษตร

คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 23 มิถุนายน 2541 เห็นชอบให้มีการปรับแผนการดำเนินงานโครงการปรับโครงสร้างและระบบการผลิตการเกษตร เพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์เศรษฐกิจของประเทศที่เปลี่ยนแปลงไป โดยเปลี่ยนกรอบสินค้าหรือกิจกรรมเกษตรที่จะส่งเสริมจากเดิมที่กำหนดไว้เฉพาะอย่าง เป็นการส่งเสริมกิจกรรมแบบผสมผสานตามเกษตรทฤษฎีใหม่ เพื่อให้มีความยั่งยืนและเกษตรกรสามารถพึ่งพาตนเองได้ ให้ยกเลิกการอุดหนุนปัจจัยการผลิตแบบให้เปล่า แต่จะสนับสนุนสินเชื่อผ่านธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ให้ปรับลดพื้นที่การปลูกพืชบางชนิดที่มีจำนวนมากเกินไปซึ่งทำให้เกิดปัญหาราคาคาตกต่ำ โดยส่งเสริมให้ปลูกพืชชนิดอื่นแทน ลดงบประมาณค่าปัจจัยการผลิตเพื่อนำไปใช้ในการก่อสร้างและปรับปรุงแหล่งน้ำ นอกจากนี้ยังเห็นชอบให้ปรับแผนปฏิบัติการด้านการเกษตรซึ่งมีจุดมุ่งหมายที่จะรักษาอัตราการขยายตัวของภาคเกษตร แรงยกระดับรายได้ของเกษตรกร เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน และเร่งรัดการส่งออกสินค้าเกษตรในตลาดต่างประเทศ เร่งผลิตภายในประเทศเพื่อทดแทนการนำเข้า และปรับระบบการเกษตรเพื่อสร้างงานในชนบทรองรับผู้ว่างงาน รวมทั้งเตรียมการเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศโลกด้วย นอกจากนี้คณะรัฐมนตรียังได้มีมติเมื่อวันที่ 28 กรกฎาคม 2541 อนุมัติให้ดำเนินโครงการฟื้นฟูสภาพแวดล้อมที่เสื่อมโทรมในเขตปฏิรูปที่ดินด้วยการพัฒนาการเกษตรแบบผสมผสาน เพื่อให้สามารถนำพื้นที่กลับมาใช้ประโยชน์ในการเพาะปลูกได้และเป็นการบรรเทาปัญหาความเดือดร้อนและความยากจนของเกษตรกร โดยขอความช่วยเหลือในรูปเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำจากต่างประเทศสมทบกับงบประมาณแผ่นดิน

3.2 การสนับสนุนแหล่งเงินทุนและการลดต้นทุนการผลิต

เพื่อขยายปริมาณทุนและโอกาสการลงทุนแก่เกษตรกร ในเรื่องนี้คณะรัฐมนตรี ได้มีมติเมื่อวันที่ 12 พฤษภาคม 2541 เห็นชอบร่างพระราชบัญญัติธนาคารเพื่อการเกษตร และสหกรณ์การเกษตร (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ซึ่งเป็นการกำหนดกรอบการดำเนินงานของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรในการให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่เกษตรกรให้ชัดเจนและกว้างขวางยิ่งขึ้น ขณะนี้ร่างกฎหมายดังกล่าวได้เสนอให้สภาผู้แทนราษฎรพิจารณาแล้ว สำหรับการดำเนินการอื่น ๆ รัฐบาลได้ดำเนินการตามโครงการช่วยเหลือเกษตรกรชาวไร่อ้อยในฤดูการผลิต ปี 2541/2542 โดยวิธีการเข้าไปรับซื้อเชืคของเกษตรกรชาวไร่อ้อยเพื่อนำเงินไปเพาะปลูกอ้อยในวงเงิน 3,000 ล้านบาท สำหรับผลการดำเนินงานตามโครงการ สามารถดำเนินการได้เป็นจำนวนเงิน 1,327 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 44.23 นอกจากนี้ในฤดูการผลิตปี 2542/2543 รัฐบาลได้กำหนดให้ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรเข้าไปดำเนินการรับซื้อเชืคของเกษตรกรอีกในวงเงิน 10,000 ล้านบาท โดยเริ่มดำเนินงานตั้งแต่เดือนตุลาคม 2541 เป็นต้นไป นอกจากนี้ยังมีโครงการสินเชื่อเพื่อสนับสนุนการผลิตสินค้าเกษตรเพื่อการส่งออก หรือทดแทนการนำเข้า รวมทั้งการสร้างงานในชนบทในวงเงิน 10,000 ล้านบาท โดยได้รับการสนับสนุนเงินทุนจาก Structural Adjustment Loan หรือเงินกู้ SAL กำหนดระยะเวลาดำเนินงานตามโครงการตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ 2541 ถึงเดือนมีนาคม 2542 สำหรับผลการดำเนินงานตั้งแต่เริ่มโครงการจนถึงเดือนกันยายน 2541 สามารถดำเนินการให้สินเชื่อแก่เกษตรกรตามโครงการได้เป็นจำนวนเงินประมาณ 6,000 ล้านบาท โครงการสินเชื่อเพื่อส่งเสริมการประกอบอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าเกษตรของเกษตรกรในวงเงินประมาณ 12,300 ล้านบาท โดยได้รับการสนับสนุนเงินกู้ยืมบางส่วนจากธนาคารพัฒนาเอเชีย (ADB) กำหนดระยะเวลาดำเนินงานตามโครงการตั้งแต่เดือนธันวาคม 2540 ถึงเดือนมีนาคม 2543 สำหรับผลการดำเนินงานตั้งแต่เริ่มโครงการจนถึงเดือนกันยายน 2541 สามารถดำเนินการให้สินเชื่อแก่เกษตรกรตามโครงการได้เป็นจำนวนเงินประมาณ 2,000 ล้านบาท นอกจากนี้ยังได้สานต่อโครงการสินเชื่อเพื่อสนับสนุนทางการลงทุนในการปลูกป่า และการลงทุนทางการเกษตรที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและรักษาสิ่งแวดล้อม โดยได้รับการสนับสนุนเงินกู้ยืมจากรัฐบาลญี่ปุ่น โดยผ่านกองทุนความร่วมมือทางเศรษฐกิจโอเชียเชีย (OECF) ในวงเงินประมาณ 3,936 ล้านบาท กำหนดระยะเวลาดำเนินงานตามโครงการตั้งแต่เดือนกันยายน 2540 ถึงเดือนมีนาคม 2543 สำหรับผลการดำเนินงานตั้งแต่เริ่มโครงการจนถึงเดือนกันยายน 2541 สามารถดำเนินการให้สินเชื่อแก่เกษตรกรตามโครงการได้ เป็นจำนวนเงินประมาณ 2,700 ล้านบาท

นอกจากการดำเนินโครงการต่าง ๆ ข้างต้นแล้ว รัฐบาลยังได้ให้ความช่วยเหลือในด้านการจัดหาปุ๋ยเคมีเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร โดยคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 7 เมษายน 2541

เห็นชอบการจัดหาปุ๋ยเคมี เพิ่มเติมให้แก่เกษตรกรอีกกว่า 2 แสนตัน ขณะเดียวกันก็สนับสนุนให้เกษตรกรผสมปุ๋ยใช้เองในท้องถิ่น รวมทั้งส่งเสริมให้ใช้ปุ๋ยอินทรีย์ควบคู่ไปกับการใช้ปุ๋ยเคมี เพื่อช่วยลดต้นทุนอีกทางหนึ่ง สำหรับการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรผู้ปลูกผักชี คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 22 กันยายน 2541 ยกเว้นอากรเมล็ดผักชี เพื่อสนับสนุนการผลิตเมล็ดผักชีของเกษตรกรภายในประเทศ เนื่องจากปัจจุบันการปลูกผักชีต้องนำเข้าเมล็ดพันธุ์จากต่างประเทศทั้งหมด ด้านการประมง คณะรัฐมนตรีได้ให้ความช่วยเหลือลดต้นทุนในการประกอบการของชาวประมง โดยมีมติเมื่อวันที่ 25 สิงหาคม 2541 ให้ขยายเวลาโครงการลดราคาน้ำมันให้ชาวประมงต่อไปอีกถึงเดือนสิงหาคม 2542

3.3 การส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาผลผลิตการเกษตร

คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 14 กรกฎาคม 2541 อนุมัติหลักการร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. .... เพื่อใช้เป็นกฎหมายคุ้มครองพันธุ์พืชโดยการส่งเสริมหรือสร้างแรงจูงใจให้มีการปรับปรุงพันธุ์พืช วิจัยและพัฒนาพันธุ์พืชใหม่ภายใต้หลักการความปลอดภัยทางชีวภาพ ความมั่นคงทางอาหาร ขณะเดียวกันจะส่งเสริมการอนุรักษ์พันธุ์พืชดั้งเดิมโดยคำนึงถึงสิทธิของเกษตรกรและความสอดคล้องกับอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพด้วย ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ ขณะนี้อยู่ในขั้นตอนการตรวจพิจารณาของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา นอกจากนี้ ในการดูแลภาคเกษตรกรรมเฉพาะด้านนั้น คณะรัฐมนตรีได้แต่งตั้งคณะกรรมการระดับชาติขึ้นมาทำหน้าที่ดังกล่าวด้วย ได้แก่ คณะกรรมการนโยบายและพัฒนากาปรุศัตรูแห่งชาติ ตามมติเมื่อวันที่ 6 มกราคม 2541 คณะกรรมการนโยบายดินและปุ๋ย ตามมติเมื่อวันที่ 27 มกราคม 2541 และคณะกรรมการนโยบายพืชสวนแห่งชาติ รวมไปถึงการสนับสนุนให้มีการศึกษาวิจัยการนำพืชมาใช้ในการป้องกันศัตรูพืช การกำหนดมาตรการและดำเนินการ ควบคุมวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่อาจเป็นอันตรายต่อผู้ใช้และสิ่งแวดล้อม ในด้านการฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกรรายย่อย คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 28 กรกฎาคม 2541 อนุมัติหลักการร่างพระราชบัญญัติกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกรรายย่อย พ.ศ. .... เพื่อการฟื้นฟูพัฒนาความรู้และอาชีพเกษตรกร รวมทั้งพัฒนาศักยภาพในการพึ่งพาตนเองให้แก่เกษตรกรรายย่อย ซึ่งขณะนี้ร่างพระราชบัญญัตินี้ได้เสนอไปยังสภาผู้แทนราษฎรแล้ว

3.4 การรักษาราคาสินค้าเกษตร

รัฐบาลได้ดำเนินมาตรการแก้ไขปัญหาการค้าขายพาราटकต่ำ ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 25 พฤศจิกายน 2540 และต่อมาคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 7 เมษายน 2541 อนุมัติให้ขยายโครงการแทรกแซงตลาดยางออกไปจนถึงเดือนมีนาคม 2542 โดยสนับสนุนให้ใช้เงินกู้จากสถาบันการเงินของรัฐเพื่อรับซื้อยางจากเกษตรกร อีกทั้งยังได้มีมติเมื่อวันที่ 15 กันยายน 2541 อนุมัติให้ดำเนินการตามโครงการจัดตั้งตลาดกลางยางพาราจังหวัดสุราษฎร์ธานีด้วย

นอกจากนี้ยังได้ดำเนินการเข้าแทรกแซงตลาดสับปะรด ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ มะพร้าว รวมทั้งขยายโควตานำเข้ามันฝรั่งเพิ่มเติมโดยยกเว้นอากรขาเข้าเพื่อสนับสนุนการขยายตัวของอุตสาหกรรมมันฝรั่งแปรรูปในประเทศและเสริมรายได้ให้แก่เกษตรกรผู้เพาะปลูก สำหรับในด้านการจัดตั้งตลาดซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า คณะรัฐมนตรีได้สนับสนุนเรื่องดังกล่าวโดยได้มีมติเมื่อวันที่ 21 กรกฎาคม 2541 เห็นชอบร่างพระราชบัญญัติการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า พ.ศ. .... เพื่อลดความเสี่ยงของเกษตรกรจากความผันผวนด้านราคา ขณะนี้ร่างกฎหมายดังกล่าวได้เสนอไปยังสภาผู้แทนราษฎรแล้ว

อนึ่ง จากการที่ค่าเงินบาทอ่อนตัวลงในช่วงที่ผ่านมา ซึ่งส่งผลกระทบต่อราคาและต้นทุนสินค้าเกษตรส่งออกและรายได้ของเกษตรกร คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 2 มิถุนายน 2541 เห็นชอบให้กำหนดแนวทางในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว ทั้งในด้านการจัดระบบเผยแพร่ข้อมูลอย่างต่อเนื่อง สนับสนุนให้เกษตรกรได้รับประโยชน์จากการขายผลผลิตช่วงต้นฤดู เพิ่มประสิทธิภาพการกระจายสินค้าเกษตรโดยวิธีการเชื่อมโยงตลาด รวมทั้งเพิ่มสภาพคล่องทางการเงิน และจัดระบบสินเชื่อให้เกษตรกรเป็นพิเศษเพื่อสร้างอำนาจต่อรองแก่เกษตรกรด้วย

4. การแก้ไขปัญหาหนี้สินของเกษตรกร

โดยที่เรื่องหนี้สินของเกษตรกรเป็นเรื่องสำคัญและเป็นปัญหาใหญ่ที่จำเป็นต้องได้รับการดูแลแก้ไขอย่างเป็นระบบ คณะรัฐมนตรีจึงได้มีมติเมื่อวันที่ 10 มีนาคม 2541 เห็นชอบหลักการร่างระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการบริหารสินเชื่อเกษตรแห่งชาติ ซึ่งกำหนดให้แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารสินเชื่อเกษตรแห่งชาติพร้อมทั้งตั้งสำนักงานคณะกรรมการบริหารสินเชื่อเกษตรแห่งชาติขึ้นเพื่อทำหน้าที่แก้ไขปัญหาหนี้สินของเกษตรกรให้มีความต่อเนื่องและเป็นระบบ ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว รวมทั้งสามารถดำเนินนโยบายในเชิงป้องกัน โดยกำหนดแนวทางการพัฒนาภาคเกษตรกรรมให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจสังคมและการเมือง ร่างระเบียบดังกล่าวได้ลงประกาศราชกิจจานุเบกษาไปแล้วเมื่อวันที่ 12 มีนาคม 2541

5. การปรับปรุงแก้ไขกฎหมายว่าด้วยขายฝาก

เนื่องจากเกษตรกรที่นำที่ดินของตนไปขายฝากเพื่อให้สามารถมีเงินทุนมาดำเนินกิจการด้านการเกษตร มักจะถูกเอาเปรียบจากผู้ซื้อฝากด้วยวิธีการต่าง ๆ กัน ประกอบกับประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ในเรื่องการขายฝาก ซึ่งได้ใช้บังคับมาเป็นเวลานานกว่า 60 ปี และมีการร้องเรียนอยู่เสมอว่า บทบัญญัติในกฎหมายดังกล่าวไม่เป็นธรรม 3 ประการ คือ ในการขายฝากจะกำหนดสินไถ่ในการไถ่คืนให้สูงเท่าไรก็ได้ เมื่อใกล้จะครบกำหนดเวลาไถ่ผู้ซื้อมักหลีกเลี่ยงไม่ให้ผู้ขายไถ่คืนภายในเวลาที่กำหนด และกำหนดเวลาไถ่นั้นจะขยายในภายหลังไม่ได้ ดังนั้น ได้มีความพยายามแก้ไขกฎหมายในประเด็นดังกล่าวมาโดยตลอด ตั้งแต่รัฐบาลนายสัญญา ธรรมศักดิ์ เป็น

นายกรัฐมนตรี โดยมีการเสนอให้ยกเลิกการขายฝาก ครั้นถึงรัฐบาลพลเอก เปรม ติณสูลานนท์ เป็นนายกรัฐมนตรี ได้มีการเสนอร่างกฎหมายให้เปลี่ยนสัญญาขายฝากเป็นสัญญาจำนอง แต่มีการยุบสภาฯ เสียก่อน ร่างกฎหมายดังกล่าวจึงตกไป จนมาถึงรัฐบาลชุดปัจจุบัน การแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยขายฝากจึงเสร็จสิ้นกระบวนการทางรัฐสภา โดยได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2541 และมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 10 เมษายน 2541 เป็นต้นไป ซึ่งมีการแก้ไขบทบัญญัติเกี่ยวกับการขายฝากทั้ง 3 ประการดังกล่าว คือ กรณีการกำหนดราคาไถ่คืน ถ้าสินไถ่หรือราคาขายฝากที่กำหนดสูงกว่าราคาขายฝากที่แท้จริงเกินกว่าร้อยละ 15 ต่อปี ให้ไถ่ได้ตามราคาขายฝากที่แท้จริงรวมประโยชน์ตอบแทนร้อยละ 15 ต่อปี กรณีผู้ไถ่ได้วางทรัพย์อันเป็นสินไถ่ต่อสำนักงานวางทรัพย์ภายในกำหนดเวลาไถ่ ให้ถือว่ามีการไถ่แล้วโดยชอบ และยอมให้คู่สัญญาตกลงขยายเวลาไถ่ได้

ปัญหาและอุปสรรค

ในการดำเนินการเพื่อให้เป็นไปตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐตามมาตรา 84 มีปัญหาและอุปสรรคในเรื่องต่อไปนี้

1. การแก้ไขปัญหาการถือครองที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ ทำให้เกิดข้อพิพาทระหว่างรัฐกับราษฎรมาโดยตลอด สาเหตุหนึ่งเกิดจากการไม่มีแนวเขตป่าที่ชัดเจน ทำให้ยากแก่การพิสูจน์และทำให้เกิดการรุกรานโดยไม่เจตนา พื้นที่บางแห่งอยู่ภายใต้กฎหมายหลายฉบับ บางพื้นที่อยู่ในความรับผิดชอบของหลายหน่วยงานซึ่งมักมีปัญหาในเรื่องของการประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ในพื้นที่เขตอนุรักษ์ที่มีราษฎรครอบครองอยู่ ราษฎรมักจะร้องขอให้ทางราชการจัดสาธารณูปโภคพื้นฐานหรือสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ให้ หากไม่มีการพิจารณาอย่างรอบคอบก็จะเป็นการส่งเสริมให้เกิดการบุกรุกทำลายป่าเพื่อเข้าครอบครองมากขึ้น สำหรับการแก้ไขปัญหาที่ดินให้สมาชิกเกษตรกรรายย่อยภาคอีสานนั้นยังคงมีความล่าช้า เนื่องจากการเบิกจ่ายงบประมาณยังล่าช้า ประกอบกับมีปัญหาทางธรรมชาติฝนตกน้ำท่วมขัง และราษฎรผู้บุกรุกไม่ยอมให้มีการรังวัด เนื่องจากไม่เข้าใจขั้นตอนการทำงานของทางราชการ รวมทั้งไม่มีผู้แทนสมาชิกฯ เข้าร่วมตรวจสอบและชี้แนวเขตด้วย

2. การดำเนินการตามแผนโครงสร้างเสถียรภาพของราคาสินค้าเกษตรไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร เนื่องจากสินค้าเกษตรมีความผันผวนตามฤดูกาลและความต้องการของตลาดอย่างมาก การดำเนินการตามโครงการแทรกแซงตลาดผลผลิตการเกษตรโดยการรับจำนำ เช่น สับปะรด และข้าวโพดเลี้ยงสัตว์นั้น ปรากฏว่าบางช่วงที่ฝนตกมาก เกษตรกรไม่สามารถเก็บเกี่ยวผลผลิตฝากเก็บที่คลังได้บ้างก็ไม่มาไถ่ถอนตามกำหนดเวลา

3. การปรับปรุงประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เกี่ยวกับการแก้ไขบทบัญญัติในเรื่องขายฝากซึ่งมีผลใช้บังคับมาตั้งแต่วันที่ 10 เมษายน 2541 นั้น ปราบกฏว่าประชาชนส่วนใหญ่ยังไม่ทราบว่าได้มีการแก้ไขกฎหมายในเรื่องนี้แล้ว รัฐบาลจะได้เร่งชี้แจงประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนหรือคู่กรณีที่มีข้อพิพาทเกี่ยวกับเรื่องนี้ได้ทราบต่อไป

มาตรา 85

รัฐต้องส่งเสริม สนับสนุน และคุ้มครองระบบสหกรณ์

เพื่อเป็นการตอบสนองแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐตามมาตรา 85 รัฐบาลได้กำหนดนโยบายเพิ่มเติมไว้ในคำแถลงนโยบายที่แถลงต่อรัฐสภา เมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน 2540 ส่วนที่ 2 ข้อ 2.2 นโยบายการปรับโครงสร้างการผลิต ด้วย จะเพิ่มขีดความสามารถให้แก่ เกษตรกร สถาบันเกษตรกรและสหกรณ์ เพื่อให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ทั้งในด้านการผลิต การตลาด และการแปรรูปสินค้า เกษตรและเป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้ของชุมชนในชนบท

ในรอบหนึ่งปีที่ผ่านมาปรากฏผลการดำเนินการ ปัญหาและอุปสรรค ดังนี้

ผลการดำเนินการ

1. การปรับปรุงแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับสหกรณ์

โดยที่พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2511 ได้ถือใช้ปฏิบัติมาเป็นเวลานานแล้ว บทบัญญัติหลายประการไม่เอื้อประโยชน์ต่อการพัฒนาการสหกรณ์ให้ทันต่อสถานการณ์ปัจจุบันในการแข่งขันกับระบบธุรกิจอื่นทั่วไป รัฐบาลที่ผ่านมา ได้ยกร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับเรื่องนี้ขึ้นใหม่ เพื่อยกเลิกพระราชบัญญัติฉบับเดิม จนกระทั่งมาผ่านกระบวนการขั้นตอนที่สมบูรณ์ทางรัฐสภาในปัจจุบัน อย่างไรก็ตาม โดยที่กระบวนการและรูปแบบการใช้ถ้อยคำในร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้มีปัญหาที่ผู้เกี่ยวข้องแต่ละฝ่ายมีความเห็นไม่ตรงกัน จึงได้ส่งให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย บัดนี้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่ากระบวนการในการตรากฎหมายเช่นที่ปฏิบัติมาไม่ถูกต้อง ร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวจึงตกไป ซึ่งรัฐบาลได้เร่งดำเนินการใหม่ด้วยการเสนอร่างกฎหมายนี้ต่อสภาผู้แทนราษฎรอีกครั้งหนึ่งแล้ว

การพิจารณายกร่างกฎหมายที่สำคัญอีกฉบับได้แก่ กฎหมายเกี่ยวกับการจัดตั้งธนาคารสหกรณ์ เพื่อให้กระบวนการสหกรณ์มีแหล่งทุนที่มีอัตราดอกเบี้ยที่เหมาะสม เป็นการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันกับธุรกิจเอกชนได้นั้น รัฐบาลได้ให้มีการศึกษาความเป็นไปได้แล้ว ผลการศึกษาชี้ว่า อาจจัดตั้งธนาคารสหกรณ์ได้ 3 รูปแบบ คือ 1) แปรรูปธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) ให้เป็นศูนย์กลางทางการเงินของสหกรณ์การเกษตร 2) ยกกระดับชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทยให้เป็นศูนย์กลางทางการเงินของสหกรณ์ทุกประเภท และ 3) ตั้งธนาคารใหม่ ซึ่งผลการทำประชามติในทุกภาคของประเทศ พบว่าสมาชิกส่วนใหญ่ต้องการให้มีการจัดตั้งธนาคาร

เฉพาะกิจขึ้นตามรูปแบบที่ 3 ขณะนี้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกำลังดำเนินการยกย่องพระราชบัญญัติในเรื่องนี้

2. การส่งเสริมและขยายการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์

รัฐบาลโดยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้ส่งเสริมให้มีการจัดตั้ง สหกรณ์การเกษตร และสหกรณ์ประมง เพิ่มขึ้น 176 สหกรณ์ สำหรับสหกรณ์ภาคเกษตรที่จัดตั้งขึ้นแล้วกว่า 5,000 แห่งก็ได้ส่งเสริมให้ดำเนินธุรกิจรวบรวมผลผลิตและจัดจำหน่ายรวมปีละประมาณ 2.5 หมื่นล้านบาท เฉพาะสหกรณ์กลุ่มผู้ผลิตยางพาราที่จัดตั้งแล้วตั้งแต่ปี 2537 - 2541 จำนวน 719 สหกรณ์นั้น ในปี 2541 สามารถดำเนินธุรกิจซื้อและธุรกิจขายแล้วเป็นมูลค่า 44.5 ล้านบาท และ 976 ล้านบาท ตามลำดับ สำหรับการให้ความช่วยเหลือในเรื่องเงินทุนหมุนเวียนนั้นก็ได้มีการจัดสรรเงินทุนหมุนเวียนส่งเสริมการสหกรณ์ เพื่อให้สหกรณ์ที่ไม่มีแหล่งเงินกู้ หรือมีแต่ไม่เพียงพอต่อความต้องการสามารถกู้ยืมได้ในอัตราดอกเบี้ยต่ำเพื่อใช้ดำเนินการในกิจการของสหกรณ์ เช่น ให้สมาชิกกู้ จัดหาวัสดุการเกษตรมาจำหน่าย และรวบรวมผลผลิต เป็นต้น โดยในปี 2541 ได้จัดสรรเงินทุน ฯ เพิ่มจำนวน 50 ล้านบาท นอกจากนี้ยังได้ส่งเสริมให้สหกรณ์ในภาคการเกษตรสามารถดำเนินกิจกรรมกลุ่มออมทรัพย์เพื่อธุรกิจของกลุ่มสมาชิก และสหกรณ์โดยนำเงินฝากธนาคารออมสินเพื่อให้สินเชื่อแก่สหกรณ์ที่เข้าร่วม ทำให้สมาชิกสามารถออมทรัพย์และนำฝากได้กว่า 260 ล้านบาท

ในส่วนของ การแปรรูปผลผลิตการเกษตรและหัตถกรรมในกลุ่มสตรีสหกรณ์ ได้จัดตั้งกองทุนของกลุ่ม ๆ ละ 100,000 บาท 100 กลุ่ม รวมเป็นเงิน 10 ล้านบาท เพื่อใช้เป็นทุนหมุนเวียนในการจัดหาปัจจัยการผลิตและพัฒนาผลผลิตหัตถกรรมของสมาชิกกลุ่ม มีการดำเนินการแล้วรวม 100 กลุ่ม คือ ในจังหวัดบุรีรัมย์ 55 กลุ่ม จังหวัดสุรินทร์ 34 กลุ่ม และจังหวัดปัตตานี 11 กลุ่ม ในด้านการพัฒนาคุณภาพการแปรรูปผลผลิต มีกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรที่ดำเนินกิจกรรมดังกล่าว จำนวน 81 กลุ่ม ได้รับการรับรองคุณภาพจากสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาและสามารถใช้เครื่องหมาย อย. แล้ว นอกจากนี้ ยังได้ดำเนินโครงการข้าวหอมมะลิสหกรณ์ ซึ่งเป็นการส่งเสริมให้สหกรณ์ปลูกข้าวหอมมะลิแปรรูปจำหน่ายในตราของสหกรณ์ โดยให้เงินของคณะกรรมการนโยบายและมาตรการช่วยเหลือเกษตรกร (คชก.) จำนวน 60 ล้านบาท เพื่อจัดซื้อเมล็ดพันธุ์กว่า 2.5 พันตัน ให้สมาชิกสหกรณ์ 88 สหกรณ์ ก่อสร้างโรงงานผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวและถั่วเหลืองให้สหกรณ์เพิ่มจากเดิมอีก 10 แห่ง เพื่อสนับสนุนให้เกษตรกรสามารถผลิตและกระจายพันธุ์ที่มีคุณภาพเพิ่มขึ้น ปัจจุบันสามารถผลิตเมล็ดพันธุ์จำหน่ายได้ 25,368 ตัน สำหรับสหกรณ์โคนมได้สนับสนุนการแปรรูปศูนย์รวบรวมน้ำนมดิบ และให้สหกรณ์โคนมสามารถใช้ประโยชน์ในที่ดินที่เป็นที่ตั้งของศูนย์รวบรวมน้ำนมดิบได้ ซึ่งในการดำเนินการที่ผ่านมา มีการโอนกิจการศูนย์รวบรวมน้ำนมดิบในเขตมวกเหล็กและปรางมูรี จำนวน 20 แห่งให้สหกรณ์โคนมที่ตั้งขึ้นใหม่แล้ว โดยรัฐได้สนับสนุนการจัดหาเงินทุนให้สหกรณ์กู้ยืมและผ่อนชำระคืนจากรายได้ การรวบรวมน้ำนมดิบที่รับซื้อจากเกษตรกร ปัจจุบันมีสหกรณ์โคนม จำนวน 18 แห่ง ดำเนินธุรกิจจำหน่ายน้ำนมดิบให้กับโรงงานผลิตผลิตภัณฑ์นมขององค์การอุตสาหกรรมโคนม อนึ่ง เพื่อให้สมาชิก

สหกรณ์และเกษตรกรทั่วประเทศผลิตผลผลิตที่ได้คุณภาพ จึงได้จัดตั้งศูนย์ตรวจสอบคุณภาพผลผลิต
การเกษตรขึ้น ทำหน้าที่เป็นตลาดกลางตรวจสอบควบคุมและคัดคุณภาพผลผลิตการเกษตรตาม
มาตรฐานสากลและบริการบรรจุภัณฑ์ โดยในระยะแรกจะให้บริการผลผลิตเป้าหมาย 4 ชนิด คือ
ข้าวหอมมะลิ ลำไย ทุเรียน และมะพร้าวอ่อน

3. การปรับปรุงกลไกเพื่อพัฒนาเกษตรกร องค์กรเกษตรกร และระบบสหกรณ์

รัฐบาลได้ให้การสนับสนุนส่งเสริมกลุ่มเกษตรกรให้มีบทบาทในการเป็นผู้นำชุมชน
เป็นกรรมการองค์การบริหารส่วนตำบล และมีบทบาทในการพัฒนาอาชีพการเกษตรและธุรกิจการเกษตร
อบรมให้การศึกษาด้านการบัญชีแก่สมาชิก พัฒนาสตรีเกษตรกร ซึ่งรวมตัวจัดตั้งเป็นกลุ่มแม่บ้าน
เกษตรกร อย่างน้อยปีละ 1,000 กลุ่ม ให้มีความรู้และทักษะในด้านการผลิต การแปรรูป การจัดการ
ทรัพยากรในครอบครัวและชุมชน มีการจัดฝึกอบรมและประชุมแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการ
ประกอบอาชีพ การทำกิจกรรมเพิ่มรายได้ ตลอดจนดำเนินงานกลุ่มเชิงธุรกิจได้ด้วยตนเองจำนวน
479,000 คน ได้พัฒนาเยาวชนเกษตร 1,000 กลุ่ม เพื่อฝึกอบรมปฏิบัติทางการเกษตรให้สามารถ
นำไปประกอบอาชีพเกษตรก้าวหน้าได้จำนวน 7,816 คน นอกจากนี้แล้วยังได้ดำเนินการจัดตั้งกลไก
เพื่อส่งเสริมการพัฒนาาระบบสหกรณ์โดยจัดตั้งตลาดกลางผลิตผลการเกษตรประจำตำบลของ
สหกรณ์ ก่อสร้างตลาดกลางผลิตผลการเกษตร ประกอบด้วย ฉาง เครื่องชั่งมาตรฐาน ลานตาก และ
จุดตรวจสอบคุณภาพเพื่อให้สหกรณ์ให้เป็นแหล่งกลางในการซื้อขายผลิตผลของเกษตรกรสมาชิก
สหกรณ์กับพ่อค้าท้องถิ่น ตั้งแต่ปี 2537 ถึงปัจจุบัน ก่อสร้างตลาดกลางแล้วเสร็จ 780 แห่ง สามารถใช้
ซื้อขายผลิตผลจากสมาชิกและเกษตรกรทั่วไปจำนวน 2.48 พันตัน มูลค่ากว่า 1.4 หมื่นล้านบาท และใน
ปีงบประมาณ 2541 มีการก่อสร้างตลาดกลาง ๙ จำนวน 30 แห่งทั่วประเทศ ซึ่งขณะนี้อยู่ระหว่างการ
ก่อสร้างทั้งหมด สำหรับการจัดตั้งตลาดกลางยางพาราเพื่อเป็นศูนย์กลางการซื้อขายยางและพัฒนา
ระบบตลาดกลางยางของไทยนั้น ได้ให้บริการซื้อขายยางแผ่นดิบและยางรมควัน ยางแท่ง ยางเครพ
น้ำยางข้น และยางชนิดต่าง ๆ 1.45 หมื่นตัน ให้บริการเก็บฝากยางที่ขายผ่านตลาดกลางจากการ
แทรกแซงกว่า 6.5 หมื่นตัน โดยในการแทรกแซงตลาดยางพาราเพื่อรักษาระดับราคายาง สามารถรับซื้อ
ยางได้ประมาณ 5.5 หมื่นตัน ตั้งแต่วันที่ 7 เมษายน 2541 ถึง 30 กันยายน 2541 รวมมูลค่ากว่า
1.4 พันล้านบาท

สำหรับตลาดข้าวนั้นได้เชื่อมโยงสินเชื่อเพื่อการผลิตและบริการตลาดข้าว
ของสหกรณ์ปี 2540/41 โดยใช้เงินกองทุนสงเคราะห์เกษตรกร 857 ล้านบาท เพื่อรวบรวมข้าวเปลือก
จากสมาชิกในราคาขั้นต่ำที่ยุติธรรมเพื่อแปรรูปเป็นข้าวสารจำหน่าย ซึ่งสหกรณ์ในโครงการสามารถ
รวบรวมข้าวเปลือกได้จำนวน 4.2 แสนตัน มูลค่ากว่า 3 พันล้านบาท ผลการดำเนินโครงการช่วยให้
ให้ราคาข้าวเปลือกในท้องตลาดสูงขึ้น เกษตรกรและสมาชิกสหกรณ์มีทางเลือกในการขายข้าวเปลือก
นอกจากนี้ยังได้ส่งเสริมการตลาดและธุรกิจการเกษตรสำหรับผลผลิตอื่น ๆ โดยจัดตลาดกลางผลิตผล

เกษตรกรต้นฤดูการเก็บเกี่ยว จังหวัดละ 1 ครั้ง รวม 47 จังหวัด จัดงานแสดงและจำหน่ายสินค้าเกษตร
รวม 63 ครั้ง รวมทั้งสนับสนุนบรรจุกภัณฑ์สินค้าเกษตรแก่องค์กรเกษตรกร 28 องค์กร ทั่วประเทศด้วย

ปัญหาและอุปสรรค

ในการดำเนินการเพื่อให้เป็นไปตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐตามมาตรา 85 ปัญหา
และอุปสรรคส่วนใหญ่เกิดจากภาวะเศรษฐกิจและวิกฤตการณ์ทางการเงินของประเทศซึ่งเริ่มมาตั้งแต่
ปี 2540 อันส่งผลกระทบต่อทำให้บางโครงการและกิจกรรมไม่สามารถดำเนินไปได้รวดเร็วเท่าที่ควร เช่น
การจัดตั้งธนาคารสหกรณ์ การส่งเสริมการแปรรูปผลผลิตการเกษตรและหัตถกรรมของกลุ่มสตรีสหกรณ์
การให้ความช่วยเหลือเงินทุนหมุนเวียนแก่สหกรณ์ที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณไม่พอเพียง ปัญหา
และอุปสรรคอีกประการหนึ่งที่ทำให้การพัฒนาระบบสหกรณ์ไม่ก้าวหน้า คือ ประชาชนยังไม่มีความรู้
และตระหนักถึงความสำคัญของสหกรณ์ จำเป็นต้องประชาสัมพันธ์เผยแพร่ให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดตั้ง
สหกรณ์ทุกประเภทให้ประชาชนทราบอย่างทั่วถึง การส่งเสริมและขยายการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์
ในส่วนของโครงการข้าวหอมมะลิสหกรณ์ พบว่าพื้นที่โครงการร้อยละ 40 ได้รับความเสียหายจาก
ตึกแตนระบาด ทำให้ผลผลิตเสียหาย ส่วนการผลิตและกระจายเมล็ดพันธุ์ข้าวและถั่วเหลือง มีปัญหา
สมาชิกเข้าร่วมโครงการบางส่วนไม่ปฏิบัติตามคำแนะนำของเจ้าหน้าที่ หรือมีพื้นที่ผลิตต่อคนมากเกินไป
รวมทั้งพื้นที่กระจายเมล็ดพันธุ์ ทำให้ขาดศักยภาพในการจัดการแนะนำและถ่ายทอดเทคโนโลยี
นอกจากนี้ บางส่วนไม่ยอมขายเมล็ดพันธุ์ให้กับโครงการ โดยเฉพาะข้าวขาวดอกมะลิ 105 เนื่องจาก
ท้องตลาดให้ราคาสูงกว่า

แม้รัฐบาลจะได้สนับสนุนกระบวนการถ่ายทอดความรู้วิชาการข้อมูลที่สำคัญให้แก่
สหกรณ์อย่างต่อเนื่อง แต่ยังคงพบว่ามีงานสอบบัญชีประจำปีตกค้างการตรวจสอบหลายปี เนื่องจาก
สหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรยังจัดทำบัญชีและรายละเอียดประกอบไม่เรียบร้อยหรือไม่นำบัญชีให้
ผู้ตรวจสอบตามเวลาที่กำหนด จึงต้องปรับปรุงวิธีการโดยอำเภอจะนัดให้กลุ่มนำบัญชีมาให้ตรวจสอบ
ร่วมกันหลาย ๆ กลุ่ม

ด้านการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ในตลาดกลางยังไม่สมบูรณ์ทุกแห่ง เนื่องจากเป็น
เรื่องใหม่ที่สหกรณ์ยังไม่เคยปฏิบัติมาก่อน บุคลากรจึงขาดความรู้และประสบการณ์รวมทั้งขาดเงินทุน
หมุนเวียนที่ต่อเนื่องเพียงพอ สำหรับสหกรณ์ผู้ผลิตยางพารา พบว่าการจัดสร้างโรงงานผลิตยางอบแห้ง/
รมควันไม่เป็นไปตามกำหนด โดยสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยางไม่สามารถจัดสร้าง
โรงงานได้ครบตามจำนวนสหกรณ์ ในขณะที่โรงงานที่สร้างแล้วบางส่วนยังขาดอุปกรณ์ในการผลิต
การแทรกแซงตลาดยางพารายังไม่สามารถดำเนินการได้อย่างสมบูรณ์ เนื่องจากเงินที่ใช้แทรกแซง
เป็นเงินกู้ดอกเบี้ยสูง

มาตรา 86

รัฐต้องส่งเสริมให้ประชากรวัยทำงานมีงานทำ คุ่มครองแรงงาน โดยเฉพาะแรงงานเด็กและแรงงานหญิง จัดระบบแรงงานสัมพันธ์ การประกันสังคม รวมทั้งค่าตอบแทนแรงงานให้เป็นธรรม

เพื่อเป็นการตอบสนองแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐตามมาตรา 86 รัฐบาลได้กำหนดนโยบายเพิ่มเติมไว้ในคำแถลงนโยบายที่แถลงต่อรัฐสภา เมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน 2540 ส่วนที่ 2 ข้อ 1.2 และข้อ 2.6 นโยบายด้านแรงงาน ด้วยว่าจะปรับปรุงกฎหมายแรงงานตลอดจนกฎ และข้อบังคับต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และบังคับใช้กฎหมายให้มีประสิทธิภาพเพื่อคุ้มครองผู้ใช้แรงงาน โดยเฉพาะแรงงานเด็กและแรงงานหญิง ให้ได้รับค่าตอบแทนที่เป็นธรรม มีความปลอดภัยและมีสภาพแวดล้อมการทำงานที่ดี ขยายบริการด้านการฝึกอบรมการพัฒนาและการทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงานเพื่อให้แรงงานสามารถที่จะเคลื่อนย้ายเข้าสู่ภาคแรงงานฝีมือได้ ส่งเสริมแรงงานสัมพันธ์ทวิภาคีและไตรภาคี เพื่อสร้างบรรยากาศการลงทุนและขยายโอกาสการมีงานทำในภาพรวม ทั้งนี้ รวมถึงการบรรเทาปัญหาการว่างงานในภาวะวิกฤตของเศรษฐกิจด้วย

ในรอบหนึ่งปีที่ผ่านมา ปรากฏผลการดำเนินการ ปัญหาและอุปสรรค ดังนี้

ผลการดำเนินการ

1. การส่งเสริมให้ประชากรวัยทำงานมีงานทำ

1.1 การจัดหางานและส่งเสริมการมีงานทำ ได้ปรับปรุงแนวทางการให้บริการจัดหางานในรูปแบบโดยใช้คนงานเป็นศูนย์กลางเพื่อให้คนงานที่ไปใช้บริการจากสำนักงานจัดหางานจังหวัดและสำนักงานกรุงเทพ 9 พื้นที่ ได้รับบริการอย่างครบวงจรโดยจะได้รับบริการข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ในการหางานทำ การทดสอบความถนัดด้านอาชีพ การแนะแนวและส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระ ตลอดจนได้ปรับปรุงระบบคอมพิวเตอร์ และวางระบบ ON LINE อย่างต่อเนื่องเพื่อให้สามารถเชื่อมโยงข้อมูลข่าวสารตลาดแรงงานและบริการจัดหางานให้แก่ประชาชนทั่วประเทศ และนำระบบ

INTERNET มาใช้ในการให้บริการจัดหางานให้เกิดความรวดเร็วและประหยัดเวลาอีกด้วย นอกจากนี้ยังได้สนับสนุนให้แรงงานไทยไปทำงานต่างประเทศให้มากยิ่งขึ้น โดยประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและปรับปรุงกฎ ระเบียบ และลดเงื่อนไขการพิจารณาจัดส่งแรงงานไทยไปต่างประเทศให้คล่องตัวขึ้น รวมทั้งปรับปรุงระบบการให้สินเชื่อตามโครงการสินเชื่อเพื่อไปทำงานต่างประเทศ และจัดให้มีการกู้เงินในอัตราดอกเบี้ยต่ำ

1.2 การพัฒนาฝีมือแรงงาน เรื่องสำคัญที่ได้ดำเนินการไปแล้ว มีดังนี้

1.2.1 พัฒนาฝีมือแรงงานใหม่ แรงงานในตลาดแรงงาน และแรงงานที่ถูกเลิกจ้างหรือว่างงาน ในปีงบประมาณ 2541 จำนวน 249,079 คน

1.2.2 ส่งเสริมและสนับสนุนให้ภาคเอกชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาฝีมือแรงงาน ด้วยมาตรการจูงใจต่าง ๆ คือ

(1) สนับสนุนให้ภาคเอกชนจดทะเบียนเป็นผู้ดำเนินการฝึกตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการฝึกอาชีพ พ.ศ. 2537 ซึ่งบริษัท/ห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลจะมีสิทธิหักค่าใช้จ่ายในการฝึกเพิ่มอีกร้อยละ 50 ปัจจุบันมีสถานประกอบการจดทะเบียนเป็นผู้ดำเนินการฝึกอาชีพแล้ว 38 แห่ง

(2) สนับสนุนให้บริษัท ห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล ฝึกอบรมลูกจ้างตนเองตามพระราชกฤษฎีกา ฉบับที่ 288 โดยมีสิทธิหักค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรมเพิ่มอีกร้อยละ 50 ปัจจุบันได้ออกหนังสือรับรองหลักสูตรและอนุมัติค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรมลูกจ้างจำนวน 416 บริษัท 3,266 หลักสูตร มีผู้เข้ารับการฝึกอบรมจำนวน 302,017 คน

(3) สนับสนุนให้แรงงานที่อยู่ในระบบการจ้างงานหรือถูกเลิกจ้าง กู้ยืมเงินกองทุนพัฒนาฝีมือแรงงานในอัตราดอกเบี้ยต่ำเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรมพัฒนาทักษะฝีมือตนเอง ปัจจุบันได้ให้แรงงานกู้ยืมเงินแล้ว 3,389 คน เป็นเงิน 98.61 ล้านบาท

(4) สนับสนุนให้ภาคเอกชนจัดตั้งสถาบันฝึกอบรมวิชาชีพโดยให้กู้ยืมเงินในอัตราดอกเบี้ยต่ำในสาขาอาชีพที่ขาดแคลน ปัจจุบันอยู่ระหว่างการประชาสัมพันธ์การจัดตั้งสถาบัน

(5) อนุญาตให้เอกชนจัดตั้งศูนย์ทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงาน ปัจจุบันออกใบอนุญาตพร้อมติดตั้งเครื่องหมายการเป็นศูนย์ แล้วจำนวน 12 แห่ง

นอกจากนี้ยังมีคณะกรรมการพัฒนาแรงงานและประสานงานการฝึกอาชีพแห่งชาติ (กพร.ปช.) คณะอนุกรรมการพัฒนาแรงงานและประสานงานการฝึกอาชีพจังหวัด (กพร.ปจ.) คณะอนุกรรมการจัดทำแผนแม่บทการพัฒนากำลังคน เป็นต้น ทำหน้าที่ประสานและสนับสนุนการพัฒนาฝีมือแรงงานร่วมระหว่างภาครัฐและเอกชน

2. การคุ้มครองแรงงาน

รัฐบาลได้ดำเนินการปรับปรุงและบังคับใช้กฎหมายเพื่อคุ้มครองแรงงานทั่วไป และแรงงานเด็กและสตรี ดังนี้

2.1 จากการที่ได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 และมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 19 สิงหาคม 2541 นั้น ปรากฏว่าได้มีภาคธุรกิจเอกชนเห็นว่า การปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวมีบางเรื่องนี้อาจก่อให้เกิดปัญหาและผลกระทบต่อทั้งนายจ้างและลูกจ้าง ทั้งในลักษณะที่เป็นข้อบังคับที่ไม่สามารถปฏิบัติได้ และปัญหาในทางปฏิบัติที่ต้องการความชัดเจนมากขึ้น คณะรัฐมนตรีจึงได้มีมติเมื่อวันที่ 11 สิงหาคม 2541 ให้ออกกฎกระทรวง 7 ฉบับที่เกี่ยวข้องเพื่อแก้ไขปัญหาในทางปฏิบัติแก่กลุ่มผู้ประกอบการและให้การคุ้มครองแรงงานด้วย นอกจากนี้ คณะรัฐมนตรียังมีมติเมื่อวันที่ 21 กรกฎาคม 2541 เห็นชอบร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ซึ่งมีหลักการสำคัญคือแก้ไขบูรณสิทธิหนี้เงินที่ลูกจ้างมีสิทธิได้รับเพื่อการทำงานที่ได้ทำให้แก่ลูกหนี้ซึ่งเป็นนายจ้างด้วย ขณะนี้ร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวได้ลงประกาศราชกิจจานุเบกษาแล้วเมื่อวันที่ 17 สิงหาคม 2541

2.2 ให้มีการจัดทำแผนการส่งเสริมพัฒนาและคุ้มครองผู้รับงานไปทำที่บ้าน ในระยะแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 - 2544) ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 24 มีนาคม 2541 เพื่อส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของผู้รับงานไปทำที่บ้าน พัฒนากลไกของรัฐในการคุ้มครองและบริหารจัดการให้เอื้อต่อการส่งเสริมและคุ้มครองผู้รับงานไปทำที่บ้าน ภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการที่จัดตั้งขึ้นมาโดยเฉพาะ

2.3 ให้มีการตรวจสอบในเรื่องของความปลอดภัยในการทำงาน เร่งรัดให้มีเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยในการทำงาน 4 ระดับในสถานประกอบการกิจการ 5 ประเภท ได้แก่ การทำเหมืองแร่-ปิโตรเลียม การผลิต การก่อสร้าง งานขนส่ง สถานีบริการน้ำมันเชื้อเพลิง

2.4 ได้กำชับกวดขันการตรวจสอบสถานประกอบการเพื่อการคุ้มครองแรงงานสตรีและเด็กอย่างสม่ำเสมอ รวมทั้งดำเนินโครงการต่าง ๆ เช่น โครงการป้องกันและแก้ไขปัญหาแรงงานเด็ก

(ในภูมิภาค) เพื่อให้เด็กในชนบทที่ไม่มีโอกาสศึกษาต่อเข้าสู่ตลาดแรงงานอย่างมีทิศทาง มีความรู้และทักษะ โครงการเงินกู้ IBRD (SIP) เพื่อฝึกอาชีพแรงงานในภูมิภาคเพื่อบรรเทาปัญหาการว่างงานในแรงงานเด็กและสตรี

2.5 การคุ้มครองคนหางาน ได้ดำเนินการตรวจสอบ ควบคุม ดูแลมิให้มีการหลอกลวงคนหางาน 1,911 ครั้ง ดำเนินคดีผู้ฝ่าฝืนกฎหมายที่อยู่ในความรับผิดชอบ 867 คดี รวมทั้งวินิจฉัยข้อร้องทุกข์ และช่วยคนหางานได้รับเงินคืน 3,458 คน เป็นเงิน 94.5 ล้านบาท

3. การส่งเสริมระบบแรงงานสัมพันธ์

รัฐบาลได้ส่งเสริมระบบแรงงานสัมพันธ์ ทั้งระบบไตรภาคี ทวิภาคี และแรงงานสัมพันธ์เชิงรุก โดยคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2541 ให้จัดตั้งคณะกรรมการไตรภาคีป้องกันและแก้ไขปัญหาการชุมนุมเรียกร้องด้านแรงงานขึ้น ซึ่งคณะกรรมการ ฯ ก็ได้ดำเนินการเจรจาไกล่เกลี่ยปัญหาข้อพิพาทแรงงานของบริษัทเซนต์จูรี เท็กซิล จำกัด จังหวัดสมุทรปราการ ให้สามารถยุติลงด้วยดี ได้มีการประชุมในรูปไตรภาคี โดยเชิญผู้นำองค์การนายจ้าง องค์การลูกจ้าง และหน่วยราชการที่เกี่ยวข้องกับปัญหาแรงงานในจังหวัดสมุทรปราการ ปทุมธานี และสมุทรสาคร 3 ครั้ง และจัดประชุมผู้ประกอบการและผู้บริหารระดับสูงของสถานประกอบการที่ลงทุนหรือบริหารโดยชาวต่างประเทศในเขตกรุงเทพมหานครและจังหวัดใกล้เคียง 9 จังหวัด รวม 168 สถานประกอบการ เพื่อชี้แจงให้ทราบถึงสถานการณ์ด้านแรงงานในภาวะปัจจุบัน นโยบายและแนวทางป้องกันแก้ไขปัญหาด้านแรงงาน นอกจากนี้ยังได้จัดให้มีการประชุมระหว่างผู้แทนสภาองค์การนายจ้าง และสภาองค์การลูกจ้างทุกแห่งร่วมกับส่วนราชการ ซึ่งได้มีการร่วมลงนามในแนวปฏิบัติว่าด้วยการส่งเสริมแรงงานสัมพันธ์ในภาวะวิกฤต พ.ศ. 2541 ด้วย

4. การประกันสังคม

การดำเนินการประกันสังคมกรณีสงเคราะห์บุตรและชราภาพ คณะรัฐมนตรีได้แต่งตั้งคณะกรรมการนโยบายเงินออมเพื่อการชราภาพเมื่อวันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2541 เพื่อดำเนินการประสานการส่งเสริมการออมเพื่อการชราภาพผ่านกองทุนต่าง ๆ กำหนดนโยบายเกี่ยวกับการออมระยะยาวเพื่อการชราภาพทั้งของภาครัฐและภาคเอกชน และการจัดการและการลงทุนของเงินออมจากกองทุนต่าง ๆ เพื่อการชราภาพ กำกับการทำงานของกองทุนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับชราภาพ ให้มีความมั่นคงและมีสภาพคล่อง รวมทั้งกำหนดนโยบายเกี่ยวกับบทบาท หน้าที่ และภาระของรัฐในการสนับสนุนกองทุนต่าง ๆ เพื่อการชราภาพด้วย นอกจากนี้ คณะรัฐมนตรียังได้มีมติเมื่อวันที่ 4 สิงหาคม 2541 เห็นชอบร่างพระราชกฤษฎีกากำหนดระยะเวลาเริ่มดำเนินการจัดเก็บเงิน

สมทบเพื่อการให้ประโยชน์ทดแทนกรณีสงเคราะห์บุตร และกรณีชราภาพ พ.ศ. .... ซึ่งการจัดเก็บเงินสมทบเพื่อการดังกล่าวจะเริ่มตั้งแต่วันที่ 1 ธันวาคม 2541 เป็นต้นไป ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ขณะนี้อยู่ระหว่างทูลเกล้าฯ ถวายเพื่อทรงลงพระปรมาภิไธย และเมื่อวันที่ 13 ตุลาคม 2541 คณะรัฐมนตรีได้เห็นชอบร่างพระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ที่เสนอขอแก้ไขเพิ่มเติมเกี่ยวกับการกำหนดหลักเกณฑ์การจัดเก็บเงินสมทบและให้ประโยชน์ทดแทนกรณีสงเคราะห์บุตรและชราภาพ รวมทั้งเรื่องการขยายระยะเวลาให้แก่ผู้ประกันตนที่สิ้นสภาพการเป็นลูกจ้าง ให้มีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทน กรณีประสบอันตรายหรือเจ็บป่วย กรณีทุพพลภาพ กรณีตาย และกรณีคลอดบุตร จากเดิม 6 เดือน เป็นไม่น้อยกว่า 6 เดือน แต่ไม่เกิน 12 เดือน นับแต่วันสิ้นสภาพการเป็นลูกจ้าง ขณะนี้ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้อยู่ระหว่างการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎร

5. การแก้ไขปัญหาการว่างงานในภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจ

เนื่องจากปัญหาวิกฤตทางเศรษฐกิจเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ปัญหาการว่างงานทวีความรุนแรงขึ้น รัฐบาลถือเป็นนโยบายเร่งด่วนที่จะต้องดูแลแก้ไขปัญหานี้ ดังนั้น เมื่อวันที่ 19 ธันวาคม 2540 คณะรัฐมนตรีจึงได้มีมติกำหนดให้มีแผนปฏิบัติการบรรเทาปัญหาการว่างงาน และแต่งตั้งคณะกรรมการนโยบายบรรเทาปัญหาการว่างงานแห่งชาติ โดยมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน ซึ่งคณะกรรมการได้กำหนดมาตรการบรรเทาปัญหาการว่างงานขึ้นมา 7 มาตรการ เพื่อช่วยเหลือผู้ว่างงานให้ได้อย่างน้อย 1 ล้านคน ซึ่งได้ดำเนินการไปแล้วจนถึงปลายเดือนตุลาคม ปรากฏผล ดังนี้

5.1 มาตรการจ้างงานในชนบท สามารถจ้างแรงงานผู้ว่างงาน ผู้ถูกเลิกจ้างให้มีงานทำชั่วคราวในพื้นที่ชนบท 450,000 คน

5.2 มาตรการแก้ไขแรงงานต่างด้าว มีเป้าหมายลดแรงงานต่างด้าวเข้าเมืองผิดกฎหมายในโรงงานและจัดหาแรงงานไทยทดแทน ปัจจุบันการเลิกจ้างแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมายในโรงงาน/สถานประกอบการ 305,778 คน และบรรจุแรงงานไทยเข้าทำงานทดแทนไปแล้ว 268,259 คน

5.3 มาตรการส่งเสริมแรงงานไทยไปทำงานต่างประเทศ มีเป้าหมายส่งแรงงานไทยไปทำงานต่างประเทศในปี 2541 จำนวน 210,000 คน ปัจจุบันได้ส่งแรงงานไทยไปทำงานต่างประเทศแล้ว 137,997 คน

5.4 มาตรการส่งเสริมการจ้างงานในภาคอุตสาหกรรม มีการดำเนินการทั้งในด้านการสนับสนุนธุรกิจ/อุตสาหกรรมที่มีการจ้างงานสูง เช่น การพัฒนาการจัดการ แนะนำการแก้ไข ปัญหาของโรงงาน ส่งเสริมการลงทุน ลดอัตราเงินสมทบประกันสังคม สนับสนุนการส่งออก เช่น

การพัฒนาผลิตภัณฑ์ การเจรจาทางการค้า เร่งรัดคืนภาษีวัตถุดิบนำเข้า ทำให้สามารถดำเนินการประสานการบรรจุงานในประเทศ รวมคนงานที่ได้รับการบรรจุเข้าทำงานในโรงงานที่ตั้งใหม่หรือขยาย โดยการส่งเสริมของกระทรวงอุตสาหกรรม จำนวน 289,920 คน

5.5 โครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ มีเกษตรกรและผู้ว่างงานที่มีที่ดินเป็นของตนเองเข้าร่วมโครงการ ทั้งกับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม และกระทรวงกลาโหม จำนวน 6,838 ครอบครัว หรือประมาณ 30,770 คน

5.6 โครงการทางสว่างอาชีพ มีเป้าหมายช่วยเหลือบัณฑิตใหม่และผู้ว่างงาน ซึ่งขณะนี้คนเหล่านี้ได้รับทราบข้อมูลการหางานทำ การศึกษาต่อ การฝึกอบรมเพื่อประกอบอาชีพอิสระ แล้วจำนวน 24,931 คน

5.7 มาตรการประหยัดหรือไทยช่วยไทยมีเป้าหมายช่วยเหลือบรรเทาค่าครองชีพแก่ประชาชนด้วยการจัดจำหน่ายสินค้าราคาประหยัด ปัจจุบันมีร้านค้าร่วมโครงการ 5,982 ร้าน ผู้ว่างงานและประชาชนได้รับประโยชน์ประมาณวันละ 1,127,750 คน นอกจากนั้นยังมีการจัดการวางสินค้า/ตลาดนัดสินค้าราคาถูก 7,080 ครั้ง ผู้ว่างงานและประชาชนได้รับประโยชน์ 2,627,602 คน เมื่อรวมกันสามารถบรรเทาปัญหาค่าครองชีพของผู้ว่างงานและประชาชนทั่วไปได้ 3,755,352 คน

6. การแก้ไขปัญหาแรงงานต่างชาติดกฏหมาย

เมื่อรัฐบาลเริ่มเข้าบริหารราชการแผ่นดิน ปรากฏว่ามีแรงงานต่างชาติเข้าเมืองและทำงานโดยผิดกฎหมายอยู่ในประเทศไทยประมาณ 600,000 คน และนับวันจะเป็นปัญหาเศรษฐกิจ ปัญหาสังคม และปัญหาความมั่นคงของชาติมากขึ้น ดังนั้น รัฐบาลจึงมุ่งแก้ปัญหาโดยใช้ทั้งมาตรการส่งกลับและมาตรการผ่อนผันประกอบกัน เพื่อมิให้กระทบต่อปัญหาการขาดแคลนแรงงานในกิจการบางประเภท ขณะเดียวกันก็มุ่งที่จะคุ้มครองคนไทยวัยทำงานให้มีความก้าวหน้าเพิ่มขึ้นเป็นลำดับ ดังนั้น คณะรัฐมนตรีจึงมีมติเมื่อวันที่ 6 พฤษภาคม 2541 วันที่ 9 มิถุนายน 2541 และวันที่ 21 กรกฎาคม 2541 ผ่อนผันให้แรงงานต่างด้าวเข้าเมืองผิดกฎหมายทำงานได้ชั่วคราวระหว่างรอการส่งกลับใน 13 จังหวัดชายแดน 22 จังหวัดชายทะเลที่มีกิจการประมงทะเล รวมทั้งจังหวัดที่ขาดแคลนแรงงานใน 5 กิจการที่ได้รับการผ่อนผัน คือ อาชีพกรรมกรในกิจการสวนยางพารา ไร่อ้อย เลี้ยงหมู โรงสีข้าว และขนถ่ายสินค้าทางน้ำ รวมทั้งสิ้น 54 จังหวัด (รวมกรุงเทพมหานคร) เป็นระยะเวลา 1 ปี (วันที่ 5 สิงหาคม 2541 - วันที่ 4 สิงหาคม 2542) ทั้งนี้จะต้องให้โอกาสบรรจุงานไทยก่อน และกำหนดให้จัดทะเบียนแรงงานต่างด้าวภายใน 60 วัน (วันที่ 5 สิงหาคม - วันที่ 5 ตุลาคม 2541) โดยอนุญาตให้นายจ้างสามารถจ้างแรงงานต่างด้าวได้ตามสัดส่วน จำนวน 148,747 คน ซึ่งออกใบอนุญาตทำงานแล้ว 52,658 คน (ข้อมูล ณ วันที่ 16

ตุลาคม 2541) ขณะเดียวกัน สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม และสภาความมั่นคงแห่งชาติ ก็ได้จัดตั้งคณะทำงานเพื่อศึกษา และเตรียมการเกี่ยวกับแนวทางระยะยาวในการแก้ไขปัญหาการจ้างงานแรงงานต่างด้าวด้วย

ปัญหาและอุปสรรค

ในการดำเนินการเพื่อสนองแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐตามมาตรา 86 มีปัญหาและอุปสรรคในเรื่องต่อไปนี้

1. ในการจัดหางาน พบว่าความรู้ความสามารถของผู้ถูกเลิกจ้างและผู้ว่างงาน ไม่สอดคล้องกับตำแหน่งว่างงาน ค่าจ้างต่ำกว่าที่เคยได้รับ เลือกงาน อายุเกินกว่าที่นายจ้างต้องการ และผู้ว่างงานไม่สนใจไปทำงานต่างถิ่นหรือไกลจากภูมิลำเนา นอกจากนี้ ตลาดแรงงานในต่างประเทศ ลดลงเนื่องจากภาวะเศรษฐกิจถดถอย ทำให้โอกาสที่แรงงานไทยจะไปทำงานต่างประเทศน้อยลง รวมทั้งขาดบุคลากรที่เชี่ยวชาญด้านภาษาสำหรับการประสานงานกับนายจ้างต่างประเทศด้วย

2. งบประมาณที่ช่วยเหลือการว่างงานมีจำกัด การเบิกจ่ายยังล่าช้า และต้องรอเงินกู้จากต่างประเทศ

3. กิจกรรมบางประเภทในบางพื้นที่จำเป็นต้องใช้แรงงานต่างด้าวมาก ทำให้ไม่สามารถบรรเทาปัญหาการว่างงานของแรงงานไทยได้เท่าที่ควร อีกประการหนึ่ง แรงงานต่างด้าวผิดกฎหมายที่มาขอใบอนุญาตทำงานอย่างถูกต้อง พบว่ามีจำนวนน้อยกว่าที่นายจ้างแจ้งความต้องการไว้มาก ทั้งนี้เนื่องจากมีขั้นตอนการดำเนินการมาก ทำให้ไม่สะดวก ประกอบกับต้องเสียค่าใช้จ่ายสูง และระยะเวลาที่ประกาศให้เริ่มขอใบอนุญาตนั้นน้อยเกินไป ผู้ประกอบการในกิจการบางประเภท เช่น ประมงทะเล ไม่สามารถนำแรงงานต่างด้าวมาดำเนินการได้ทันจึงต้องผ่อนผันขยายเวลาออกไปจนถึงวันที่ 31 ตุลาคม 2541 อนึ่ง การแก้ไขปัญหาแรงงานต่างด้าวอาจส่งผลกระทบต่อด้านสิทธิมนุษยชนการดำเนินการจึงต้องเป็นไปอย่างรอบคอบ อดีระยะเวลาพอสมควร

4. ระบบการประกันสังคมกับการจัดสวัสดิการสังคมยังไม่มี ความชัดเจนเท่าที่ควร
อีกทั้งภาระงบประมาณที่จะเกิดขึ้นกับภาครัฐไม่สอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบันด้วย

มาตรา 87

รัฐต้องสนับสนุนระบบเศรษฐกิจแบบเสรีโดยอาศัยกลไกตลาด กำกับดูแลให้มีการแข่งขันอย่างเป็นธรรม ค้ำครองผู้บริโภค และป้องกันการผูกขาด ตัดตอนทั้งทางตรงและทางอ้อม รวมทั้งยกเลิกและละเว้นการตรากฎหมายและกฎเกณฑ์ที่ควบคุมธุรกิจที่ไม่สอดคล้องกับความจำเป็นทางเศรษฐกิจ และต้องไม่ประกอบกิจการแข่งขันกับเอกชน เว้นแต่มีความจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการรักษาความมั่นคงของรัฐ รักษาผลประโยชน์ส่วนรวม หรือการจัดให้มีการสาธารณูปโภค

เพื่อเป็นการตอบสนองแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐตามมาตรา 87 รัฐบาลได้กำหนดนโยบายเพิ่มเติมไว้ในคำแถลงนโยบายที่แถลงต่อรัฐสภาเมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน 2540 ส่วนที่ 1 ข้อ 1.2 นโยบายด้านการปฏิรูประบบบริหารราชการ และส่วนที่ 2 ข้อ 1 นโยบายด้านการเสริมสร้างเสถียรภาพและความเชื่อมั่นในระบบเศรษฐกิจ และข้อ 2 นโยบายด้านการปรับโครงสร้างและการพัฒนาสังคม ด้วยว่าจะลดบทบาทการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของรัฐโดยสนับสนุนให้เอกชนรับไปดำเนินการร่วมกับรัฐหรือแทนรัฐอย่างเป็นระบบและเป็นรูปธรรมซึ่งจะไม่มีผลทำให้เกิดการผูกขาด ถ้ารับในส่วนของภาคเอกชนก็จะสนับสนุนให้มีการดำเนินธุรกิจภายใต้ระบบเศรษฐกิจแบบเสรีที่มีการแข่งขันภายใต้กฎเกณฑ์ที่เป็นธรรม โดยกำหนดมาตรการที่จะคุ้มครองผู้บริโภคให้ได้รับบริการที่เพียงพอมีคุณภาพ ในราคาที่เป็นธรรม เพิ่มบทบาทของหน่วยงานที่มีหน้าที่คุ้มครองผู้บริโภคในการติดตามตรวจสอบการเอาตัวเอาเปรียบประชาชน ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีการผลิตที่ถูกต้องและเหมาะสม และควบคุมให้การโฆษณาสินค้าและบริการตรงต่อความเป็นจริง อีกทั้งจะส่งเสริมให้เอกชนรวมตัวกันจัดตั้งองค์กรเพื่อให้มีบทบาทในการคุ้มครองและรักษาผลประโยชน์ของผู้บริโภคด้วย

ในรอบหนึ่งปีที่ผ่านมา ปรากฏผลการดำเนินการ ปัญหาและอุปสรรค ดังนี้

ผลการดำเนินการ

1. การลดบทบาทภาครัฐและสนับสนุนการเพิ่มบทบาทเอกชนให้แข่งขันภายใต้ระบบเศรษฐกิจเสรี

1.1 การแปรรูปรัฐวิสาหกิจ

เพื่อเป็นการสนองแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐตามมาตรานี้ และนโยบายของรัฐบาลที่แถลงต่อรัฐสภา รัฐบาลได้ดำเนินการแปรรูปรัฐวิสาหกิจอย่างเป็นระบบตั้งแต่เมื่อเริ่มเข้า

บริหารราชการแผ่นดิน โดยได้แต่งตั้งคณะกรรมการกำกับนโยบายด้านรัฐวิสาหกิจ (กนร.) เมื่อวันที่ 19 ธันวาคม 2540 เพื่อกำกับดูแลและติดตามการดำเนินงานและการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของรัฐวิสาหกิจ ให้บริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งพิจารณาดำเนินการเพิ่มบทบาทภาคเอกชนในรัฐวิสาหกิจ ซึ่งในการแปรรูปรัฐวิสาหกิจได้แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ

1.1.1 การเพิ่มบทบาทภาคเอกชนที่สามารถดำเนินการในระยะสั้น (ภายใน 1-3 ปี) ประกอบด้วย 2 แนวทาง คือ การแปลงสภาพรัฐวิสาหกิจเป็นบริษัท จำกัด แล้วขายหุ้นให้เอกชน ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 2 มิถุนายน 2541 เห็นชอบร่างพระราชบัญญัติทุนของรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. .... เพื่อให้รัฐวิสาหกิจที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายเฉพาะสามารถแปลงทุนเป็นหุ้นและแปรสภาพเป็นบริษัทได้ ขณะนี้อยู่ระหว่างการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎร สำหรับอีกแนวทางหนึ่ง คือ การให้สัมปทานในโครงการขนาดใหญ่ ที่มีมูลค่าลงทุนสูง ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 21 เมษายน 2541 กำหนดแนวทางเพิ่มบทบาทเอกชนด้านโครงสร้างพื้นฐานขนาดใหญ่ของหน่วยงานราชการ และเมื่อวันที่ 6 พฤษภาคม 2541 กำหนดกรอบการจัดทำแผนปฏิบัติการ รวมทั้งเมื่อวันที่ 26 พฤษภาคม 2541 ได้กำหนดหลักเกณฑ์การส่งเสริมการลงทุนกิจการสัมปทานและการแปรรูปรัฐวิสาหกิจด้วย

1.1.2 การแปรรูปรัฐวิสาหกิจที่สามารถดำเนินการได้เร็ว (Fast Track) หรือมีความพร้อม ในการนี้ได้ยกเลิกองค์การทอผ้า องค์การผลิตอาหารสำเร็จรูป และองค์การอุตสาหกรรมห้องเย็น ตามมติคณะรัฐมนตรีวันที่ 7 เมษายน 2541 วันที่ 9 มิถุนายน 2541 และวันที่ 4 สิงหาคม 2541 ตามลำดับ ให้เอกชนร่วมทุนในองค์การเบตเตอร์ ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 4 สิงหาคม 2541 และให้จำหน่ายโรงงานน้ำตาล กรมโรงงานอุตสาหกรรมให้แก่เอกชน ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 14 กรกฎาคม 2541 นอกจากนี้ได้สนับสนุนการดำเนินการตามแผนแม่บทการพัฒนากิจการโทรคมนาคมขององค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทยและการสื่อสารแห่งประเทศไทย โดยแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายเพื่อให้เป็นอุปสรรคต่อการแปรรูป มีการจัดทำแผนการแปรรูปเพื่อเปิดเสรีธุรกิจโทรคมนาคม และเสนอร่างพระราชบัญญัติแปลงสภาพองค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย พ.ศ. .... รวมทั้งเตรียมการจัดตั้งบริษัทจำกัดและการขอประกอบธุรกิจโทรคมนาคมแล้ว สำหรับกรณีของการสื่อสารแห่งประเทศไทยขณะนี้อยู่ระหว่างการดำเนินการตามแผนการแปรสภาพการสื่อสารแห่งประเทศไทย

ในส่วนของรัฐวิสาหกิจด้านการขนส่งทางอากาศ คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 9 มิถุนายน 2541 เห็นชอบแนวทางการจำหน่ายหุ้นบริษัทการบินไทยจำกัด (มหาชน) ทั้งในส่วนหุ้นเดิมที่กระทรวงการคลังถือและหุ้นเพิ่มทุนซึ่งขณะนี้อยู่ระหว่างการออกประกาศเชิญชวนที่ปรึกษาทางการเงินเพื่อดำเนินการจำหน่ายหุ้น มีการแปรสภาพการทำอากาศยานสากลกรุงเทพฯ บริษัท ทำอากาศยานสากลกรุงเทพแห่งใหม่ จำกัด รวมถึงการพัฒนาทำอากาศยาน

ที่เกี่ยวข้อง โดยจัดตั้งบริษัทร่วมทุนกับเอกชน ส่วนในด้านพลังงาน คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 11 สิงหาคม 2541 เห็นชอบให้การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยออกพันธบัตรในตลาดทุนต่างประเทศ เพื่อการแปรรูป สำหรับรัฐวิสาหกิจอื่น ๆ ที่ได้เสนอแผนและแนวทางเพิ่มบทบาทเอกชนแก่คณะกรรมการกำกับนโยบายด้านรัฐวิสาหกิจแล้ว ประกอบด้วย บริษัทวิทยุการบินแห่งประเทศไทย จำกัด การท่าเรือแห่งประเทศไทย ส่วนรัฐวิสาหกิจที่อยู่ระหว่างการจัดทำแผนปฏิบัติการเพิ่มบทบาทเอกชนประกอบด้วย องค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ บริษัทขนส่ง จำกัด องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ การรถไฟแห่งประเทศไทย และบริษัทไทยเดินเรือทะเล

อย่างไรก็ตาม เพื่อให้การแปรรูปรัฐวิสาหกิจดำเนินไปอย่างเป็นระบบ และมีความชัดเจน เมื่อวันที่ 1 กันยายน 2541 คณะรัฐมนตรีได้เห็นชอบให้กำหนดแผนแม่บท **การปฏิรูปรัฐวิสาหกิจ** ซึ่งจะใช้เป็นกรอบการปฏิรูปและแปรรูปรัฐวิสาหกิจเพื่อปรับปรุงโครงสร้างการดำเนินงานของรัฐวิสาหกิจอื่นจะเพิ่มศักยภาพการแข่งขันของประเทศและเพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการโดยมีค่าบริการที่เหมาะสม รวมทั้งเป็นการลดภาระทางการเงินของภาครัฐ โดยการดำเนินการแบ่งออกเป็น 5 สาขา คือ สาขาโทรคมนาคมและสื่อสาร สาขาประปา สาขาขนส่ง สาขาพลังงาน และสาขาอื่น ๆ ประกอบด้วยธุรกิจธนาคาร อุตสาหกรรม พาณิชยกรรม เกษตร สังคม และเทคโนโลยี ซึ่งสามารถแบ่งเป็น 4 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 รัฐบาลหมดความจำเป็นในการเป็นเจ้าของรัฐวิสาหกิจโดยสิ้นเชิง กลุ่มที่ 2 ปรับโครงสร้างเพื่อแปรรูปในอนาคต กลุ่มที่ 3 แยกธุรกิจหลักที่เป็นหน้าที่ของรัฐบาลออกมาโดยยังคงสภาพเป็นรัฐวิสาหกิจอยู่และแปรรูปส่วนที่เหลือ และกลุ่มที่ 4 คงสภาพการเป็นรัฐวิสาหกิจต่อไป นอกจากนั้นยังได้จัดตั้งสำนักงานรัฐวิสาหกิจและหลักทรัพย์ของรัฐขึ้นในกระทรวงการคลังเพื่อเป็นหน่วยงานรับผิดชอบในการแปรรูปรัฐวิสาหกิจโดยตรงอีกด้วย

1.2 การเพิ่มบทบาทเอกชนในกิจกรรมที่รัฐดำเนินการ

นอกจากจะกำหนดแนวทางการให้สัมปทานในโครงการสำหรับโครงการลงทุนขนาดใหญ่แล้ว เมื่อวันที่ 14 กันยายน 2541 คณะรัฐมนตรียังได้เห็นชอบให้กำหนดนโยบายเปิดเสรีการผลิตและจำหน่ายสุราหลังปี พ.ศ. 2542 โดยให้เอกชนที่ได้รับอนุญาตควบคุมการผลิตให้มีมาตรฐานในด้านคุณภาพตามที่กำหนด และรัฐจะควบคุมเฉพาะในด้านสิ่งแวดล้อมและสุขอนามัย การให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจการต่าง ๆ เช่น การนำร่องในการขนส่งทางเรือซึ่งขณะนี้อยู่ระหว่างการพิจารณายก่างกฎหมายโดยหน่วยงานที่รับผิดชอบ การทำการตรวจเรือตามข้อบังคับสำหรับการตรวจเรือ พ.ศ. 2528 การบริหารสถานีขนส่งสินค้าชานเมืองกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล ซึ่งขณะนี้อยู่ระหว่างการจัดทำร่างประกาศเชิญชวน (TOR) และร่างเงื่อนไขสัญญาการดำเนินกิจการท่าอากาศยานในงานจ้างเหมา การให้สัมปทานสิทธิและเก็บผลประโยชน์ และการร่วมทุนในกิจการท่าอากาศยานรวม 10 กิจกรรม การร่วมเดินรถปรับอากาศในเส้นทางเดินรถเดิม

24 เส้นทาง และในเส้นทางใหม่ 9 เส้นทาง การขนส่งสินค้าเสรีในเขตท่าเรือกรุงเทพ การให้บริการขนส่งสินค้าออกจากท่าเรือ และงานจัดสอบความรู้เกี่ยวกับการประกันชีวิตและประกันวินาศภัยเพื่อขอรับใบอนุญาตเป็นตัวแทนประกันภัย และงานกำหนดเขตและชั้นของเมืองในการรับประกันอัคคีภัย โดยได้มอบหมายให้สมาคมประกันชีวิตไทยและสมาคมประกันวินาศภัยไทยเป็นผู้ดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง

2. การกำกับดูแลให้เอกชนแข่งขันภายใต้ระบบเศรษฐกิจเสรีอย่างเป็นธรรม ป้องกันไม่ให้เกิดการผูกขาดตัดตอนทั้งทางตรงและทางอ้อม

คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 6 มกราคม 2541 กำหนดมาตรการในการแก้ไขและป้องกันการสมยอมกันในการเสนอราคา ซึ่งมีรายละเอียดดังได้กล่าวไว้แล้วในมาตรา 77 นอกจากนี้ยังได้พิจารณาที่จะจัดตั้งองค์การกำกับดูแลรัฐวิสาหกิจเพื่อควบคุมกิจการที่ได้แปรสภาพไปแล้วให้มีการแข่งขันที่สมบูรณ์และคุ้มครองประชาชนไม่ให้เอกชนเอาเปรียบในสาขาพลังงาน ขนส่ง สื่อสาร และสาธารณูปการ เช่น การที่คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 23 มิถุนายน 2541 เห็นชอบในหลักการให้มีองค์การจัดสรรคลื่นความถี่ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 40 ตามลักษณะของกิจการและการพัฒนาการของคลื่นความถี่ เรียกว่า "คณะมนตรี" ซึ่งจะมี 2 คณะ คือ คณะมนตรีกิจการวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์แห่งชาติ และคณะมนตรีกิจการสื่อสารแห่งชาติ ทั้งนี้เพื่อยกเลิกอำนาจผูกขาดโดยรัฐและจัดตั้งคณะมนตรีเพื่อกำกับดูแลให้มีการแข่งขันอย่างเป็นธรรม คุ้มครองผู้บริโภค และป้องกันการผูกขาดตัดตอนทั้งทางตรงและทางอ้อม และส่งเสริมการแข่งขันอย่างเสรี ซึ่งขณะนี้ อยู่ระหว่างกรมมอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาออกร่างกฎหมายเกี่ยวกับเรื่องนี้ นอกจากนั้นในเรื่องของการแข่งขันระหว่างเอกชน ได้แก้ไขปรับปรุงพระราชบัญญัติกำหนดราคาสินค้าและป้องกันการผูกขาด พ.ศ. 2522 โดยแยกออกเป็น 2 ฉบับ คือ ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ พ.ศ. .... และร่างพระราชบัญญัติแข่งขันทางการค้า พ.ศ. .... ร่างกฎหมายทั้ง 2 ฉบับ อยู่ระหว่างการพิจารณาของวุฒิสภา

3. การสนับสนุนการดำเนินธุรกิจภายใต้ระบบเสรีโดยเสริมสร้างแหล่งเงินทุน เพื่อปรับโครงสร้างเศรษฐกิจและปรับโครงสร้างอุตสาหกรรม

3.1 การเสริมสร้างแหล่งเงินทุนเพื่อปรับโครงสร้างเศรษฐกิจ

คณะรัฐมนตรีเห็นชอบให้กู้เงินจากองค์การระหว่างประเทศเป็นเงินกู้ปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจ (Structural Adjustment Loan: SAL) เพื่อนำมาแก้ปัญหาวิกฤตทางเศรษฐกิจของประเทศ โดยแบ่งเป็นเงินกู้จากธนาคารโลก (IBRD) จำนวน 750 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ๗ เพื่อปรับโครงสร้างสถาบันการเงิน ปรับโครงสร้างเศรษฐกิจและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน และเงินกู้จากธนาคารพัฒนาเอเชีย จำนวน 800 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ๗ เพื่อปรับโครงสร้างและปฏิรูปตลาดการเงิน

และปรับโครงสร้างทางสังคม ซึ่งได้กำหนดแผนการจัดสรรเงินกู้ SAL ให้แก่สถาบันการเงินของรัฐเพื่อจัดสรรเงินเพื่อให้กู้ต่อแล้ว

นอกจากเงินกู้ SAL ข้างต้นแล้ว รัฐบาลยังได้กู้จากแหล่งเงินกู้กึ่งทางการอื่น ๆ เพื่อนำมาเสริมสภาพคล่องอีก คือ จากธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าของญี่ปุ่น 80,000 ล้านดอลลาร์ หรือประมาณ 24,000 ล้านบาท จากธนาคารพัฒนาเอเชียที่ได้ระดมทุนร่วมกับสถาบันการเงินต่างประเทศอีก 1,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ฯ เพื่อปล่อยกู้ให้กับผู้ส่งออก หรือปล่อยกู้ให้กับธนาคารพาณิชย์เพื่อนำไปปล่อยกู้ต่อให้กับผู้ส่งออก และจากกองทุนความร่วมมือทางเศรษฐกิจโอเชียเชีย (OECF) อีกประมาณ 12,094 ล้านดอลลาร์ หรือประมาณ 89.41 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ฯ ให้แก่บริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ซึ่งเป็นเงินกู้เพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพของอุตสาหกรรมตามแผนปรับโครงสร้างอุตสาหกรรม

3.2 การปรับโครงสร้างอุตสาหกรรม

เพื่อเป็นการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมส่งออกและสร้างความเข้มแข็งของอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม รวมทั้งปรับสภาวะทางสังคมด้านการจ้างงานให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 20 มกราคม 2541 เห็นชอบให้กำหนดแผนแม่บทปรับโครงสร้างอุตสาหกรรม ซึ่งประกอบด้วยแผนงานหลัก 8 แผนงาน และวงเงินที่ต้องใช้ในเรื่องของเงินกู้ ผู้เชี่ยวชาญ การฝึกอบรม และกิจกรรมอื่น ๆ ในระยะเวลา 5 ปี (พ.ศ.2541-2545) รวมทั้งจัดทำแผนปฏิบัติการตามแผนแม่บท โดยจัดประชุมเชิงปฏิบัติการร่วมกับภาคเอกชนและนักวิชาการเพื่อกำหนดวิสัยทัศน์และกลยุทธ์การปรับโครงสร้างอุตสาหกรรมรายสาขา แผนปฏิบัติการเพื่อการปรับโครงสร้างอุตสาหกรรม รวม 13 สาขาที่ได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 16 มิถุนายน 2541 ประกอบด้วยโครงการของหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน 8 แผนงาน 440 โครงการ ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้อนุมัติแผนงานกระตุ้นเศรษฐกิจ เมื่อวันที่ 4 สิงหาคม 2541 และอนุมัติเงินจำนวน 122.9 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ฯ สนับสนุนการดำเนินการใน 4 แผนงาน คือ แผนงานปรับปรุงผลิตภาพและปรับกระบวนการผลิตให้มีต้นทุนและการส่งออกสินค้าที่แข่งขันได้ แผนงานยกระดับขีดความสามารถของแรงงานไปสู่แรงงานฝีมือในอุตสาหกรรมเป้าหมาย แผนงานปมเพาะและเสริมสร้างความเข้มแข็งของอุตสาหกรรมสนับสนุนขนาดกลางและขนาดย่อม และแผนงานสนับสนุนการกระจายและเคลื่อนย้ายหน่วยผลิตที่ใช้แรงงานเข้มข้นและมีมลภาวะต่ำไปสู่ภูมิภาคและชนบทเพื่อสนับสนุนการกระจายงานและรายได้ โดยในการดำเนินการตามแผนปรับโครงสร้างอุตสาหกรรมนั้น ได้กำหนดให้บริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมขนาดย่อมทำหน้าที่สนับสนุนทางการเงินแก่อุตสาหกรรมเป้าหมาย 13 สาขา ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้อนุมัติแผนปรับปรุงโครงสร้างและประสิทธิภาพการบริหารงานของบริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมขนาดย่อม เมื่อวันที่ 11 สิงหาคม 2541

เพื่อให้สามารถรองรับภารกิจตามแผนปรับโครงสร้างอุตสาหกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งได้กำหนดแนวทางการดำเนินงานเพิ่มผลผลิตอุตสาหกรรมในประเทศ 8 ประการตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 14 กรกฎาคม 2541 และมาตรการส่งเสริมให้ธุรกิจได้รับใบรับรองคุณภาพตามมาตรฐาน ISO ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 13 ตุลาคม 2541 ด้วย และเพื่อเป็นการสนับสนุนอุตสาหกรรมเป้าหมายบางสาขาให้มีการพัฒนาและบรรลุเป้าหมายโดยเร็ว คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 7 กรกฎาคม 2541 อนุมัติในหลักการการจัดตั้งสถาบันเฉพาะทาง ได้แก่ สถาบันยานยนต์และสถาบันไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ขึ้นเพื่อเป็นศูนย์กลางดำเนินกิจกรรมและประสานงานในการผลิตและส่งออกของอุตสาหกรรมดังกล่าว

นอกจากนี้รัฐบาลยังได้ปรับแผนการปรับลดอัตราภาษีศุลกากรจากแผนการปฏิรูปโครงสร้างพิกัดอัตราภาษีศุลกากรที่ประกาศล่วงหน้าไปแล้วตั้งแต่ปี 2537 สำหรับอุตสาหกรรมที่สำคัญซึ่งถูกกระทบอย่างรุนแรงจากการเปลี่ยนแปลงของอัตราแลกเปลี่ยน เพื่อที่จะให้การปรับโครงสร้างภาษีดังกล่าวสนับสนุนการฟื้นตัวและคุ้มครองภาคเศรษฐกิจที่แท้จริง ซึ่งรวมถึงอุตสาหกรรมปลายน้ำ (down - stream industry) ด้วย โดยได้ปรับโครงสร้างภาษีและพิกัดศุลกากรให้เหมาะสมกับสถานการณ์ทางเศรษฐกิจในปัจจุบัน และการคาดการณ์ในอนาคตในอุตสาหกรรมสำคัญ ๆ เช่น ได้ปรับอัตราอากรขาเข้าผลิตภัณฑ์ปิโตรเคมีขั้นปลายและผลิตภัณฑ์พลาสติกเมื่อเดือนมิถุนายน 2541 ปรับปรุงอากรขาเข้าวัตถุดิบชิ้นส่วนและส่วนประกอบอิเล็กทรอนิกส์เมื่อเดือนเมษายน 2541 และได้ออกพระราชกำหนดและประกาศกระทรวงการคลังเพื่อปรับปรุงโครงสร้างพิกัดศุลกากรเหล็กและผลิตภัณฑ์เหล็ก เมื่อเดือนพฤษภาคม 2541 เป็นต้น

อนึ่ง คณะรัฐมนตรียังได้มีมติเมื่อวันที่ 15 กันยายน 2541 เห็นชอบให้ยกวางระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัฒนาอุตสาหกรรมแห่งชาติ พ.ศ. 2541 ซึ่งจะสนับสนุนให้การพัฒนาอุตสาหกรรมเป็นไปอย่างมีระบบมากขึ้นด้วย

4. การส่งเสริมการประกอบธุรกิจของเอกชนในภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจ

จากการที่ประเทศไทยประสบภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจขณะนี้ รัฐบาลได้ดำเนินการตามนโยบายเศรษฐกิจทางการเงินและการคลังที่กำหนดขึ้นมาเพื่อแก้ไขปัญหาการขาดสภาพคล่องของภาคเอกชน ดังนี้

4.1 การดำเนินนโยบายเศรษฐกิจ

คณะรัฐมนตรีได้เห็นชอบให้ดำเนินการปรับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 เมื่อวันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2541 เพื่อให้สอดคล้องกับเป้าหมายด้านมหภาคที่ได้ตกลงกับกองทุนการเงินระหว่างประเทศ โดยยังคงแนวคิด วัตถุประสงค์ ยุทธศาสตร์การพัฒนาทั้ง

7 ประการ แต่ปรับให้มีการเร่งรัดดำเนินงานที่มีลำดับความสำคัญสูง และคำนึงถึงสภาพแวดล้อม และได้ดำเนินนโยบายการคลังแบบขาดดุล และการเร่งรัดกระบวนการเบิกจ่ายเงินของรัฐบาล โดยปรับนโยบายการคลังสำหรับปีงบประมาณ 2541 จากเดิมที่ตั้งไว้เกินดุลร้อยละ 1 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) มาเป็นขาดดุลร้อยละ 3 เพื่อกระตุ้นอุปสงค์มวลรวมของประเทศ โดยแบ่งเป็นการขาดดุลของรัฐบาล (ทั้งเงินในและนอกงบประมาณ) ร้อยละ 2.4 และการขาดดุลของภาครัฐวิสาหกิจร้อยละ 0.6 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ สำหรับปีงบประมาณ 2542 นั้น ได้จัดทำงบประมาณแบบขาดดุลเพื่อที่จะให้ภาครัฐบาลยังคงเป็นตัวแปรหลักที่จะช่วยกระตุ้นอุปสงค์มวลรวมในประเทศ ซึ่งการจัดทำรายจ่ายของรัฐบาลนั้นก็ได้อำนาจไปด้วยความรอบคอบระมัดระวัง เพื่อช่วยเสริมสภาพคล่องและกระตุ้นระบบเศรษฐกิจในระยะสั้นไม่ให้เกิดปัญหาการขาดดุลงบประมาณที่อาจจะกลายเป็นปัญหาโครงสร้างได้ในอนาคต ดังนั้นรายจ่ายที่เพิ่มขึ้นส่วนใหญ่จึงไม่ใช่รายจ่ายที่จะก่อให้เกิดบวมพองสำหรับปีงบประมาณต่อ ๆ ไป แต่เป็นรายจ่ายที่จะช่วยให้เกิดการจ้างงานและช่วยบรรเทาผลกระทบทางสังคม นอกจากนั้นยังได้เร่งรัดการเบิกจ่ายเพื่อให้มีการใช้จ่ายได้ตามเป้าหมายที่รัฐบาลได้วางไว้ โดยได้ปรับกระบวนการเบิกจ่ายเงินของภาครัฐบาลให้รวดเร็วขึ้น ให้รัฐวิสาหกิจชะลอการนำกำไรส่งคลังเพื่อให้รัฐวิสาหกิจนำเงินไปชำระหนี้ที่มีต่อธุรกิจเอกชน และให้ส่วนราชการเร่งรัดชำระหนี้ค่าสาธารณูปโภคค้างเพื่อให้รัฐวิสาหกิจเจ้าหนี้มีสภาพคล่องเพิ่มขึ้น รวมทั้งได้กำหนดมาตรการในการตรวจสอบเร่งคืนภาษีเงินได้นิติบุคคลโดยเร่งรัดการตรวจสอบความถูกต้องให้รวดเร็วและรัดกุมยิ่งขึ้น

สำหรับด้านการเงิน ได้ดำเนินนโยบายผ่อนคลายทางการเงินและอัตราดอกเบี้ยตามความเหมาะสมของสภาพตลาดเงินและการไหลเข้าออกของทุน โดยมีจุดประสงค์ให้อัตราดอกเบี้ยลดลงเป็นการถาวรเพื่อรองรับภาวะเศรษฐกิจที่หดตัวมากในปัจจุบัน แต่ในสภาพที่เงินทุนยังไหลออกและมีความเสี่ยงของค่าเงินในทวีปเอเชียที่อาจผันผวนอีกกระลอก การลดอัตราดอกเบี้ยอย่างรวดเร็วในขณะที่อัตราเงินเฟ้อยังมีแนวโน้มสูงขึ้นจะทำให้มีความเสี่ยงในเรื่องของการไหลออกของเงินทุน และกระทบต่อเสถียรภาพของค่าเงินบาทและอัตราเงินเฟ้อ ซึ่งจะมีผลต่อค่าครองชีพของประชาชนอย่างกว้างขวาง อย่างไรก็ตาม เมื่อค่าเงินบาทเริ่มมีเสถียรภาพ ธนาคารแห่งประเทศไทยก็ได้ดำเนินการปรับลดอัตราดอกเบี้ยระยะสั้นลงอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ เมื่อวันที่ 14 กรกฎาคม 2541 คณะรัฐมนตรีได้กำหนดมาตรการทางการเงินการคลังเพื่อแก้ปัญหาเศรษฐกิจของ รัฐบาล 5 ประการ และยังได้มีมติเมื่อวันที่ 4 สิงหาคม 2541 กำหนดมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจในช่วงครึ่งหลังของปี 2541 ขึ้นมาสนับสนุนด้วย ซึ่งประกอบด้วยมาตรการทางด้านรายจ่ายและรายได้ของรัฐ มาตรการด้านราคาสาธารณูปโภค มาตรการแก้ปัญหาหนี้ระบบสถาบันการเงิน และมาตรการสนับสนุนภาคผลิตและการส่งออก

4.2 การแก้ไขปัญหาสถาบันการเงิน

4.2.1 การแก้ไขปัญหาสถาบันการเงินที่ถูกระงับการดำเนินการ 56 แห่ง

รัฐบาลได้สนับสนุนการดำเนินการขององค์การเพื่อการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน (ปรส.) ซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการแก้ไขฟื้นฟูฐานะของสถาบันการเงินที่ถูกระงับกิจการ รวมทั้งช่วยเหลือผู้ฝากเงินและเจ้าหนี้ที่สุจริตและชำระบัญชีของสถาบันการเงินเหล่านั้น โดยเมื่อวันที่ 9 ธันวาคม 2540 คณะรัฐมนตรีได้อนุมัติเงินคงคลังเพื่อใช้จ่ายเป็นเงินอุดหนุนให้ ปรส. ในส่วนที่ช่วยเหลือจำนวน 450 ล้านบาท และปรับปรุงกรรมการ ปรส. เมื่อวันที่ 30 ธันวาคม 2540 รวมทั้งได้ออกพระราชกำหนดการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541 เมื่อวันที่ 19 พฤษภาคม 2541 เพื่อจัดอุปสรรคการจำหน่ายสินทรัพย์ของ ปรส. และส่งเสริมให้กระบวนการประมูลขายทรัพย์สินมีความโปร่งใส มีมาตรฐานสากล สำหรับการสนับสนุนการดำเนินงานของบริษัทบริหารสินทรัพย์สถาบันการเงิน (บปส.) ซึ่งจะทำหน้าที่รับซื้อสินทรัพย์ของสถาบันการเงินที่ถูกระงับกิจการนั้น เมื่อวันที่ 2 ธันวาคม 2540 คณะรัฐมนตรีได้แต่งตั้งประธานกรรมการ กรรมการและผู้จัดการ บปส. รวมทั้งอนุมัติให้นำเงินคงคลังมาเป็นทุนประเดิม 250 ล้านบาทก่อน และเมื่อวันที่ 28 เมษายน 2541 ได้ออกพระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์สถาบันการเงิน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541 เพื่อเพิ่มขีดความสามารถของ บปส. โดยเพิ่มทุนและขยายการทำธุรกรรม และเมื่อวันที่ 28 กรกฎาคม 2541 ได้อนุมัติให้ บปส. ทำการเพิ่มทุนจาก 1,000 ล้านบาท เป็น 1,500 ล้านบาท

4.2.2 การแก้ไขปัญหาสภาพคล่องสถาบันการเงินอื่น ๆ

รัฐบาลได้กำหนดให้มีการเพิ่มทุน ลดทุน และเปลี่ยนแปลงกรรมการบริหารของสถาบันการเงินที่มีปัญหา 17 แห่ง และให้มีการปรับโครงสร้างหนี้และการประเมินมูลค่าหลักประกัน โดยจัดทำแนวทางในการปรับโครงสร้างหนี้ของสถาบันการเงินตามแนวทางของธนาคารโลก กำหนดหลักเกณฑ์การปรับปรุงโครงสร้างหนี้ เพื่อให้สถาบันการเงินเจ้าหนี้สามารถเปลี่ยนสถานะลูกหนี้และปรับขึ้นหนี้และตั้งเงินสำรองไว้น้อยลง ทำให้มีความสามารถที่จะปล่อยกู้ให้กับผู้ประกอบการรายอื่นได้มากขึ้น กำหนดหลักเกณฑ์การประเมินมูลค่าหลักประกันของสถาบันการเงินเพื่อใช้ประเมินเงินสำรองสำหรับลูกหนี้จัดชั้นและคำนวณส่วนที่สูญเสียจากการปรับโครงสร้างหนี้ นอกจากนี้คณะรัฐมนตรียังได้มีมติเห็นชอบให้ออกพระราชกฤษฎีกาที่เกี่ยวข้องกับมาตรการทางภาษีเพื่อสร้างแรงจูงใจให้ทั้งสถาบันการเงินและลูกหนี้เร่งดำเนินการระดมหนี้ เช่นการยกเว้นภาษีเงินได้สำหรับรายได้ส่วนที่ลูกหนี้ได้รับจากการที่เจ้าหนี้สถาบันการเงินปลดหนี้ให้ และยกเว้นภาษีต่าง ๆ และอากรแสตมป์ที่เกี่ยวข้องกับธุรกรรม การโอนทรัพย์สินระหว่างลูกหนี้และเจ้าหนี้สถาบันการเงิน ตามมติเมื่อวันที่ 23 มิถุนายน 2541 รวมทั้งจัดตั้งคณะกรรมการเพื่อส่งเสริมการปรับโครงสร้างหนี้ด้วย เพื่อกำหนดนโยบายที่จะส่งเสริมให้การ

ปรับปรุงโครงสร้างหนี้ระหว่างสถาบันการเงินและลูกหนี้ภาคเอกชนรายใหญ่เป็นไปโดยเร็ว ซึ่งผลการปรับโครงสร้างหนี้ ณ สิ้นเดือนกันยายน 2541 ปรากฏว่าได้ปรับโครงสร้างหนี้เสร็จสิ้นแล้ว 16,723 ล้านบาท รวม 365 ราย เป็นหนึ่งในหมวดอุตสาหกรรม 6,075 ล้านบาท ก่อสร้าง 1,374 ล้านบาท ธุรกิจ อสังหาริมทรัพย์ 1,396 ล้านบาท การส่งออก 269 ล้านบาท และอื่น ๆ 7,609 ล้านบาท

สำหรับสถาบันการเงินเฉพาะกิจของรัฐได้รับความช่วยเหลือทางวิชาการจากธนาคารโลก เพื่อให้สถาบันการเงินทุกแห่งอยู่ภายใต้กรอบการกำกับดูแลที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน ซึ่งเป็นการจำกัดขอบเขตภาวะของรัฐบาลจากผลการดำเนินงานของสถาบันการเงินเฉพาะกิจ โดยจะประกาศกำหนดมาตรฐานการบัญชีและกฎเกณฑ์ในการดูแลความมั่นคงของสถาบันการเงินเฉพาะกิจในลักษณะที่สอดคล้องกับกฎเกณฑ์ใหม่ของธนาคารพาณิชย์ รวมทั้งคณะรัฐมนตรียังได้มีมติเมื่อวันที่ 14 สิงหาคม 2541 จัดทำแผนฟื้นฟูสถาบันการเงิน เพื่อแก้ไขปัญหาสถาบันการเงินทั้งระบบ

4.2.3 การแก้ไขปัญหากองทุนเพื่อการฟื้นฟูและพัฒนาระบบสถาบันการเงิน

เมื่อวันที่ 16 ธันวาคม 2540 กระทรวงการคลังได้แต่งตั้งคณะกรรมการศึกษาและเสนอแนะมาตรการเพิ่มประสิทธิภาพบริหารจัดการระบบการเงินของประเทศ (ศปร.) เพื่อศึกษาและเสนอแนะมาตรการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการระบบการเงินของประเทศที่อยู่ในความรับผิดชอบของธนาคารแห่งประเทศไทย และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งตรวจสอบวินิจฉัยข้อเท็จจริงในเหตุการณ์วิกฤตทางการเงินต่าง ๆ นอกจากนั้นได้ออกพระราชกำหนดการจัดการเกี่ยวกับภาระทางการเงินที่รัฐบาลต้องเข้าช่วยเหลือกองทุนเพื่อการฟื้นฟูและพัฒนาระบบสถาบันการเงิน พ.ศ. 2541 เมื่อวันที่ 7 พฤษภาคม 2541 ซึ่งเป็นการให้อำนาจกระทรวงการคลังโดยอนุมัติของคณะรัฐมนตรีมีอำนาจกู้เงินจากแหล่งเงินกู้ในประเทศ เพื่อชดใช้ความเสียหายและปรับโครงสร้างแหล่งเงินทุนของกองทุนเพื่อการฟื้นฟูและพัฒนาระบบสถาบันการเงินรวมกันไม่เกิน 500,000 ล้านบาท ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้อนุมัติวงเงินไปแล้ว 4 ครั้ง เป็นเงิน 300,000 ล้านบาท ประกาศพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติธนาคารแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2485 (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2540 พ.ศ. 2541 เมื่อวันที่ 7 พฤษภาคม 2541 ในส่วนที่เกี่ยวกับกองทุนเพื่อการฟื้นฟูและพัฒนาระบบสถาบันการเงินและได้กำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการจัดสรรเงินรายได้จากการแปรรูปรัฐวิสาหกิจเข้าเป็นเงินกองทุนของกองทุนเพื่อการชำระคืนต้นเงินกู้ชดใช้ความเสียหายของกองทุนเพื่อการฟื้นฟูและพัฒนาระบบสถาบันการเงิน ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 19 พฤษภาคม 2541 รวมทั้งเห็นชอบร่างระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการบริหารกองทุนเพื่อการชำระคืนต้นเงินกู้

ขาดใช้ความเสียหายของกองทุนเพื่อการฟื้นฟูและพัฒนาระบบสถาบันการเงิน พ.ศ. .... ซึ่งได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว เมื่อวันที่ 31 กรกฎาคม 2541

4.3 การเสริมสภาพคล่องในระบบการเงิน

คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 28 เมษายน 2541 ให้ออกพระราชกำหนดให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงินจากต่างประเทศเพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจ พ.ศ. 2541 ให้อำนาจกระทรวงการคลังโดยอนุมัติของคณะรัฐมนตรีกู้เงินในนามรัฐบาลเพื่อใช้จ่ายในการฟื้นฟูเศรษฐกิจและลงทุนเพื่อเสริมสร้างแข็งแกร่งจากสถาบันการเงินระหว่างประเทศ รัฐบาลต่างประเทศ สถาบันการเงินของรัฐบาลต่างประเทศ และแหล่งเงินกู้ของเอกชนในต่างประเทศ ภายในวันที่ 31 ธันวาคม 2543 มูลค่ารวมกันไม่เกิน 2 แสนล้านบาท โดยการออกพันธบัตรหรือตราสารอื่น ขณะนี้อยู่ระหว่างเตรียมการออกพันธบัตรโดยรอเวลาที่เหมาะสม ได้ขยายขอบเขตการประกอบธุรกิจของกิจการวิเทศธนกิจ (BIBF) เพื่อช่วยเหลือสภาพคล่องให้แก่ผู้ส่งออก เพื่อกระตุ้นให้ BIBF เข้ามามีบทบาทในการให้สินเชื่อเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะแก่ผู้ส่งออก ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการหารายได้เป็นเงินตราต่างประเทศ ซึ่งจะช่วยให้ระบบการเงินมีสภาพคล่องเพิ่มขึ้น และช่วยระดับประคองไม่ให้ลูกหนี้ที่ดีกลายเป็นลูกหนี้ที่มีปัญหา ได้ปรับสัดส่วนผู้ถือหุ้นต่างชาติในสถาบันการเงินของไทยสามารถถือหุ้นเกินร้อยละ 49 ได้ ในกรณีที่มีเหตุจำเป็นต้องแก้ไขฐานะหรือการดำเนินการ นอกจากนี้ยังได้ดำเนินการตามโครงการพันธบัตรเงินฝากช่วยชาติ เพื่อระดมเงินตราสกุลหลักจากชาวไทยที่อยู่ในประเทศและต่างประเทศ รวมทั้งชาวต่างชาติ นอกจากนี้ได้กำหนดมาตรการแก้ไขปัญหาสภาพคล่อง 15 มาตรการ ให้นำหน่วยงานต่าง ๆ ประสานดำเนินการตามมาตรการให้มีผลในทางปฏิบัติ โดยมีการติดตามความคืบหน้าการดำเนินการตามมาตรการดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง

4.4 การแก้ไขปัญหาอสังหาริมทรัพย์

คณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ 23 มิถุนายน 2541 แต่งตั้งคณะกรรมการแก้ไขปัญหาธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ที่ประสบภาวะวิกฤต และเพื่อเป็นการฟื้นฟูภาคอสังหาริมทรัพย์ที่ซบเซา ได้อนุญาตให้คนต่างด้าวที่เข้ามาลงทุนในประเทศไทยมีสิทธิในการถือครองหรือเช่าอสังหาริมทรัพย์ได้มากขึ้น โดยคณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ 15 กันยายน 2541 และวันที่ 13 ตุลาคม 2541 เห็นชอบให้เสนอร่างพระราชบัญญัติ 3 ฉบับ คือ ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายที่ดิน (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ร่างพระราชบัญญัติอาคารชุด (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... และร่างพระราชบัญญัติการเช่าอสังหาริมทรัพย์ที่กำหนดให้เป็นทรัพย์สิน พ.ศ. .... ขณะนี้ได้เสนอร่างกฎหมายทั้ง 3 ฉบับให้สภาผู้แทนราษฎรพิจารณาแล้ว

4.5 การส่งเสริมการส่งออก

4.5.1 การแก้ไขปัญหาและขจัดอุปสรรคการส่งออก รัฐบาลได้ดำเนินการในเรื่องต่าง ๆ ที่สำคัญ ได้แก่ การลดภาษีนำเข้าวัตถุดิบและเครื่องจักร เช่น ผลิตภัณฑ์พลาสติก ชิ้นส่วนเครื่องจักรสิ่งทอ ชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ และเครื่องจักรในคลังสินค้าทัณฑ์บน ยกเว้นภาษีสรรพสามิตแก้วเลตคริสตัล และคืนภาษีสรรพสามิตแบตเตอรี่ที่ประกอบในสินค้าส่งออก ยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่มอ้อมณีสที่ผลิตเพื่อส่งออก ยกเว้นหรือคืนค่าธรรมเนียมพิเศษที่เรียกเก็บจากสินค้าทุ่ตลาดหรือสินค้าที่ได้รับการอุดหนุนที่นำเข้ามาเพื่อใช้เป็นวัตถุดิบสำหรับการส่งออก รวมทั้งที่คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 12 พฤษภาคม 2541 เห็นชอบร่างพระราชบัญญัติศุลกากรเพื่อจัดตั้งเขตปลอดอากร ขณะนี้อยู่ในระหว่างการศึกษาพิจารณาของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

นอกจากนี้ได้ดำเนินการลดขั้นตอนการส่งออกกรณี ปรับปรุงพิธีการส่งออกให้รวดเร็วขึ้น โดยใช้คอมพิวเตอร์ ลดขั้นตอน และใช้ Custom Broker ดำเนินการป้องกันและปราบปรามการโจรกรรมสินค้าขนส่งทางน้ำ ขยายเวลาการชำระหนี้ค่าไฟฟ้าและลดค่าโทรศัพท์ทางไกล คณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ 4 สิงหาคม 2541 กำหนดแผนแก้ไขสุขอนามัยและคุณภาพในการส่งออกของอุตสาหกรรมอาหาร และยกเลิกการขึ้นทะเบียนตำรับอาหารสำหรับสินค้าอาหารสำเร็จรูปส่งออก ในด้านวัตถุดิบแรงงานและเทคโนโลยี ได้จัดตั้งศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานแล้ว 31 จังหวัด จัดตั้งสถาบันพัฒนาฝีมือแรงงานร่วมกับรัฐบาลเยอรมนี และโครงการพัฒนาบุคลากรร่วมกับรัฐบาลญี่ปุ่น ส่วนในด้านการตลาด ได้กำหนดมาตรการเร่งรัดและผลักดันการส่งออก ได้แก่ กำหนดสินค้าและประเทศเป้าหมาย ส่งเสริมการใช้ชื่อการค้าของตนเอง รวมทั้งการออกแบบและการผลิตสินค้าคุณภาพ แสวงหาและร่วมลงทุนพัฒนาวัตถุดิบ ร่วมกับภาคเอกชนจัดให้มีศูนย์แสดงสินค้าและประชุมนานาชาติ จัดตั้งศูนย์กระจายสินค้าในตลาดเป้าหมาย ส่งเสริมและพัฒนาการส่งออกสินค้าบริการ และใช้มาตรการการค้าต่างตอบแทนเสริมการค้าปกติ สำหรับการส่งเสริมการส่งออกเป็นรายสินค้าอุตสาหกรรม คณะรัฐมนตรีได้เห็นชอบในหลักการให้จัดตั้งสถาบันวิจัยและพัฒนาอ้อมณีสและเครื่องประดับแห่งชาติ เมื่อวันที่ 8 กันยายน 2541 และให้หน่วยราชการ ทบพทวนขั้นตอนปฏิบัติของการยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่มสำหรับการส่งออกอ้อมณีสและเครื่องประดับสำหรับสินค้าเฟอร์นิเจอร์และสินค้าอาหาร คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 11 สิงหาคม 2541 เห็นชอบแนวทางส่งเสริมการส่งออกและแก้ไขปัญหาสินค้าทั้ง 2 รายการ และให้จัดตั้งคณะทำงานเพื่อแก้ไขปรับปรุงกฎระเบียบมาตรการต่าง ๆ ที่เป็นอุปสรรคต่อการส่งเสริมและพัฒนาการส่งออก

4.5.2 การปรับปรุงมาตรฐานอุตสาหกรรม

รัฐบาลได้ส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานของสถาบันมาตรฐานแห่งชาติ เนื่องจากเห็นว่าปัญหาอุปสรรคด้านการส่งออกสินค้าประการหนึ่งเกิดจากคุณภาพของสินค้าไม่เป็นไปตาม

ความต้องการของประเทศคู่ค้า และไม่เป็นไปตามมาตรฐานสากล ทำให้ถูกกีดกันทางการค้าจากประเทศคู่แข่ง จึงต้องเร่งรัดให้มีการดำเนินงานของสถาบันมาตรฐานเพื่อผลดีโดยรวมต่อสถานะเศรษฐกิจของประเทศในขณะนี้ ในการนี้คณะรัฐมนตรีจึงได้มีมติเมื่อวันที่ 21 เมษายน 2541 อนุมัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2541 งบกลาง ๙ สำหรับดำเนินงานของสถาบัน ๙ ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2541 ด้วย นอกจากนี้ คณะรัฐมนตรียังได้พิจารณาเห็นว่าการบริหารงานด้านมาตรฐานในปัจจุบันมีความเหลื่อมล้ำซ้ำซ้อนในหลายหน่วยราชการ คณะรัฐมนตรีจึงได้มีมติเมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2541 แต่งตั้งคณะกรรมการนโยบายและประสานงานการดำเนินการเกี่ยวกับมาตรฐาน เพื่อดำเนินการพิจารณาแก้ไขปัญหาความซ้ำซ้อนของระบบมาตรฐานในปัจจุบัน และพิจารณาความจำเป็นหากจะมีการจัดตั้งหน่วยงานกลางเพื่อทำหน้าที่ด้านระบบมาตรฐานเพียงหน่วยงานเดียวในอนาคต รวมทั้งพิจารณามาตรฐานที่จะต้องดำเนินการให้สอดคล้องกับเงื่อนไขขององค์การการค้าโลก (WTO) ได้ปรับมาตรฐานอุตสาหกรรมให้สอดคล้องกับสากลโดยรวม กำหนดมาตรฐานระหว่างประเทศ 721 เรื่อง กำหนดและแก้ไขปรับปรุงมาตรฐานในประเทศให้สอดคล้องกับสากล 93 เรื่อง และรับรองคุณภาพผลิตภัณฑ์ 827 ราย รับรองคุณภาพ (มอก./ISO 9000) 12 ราย รับรองสัญลักษณ์ 16 ราย รับรอง HACCP 6 ราย ด้วย

4.5.3 เสริมสภาพคล่องการส่งออก

คณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2541 ให้มีโครงการนำร่อง “ผู้ผลักดันสินค้า” หรือ Product Champion และจัดหาแหล่งเงินทุนเพิ่มสำหรับธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย และได้มีมติเมื่อวันที่ 3 มีนาคม 2541 ให้จัดตั้งกลไกค้าประกันสินเชื่อ เพื่อป้องกันความเสี่ยงของผู้ส่งออก เร่งจัดหาเงินใหม่เพื่อนำมาเพิ่มสินเชื่อให้กับผู้ส่งออก จัดให้มีบริการประกันการส่งออกผ่านธนาคารพาณิชย์

4.6 การปรับปรุงกฎหมายให้สอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจและแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจในปัจจุบัน

เพื่อให้การดำเนินธุรกิจสามารถแข่งขันและดำเนินไปอย่างเสรี รัฐบาลได้แก้ไขปรับปรุงกฎหมายที่มีอยู่เดิม รวมทั้งได้เสนอให้ออกกฎหมายใหม่ ๆ เพื่อเป็นการสนับสนุน รวมทั้งเพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เป็นอยู่ในปัจจุบันด้วย กล่าวคือ

4.6.1 ปรับปรุงและเสนอกฎหมายที่สอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบัน

กฎหมายด้านการค้า เพื่อให้สอดคล้องกับการปฏิบัติตามพันธกรณีขององค์การการค้าโลก คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 15 กันยายน 2541 อนุมัติหลักการร่าง

พระราชบัญญัติความลับทางการค้า พ.ศ. .... มีมติเมื่อวันที่ 28 เมษายน 2541 อนุมัติหลักการร่างพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า (ฉบับที่..) พ.ศ. .... และ มีมติเมื่อวันที่ 1 กันยายน 2541 อนุมัติหลักการร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองภูมิลักษณะของวงจรรวม พ.ศ. .... ซึ่งทั้ง 3 ฉบับ อยู่ระหว่างสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณา สำหรับกฎหมายด้านการค้าอื่น ๆ คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2541 อนุมัติหลักการร่างพระราชบัญญัติการค้าน้ำมันเชื้อเพลิง พ.ศ. .... ซึ่งอยู่ระหว่างสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณา มีมติเมื่อวันที่ 3 มีนาคม 2541 เห็นชอบร่างพระราชบัญญัติการตอบโต้การทุ่มตลาด และการอุดหนุนซึ่งสินค้าจากต่างประเทศ พ.ศ. .... อยู่ระหว่างการพิจารณาของวุฒิสภา และมีมติเมื่อวันที่ 21 กันยายน 2541 เห็นชอบร่างพระราชบัญญัติตลาดซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้าแห่งประเทศไทย พ.ศ. .... อยู่ระหว่างการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎรแล้ว

กฎหมายด้านการเงินและการลงทุน คณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ 13 ตุลาคม 2541 อนุมัติหลักการร่างพระราชบัญญัติธนาคารแห่งประเทศไทย (ฉบับที่..) พ.ศ. .... และร่างพระราชบัญญัติเงินตรา (ฉบับที่..) พ.ศ. .... เพื่อให้เกิดความยืดหยุ่นในการดำเนินนโยบายอัตราแลกเปลี่ยนและนโยบายการเงินภายใต้ระบบอัตราแลกเปลี่ยนแบบลอยตัว ร่างพระราชบัญญัติอนุพันธ์และตลาดอนุพันธ์ พ.ศ. .... และร่างพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ฉบับที่..) พ.ศ. .... ทั้ง 4 ฉบับ อยู่ระหว่างการตรวจพิจารณาของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ประกาศใช้พระราชกฤษฎีกาออกตามความในประมวลรัษฎากรว่าด้วยการลดและยกเว้นรัษฎากร (ฉบับที่ 331) พ.ศ. 2541 (ปรับปรุงกฎหมายภาษีอากรที่เกี่ยวข้องกับธุรกรรมขายซอร์ตคาร์บอน และการให้ยืมหลักทรัพย์) เมื่อวันที่ 16 ตุลาคม 2541 และประกาศใช้พระราชกฤษฎีกาออกตามความในประมวลรัษฎากรว่าด้วยการยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่ม (ฉบับที่ 333) พ.ศ. 2541 พระราชกฤษฎีกาออกตามความในประมวลรัษฎากรว่าด้วยการกำหนดกิจการที่ได้รับการยกเว้นภาษีธุรกิจเฉพาะ (ฉบับที่ 334) พ.ศ. 2541 และพระราชกฤษฎีกาออกตามความในประมวลรัษฎากร (ฉบับที่ 335) พ.ศ. 2541 (ยกเว้นภาษีที่เกี่ยวข้องกับธุรกรรมการแปลงสินทรัพย์เป็นหลักทรัพย์)

4.6.2 การแก้ไขและเสนอกฎหมายเพื่อส่งเสริมการลงทุนและแก้ไข ปัญหาทางเศรษฐกิจ

คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 6 มกราคม 2541 ให้แต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณามาตรการทางกฎหมายเพื่อการแก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจ เพื่อพิจารณาเสนอและแก้ไขปรับปรุงกฎหมายต่าง ๆ ที่จะอำนวยความสะดวกแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจของประเทศ กฎหมายเหล่านี้ประกอบด้วย

กฎหมายล้มละลาย ประกอบด้วยร่างพระราชบัญญัติจำนวน 2 ฉบับ คือ ร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลล้มละลายและวิธีพิจารณาคดีล้มละลาย พ.ศ. .... และร่างพระราชบัญญัติล้มละลาย (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ซึ่งขณะนี้ได้ส่งให้สภาผู้แทนราษฎรพิจารณาแล้ว

กฎหมายที่เกี่ยวกับการบังคับหลักประกัน ขณะนี้อยู่ระหว่างการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎร โดยมีจุดประสงค์ให้การบังคับหลักประกันเป็นไปโดยเร็วและลดขั้นตอนในชั้นศาลให้สั้นลง ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง โดยเสนอร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง 3 ฉบับ เกี่ยวกับการบังคับคดีตามคำพิพากษาของศาล การพิจารณาโดยขาดนัด และแก้ไขเพิ่มเติมวิธีพิจารณาคดีมโนสาเร่ ขณะนี้ได้เสนอไปยังสภาผู้แทนราษฎรแล้ว

กฎหมายที่ส่งเสริมการลงทุนจากต่างประเทศ ทั้งการลงทุนใหม่และการรวบรวมกิจการเพื่อเร่งให้มีการไหลเข้าของเงินทุนจากต่างประเทศที่จะมาช่วยปรับโครงสร้างของระบบเศรษฐกิจนั้น ประกอบด้วย ร่างพระราชบัญญัติประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ. .... ซึ่งได้ส่งให้สภาผู้แทนราษฎรพิจารณาแล้ว พระราชกฤษฎีกาอนุญาตให้คนต่างด้าวเป็นนายหน้าซื้อขายหลักทรัพย์ พ.ศ. 2541 ประกาศใช้เมื่อเดือนพฤษภาคม 2541 การออกกฎกระทรวงว่าด้วยการแยกการประกอบธุรกิจเงินทุนและธุรกิจหลักทรัพย์ออกจากกัน เมื่อเดือนสิงหาคม 2541

กฎหมายยกเว้นภาษีธุรกิจเฉพาะและยกเว้นภาษีเงินได้กรณีบริษัทมหาชนจำกัด หรือบริษัทจำกัด ควบกิจการเข้าด้วยกัน ได้แก่การประกาศใช้พระราชกฤษฎีกาออกตามความในประมวลรัษฎากรว่าด้วยการยกเว้นรัษฎากร (ฉบับที่ 330) พ.ศ. 2541 เมื่อเดือนตุลาคม 2541 เพื่อยกเว้นภาษีธุรกิจเฉพาะสำหรับรายรับจากการโอนอสังหาริมทรัพย์ที่เกิดขึ้นเนื่องจากการที่บริษัทมหาชนจำกัด หรือบริษัทจำกัด รวมเข้ากันหรือโอนกิจการระหว่างกัน และกฎกระทรวงออกตามความในประมวลรัษฎากรว่าด้วยการยกเว้นรัษฎากร (ยกเว้นภาษีเงินได้สำหรับเงินได้พึงประเมินที่เป็นผลประโยชน์ที่ได้จากการที่บริษัทมหาชนจำกัด หรือบริษัทจำกัด ควบเข้ากันหรือโอนกิจการระหว่างกัน) เมื่อวันที่ 16 ตุลาคม 2541 นอกจากนี้ยังเสนอร่างพระราชกฤษฎีกาออกตามความในประมวลรัษฎากรว่าด้วยการยกเว้นรัษฎากร (ฉบับที่...) พ.ศ. .... (ยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคลที่เป็นผลประโยชน์ที่ได้จากการควบเข้ากันหรือโอนกิจการ) ซึ่งขณะนี้อยู่ระหว่างการตรวจพิจารณาของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

กฎหมายเกี่ยวกับการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ ได้แก่ พระราชกฤษฎีกาออกตามความในประมวลรัษฎากรว่าด้วยการยกเว้นรัษฎากร (ฉบับที่ 325) พ.ศ. 2541 และกฎกระทรวง (ฉบับที่ 9) พ.ศ. 2541 ออกตามความในประมวลรัษฎากรว่าด้วยการจำหน่ายหนี้สูญจากบัญชีลูกหนี้ ประกาศใช้เมื่อเดือนกันยายน 2541 ร่างพระราชกฤษฎีกาออกตามความในประมวลรัษฎากร

ว่าด้วยการยกเว้นรัชฎากร (ฉบับที่..) พ.ศ. .... (ยกเว้นภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ภาษีเงินได้นิติบุคคล ภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีธุรกิจเฉพาะและอากรแสตมป์ให้แก่ผู้มีเงินได้ ผู้ประกอบการหรือผู้มีหน้าที่ต้องเสียอากรแสตมป์จากการประนอมหนี้ การปลดหนี้หรือการโอนทรัพย์สินแล้วแต่กรณี) และร่างกฎกระทรวง (ฉบับที่..) พ.ศ. .... ออกตามความในประมวลรัชฎากรว่าด้วยการจำหน่ายหนี้สูญจากบัญชีลูกหนี้ (ปรับปรุงหลักเกณฑ์และเงื่อนไขการจำหน่ายหนี้สูญจากบัญชีลูกหนี้ของเจ้าหนี้ ตามการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ตามกฎหมายว่าด้วยการล้มละลาย) รวม 2 ฉบับ อยู่ระหว่างการเตรียมนำขึ้นทูลเกล้า ฯ เพื่อทรงลงพระปรมาภิไธย ร่างพระราชกฤษฎีกาออกตามความในประมวลรัชฎากรว่าด้วยการยกเว้นรัชฎากร (ฉบับที่..) พ.ศ. .... และร่างกฎกระทรวง ฉบับที่.. (พ.ศ. ....) ออกตามความในประมวลรัชฎากรว่าด้วยการจำหน่ายหนี้สูญจากบัญชีลูกหนี้ (การกำหนดมาตรการทางภาษีเพื่อส่งเสริมสภาพคล่องโดยการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ของเจ้าหนี้การค้าที่มีได้เป็นสถาบันการเงิน) อยู่ในขั้นตอนการตรวจพิจารณาของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

กฎหมายเกี่ยวกับการแปรรูปรัฐวิสาหกิจ ได้แก่ การเสนอร่างพระราชบัญญัติทุนของรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. .... ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 2 มิถุนายน 2541 เห็นชอบในหลักการ ขณะนี้ได้เสนอไปยังสภาผู้แทนราษฎรแล้ว

5. การคุ้มครองผู้บริโภค

ภายใต้ระบบเศรษฐกิจแบบเสรี ประกอบกับภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจที่กำลังเผชิญอยู่ รัฐบาลตระหนักถึงความจำเป็นในการที่จะต้องดำเนินมาตรการในด้านการคุ้มครองผู้บริโภคด้วย ซึ่งที่ผ่านมาได้ดำเนินการในด้านต่าง ๆ ดังนี้

5.1 ด้านราคาสินค้า

รัฐบาลได้ดูแลกดขึ้นและควบคุมราคาสินค้าที่จำเป็นต่อการอุปโภคบริโภคในชีวิตประจำวัน ไม่ให้มีการกักตุนและฉวยโอกาสขึ้นราคา โดยให้หน่วยราชการดำเนินการออกประกาศควบคุมราคาสินค้า ห้ามกักตุนสินค้า กำหนดมาตรการและการตรวจตรา รวมทั้งได้ดำเนินการแก้ไขปัญหาราคาสินค้าต่าง ๆ เช่น ปัญหาราคาน้ำตาลทราย ปัญหาน้ำมันพืชขาดแคลน เป็นต้น

5.2 ด้านมาตรฐานสินค้า

คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2541 เห็นชอบร่างพระราชบัญญัติการค้าน้ำมันเชื้อเพลิง พ.ศ. .... ซึ่งเป็นการปรับปรุงพระราชบัญญัติน้ำมันเชื้อเพลิง พ.ศ. 2521 ให้สอดคล้องกับภาวะปัจจุบัน เพื่ออำนวยความสะดวกการค้าค้าน้ำมันเชื้อเพลิงของประเทศ รวมทั้งเพื่อคุ้มครองผู้บริโภคได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวได้เสนอไปยัง

สภาผู้แทนราษฎรแล้ว และนอกจากนี้ยังได้เห็นชอบพระราชกฤษฎีกา 7 ฉบับ กำหนดให้ผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ เป็นไปตามมาตรฐาน ประกอบด้วย สีเทียน เข็มพีดเหล็กกล้ารีดร้อน ของเล่น เหล็กกวดคาร์บอนต่ำ เหล็กกล้าคาร์บอนรีดร้อนแผ่นม้วน แผ่นแถบ แผ่นหนา และแผ่นบาง สำหรับงานทั่วไป และงานขึ้นรูป รถยนต์ที่ใช้เครื่องยนต์เบนซิน รถยนต์ขนาดเล็กที่ใช้เครื่องยนต์ดีเซล นอกจากนี้ยังได้ดำเนินการในด้านการตรวจสอบฉลากสินค้าที่ควบคุม ตรวจสอบคุณภาพน้ำมัน การจ่ายปริมาณน้ำมันเชื้อเพลิงของมาตรวัดเชื้อเพลิงตามสถานีบริการจำหน่ายน้ำมันเชื้อเพลิง เพื่อให้ผู้บริโภคได้น้ำมันเชื้อเพลิงที่มีคุณภาพและปริมาณที่ถูกต้อง โดยตรวจสอบแล้ว 5,468 ราย ตรวจสอบความถูกต้องของเครื่องชั่งตามตลาดสดในกรุงเทพมหานคร และจังหวัดใกล้เคียง ตรวจสอบการใช้เครื่องชั่ง ตวง วัด ที่ใช้ซื้อสินค้าทางการเกษตรในสวนภูมิภาค ณ แหล่งรับซื้อพืชไร่ โรงสี โรงงานอุตสาหกรรม รวมทั้งตรวจสอบสินค้าหีบห่อที่มีความจำเป็นต่อการครองชีพของประชาชน เช่น ก๊าซหุงต้ม น้ำตาลทราย ตรวจสอบการโฆษณาสินค้าและบริการ ในด้านอสังหาริมทรัพย์ คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 6 พฤษภาคม 2541 กำหนดมาตรการคุ้มครองสิทธิผู้บริโภคเกี่ยวกับการซื้อบ้าน 5 มาตรการ และได้มีมติเมื่อวันที่ 6 ตุลาคม 2541 เห็นชอบร่างพระราชบัญญัติวิศวกร พ.ศ. .... และร่างพระราชบัญญัติสถาปนิก พ.ศ. .... เพื่อควบคุมให้การก่อสร้างเกิดความปลอดภัย ขณะนี้ได้เสนอสภาผู้แทนราษฎรแล้ว

5.3 ด้านบริการ

ในด้านการประกันภัยและประกันชีวิต ได้ปรับปรุงสิทธิประโยชน์และอัตราเบี้ยประกันภัยตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ พ.ศ. 2535 โดยเพิ่มจำนวนเงินความคุ้มครองและจำนวนเงินค่าเสียหายเบื้องต้นสำหรับผู้ประสบภัย และลดอัตราเบี้ยประกันลงร้อยละ 10 เร่งรัดการจัดตั้งบริษัทกลางคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ จำกัด เพื่อทำหน้าที่ให้บริการประชาชนในด้านของการรับประกันภัยและรับคำร้องขอและการจ่ายค่าสินไหมทดแทน ติดตามให้บริษัทประกันภัยปฏิบัติตาม “บันทึกข้อตกลงเรื่องการสำรองจ่ายค่ารักษาพยาบาลและค่าปลงศพตามกรมธรรม์คุ้มครองผู้ประกันภัยจากรถ” รวมทั้งประชาสัมพันธ์เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจและสร้างทัศนคติที่ดีต่อการประกันภัยตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ พ.ศ. 2535 ด้วย สำหรับการประกันภัยอื่นได้สร้างความเป็นธรรมในเรื่องอัตราเบี้ยประกันภัย และความคุ้มครองตามกรมธรรม์ประกันภัย อาทิ ปรับขึ้นของเขตการรับประกันภัยอัคคีภัยในภูมิภาคใหม่ให้สอดคล้องกับสภาพความเสี่ยงภัย รวมทั้งดำเนินการศึกษาเพื่อปรับปรุงโครงสร้างอัตราเบี้ยประกันภัย (ภาคสมัครใจ) ใหม่ให้เป็นมาตรฐานสากล สำหรับการประกันชีวิตนั้น ได้จัดทำตารางมรณะใหม่เพื่อให้การคำนวณอัตราเบี้ยประกันชีวิตมีความเป็นธรรมมากขึ้น รวมทั้งเร่งกวดชันการชดใช้ค่าสินไหมทดแทนหรือการจ่ายเงินผลประโยชน์ตามสัญญา โดยได้ตรวจสอบติดตามพฤติกรรม และลงโทษบริษัทประกันภัย

ที่ฝ่าฝืนกฎหมายและเปิดเผยพฤติกรรมให้สาธารณชนรับทราบ จัดศูนย์ร้องเรียนและไกล่เกลี่ย ประนีประนอมข้อพิพาทเพื่อช่วยเหลือประชาชน รวมทั้งจัดทำคู่มือวินิจฉัยที่เป็นบรรทัดฐานเพื่อสร้าง แนวทางการปฏิบัติที่ถูกต้อง ขจัดปัญหาการติดตลกที่แตกต่างกัน และให้มีการจัดตั้งอนุญาโตตุลาการ ในกรมการประกันภัย

อนึ่ง เมื่อวันที่ 30 ธันวาคม 2540 คณะรัฐมนตรีได้มีมติให้ดำเนินการตาม โครงการปีคุ้มครองผู้บริโภค 2541 - 2542 เพื่อรณรงค์ให้ผู้บริโภคตระหนักและใช้สิทธิตาม รัฐธรรมนูญ และพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 รวมทั้งให้การช่วยเหลือผู้บริโภคที่ไม่ ได้รับความปลอดภัยเป็นธรรมจากการบริโภคสินค้าหรือบริการ โดยเปิดบริการรับเรื่องราวร้องทุกข์ ทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค จัดตั้งศูนย์โทรศัพท์สายด่วน เพื่ออำนวยความสะดวกในการร้องเรียน ของประชาชนผู้บริโภคอีกด้วย

ปัญหาและอุปสรรค

1. สภาวะเศรษฐกิจที่เป็นปัญหาในขณะนี้ เป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นไปนานาประเทศ ทั้งในทวีปยุโรป เอเชีย และอเมริกา การแก้ปัญหาก็ต้องพิจารณาปัจจัยต่าง ๆ ทั้งในประเทศและ ต่างประเทศประกอบ เพราะทุกมาตรการที่รัฐนำมาใช้ย่อมมีผลกระทบต่อการแก้ไขปัญหาในภาพรวม ของประเทศ และจะประสบความสำเร็จหรือไม่ ย่อมขึ้นอยู่กับปัจจัยนอกประเทศด้วย เช่น ในขณะที่ ประเทศไทยพยายามเร่งรัดการส่งออก แต่ประเทศคู่ค้าก็ประสบปัญหาเศรษฐกิจชะลอตัว และลดการ นำเข้าจากประเทศไทย ประกอบกับประเทศในภูมิภาคที่ประสบวิกฤตทางเศรษฐกิจก็เร่งรัดการส่งออก ของตนแข่งขันกับประเทศไทย นอกจากนี้ ประเทศเจ้าหนี้ยังได้เร่งรัดการชำระหนี้จากประเทศไทย อีกด้วย เป็นต้น

2. การลดบทบาทภาครัฐโดยการแปรรูปรัฐวิสาหกิจ ไม่สามารถดำเนินได้อย่างรวดเร็ว เนื่องจากเกี่ยวข้องกับกฎหมายหลายฉบับ ทั้งกฎหมายที่จัดตั้งรัฐวิสาหกิจเอง และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง กับการแปรรูป จึงจำเป็นต้องมีการแก้ไขกฎหมาย หรือมีการตรากฎหมายเพิ่มขึ้นใหม่ นอกจากนั้น ภาวะเศรษฐกิจที่ซบเซาในปัจจุบันทำให้การหาผู้ร่วมทุนจากภาคเอกชนเข้ามาร่วมถือหุ้นในรัฐวิสาหกิจ ที่จะแปรรูป และการให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของรัฐ เป็นไปอย่างล่าช้า

3. การเบิกจ่ายเงินกู้เพื่อปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจ (SAL) และเงินกู้เสริมสภาพคล่อง (J-EXIM, Packing Credit, และ ADB Co-finance) เป็นไปอย่างล่าช้า เนื่องจากลูกค้าชะลอการลงทุน

ในปี 2541 ซึ่งเป็นช่วงเศรษฐกิจซบเซา สำหรับ Packing Credit และ ADB Co-finance ซึ่งปล่อยให้ลูกค้าผ่านธนาคารพาณิชย์นั้น ปัจจุบันธนาคารพาณิชย์มีสภาพคล่องสูงจึงใช้เงินกู้ดังกล่าวน้อยมาก

4. การปรับปรุงโครงสร้างหนี้ มีข้อจำกัดหลายประการ เช่น ข้อจำกัดทางกฎหมาย ในกรณีที่เจ้าหนี้เป็นสถาบันการเงินที่ถูกปิดกิจการและอยู่ภายใต้การดูแลของคณะกรรมการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน ข้อจำกัดเกี่ยวกับมาตรฐานการบัญชี นอกจากนี้ยังมีลูกหนี้หลายรายที่หวังประโยชน์จากการประนอมหนี้โดยไม่เหมาะสม

5. การปรับโครงสร้างอุตสาหกรรม โครงสร้างด้านปัจจัยการผลิตไม่เข้มแข็ง ทำให้ผลิตภาพการผลิตและคุณภาพผลิตภัณฑ์ต่ำ กฎ ระเบียบ และการอำนวยความสะดวกของรัฐ โดยเฉพาะการคืนภาษีสินค้าส่งออก ยังเป็นอุปสรรค รวมทั้งขาดข้อมูลข่าวสารด้านการค้า การลงทุน และการตลาดระหว่างประเทศ

มาตรา 88

บทบัญญัติในหมวดนี้มีไว้เพื่อเป็นแนวทางสำหรับการตรากฎหมาย และการกำหนดนโยบายในการบริหารราชการแผ่นดิน

ในการแถลงนโยบายต่อรัฐสภาตามมาตรา 211 คณะรัฐมนตรีที่จะเข้าบริหาร ราชการแผ่นดินต้องชี้แจงต่อรัฐสภาให้ชัดเจนว่าจะดำเนินการใด เพื่อบริหารราชการแผ่นดินให้เป็นไปตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐตามที่บัญญัติไว้ในหมวดนี้ และต้องจัดทำรายงานแสดงผลการดำเนินการรวมทั้ง ปัญหาและอุปสรรค เสนอต่อรัฐสภาปีละหนึ่งครั้ง

ผลการดำเนินการ

มาตรานี้กำหนดให้คณะรัฐมนตรีต้องปฏิบัติ 3 ประการคือ

1. ในการตรากฎหมายและการกำหนดนโยบายในการบริหารราชการแผ่นดิน รัฐบาลต้องยึดแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐในหมวด 5 นี้ เป็นแนวทาง ซึ่งรัฐบาลได้ยึดถืออยู่แล้วโดยตลอด ในการวิเคราะห์เรื่อง และในการเร่งรัดให้นำเรื่องตามแนวนโยบายนี้เสนอคณะรัฐมนตรี
2. ในการแถลงนโยบายต่อรัฐสภา คณะรัฐมนตรีต้องชี้แจงต่อรัฐสภาให้ชัดเจนว่าจะดำเนินการใดเพื่อบริหารราชการแผ่นดินให้เป็นไปตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐตามหมวด 5 ซึ่งรัฐบาลได้ดำเนินการแล้วในการแถลงนโยบายเมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน 2540
3. จัดทำรายงานแสดงผลการดำเนินการรวมทั้งปัญหาและอุปสรรค เสนอต่อรัฐสภาปีละหนึ่งครั้ง ซึ่งรัฐบาลได้จัดทำและเสนอมาแล้วในรายงานฉบับนี้

ปัญหาและอุปสรรค

1. ถ้อยคำและข้อความในบางมาตรายังมีปัญหาว่ามีความหมายและขอบเขตเพียงใด เช่น "การจัดสรรงบประมาณให้พอเพียงกับการบริหารงานโดยอิสระ" ของหน่วยงานที่จัดตั้งขึ้นใหม่

ตามรัฐธรรมนูญ ตามมาตรา 75 วรรคสอง "กฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาแห่งชาติ" ตามมาตรา 81 "การสาธารณสุขให้ประชาชนได้รับบริการที่ได้มาตรฐานและมีประสิทธิภาพอย่างทั่วถึง" ตามมาตรา 82 เป็นต้น

2. ในการดำเนินการหลายเรื่อง มีปัญหาด้านงบประมาณและอัตรากำลัง ทั้งนี้เป็นผลมาจากปัญหาเศรษฐกิจของประเทศ

3. การดำเนินการบางอย่างต้องอาศัยมาตรการทางกฎหมาย จึงต้องใช้เวลาตามขั้นตอนของกระบวนการนิติบัญญัติ

อย่างไรก็ตาม แม้จะมีปัญหาและอุปสรรคอยู่บ้าง แต่รัฐบาลเชื่อว่าสามารถดำเนินการให้เป็นไปตามหมวดว่าด้วยแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐได้

มาตรา 89

เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการตามหมวดนี้ ให้รัฐจัดให้มีสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ มีหน้าที่ให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรี ในปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับเศรษฐกิจและสังคม

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและแผนอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ ต้องให้สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติให้ความเห็นก่อนพิจารณาประกาศใช้

องค์ประกอบ ที่มา อำนาจหน้าที่ และการดำเนินงานของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ

ผลการดำเนินการ

แม้เรื่องนี้จะมีได้มีกำหนดเวลาดำเนินการแน่ชัดว่าต้องทำให้แล้วเสร็จเมื่อใด แต่คณะรัฐมนตรีก็ให้ความสำคัญเป็นพิเศษเพราะเห็นว่าเป็นช่องทางที่จะระดมความรู้ ความคิด และความร่วมมือจากผู้ที่มีได้มีอำนาจหน้าที่โดยตรง มาช่วยประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรีในการวางแผนทางเศรษฐกิจและสังคม ตลอดจนการแก้ปัญหาต่าง ๆ เกี่ยวกับเศรษฐกิจและสังคมอย่างเป็นระบบตามหลักธรรมาภิบาล ประชาธิปไตย หรือประชาสังคม ดังนั้น จึงได้มอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเป็นผู้ศึกษาและยกร่างแนวทางเกี่ยวกับการจัดตั้งสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติตามมาตรา 89 ขึ้น โดยมีกรอบการศึกษาดังนี้

1. จะสมควรดำเนินการไปเองโดยอาศัยอำนาจฝ่ายบริหารเพื่อความรวดเร็วได้หรือไม่
2. ในกรณีจำเป็นต้องแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายเดิมหรือจัดให้มีกฎหมายใหม่ จะสมควรกำหนดสาระของกฎหมายอย่างไร
3. โครงสร้าง องค์ประกอบ ที่มา อำนาจหน้าที่ วาระ และลักษณะการประชุมปรึกษาหารือของสภาที่ปรึกษาดังกล่าวมีอย่างไร
4. จะสมควรกำหนดความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติอย่างไร

ทั้งนี้ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้จัดประชุมรับฟังความเห็นไปแล้วหลายครั้ง ขณะนี้อยู่ระหว่างการเสนอรูปแบบต่าง ๆ ให้ผู้เกี่ยวข้องพิจารณา เมื่อได้ข้อยุติแล้ว จะได้เร่งยกร่างกฎหมายหรือกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องเสนอตามขั้นตอนต่อไป

ปัญหาและอุปสรรค

สภาที่ปรึกษาที่จะตั้งขึ้นนี้เป็นหลักการใหม่ และมีบทบาทสำคัญในการเสนอความเห็นต่อรัฐบาลเพื่อประกอบการพิจารณาในเรื่องแผนและปัญหาเศรษฐกิจและสังคม จึงต้องได้รับการยอมรับและมีความชัดเจนทั้งในด้านองค์ประกอบ ที่มาของสมาชิก และอำนาจหน้าที่ เพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของมาตรา 89 และหลักธรรมรัฐ หรือหลักประชาสังคม (Good Governance) ดังนั้น จำเป็นต้องรับฟังความเห็นจากทุกวงการให้หลากหลายและทั่วถึง ทำให้ต้องใช้เวลาในการพิจารณารูปแบบและโครงสร้าง

บทสรุป

บทสรุป

ในการบริหารราชการแผ่นดินตลอดระยะเวลาหนึ่งปีที่ผ่านมา รัฐบาลได้คำนึงถึง บทบัญญัติในหมวด 5 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ว่าด้วยแผนนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ มาโดยตลอด นับแต่เมื่อเริ่มยกร่างนโยบายของคณะรัฐมนตรีเพื่อแถลงต่อรัฐสภาในวันที่ 20 พฤศจิกายน 2540 ทั้งนี้ ก็ด้วยตระหนักในเจตนารมณ์ของบทบัญญัติในหมวดดังกล่าว โดยเฉพาะอย่างยิ่งคือ มาตรา 88 อันเป็นหลักการใหม่ในประเทศไทย และตระหนักดีถึงภาระหน้าที่ของรัฐบาลที่จะต้อง แถลงนโยบายต่อรัฐสภาเป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์การเมืองไทยภายใต้รัฐธรรมนูญฉบับใหม่ อันจะเป็นแนวปฏิบัติให้แก่รัฐบาลอื่น ๆ สืบต่อไป แม้ในการปฏิบัติงานของแต่ละหน่วยราชการ หรือ การพิจารณาตัดสินใจของคณะรัฐมนตรีภายหลังจากที่เข้าบริหารราชการแผ่นดินแล้ว ก็ได้ให้ความสำคัญแก่บทบัญญัติในหมวด 5 นี้ โดยถือว่าเป็นเข็มทิศนำทางอันสำคัญ ดังเห็นได้จากแนวทางการ วิเคราะห์เรื่องของทุกกระทรวง ทบวง ก่อนที่จะเสนอเข้าสู่ที่ประชุมคณะรัฐมนตรี และการเสนอเรื่อง ต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นกฎหมาย โครงการ การขออนุญาต อนุมัติ หรือขอความเห็นชอบในเรื่องใดก็ตาม หากเรื่องใดเสนอมาเพื่อสนองบทบัญญัติในหมวด 5 ดังกล่าวแล้ว คณะรัฐมนตรีจะให้ความสำคัญ เป็นพิเศษและเร่งรัดนำเข้าสู่การพิจารณาของคณะรัฐมนตรีก่อนเรื่องอื่น

รายงานฉบับนี้เป็นการแสดงผลการดำเนินการเพื่อสนองแผนนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ ในหมวด 5 ของรัฐธรรมนูญ และนโยบายของคณะรัฐมนตรีในรอบเวลาหนึ่งปีที่ผ่านมา (20 พฤศจิกายน 2540 - 20 พฤศจิกายน 2541) โดยจัดหมวดหมู่เรียงตามลำดับมาตราในหมวด 5 ผลการดำเนินการบางเรื่องเป็นการตัดสินใจร่วมกันในที่ประชุมคณะรัฐมนตรี จึงปรากฏในรูปของมติ คณะรัฐมนตรี แต่บางเรื่องเป็นผลจากการดำเนินการโดยกระทรวง ทบวง เองภายในขอบเขตอำนาจ หน้าที่ ทั้งนี้ ได้คัดเลือกมาแต่เฉพาะผลงานที่เป็นรูปธรรมหรือดำเนินการไประดับหนึ่งแล้ว

ในการดำเนินการตามบทบัญญัติในหมวด 5 นี้ ย่อมมีปัญหาและอุปสรรคอยู่บ้างเป็น ธรรมดา ซึ่งมาตรา 88 กำหนดให้รายงานด้วยเช่นกัน นอกจากปัญหาและอุปสรรคปลีกย่อยเป็นรายเรื่อง ดังได้รายงานไว้แล้วในแต่ละมาตรา ยังมีปัญหาร่วมกันบางประการคือ ในเบื้องต้น การทำความเข้าใจ ความหมายและความมุ่งหมายของถ้อยคำและข้อความในแต่ละมาตราในหมวด 5 ยังมีปัญหาอยู่มาก อันเป็นเรื่องปกติเช่นเดียวกับกรณีอื่น ๆ ที่ต้องอาศัยการตีความกฎหมาย ทำให้การกำหนดกรอบและ แผนดำเนินการของแต่ละหน่วยงานยังสับสนแตกต่างกัน ประการที่สอง คือ ระยะเวลาหนึ่งปีที่ผ่านมา เป็นช่วงเวลาที่ประเทศอยู่ในภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจอันเป็นผลสืบเนื่องมาจากสถานการณ์ภายใน

ประเทศและต่างประเทศที่มีมาก่อนหน้านั้นและยังคงปรากฏอยู่ การดำเนินการหลายเรื่องจึงมีข้อจำกัดด้านวงเงินงบประมาณแผ่นดินและอัตรากำลังทำให้ไม่สามารถเร่งรัดผลักดันมาตรการหลายเรื่อง ที่รัฐธรรมนูญกำหนดว่า "รัฐต้องส่งเสริม" "รัฐต้องจัด" "รัฐต้องจัดการ" "รัฐต้องคุ้มครองและพัฒนา" "รัฐต้องสนับสนุน" หรือ "รัฐต้องดำเนินการ" ให้เสร็จสิ้นภายในเวลาหนึ่งปีได้ ประการสุดท้าย ระยะเวลาหนึ่งปีที่ผ่านมาเป็นช่วงเวลา "สด ๆ ร้อน ๆ" ภายหลังจากประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับใหม่เมื่อวันที่ 11 ตุลาคม 2540 รัฐบาลและรัฐสภาจึงมีพันธกิจเร่งด่วนในอันที่จะต้องผลักดันกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ สำคัญ 3 ฉบับ ให้แล้วเสร็จภายใน 240 วัน และผลักดันกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญและกฎหมายอื่น ๆ ให้แล้วเสร็จภายในสองปีตามเงื่อนไขและเงื่อนไขที่รัฐธรรมนูญกำหนด รัฐบาลและรัฐสภาจึงจำเป็นต้องใช้เวลาส่วนใหญ่ในเรื่องอันสำคัญยิ่งเหล่านี้เพื่อผลักดันกฎหมายวางรากฐานการเลือกตั้ง ให้บริสุทธิ์และยุติธรรม คุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนให้ทั่วถึงและเป็นธรรม และจัดระเบียบกลไก การควบคุมตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐให้ชัดเจนและโปร่งใส สนองเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ นอกจากนี้ รัฐบาลยังมีความจำเป็นต้องเร่งรัดกฎหมายอื่น ๆ อีกหลายเรื่องเป็นการด่วนเพื่อแก้ปัญหาเศรษฐกิจ ของประเทศทั้งในระยะเฉาะหน้าและระยะยาว รัฐสภาเองก็จำเป็นต้องใช้เวลาพิจารณาร่างกฎหมาย ของรัฐบาลชุดก่อนที่ค้างอยู่ในระเบียบวาระของสภาซึ่งรัฐบาลนี้เห็นสมควรสานต่อ รวมทั้งร่างกฎหมายที่ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเสนอเข้ามาใหม่ ตลอดจนญัตติและกระทู้ถามอันเป็นภารกิจปกติของสภา อีกเป็นอันมาก ด้วยเหตุนี้ การจะมุ่งผลักดันแต่เฉพาะกฎหมายตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐเท่านั้น จึงมีอาจกระทำไม่ได้

รัฐบาลเชื่อว่าปัญหาและอุปสรรคเหล่านี้จะยังคงมีอยู่ต่อไป จึงได้เตรียมแนวทางการ แก้ไขไว้ล่วงหน้าแล้วว่าจะระดมความคิดจากผู้รู้ทุกฝ่ายมาร่วมกันทำความเข้าใจความหมายและความ มุ่งหมายของแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐแต่ละเรื่อง และชี้ให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างแนวนโยบาย พื้นฐานดังกล่าวกับนโยบายของคณะรัฐมนตรีเพื่อนำไปสู่การกำหนดแผนปฏิบัติการระดับชาติและการ ร่างปฏิทินการเสนอกฎหมายที่จะต้องนำเข้าสู่การพิจารณาของสภาในแต่ละสมัยประชุมให้ชัดเจนและ เป็นรูปธรรม ในส่วนของข้อจำกัดด้านงบประมาณและอัตรากำลังก็จะบริหารงบประมาณและอัตรากำลัง ที่มีอยู่ด้วยการปฏิรูประบบราชการให้สามารถฝ่าฟันวิกฤตทางเศรษฐกิจได้โดยไม่กระทบต่อประสิทธิภาพของ งาน ส่วนในด้านการบริหารเวลาเพื่อผลักดันมาตรการทางกฎหมายตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐนั้น ก็เร่งรัดหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและแก้ไขกลไกที่ยังเป็นช่องว่างระหว่างรัฐบาลกับรัฐสภา ตลอดจน จัดทำปฏิทินการเสนอร่างกฎหมายแจ้งให้ประชาชนและสมาชิกรัฐสภาทราบล่วงหน้าเพื่อเป็นการ ประสานงานและขอความร่วมมือในฐานะที่ทุกฝ่ายล้วนมีพันธกิจร่วมกัน

แม้จะมีปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการดังกล่าว คณะรัฐมนตรีก็ได้พยายาม อย่างเต็มความสามารถด้วยความเพียร ความรอบคอบและความสุจริต เพื่อแก้ไขปัญหาและอุปสรรค

เหล่านั้นให้หมดไป หรือบรรเทาเบาบางลง ทั้งนี้เพื่อให้ช่วงเวลาหัวเลี้ยวหัวต่อระหว่างการใช้รัฐธรรมนูญฉบับเก่ากับฉบับใหม่ หรือระหว่างความเข้าใจและความเคยชินของนักการเมือง ประชาชน และเจ้าหน้าที่ของรัฐแบบเดิมกับความเปลี่ยนแปลงใหม่ ตลอดจนระหว่างสภาวะวิกฤตของประเทศยุคเศรษฐกิจซาลงกับยุคเศรษฐกิจรอฟื้นตัวใหม่ เป็นช่วงเวลาที่ จะแปลงวิกฤตของประเทศในขณะนี้ให้กลายเป็นโอกาสให้จงได้ โดยใช้แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐนี้เองเป็นเครื่องกำหนดระเบียบวาระแห่งชาติ ดังที่เคยทำในเวลาหนึ่งปีที่ผ่านมา และจะเร่งผลสัมฤทธิ์ของงานทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพให้ทวีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นในปีต่อไป

ภาคผนวก

ภาคผนวก 1

รายงานความเคลื่อนไหวของกฎหมาย
ที่ต้องตราขึ้นใช้บังคับภายในกำหนดเวลาสองปีตามรัฐธรรมนูญ
ณ วันที่ 20 พฤศจิกายน 2541 (ครบกำหนดวันที่ 10 ตุลาคม 2542)

ที่	เรื่อง	กำหนดเวลาตาม รัฐธรรมนูญ ที่ต้องตราให้เสร็จ	สถานภาพในปัจจุบัน
1	พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยพรรคการเมือง	ภายใน 240 วันนับ จากวันประกาศใช้ รัฐธรรมนูญ ตาม มาตรา 323	เป็นกฎหมายใช้บังคับแล้ว ประกาศ ในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 9 มิถุนายน 2541
2	พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง	ภายใน 240 วันนับ จากวันประกาศใช้ รัฐธรรมนูญ ตาม มาตรา 323	เป็นกฎหมายใช้บังคับแล้ว ประกาศ ในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 9 มิถุนายน 2541
3	พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภา ผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา	ภายใน 240 วันนับ จากวันประกาศใช้ รัฐธรรมนูญ ตาม มาตรา 323	เป็นกฎหมายใช้บังคับแล้ว ประกาศ ในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 9 มิถุนายน 2541
4	ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา	ภายใน 2 ปี ตาม มาตรา 329 (1)	เสนอต่อสภาฯ แล้ว ขณะนี้อยู่ ระหว่างการพิจารณาในชั้น คณะกรรมการธิการร่วมกันของ สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา
5	ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการป้องกันและปราบปราม การทุจริต และร่างกฎหมาย ที่เกี่ยวข้อง	ภายใน 2 ปี ตาม มาตรา 329 (2)	คณะรัฐมนตรีรับหลักการแล้ว ขณะนี้อยู่ระหว่างการตรวจพิจารณา ของคณะกรรมการกฤษฎีกา จะเสนอสภาฯ ได้ ในราวเดือน ธันวาคม 2541 หรือ มกราคม 2542

ที่	เรื่อง	กำหนดเวลาตาม รัฐธรรมนูญ ที่ต้องตราให้เสร็จ	สถานภาพในปัจจุบัน
6	ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของ ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง	ภายใน 2 ปี ตาม มาตรา 329 (3)	เสนอต่อสภาฯ แล้ว ขณะนี้อยู่ ระหว่างการพิจารณาของสภาผู้แทน ราษฎรในชั้นคณะกรรมการธิการ
7	ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน	ภายใน 2 ปี ตาม มาตรา 329 (4)	คณะรัฐมนตรีรับหลักการแล้ว ขณะนี้อยู่ระหว่างการตรวจพิจารณา ของคณะกรรมการกฤษฎีกา จะ เสนอสภาฯ ได้ ในราวเดือน ธันวาคม 2541 หรือ มกราคม 2542
8	ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการออกเสียงประชามติ	ภายใน 2 ปี ตาม มาตรา 329 (5)	เสนอต่อสภาฯ แล้ว ได้รับความ เห็นชอบของสภาผู้แทนราษฎรแล้ว อยู่ระหว่างการพิจารณาของวุฒิสภา ในชั้นคณะกรรมการธิการ
9	ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการ เข้าชื่อเสนอกฎหมาย	ภายใน 2 ปี ตาม มาตรา 170 มาตรา 214 และมาตรา 329 (5)	เสนอต่อสภาฯ แล้ว ขณะนี้อยู่ ระหว่างการพิจารณาของสภาผู้แทน ราษฎรในชั้นคณะกรรมการธิการ
10	ร่างพระราชบัญญัติเงินเดือน เงิน ประจำตำแหน่ง และประโยชน์ ตอบแทนอื่นของประธาน ศาลรัฐธรรมนูญ ฯลฯ	มีผลทันที ตาม มาตรา 253	เสนอต่อสภาฯ แล้ว ได้รับความ เห็นชอบของสภาผู้แทนราษฎรแล้ว อยู่ระหว่างการพิจารณาของวุฒิสภา ในชั้นคณะกรรมการธิการ
11	ร่างพระราชบัญญัติสำนักงาน ศาลรัฐธรรมนูญ และร่างกฎหมาย ที่เกี่ยวข้อง	ภายใน 2 ปี ตาม มาตรา 270 และ มาตรา 334 (1)	เสนอต่อสภาฯ แล้ว ขณะนี้อยู่ ระหว่างการพิจารณาของสภาผู้แทน ราษฎรในชั้นคณะกรรมการธิการ
12	ร่างพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์ การแต่งตั้งและการดำรงตำแหน่ง ผู้พิพากษาอาวุโส และร่างกฎหมาย ที่เกี่ยวข้อง	ภายใน 2 ปี ตาม มาตรา 334 (2)	เสนอต่อสภาฯ แล้ว ขณะนี้อยู่เข้าสู่ การพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎร ในวาระที่ 1

ที่	เรื่อง	กำหนดเวลาตาม รัฐธรรมนูญ ที่ต้องตราให้เสร็จ	สถานการณ์ในปัจจุบัน
13	ร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง และร่างกฎหมายที่เกี่ยวข้อง	ภายใน 2 ปี ตามมาตรา 276 และมาตรา 334 (3)	เสนอต่อสภาฯ แล้ว ขณะนี้อยู่ระหว่างการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎรในชั้นคณะกรรมการ
14	ร่างพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด	ภายใน 2 ปี ตามมาตรา 282 - 290 มาตรา 334 (1) และมาตรา 335 (7) (8)	เสนอต่อสภาฯ แล้ว ได้รับความเห็นชอบของสภาผู้แทนราษฎรแล้ว อยู่ระหว่างการพิจารณาของวุฒิสภาในชั้นคณะกรรมการ
15	ร่างพระราชบัญญัติเทศบาล	ภายใน 2 ปี ตามมาตรา 282 - 290 มาตรา 334 (1) และมาตรา 335 (7) (8)	เสนอต่อสภาฯ แล้ว ได้รับความเห็นชอบของสภาผู้แทนราษฎรแล้ว อยู่ระหว่างการพิจารณาของวุฒิสภาในชั้นคณะกรรมการ
16	ร่างพระราชบัญญัติเปลี่ยนแปลงฐานะของสุขาภิบาลเป็นเทศบาล	ภายใน 2 ปี ตามมาตรา 282 - 290 มาตรา 334 (1) และมาตรา 335 (7) (8)	เสนอต่อสภาฯ แล้ว ได้รับความเห็นชอบของสภาผู้แทนราษฎรแล้ว อยู่ระหว่างการพิจารณาของวุฒิสภาในชั้นคณะกรรมการ
17	ร่างพระราชบัญญัติสภาตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล	ภายใน 2 ปี ตามมาตรา 282 - 290 มาตรา 334 (1) และมาตรา 335 (7) (8)	เสนอต่อสภาฯ แล้ว ขณะนี้อยู่ระหว่างการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎรในชั้นคณะกรรมการ
18	ร่างพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล	ตามที่จะมีกฎหมายบัญญัติ ตามมาตรา 285 และมาตรา 334 (4)	ได้รับความเห็นชอบของรัฐสภาแล้ว อยู่ระหว่างดำเนินการเพื่อนำขึ้นทูลเกล้าฯ ถวาย

ที่	เรื่อง	กำหนดเวลาตาม รัฐธรรมนูญ ที่ต้องตราให้เสร็จ	สถานการณ์ในปัจจุบัน
19	ร่างพระราชบัญญัติระเบียบบริหาร ราชการเมืองพัทยา	ตามที่จะมีกฎหมาย บัญญัติ ตามมาตรา 285 และมาตรา 335 (7)	คณะรัฐมนตรีรับหลักการแล้ว ขณะนี้อยู่ระหว่างการตรวจพิจารณา ของคณะกรรมการกฤษฎีกา จะเสนอสภาฯ ได้ ในราวเดือน ธันวาคม 2541 หรือ มกราคม 2542
20	ร่างพระราชบัญญัติกำหนดแผนและ ขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	ภายใน 2 ปี ตาม มาตรา 284 และ มาตรา 334 (1)	คณะรัฐมนตรีรับหลักการแล้ว ขณะนี้อยู่ระหว่างการตรวจพิจารณา ของคณะกรรมการกฤษฎีกา จะเสนอสภาฯ ได้ ในราวเดือน มกราคม - กุมภาพันธ์ 2542
21	ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการ ลงคะแนนเสียงให้สมาชิกสภา ท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่นพ้นจาก ตำแหน่ง และการเข้าชื่อเพื่อให้ สภาท้องถิ่นพิจารณาออกข้อบัญญัติ ท้องถิ่น	ตามที่จะมีกฎหมาย บัญญัติ ตามมาตรา 286 - 287	กระทรวงมหาดไทยยกร่างเสร็จแล้ว และเสนอมาเพื่อคณะรัฐมนตรี พิจารณาแล้ว ขณะนี้อยู่ระหว่างขอ ความเห็นจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จะเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาได้ใน เดือนพฤศจิกายน - ธันวาคม 2541
22	ร่างพระราชบัญญัติระเบียบการ บริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น	ภายใน 2 ปี ตาม มาตรา 78 มาตรา 284 และ 288	ขณะนี้อยู่ระหว่างขอความเห็นจาก หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จะเสนอ คณะรัฐมนตรีพิจารณาได้ในเดือน พฤศจิกายน 2541
23	ร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและ คุ้มครองสิทธิมนุษยชน	ภายใน 2 ปี ตาม มาตรา 199 และ มาตรา 334 (1)	คณะรัฐมนตรีรับหลักการแล้ว ขณะนี้อยู่ระหว่างการตรวจพิจารณา ของคณะกรรมการกฤษฎีกา จะเสนอสภาฯ ได้ ในราวเดือน มกราคม 2542

ที่	เรื่อง	กำหนดเวลาตามรัฐธรรมนูญที่ต้องตราให้เสร็จ	สถานการณ์ในปัจจุบัน
24	ร่างพระราชบัญญัติการจัดการหุ้นส่วนหรือหุ้นของรัฐมนตรีที่อาจมีได้ตามมาตรา 209 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย	ภายใน 2 ปี ตามมาตรา 209 และมาตรา 335 (4)	กระทรวงการคลังยกร่างเสร็จแล้ว และเสนอมายังคณะรัฐมนตรีพิจารณาแล้ว ขณะนี้อยู่ระหว่างเตรียมเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณา
25	ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล	ภายใน 2 ปี ตามมาตรา 248 และมาตรา 334 (1)	คณะรัฐมนตรีรับหลักการแล้ว ขณะนี้อยู่ระหว่างการตรวจพิจารณาของคณะกรรมการกฤษฎีกา จะเสนอสภาฯ ได้ ในราวเดือนพฤศจิกายน 2541
26	ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยหน่วยงานธุรการของศาลยุติธรรม และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง	ภายใน 2 ปี ตามมาตรา 275 และมาตรา 334 (1)	ขณะนี้อยู่ระหว่างการยกร่างของกระทรวงยุติธรรม
27	ร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการกำหนดหน้าที่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง	ภายใน 2 ปี ตามมาตรา 64 และมาตรา 334 (1)	ขณะนี้อยู่ระหว่างการยกร่างของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

หมายเหตุ

1. ในการดำเนินการกำกับดูแลและเร่งรัดเรื่องนี้ คณะรัฐมนตรีได้แต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นชุดหนึ่ง เรียกว่า "คณะกรรมการนโยบายและประสานงานการดำเนินการให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ" เพื่อทำหน้าที่ดังกล่าว มีนายพิชัย รัตตกุล รองนายกรัฐมนตรี เป็นประธานกรรมการ รองนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีทุกคน รัฐมนตรีว่าการกระทรวง และหัวหน้าส่วนราชการที่เกี่ยวข้องเป็นกรรมการ เลขาธิการคณะรัฐมนตรี เป็นกรรมการและเลขานุการ และมีอดีตสมาชิกสภาว่างรัฐธรรมนูญ อีก 8 ท่าน เป็นที่ปรึกษา ได้แก่ นายบวรศักดิ์ อุวรรณโณ พลตำรวจเอกสวัสดิ์ อมรวิวัฒน์ นายเฉลิม พรหมเลิศ นายพนัส ทัศนียานนท์ นายแก้วสรร อติโพธิ นายพงศ์เทพ เทพกาญจนา นายเสรี สุวรรณภานนท์ และนายมนตรี รูปสุวรรณ

2. จากรายชื่อกฎหมายตามตารางข้างต้น 27 ฉบับ สรุปได้ดังนี้

- ประกาศใช้แล้ว หรืออยู่ระหว่างรอการประกาศใช้เป็นกฎหมาย รวม 4 ฉบับ
- เสนอสภาผู้แทนราษฎรจนได้รับความเห็นชอบของสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาแล้ว แต่ตามกระบวนการนิติบัญญัติ มีเหตุต้องตั้งคณะกรรมการร่วมกันจากสภาทั้งสองพิจารณาอีกครั้ง รวม 1 ฉบับ
- เสนอสภาผู้แทนราษฎร จนได้รับความเห็นชอบแล้ว และอยู่ระหว่างการพิจารณาของวุฒิสภาหรือในชั้นคณะกรรมการธิการของวุฒิสภา รวม 5 ฉบับ
- เสนอสภาผู้แทนราษฎรแล้ว และอยู่ระหว่างการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎรหรือในชั้นคณะกรรมการธิการของสภาผู้แทนราษฎร รวม 6 ฉบับ
- คณะรัฐมนตรีรับหลักการแล้ว อยู่ระหว่างการตรวจพิจารณาของคณะกรรมการกฤษฎีกา รวม 6 ฉบับ
- หน่วยงานที่ยกร่างเสนอไปยังสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีแล้วเพื่อเตรียมนำเข้าสู่อการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี รวม 3 ฉบับ
- อยู่ระหว่างการยกร่างของหน่วยงานที่รับมอบหมายไปดำเนินการ รวม 2 ฉบับ

ภาคผนวก 2

ตารางสรุปผลการดำเนินการของคณะรัฐมนตรีตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ

มาตรา	แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	ผลการดำเนินการ	หน้า	ปัญหาและอุปสรรค
71	รัฐต้องพิทักษ์รักษาไว้ซึ่งสถาบันพระมหากษัตริย์ เอกราชและบูรณภาพแห่งอาณาเขต	ทุกส่วนราชการ โดยเฉพาะ นร. กต. กท. มท. สมช.	<p>1. การพิทักษ์รักษาและเทิดทูนไว้ซึ่งสถาบันพระมหากษัตริย์</p> <ul style="list-style-type: none"> ● การจัดงานเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 6 รอบ 5 ธันวาคม 2542 ● การเร่งรัดการดำเนินการตามโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ และโครงการสำคัญ ๆ ขนาดใหญ่ <p>2. การพิทักษ์รักษาเอกราชและบูรณภาพแห่งอาณาเขต</p> <ul style="list-style-type: none"> ● การแก้ไขปัญหาความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ● โครงการจัดส่งนักศึกษาชาวไทยที่นับถือศาสนาอิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้เข้าศึกษาต่อมหาวิทยาลัยต่าง ๆ (พ.ศ. 2542 – 2546) ● โครงการให้ความช่วยเหลือผู้ร่วมพัฒนาชาติไทย ● การระงับดูแลสถานการณ์ในพื้นที่จังหวัดที่มีอาณาเขตติดต่อกับประเทศกัมพูชา ● การแก้ไขปัญหาชนกลุ่มน้อยตามแนวชายแดนประเทศพม่า 	17 17 18 20 20 20 21 21 21	<p>1. การแก้ไขปัญหาค่าไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ยังคงมีการก่อการร้ายในรูปแบบต่าง ๆ ขั้วราชการ และพนักงานองค์กรของรัฐบางส่วนยังคงถูกยิงเสียชีวิต</p> <p>2. โครงการจัดส่งนักศึกษาชาวไทยที่นับถือศาสนาอิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้เข้าศึกษาต่อมหาวิทยาลัยต่าง ๆ นั้น จำนวนนักศึกษาในโครงการไม่เป็นไปตามเป้าหมาย</p>

ตารางสรุปผลการดำเนินการของคณะรัฐมนตรีตามแผนนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ

มาตรา	แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	ผลการดำเนินการ	หน้า	ปัญหาและอุปสรรค
72	รัฐต้องจัดให้มีกำลังทหารไว้เพื่อพิทักษ์รักษาเอกราช ความมั่นคงของรัฐ สถาบันพระมหากษัตริย์ ผลประโยชน์แห่งชาติ และกาปกป้องคุ้มครองประชาชนโดยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และเพื่อการพัฒนาประเทศ	กท.	<p>1. การศึกษาและเสริมสร้างความมั่นคงของประเทศ</p> <p>1.1 การกำหนดแผนเพื่อการรักษาความสงบ</p> <ul style="list-style-type: none"> ● แผนการรักษาความสงบแห่งชาติ (รช.141) ● แผนเตรียมพร้อมด้านขนส่ง ● แผนพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคงของชาติในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 - 2544) ● นโยบายความมั่นคงแห่งชาติ (พ.ศ. 2541 - 2544) <p>1.2 การกำหนดระเบียบปฏิบัติประจำศูนย์ประสานการปฏิบัติในการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล (รบจ.ครซล.)</p> <p>1.3 การพัฒนาความพร้อมในการป้องกันภัยทางอากาศ</p> <p>1.4 การแก้ไขปัญหาค่าความไม่สงบตามแนวชายแดน</p> <ul style="list-style-type: none"> ● การกำหนดเขตรักษาความปลอดภัยในพื้นที่ของกองกำลังป้องกันชายแดน ● การมอบให้แม่ทัพภาคที่ 4 มีอำนาจควบคุมและสั่งการทางยุทธการต่อหน่วยกำลังทหาร ตำรวจ และอาสาสมัครกษัตริย์แดนในพื้นที่เพื่อป้องกันและปราบปรามการก่อการร้ายทุกรูปแบบ ● การรักษาความสงบด้านชายแดนติดกับประเทศลาว ● การรักษาความสงบด้านชายแดนติดกับประเทศพม่า ● การจัดทำบันทึกความเข้าใจระหว่างกองทัพเรือไทยกับกองทัพเรือเวียดนามว่าด้วยระเบียบปฏิบัติการลาดตระเวนร่วมในพื้นที่ประชิดกันทางทะเลและการจัดตั้งโครงการติดต่อดำรง 	23 23 23 23 24 24 24 24 24 24 24 24 24 24 24 24 24 25 25	1. ข้อจำกัดด้านงบประมาณ 2. ปัญหาเรื่องการประชุมประสานงาน

ตารางสรุปผลการดำเนินการของคณะรัฐมนตรีตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ

มาตรา	แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	ผลการดำเนินการ	หน้า	ปัญหาและอุปสรรค
72			<p>ผลขยายผลติดกันสี่โพลีเทคนิคทางพลเรือน</p> <p>3. การปฏิบัติภารกิจของกองทัพเพื่อประโยชน์ต่อสังคม</p> <ul style="list-style-type: none"> ● โครงการ "พบ.ร่วมใจแก้ภัยเศรษฐกิจชาติ" ● การจัดตั้งศูนย์ป้องกันและปราบปรามการลักลอบทำลายทรัพยากรป่าไม้ ● การจัดการตั้งศูนย์บรรเทาสาธารณภัย ● การช่วยเหลือดับไฟป่าพรุโต๊ะแดงในจังหวัดนราธิวาส ● การเพิ่มมาตรการและความถี่ในการจัดเรือและอากาศยานกวด 	27 27 27 27 27 27 27	

ตารางสรุปผลการดำเนินการของคณะรัฐมนตรีตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ

มาตรา	แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	ผลการดำเนินการ	หน้า	ปัญหาและอุปสรรค
74	รัฐต้องส่งเสริมสัมพันธ์ไมตรี กับนานาประเทศ และพึงถือ หลักในการปฏิบัติต่อกันอย่าง เสมอภาค	กต. พณ. สมช.	<p>1. การส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดกับประเทศเพื่อนบ้าน</p> <ul style="list-style-type: none"> • การเยือนต่างประเทศ • การต้อนรับผู้นำของประเทศเพื่อนบ้าน • การขอให้อินโดนีเซียยกเว้นโทษประหารชีวิตแก่นักโทษไทย 3 คน ในคดียาเสพติดที่อินโดนีเซีย • การเจรจาให้พม่าปล่อยตัวคนไทยจำนวน 101 คน ที่ถูกจับกุมในประเทศไทย • การขอยกเลิกพทานปริมาณสินค้าส่งออกเสรีผ่านแดนมาเลเซีย • การให้ความช่วยเหลือด้านต่าง ๆ แก่ประเทศเพื่อนบ้าน • การเจรจาเพื่อแก้ไขปัญหาชายแดนและการปักปันเขตแดน • การแก้ไขปัญหาชนกลุ่มน้อยตามแนวชายแดน • ความตกลงไทย - เวียดนาม ว่าด้วยความร่วมมือในการควบคุม ยาเสพติดที่ออกฤทธิ์ต่อจิตประสาทและสารตั้งต้น • การยกเว้นภาษีเงินได้ให้กับองค์กรร่วมไทย - มาเลเซีย • การยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่มในเขตพื้นที่พัฒนาร่วมไทย - มาเลเซีย • ความตกลงว่าด้วยความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวระหว่าง ไทย - พม่า <p>2. การส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับประเทศสมาชิกสมาคมประชาชาติ แห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (อาเซียน)</p> <ul style="list-style-type: none"> • การจัดตั้งมูลนิธิอาเซียน • โครงการด้านแรงงานของอาเซียน 	33 33 33 33 34 34 34 34 34 35 35 35 35 35 35 35	1. การที่สหภาพยุโรปอาจตัด GSP ไทย ในปี 2542 2. การเสนอ แนวความคิด Flexible Engagement

ตารางสรุปผลการดำเนินการของคณะรัฐมนตรีตามแนบนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ

มาตรา	แนบนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	ผลการดำเนินการ	หน้า	ปัญหาและอุปสรรค
74			<ul style="list-style-type: none"> ● การทบทวนระบบ GSP รอบใหม่ <p>3.1.4 การจัดตั้งศูนย์เทคโนโลยีสิ่งแวดล้อมเอเชีย - ยุโรป</p> <p>3.2 ระดับทวิภาคี</p> <ul style="list-style-type: none"> ● การเดินทางไปเยือนประเทศต่าง ๆ ● การจัดทำปฏิญญา สนธิสัญญา อนุสัญญา ความตกลง และบันทึกความเข้าใจ <p>4. การเสริมสร้างบทบาทของประเทศไทยในประชาคมโลก</p> <ul style="list-style-type: none"> ● การให้ความร่วมมือกับสหประชาชาติ <ul style="list-style-type: none"> ■ การประกาศเข้าร่วม UN Standby Arrangement System ■ การถือปฏิบัติตามมติคณะมนตรีความมั่นคงที่กำหนดมาตรการคว่ำบาตร ■ การปรับปรุงและพัฒนากฎหมายการค้าระหว่างประเทศ ■ การสมัครเป็นสมาชิกที่ประชุมลดค่าส่งอาวุธ ■ การส่งผู้เชี่ยวชาญด้านชีววิทยาเข้าร่วมปฏิบัติการกับ UNSCOM ในประเทศอิรัก ■ การเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ● การรับเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมสหประชาชาติว่าด้วยการค้าและการพัฒนา (อังคัตัด - UNCTAD) ● การเสริมสร้างบทบาทในองค์การระหว่างประเทศอื่น ๆ <ul style="list-style-type: none"> ■ การเข้าร่วมเป็นภาคีและลงนามในอนุสัญญาห้ามทุ่นระเบิด สังกาอนุคคส 	38 38 38 38 38 39 39 39 39 39 39 39 39 39 40 40	

ตารางสรุปผลการดำเนินการของคณะรัฐมนตรีตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ

มาตรา	แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	ผลการดำเนินการ	หน้า	ปัญหาและอุปสรรค
74			<ul style="list-style-type: none"> ▪ การร่วมลงนามในกฎบัตรทางทะเล ▪ การรับรองปฏิญญาสากลว่าด้วยการผลิตที่สะอาด ▪ การให้สัตยาบันก่อนสัญญาขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ ฉบับที่ 100 	40 40 40	

ตารางสรุปผลการดำเนินการของคณะรัฐมนตรีตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ

มาตรา	แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	ผลการดำเนินการ	หน้า	ปัญหาและอุปสรรค
75	รัฐต้องดูแลให้มีการปฏิบัติ ตามกฎหมายคุ้มครองสิทธิ และเสรีภาพของบุคคล จัด ระบบงานของกระบวนการ ยุติธรรมให้มีประสิทธิภาพและ อำนวยความยุติธรรมแก่ ประชาชนอย่างรวดเร็วและเท่าเทียมกัน รวมทั้งจัดระบบงาน ราชการและงานของรัฐอย่างอื่นให้มีประสิทธิภาพเพื่อ ตอบสนองความต้องการของ ประชาชน	นร. ก.พ. กท. มท. ขธ. อล. ป.ป.ป. สงป. ตช.	<p>ผลการดำเนินการ</p> <p>1. การดูแลให้มีการปฏิบัติตามกฎหมายและการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคล</p> <p>1.1 การเร่งรัดการออกกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ กฎหมายอื่น ๆ กฏ ข้อบังคับ และการดำเนินการอื่นใด เพื่ออนุวัติการให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย หรือเพื่อให้บทบัญญัติในรัฐธรรมนูญมีความสมบูรณ์และบังเกิดผลในทางปฏิบัติ</p> <p>1.2 การกำหนดนโยบายและออกกฎหมายเพื่อคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคล</p> <p>1.2.1 การจัดทำนโยบายและแผนปฏิบัติการแม่บทด้านสิทธิมนุษยชน</p> <ul style="list-style-type: none"> • การแต่งตั้งคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการจัดทำนโยบายและแผนปฏิบัติการแม่บทด้านสิทธิมนุษยชน <p>1.2.2 การยกเลิกพื้นที่ประกาศใช้กฎอัยการศึก</p> <p>1.3 การควบคุมดูแลให้มีการปฏิบัติตามกฎหมายและการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของบุคคล</p> <ul style="list-style-type: none"> • การดำเนินการตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2541 <p>2. การจัดระบบงานของกระบวนการยุติธรรมให้มีประสิทธิภาพและอำนวยความสะดวกประชาชนอย่างเร่งด่วนและเท่าเทียมกัน</p> <p>2.1 การปรับปรุงโครงสร้างของกระบวนการยุติธรรม</p> <p>2.1.1 การจัดตั้งสำนักงานตำรวจแห่งชาติ</p> <p>2.1.2 การปรับปรุงโครงสร้างของกระทรวงยุติธรรม</p> <ul style="list-style-type: none"> • การจัดโครงสร้างของกระทรวงยุติธรรมและหน่วย 	42 42 42 42 42 43 43 43 43 43 43 43 43 44 44	1. ปัญหาด้านบุคลากร 2. ปัญหาด้านงบประมาณ 3. ปัญหาด้านกฎระเบียบ

ตารางสรุปผลการดำเนินการของคณะรัฐมนตรีตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ

มาตรา	แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	ผลการดำเนินการ	หน้า	ปัญหาและอุปสรรค
75	กรรมกาตรวจเงินแผ่นดิน		<p>บูรณาการของศาลยุติธรรม</p> <ul style="list-style-type: none"> • การจัดตั้งศาลและหน่วยงานสนับสนุน <p>2.2 การปรับปรุงระบบงานในกระบวนการยุติธรรม</p> <p>2.2.1 การปรับปรุงแก้ไขประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง</p> <ul style="list-style-type: none"> • การปรับปรุงบทบัญญัติเกี่ยวกับการบังคับคดี • การปรับปรุงบทบัญญัติเกี่ยวกับการพิจารณาโดยศาลนัด • การแก้ไขเพิ่มเติมวิธีพิจารณาคดีในศาล • การแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายเกี่ยวกับพยานหลักฐานในส่วนแพ่ง <p>2.2.2 การปรับปรุงแก้ไขประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา</p> <ul style="list-style-type: none"> • กำหนดวิธีการถามปากคำและสืบพยานเด็ก • การปรับปรุงแก้ไขเรื่องการขึ้นสูตรพดลศพและการได้ส่วนเกี่ยวกับการตายของบุคคล • การแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายเกี่ยวกับพยานหลักฐานในส่วนอาญา <p>2.2.3 การแก้ไขเพิ่มเติมในเรื่องของการปล่อยชั่วคราว</p> <p>3. การจัดระบบงานราชการและงานของรัฐอย่างอื่นให้มีประสิทธิภาพเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน</p> <p>3.1 การจัดระบบงานราชการ</p> <p>3.1.1 การดำเนินการให้มีกฎหมายว่าด้วยองค์การมหาชน</p>	44 45 45 45 45 46 46 46 46 47 47 48 48 48 48 48	

ตารางสรุปผลการดำเนินการของคณะรัฐมนตรีตามแนบนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ

มาตรา	แนบนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	ผลการดำเนินการ	หน้า	ปัญหาและอุปสรรค
75			<p>3.1.2 การจัดกลุ่มภารกิจของรัฐ</p> <p>3.1.3 การดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา 230 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย</p> <p>3.1.4 การกำหนดมาตรการรับภาคราชการในสภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจ</p> <p>3.1.5 การกำหนดมาตรการควบคุมค่าใช้จ่ายด้านบุคลากรภาครัฐ</p> <p>3.1.6 การกำหนดมาตรการด้านกำลังคนภาครัฐโดยไม่เพิ่มอัตราใหม่และให้ยุบเลิกตำแหน่งที่ว่างลงจากการเกษียณอายุ</p> <p>3.1.7 การจัดตั้งสำนักงานตำรวจแห่งชาติ</p> <p>3.1.8 การกำหนดนโยบายการดำเนินการพัฒนาระบบมาตรฐานสากลของประเทศไทย ด้านการจัดการและสัมฤทธิ์ผลของงานภาครัฐ</p> <p>3.1.9 การปรับบทบาท ภารกิจ และโครงสร้างกระทรวงพาณิชย์</p> <p>3.1.10 การแก้ไขและป้องกันการแข่งขันในการเสนอราคา</p> <p>3.1.11 การปรับลดบุคลากรและปิดสำนักงานของไทยในต่างประเทศ</p> <p>3.1.12 การกำหนดหลักเกณฑ์การจัดตั้งหรือเปลี่ยนแปลงส่วนราชการ</p> <p>3.1.13 การพิจารณาการตั้งอัยการและกึ่งอัยการขึ้นใหม่</p> <p>3.1.14 การกระจายอำนาจการบริหารราชการ</p> <p>3.1.15 การกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการรับเปลี่ยนหน้าที่ ย้ายหรือโอนนักบริหารผู้ดำรงตำแหน่งระดับ 11</p> <p>3.1.16 การส่งเสริมประสิทธิภาพในส่วนราชการ</p> <p>3.2 การจัดระบบด้านงบประมาณและการลดอัตราค่าใช้จ่าย</p>	48 49 49 50 51 51 51 51 52 52 53 53 54 54 54 55	

ตารางสรุปผลการดำเนินการของคณะรัฐมนตรีตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ

มาตรา	แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	ผลการดำเนินการ	หน้า	ปัญหาและอุปสรรค
75			<p>3.2.1 การดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา 230 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย</p> <p>3.2.2 การจัดสรรงบประมาณให้แก่มหาวิทยาลัยสถาบันในกำกับรัฐบาล</p> <p>3.2.3 การแก้ไขพระราชกฤษฎีกาค่าเช่าบ้านข้าราชการ</p> <p>3.2.4 การแก้ไขพระราชกฤษฎีกาค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปราชการ</p> <p>3.2.5 การประหยัดงบประมาณการก่อสร้างของกรมทางหลวง</p> <p>3.3 การบริการประชาชน</p> <p>3.3.1 การกำหนดให้ปี 2542 - 2544 เป็นปีแห่งการส่งเสริมการบริการประชาชนของรัฐ</p> <p>3.3.2 การแต่งตั้งคณะกรรมการช่วยเหลือประชาชน</p> <p>3.3.3 การนำระบบการให้บริการประชาชนแบบเบ็ดเสร็จ (ONE STOP SERVICE) มาใช้ในการพัฒนาและปรับปรุงระบบการทำงาน</p> <p>3.3.4 การกำหนดมาตรการช่วยเหลือผู้ประกอบการก่อสร้างและผู้ประกอบอาชีพงานก่อสร้างและผู้ประกอบอาชีพงานอื่น</p> <p>4. การสนับสนุนกิจการขององค์กรทั้งหลายที่จัดตั้งขึ้นใหม่หรืออยู่ระหว่างเตรียมการจัดตั้งขึ้นตามรัฐธรรมนูญ เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานในฐานะองค์กรควบคุมหรือตรวจสอบทางการเมือง การปกครอง และการบริหารได้อย่างมีประสิทธิภาพ</p> <p>4.1 การสนับสนุนด้านงบประมาณให้องค์กรจัดตั้งใหม่</p> <p>4.1.1 สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง</p>	55 55 56 56 56 57 57 58 58 59 59 59 59 60	

ตารางสรุปผลการดำเนินการของคณะรัฐมนตรีตามแนบนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ

มาตรา	แนบนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	ผลการดำเนินงาน	หน้า	ปัญหาและอุปสรรค
75			<p>4.1.2 สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ</p> <p>4.2 การตั้งคณะกรรมการพิจารณาสถานที่ก่อสร้างอาคาร</p> <p>4.3 การสนับสนุนองค์การจัดตั้งใหม่ด้านบุคลากรและสถานที่</p> <p>4.4 การตรากฎหมายต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนกิจการขององค์กร</p>	60 60 60 61	

ตารางสรุปผลการดำเนินการของคณะรัฐมนตรีตามแนบนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ

มาตรา	แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	ผลการดำเนินการ	หน้า	ปัญหาและอุปสรรค
76	รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบาย การตัดสินใจทางการเมือง การตัดสินใจทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง รวมทั้งการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทุกระดับ	นร. มท. สศช.	<p>1. การส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบาย การตัดสินใจทางการเมือง การวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง</p> <p>1.1 การตรากฎหมายเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการออกเสียงประชามติและการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย</p> <ul style="list-style-type: none"> ● ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. .... ● ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย พ.ศ. .... <p>1.2 การกำหนดแนวทางเพื่อให้ความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนเพื่อการตัดสินใจทางการเมือง</p> <ul style="list-style-type: none"> ● แนวทางการดำเนินงานให้ความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนเพื่อการตัดสินใจทางการเมือง <p>1.3 การส่งเสริมให้ภาคเอกชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย</p> <ul style="list-style-type: none"> ● การจัดประชาพิจารณ์ร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. .... ● การจัดประชาพิจารณ์แผนแม่บทการปรับโครงสร้างอุตสาหกรรม ● การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคเอกชนในธุรกิจประกันภัย ● การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคเอกชนในธุรกิจการพาณิชย์นาวี <p>2. การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ</p>	63 63 63 63 63 63 64 64 64 64 64 64	1. ข้อจำกัดด้านงบประมาณดำเนินการ 2. ข้อจำกัดด้านกฎหมาย กฎ และระเบียบต่าง ๆ

ตารางสรุปผลการดำเนินการของคณะรัฐมนตรีตามแนบนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ

มาตรา	แนบนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	ผลการดำเนินการ	หน้า	ปัญหาและอุปสรรค
76			<p>ผลการศึกษาปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ พ.ศ. 2541</p> <p>2.1 ระเบียบว่าด้วยการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ พ.ศ. 2541</p> <p>2.2 ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. .... ร่างพระราชบัญญัติสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. .... และร่างพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....</p> <p>2.2.1 ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ....</p> <p>2.2.2 ร่างพระราชบัญญัติสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ พ.ศ. ....</p> <p>2.2.3 ร่างพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....</p> <p>พ.ศ. ....</p> <p>2.3 ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน พ.ศ. ....</p> <p>2.4 ร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ร่างพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... และร่างพระราชบัญญัติคณะกรรมการกฤษฎีกา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....</p>	65 65 65 65 65 65 66	

ตารางสรุปผลการดำเนินการของคณะรัฐมนตรีตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ

มาตรา	แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	ผลการดำเนินการ	หน้า	ปัญหาและอุปสรรค
77	รัฐต้องจัดให้มีแผนพัฒนาการเมือง จัดทำมาตรฐานทางคุณธรรมและ จริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ข้าราชการ และพนักงานหรือลูกจ้างอื่นของรัฐ เพื่อป้องกันกาทุจริตและเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่	นร. ก.พ. กค. ป.ป.ป. สตง.	<p>1. การจัดทำแผนพัฒนาการเมือง</p> <ul style="list-style-type: none"> • ร่างแผนพัฒนาการเมือง <p>2. การจัดทำมาตรฐานทางคุณธรรมและจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ข้าราชการ และพนักงานหรือลูกจ้างอื่นของรัฐ เพื่อป้องกันกาทุจริตและประพฤตินิยมชอบ และเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่</p> <p>2.1 ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. .... ร่างพระราชบัญญัติสำนักรับงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ พ.ศ. .... ร่างพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... และร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน พ.ศ. ....</p> <p>2.2 การจัดทำมาตรฐานทางคุณธรรมและจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง</p> <p>2.3 ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. ....</p> <p>2.4 การจัดทำมาตรฐานทางคุณธรรมและจริยธรรมของข้าราชการ</p> <p>2.4.1 การส่งเสริมและรณรงค์ให้ข้าราชการพลเรือนปฏิบัติตามจรรยาบรรณ</p> <p>2.4.2 การจัดทำมาตรฐานคุณธรรม จริยธรรม</p> <ul style="list-style-type: none"> • แผนจัดทำมาตรฐานคุณธรรม จริยธรรมของข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐ 	67 67 68 68 68 69 69 69 70 70	การตรากฎหมายต้องเป็นไปตามที่สมต่อนจำเป็นต้องใช้ระยะเวลาในการปฏิบัติเพื่อให้สำเร็จเป็นรูปธรรม

ตารางสรุปผลการดำเนินการของคณะรัฐมนตรีตามแนบนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ

มาตรา	แนบนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	ผลการดำเนินการ	หน้า	ปัญหาและอุปสรรค
77			<p>2.4.3 การเสริมสร้างค่านิยมในการแสดงความยินดีหรือแสดงความเสียใจ</p> <p>2.4.4 การเรียกรื้อของหน่วยงานของรัฐ</p> <p>2.4.5 การแก้ไขและป้องกันการฉวยโอกาส <ul style="list-style-type: none"> มาตรการป้องกันหรือลดโอกาสในการฉวยโอกาสนั้นเสนอราคา ร่างระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ (ฉบับที่...) พ.ศ. .... </p> <p>2.4.6 การปรับปรุงสถิติได้รับค่าเช่าบ้านของข้าราชการ <ul style="list-style-type: none"> พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยค่าเช่าบ้านข้าราชการ (ฉบับที่ 6) พ.ศ. 2541 </p> <p>2.5 การจัดทำมาตรฐานทางคุณธรรมและจริยธรรมของพนักงานหรือลูกจ้างของรัฐ <ul style="list-style-type: none"> จรรยาบรรณของกรมการรัฐวิสาหกิจ กระบวนการกำกับดูแลกิจการที่ดี (Good Corporate Governance) สำหรับรัฐวิสาหกิจ ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองสมบัติมาตรฐานสำหรับกรมการและพนักงานรัฐวิสาหกิจ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดของพนักงานในองค์การหรือหน่วยงานของรัฐ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... </p>	70 70 71 71 72 72 72 72 73 73 73 73	

ตารางสรุปผลการดำเนินการของคณะรัฐมนตรีตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ

มาตรา	แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	ผลการดำเนินการ	หน้า	ปัญหาและอุปสรรค
77			<p>ผลการดำเนินการ</p> <ul style="list-style-type: none"> มาตรการเพิ่มประสิทธิภาพในการตรวจสอบภายในในภาคราชการ 	74	

ตารางสรุปผลการดำเนินการของคณะรัฐมนตรีตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ

มาตรา	แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	ผลการดำเนินการ	หน้า	ปัญหาและอุปสรรค
78	รัฐต้องกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นของตนเองและตัดสินใจในกิจการท้องถิ่นได้เอง พัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่นและระบบสาธารณูปโภคและสาธารณูปการตลอดทั้งโครงสร้างพื้นฐานสารสนเทศ โครงสร้างพื้นฐานพลังงานและทำในท้องถิ่นให้ทั่วถึงและเท่าเทียมกันทั่วประเทศ รวมทั้งพัฒนาจังหวัดที่มีความพร้อมให้เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่ โดยคำนึงถึงเจตนารมณ์ของประชาชนในจังหวัดนั้น	มท. คค. กค. กษ. สงป. สคช.	<p>1. การเร่งรัดการออกกฎหมายเพื่อกระจายอำนาจจากปกครองไปสู่ท้องถิ่น</p> <p>1.1 การปรับปรุงกฎหมายท้องถิ่นเพื่อให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย</p> <p>1.2 การปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับโครงสร้างและอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น</p> <p>1.2.1 ร่างพระราชบัญญัติระเบียบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ....</p> <p>1.2.2 ร่างพระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการส่วนท้องถิ่น (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....</p> <p>1.2.3 พระราชกฤษฎีการะเบียบข้าราชการองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2541</p> <p>1.3 การปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับรายได้ของราชการส่วนท้องถิ่น</p> <p>1.3.1 ร่างพระราชบัญญัติภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง พ.ศ. ....</p> <p>1.3.2 ร่างกฎกระทรวง ฉบับที่.. (พ.ศ. ....) ออกตามความในพระราชบัญญัติการรังนกอีแตน พ.ศ. 2540</p> <p>1.3.3 ร่างกฎกระทรวง ฉบับที่.. (พ.ศ. ....) ออกตามความในพระราชบัญญัติสภาพัฒนาการบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537</p> <p>1.3.4 ร่างกฎกระทรวง ฉบับที่.. (พ.ศ. ....) ออกตามความในพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540</p> <p>2. การกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นพึ่งตนเองและตัดสินใจในกิจการท้องถิ่น</p> <p>2.1 มาตรการกระจายอำนาจการให้บริการสาธารณะ (งานกิจกรรม) ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น</p>	76 76 76 76 77 77 77 77 77 78 78 78	<p>1. ความจำเป็นในการปรับปรุงกฎหมายหลายฉบับ ต้องใช้ระยะเวลาในการดำเนินการยาวนาน</p> <p>2. ข้อจำกัดด้านงบประมาณ</p> <p>3. ปัญหาเรื่องการเงินที่ติดและภารกิจกำหนดค่าเวนคืน</p> <p>4. ผู้รับจ้างหรือผู้เข้าร่วมโครงการกับรัฐมีปัญหาขาดสภาพคล่องทางการเงิน</p> <p>5. การขาดแคลนบุคลากรที่เหมาะสม</p>

ตารางสรุปผลการดำเนินการของคณะรัฐมนตรีตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ

มาตรา	แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	ผลการดำเนินการ	หน้า	ปัญหาและอุปสรรค
78			<p>และฐานะความเป็นอยู่ของเกษตรกรโดยรวม</p> <p>3.2 การพัฒนาระบบสาธารณูปโภคและสาธารณูปการในท้องถิ่น</p> <p>3.2.1 การประปา</p> <p>3.2.2 การไฟฟ้า</p> <p>3.2.3 การคมนาคมทางบก</p> <p>3.2.4 การจัดการด้านมลภาวะ</p> <p>3.3 การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานสารสนเทศในท้องถิ่น</p> <ul style="list-style-type: none"> ● โครงการ Private School Net (NET K-12 Service) ● โครงการขยายเครือข่ายการให้บริการอินเทอร์เน็ตออกสู่ต่างจังหวัด <p>4. การพัฒนาจังหวัดที่มีความพร้อมให้เป็นองค์ประกอบส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่ โดยคำนึงถึงเจตนาของประชาชนในจังหวัดนั้น</p> <ul style="list-style-type: none"> ● การแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารและการจัดการจังหวัดภูเก็ต เป็นรูปแบบเมืองนานาชาติ 	81 81 81 82 82 83 83 83 83	

ตารางสรุปผลการดำเนินการของคณะรัฐมนตรีตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ

มาตรา	แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	ผลการดำเนินการ	หน้า	ปัญหาและอุปสรรค
79	รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการสงวน บำรุงรักษา และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสภาพทางชีวภาพอย่างสมดุล	กษ. คค. วว. ศธ. อก.	<p>1. การส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการสงวน บำรุงรักษา และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสภาพทางชีวภาพอย่างสมดุล</p> <p>1.1 การป้องกันดูแลรักษาทรัพยากรป่าไม้</p> <ul style="list-style-type: none"> • โครงการปลูกป่าถาวรเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเนื่องในโอกาสทรงครองราชย์ปีที่ 50 • โครงการปลูกป่าแม่ฟ้าหลวง • โครงการปลูกป่า 12 สิงหาคม 72 พระชันษามหาราช • การทบทวนนโยบายแก้ไขปัญหาที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ • โครงการรักษาลอบตัดไม้ในเขตอุทยานแห่งชาติลาละวิน และเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าสลักพระ จังหวัดแม่ฮ่องสอน <p>1.2 การอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ</p> <ul style="list-style-type: none"> • การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำแบบผสมผสาน • แผนหลักและแผนปฏิบัติการด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อพื้นที่ฟูแลงน้ำ • แผนแก้ไขความเสื่อมโทรมทะเลสาบสงขลา • แนวทางการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็ก • โครงการฟื้นฟูบูรณะและพัฒนาเมืองพัทยา • การตรวจสอบสภาพน้ำเสียของน้ำในแม่น้ำเจ้าพระยา <p>1.3 การอนุรักษ์ทรัพยากรดิน และแร่</p> <ul style="list-style-type: none"> • การระงับการเพาะเลี้ยงกุ้งกุลาดำระบบความเค็มต่ำในพื้นที่ 	85 85 85 86 86 86 86 86 86 86 86 86 87 87 87 87 87 87 87	<p>1. มีการนำไม้เถื่อนมาสวมแทนไม้ที่ได้รับอนุญาตโดยถูกต้อง และมีการตัดไม้ทำลายป่าจากผู้อพยพและเข้าเมืองผิดกฎหมาย</p> <p>2. แหล่งน้ำหลายแห่งมีสภาพเสื่อมโทรมยกต่อการพัฒนา</p> <p>3. มีปัญหาการประสานงานและความซ้ำซ้อนของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง</p> <p>4. ผู้รับจ้างขาดสภาพคล่องในการดำเนินงาน</p> <p>5. ปัญหาประชาชนในพื้นที่ไม่ยินยอมให้ใช้พื้นที่ดำเนินการ</p>

ตารางสรุปผลการดำเนินการของคณะรัฐมนตรีตามแผนนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ

มาตรา	แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	ผลการดำเนินการ	หน้า	ปัญหาและอุปสรรค
79			<p>นำจิตภายในเขตจังหวัด</p> <ul style="list-style-type: none"> ● ร่างพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. .... <p>2. การควบคุมและกำกับควบคุมมลพิษ</p> <ul style="list-style-type: none"> ● กฎกระทรวง ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2541) ออกตามความในพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 ● การให้เอกชนมีส่วนร่วมในการจัดตั้งสถานตรวจสภาพรถ ● การกำหนดให้ผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมรถยนต์ที่ใช้เครื่องยนต์เบนซินและดีเซลต้องเป็นไปตามมาตรฐาน ● การจัดการสิ่งแวดล้อมในเขตควบคุมมลพิษ ● โครงการจัดตั้งศูนย์บริหารจัดการวัสดุเหลือใช้อุตสาหกรรม ● แผนแม่บทการประยุกต์ใช้หลักการทางเศรษฐศาสตร์ในการจัดการมลพิษ ● โครงการตรวจสอบคุณภาพสิ่งแวดล้อมนิคมอุตสาหกรรม ● การกำจัดมูลฝอยติดเชื้อ <p>3. การส่งมอบบำรุงรักษาและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและ ความหลากหลายทางชีวภาพ</p> <ul style="list-style-type: none"> ● การเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ 	88 88 88 88 88 88 88 89 89 89 89 89	

ตารางสรุปผลการดำเนินการของคณะรัฐมนตรีตามแนบนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ

มาตรา	แนบนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	ผลการดำเนินการ	หน้า	ปัญหาและอุปสรรค
80			<p>3.2 การจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ</p> <ul style="list-style-type: none"> ● ร่างพระราชบัญญัติกฏแบ่งส่วนราชการกรมสามัญศึกษา เพื่อให้มีกองการศึกษาเพื่อคนพิการ <p>3.3 การพัฒนาฝีมือแรงงานที่เป็นคนพิการ</p> <p>3.4 การจัดตั้งอำนาจความสะดวกลำหรับคนพิการ</p> <ul style="list-style-type: none"> ● การแข่งขันกีฬาคนพิการเพื่อเปิดเกมส์ <p>3.5 การสงเคราะห์คนชรา</p> <ul style="list-style-type: none"> ● ร่างพระราชบัญญัติคนชรา พ.ศ. .... <p>3.6 การสงเคราะห์ผู้พิการ</p> <ul style="list-style-type: none"> ● แต่งตั้งคณะกรรมการประสานงานการสงเคราะห์ผู้พิการ 	96 96 96 96 96 96 97 97 97	

ตารางสรุปผลการดำเนินการของคณะรัฐมนตรีตามแนบนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ

มาตรา	แนบนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	ผลการดำเนินการ	หน้า	ปัญหาและอุปสรรค
81	รัฐต้องจัดการศึกษาอบรมและสนับสนุนให้ออกมาบริหารจัดการศึกษาอบรมให้เกิดความรู้คู่คุณธรรม จัดให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาแห่งชาติ ปรับปรุงการศึกษาให้สอดคล้องกับความเป็นจริงเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม สร้างเสริมความรู้และปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สนับสนุนการค้นคว้าวิจัยในศิลปวิทยาการต่าง ๆ เร่งรัดพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาประเทศ พัฒนาระบบบริหารและส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะและวัฒนธรรมของชาติ	ศธ. ทม. สกศ. สธ. วว.	<p>1. การจัดการศึกษาอบรมให้ทั่วถึง และมีคุณภาพ</p> <ul style="list-style-type: none"> • การจัดเตรียมการจัดการศึกษา 12 ปี • โครงการจัดตั้งมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวงที่จังหวัดเชียงราย • โครงการสนับสนุนการจัดตั้งวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ • โครงการเครือข่ายสารสนเทศเพื่อการศึกษา • การจัดตั้งสถาบันราชภัฏ • การจัดตั้งวิทยาลัยการอาชีพ • การจัดการศึกษาพิเศษ • การศึกษาสงเคราะห์ • โครงการอาหารกลางวัน • โครงการอาหารเสริม (นม) <p>2. การจัดการศึกษาให้เกิดความรู้คู่คุณธรรม</p> <ul style="list-style-type: none"> • โครงการบัณฑิตอุดมคติไทย <p>3. การสนับสนุนให้ออกมาจัดการศึกษาอบรม</p> <ul style="list-style-type: none"> • โครงการสนับสนุนการจัดตั้งสถานศึกษาของตนเอง • การเพิ่มวงเงินงบประมาณของเงินทุนหมุนเวียนเพื่อพัฒนาสถาบันการศึกษาของตนเอง <p>4. การจัดให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาแห่งชาติ</p> <ul style="list-style-type: none"> • ร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. .... • โครงการกฤษฎีกาศึกษา <p>5. การจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับความเป็นจริงเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม</p>	100 100 100 100 100 100 100 100 100 101 101 101 101 101 101 101 101 101 101 101 102	<p>1. ข้อจำกัดในด้านงบประมาณ</p> <p>2. จำนวนเงินกู้ยืมเพื่อการศึกษายังไม่เพียงพอต่อความต้องการ</p> <p>3. บุคลากรไม่มีประสบการณ์</p>

ตารางสรุปผลการดำเนินการของคณะรัฐมนตรีตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ

มาตรา	แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	ผลการดำเนินงาน	หน้า	ปัญหาและอุปสรรค
81			<ul style="list-style-type: none"> ● การขยายการจัดการศึกษานอกระบบไปยังกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ● โครงการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ● โครงการถ่ายทอดเทคโนโลยีสู่ชนบท ● โครงการความร่วมมือฝึกอบรมเพื่อถ่ายทอดเทคโนโลยี ● มาตรการด้านการศึกษาที่ฝ่ายไทยต้องดำเนินการตามหนังสือแสดงเจตจำนงขอรับความช่วยเหลือทางการเงินจากธนาคารพัฒนาเอเชีย ● หลักการการจัดสรรงบประมาณให้แก่มหาวิทยาลัย/สถาบันในกำกับของรัฐ ● โครงการช่วยเหลือนักเรียนที่ได้รับผลกระทบจากภาวะวิกฤติ ● โครงการกองทุนให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา <p>6. การเสริมสร้างความรู้ และปลูกฝังจิตสำนึกเกี่ยวกับบทบาทของรัฐในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข</p> <p>7. การพัฒนาวิชาชีพครู</p> <ul style="list-style-type: none"> ● โครงการวิจัยและพัฒนากระบวนการพัฒนาใหม่ในการปฏิรูปการศึกษาคณะครูพัฒนาครู และบุคลากรทางการศึกษา ● การจัดตั้งราชวิทยาลัยครูศาสตร์ <p>8. การสนับสนุนการค้นคว้าวิจัย เจริญพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และการส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น</p> <ul style="list-style-type: none"> ● แนวทางการปฏิรูประบบบริหารด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ● โครงการวิจัยเพื่อส่งเสริมอุตสาหกรรมและการส่งออก ● โครงการวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์ธรรมชาติเพื่อการแพทย์และ 	102 102 102 102 102 102 103 103 103 103 103 103 103 103 103 103 103 103 104 104	

ตารางสรุปผลการดำเนินการของคณะรัฐมนตรีตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ

มาตรา	แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	ผลการดำเนินการ	หน้า	ปัญหาและอุปสรรค
81			<p>ภาคอุตสาหกรรม</p> <ul style="list-style-type: none"> โครงการวิจัยและพัฒนาการส่งเสริมภูมิปัญญาไทยเพื่อการเรียน ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย พ.ศ. 	104 104	

ตารางสรุปผลการดำเนินการของคณะรัฐมนตรีตามแนบนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ

มาตรา	แนบนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	ผลการดำเนินการ	หน้า	ปัญหาและอุปสรรค
82	รัฐต้องจัดและส่งเสริม การสาธารณสุขให้ประชาชน ได้รับบริการที่ได้มาตรฐานและ มีประสิทธิภาพอย่างทั่วถึง	สธ. ทม.	<p>1. การให้บริการด้านสาธารณสุข</p> <ul style="list-style-type: none"> • โครงการบัตรสุขภาพ • บัตรสวัสดิการประชาชนด้านการรักษาพยาบาลของกลุ่มผู้ด้อยโอกาส และผู้ตกงาน • โครงการเสริมสร้างและพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพตามสุขบัญญัติแห่งชาติ • โครงการบริการข้อมูลสุขภาพอัตโนมัติผ่านระบบโทรศัพท์ (สายสุขภาพ) • โครงการรณรงค์อ่านฉลากก่อนซื้อ • โครงการสุขภาพดีถ้วนหน้า • โครงการดูแลปัญหาสุขภาพจิต • โรงพยาบาลตติยการเฉลิมพระเกียรติ <p>2. การป้องกันและแก้ไขปัญหาโรคที่มีแนวโน้มรุนแรง</p> <p>2.1 การควบคุมโรคติดต่อที่รุนแรง</p> <ul style="list-style-type: none"> • การควบคุมป้องกันไข้เลือดออก • การควบคุมโรคอุจจาระร่วงอย่างรุนแรง • การกวาดล้างโรคโปลิโอ • การป้องกันและควบคุมวัณโรค • โครงการเสริมสร้างสมรรถนะชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาโรคเอดส์ • โครงการพัฒนาภูมิปัญญาและการวิจัยเกี่ยวกับโรคเอดส์ • ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการป้องกันและแก้ไข 	105 105 106 106 106 106 106 106 106 107 107 107 107 107 107 107	เนื่องจากวิกฤตทางเศรษฐกิจ จึงต้องปรับลดงบประมาณ และปรับแผนต่าง ๆ ทำให้กระทบต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานและไม่เป็นไปตามเป้าหมาย

ตารางสรุปผลการดำเนินการของคณะรัฐมนตรีตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ

มาตรา	แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	ผลการดำเนินการ	หน้า	ปัญหาและอุปสรรค
83			<ul style="list-style-type: none"> ● โครงการสนับสนุนการพัฒนาอุตสาหกรรมขนาด (2539 - 2544) <p>3. การปรับโครงสร้างด้านบริการ</p> <ul style="list-style-type: none"> ● การยกเว้นภาษีป้ายที่สนับสนุนบริการท่องเที่ยวไทย ● การดำเนินโครงการ Amazing Thailand โดยจัดงานมหกรรมท่องเที่ยวไทย ● โครงการพาสปอร์ตวัฒนธรรม ● โครงการร่วมใจนำเที่ยวเมืองไทย ชื่อของไทย ● โครงการพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดต่าง ๆ ● แผนงานเงินกู้เพื่อพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยว OECF ระยะที่ 3 (พ.ศ. 2542 - 2546) ● โครงการอบรมเสริมสร้างความรู้เพื่อสร้างเครือข่ายด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ● โครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาอาชีพและกระจายรายได้สู่หมู่บ้านอุตสาหกรรมในชนบท ● การจัดตั้งสภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ● การแก้ไขกฎกระทรวงออกตามความในพระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2535 ● การอำนวยความสะดวกในด้านพิธีการเข้าเมืองให้แก่นักท่องเที่ยว <p>4. การแก้ไขปัญหาคาชาดยา</p> <ul style="list-style-type: none"> ● ยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหาคาชาดยาและการช่วยเหลือประชาชน 	<p>112</p> <p>113</p> <p>113</p> <p>113</p> <p>113</p> <p>113</p> <p>113</p> <p>113</p> <p>113</p> <p>113</p> <p>113</p> <p>113</p> <p>114</p> <p>114</p> <p>114</p> <p>114</p>	

ตารางสรุปผลการดำเนินการของคณะรัฐมนตรีตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ

มาตรา	แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	ผลการดำเนินงาน	หน้า	ปัญหาและอุปสรรค
83			<ul style="list-style-type: none"> • โครงการแก้ไขปัญหาคาชาวมายากจน (กช. คจ.) ระยะที่ 2 ปี 2541-2544 <p>5. การสร้างงานในชนบท</p> <ul style="list-style-type: none"> • กรอบนโยบายและแนวทางปฏิบัติโครงการพัฒนาตำบลปี 2541 • กรอบโครงสร้างแผนฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมชนบท <p>6. การกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนามหาเศรษฐกิจชุมชน</p> <ul style="list-style-type: none"> • การจัดตั้งศูนย์พัฒนามหาเศรษฐกิจชุมชน <p>7. การบรรเทาผลกระทบทางเศรษฐกิจ</p> <ul style="list-style-type: none"> • โครงการลงทุนเพื่อสังคม • กองทุนเพื่อการลงทุนทางสังคม • กองทุนพัฒนามือภูมิภาค • การควบคุมราคาสินค้าอุปโภคบริโภคที่จำเป็นต่อการครองชีพ • โครงการกองทุนไทยช่วยไทย • โครงการกองทุนออมสินร่วมใจเพื่อชุมชน • โครงการรถไฟฟ้าสู่ชุมชน <p>8. กระจายอำนาจการคลังสู่ท้องถิ่น</p> <ul style="list-style-type: none"> • ร่างพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น • มาตรการปรับปรุงรายได้ส่วนท้องถิ่น 	114 115 115 115 115 115 116 116 116 116 116 117 117 117 117	

ตารางสรุปผลการดำเนินการของคณะรัฐมนตรีตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ

มาตรา	แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	ผลการดำเนินการ	หน้า	ปัญหาและอุปสรรค
84	รัฐต้องจัดระบบการถือครองที่ดินและการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสม จัดหาแหล่งน้ำเพื่อเกษตรกรรมให้เกษตรกรอย่างทั่วถึง และรักษาผลประโยชน์ของเกษตรกรในการผลิตและการตลาดสินค้าเกษตรให้ได้รับผลตอบแทนสูงสุด รวมทั้งส่งเสริมการรวมตัวของเกษตรกรเพื่อวางแผนการผลิตและรักษาผลประโยชน์ร่วมกันของเกษตรกร	กษ. มท. นร. วว.	<p>1. การจัดระบบการถือครองที่ดินและการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสม</p> <ul style="list-style-type: none"> ● การกำหนดเขตที่ดินให้เป็นเขตปฏิรูปที่ดิน ● การกำหนดมาตรการและแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่ดินในพื้นที่ยังไม่ ● การแก้ไขปัญหาที่ดินตามชื่อเรียกของสงฆ์เขตกรรมรายย่อยภาคอีสาน และราษฎรที่ได้รับกรรมสิทธิ์โอนจากการถูกเวนคืนที่ดินเพื่อการก่อสร้างเขื่อน ● การเร่งรัดการออกโฉนดที่ดินทั่วประเทศ ● การกำหนดเขตบริเวณที่ดินให้เป็นอุทยานแห่งชาติ ● การกำหนดเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ● การกำหนดมาตรการควบคุมการเพาะเลี้ยงกุ้งกุลาดำในเขตพื้นที่น้ำจืด ● การกำหนดหลักเกณฑ์การใช้ประโยชน์จากที่ดินที่มีการกำหนดชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ <p>2. การจัดหาแหล่งน้ำเพื่อเกษตรกรรม</p> <ul style="list-style-type: none"> ● การเร่งรัดโครงการชลประทานที่สำคัญ ● การแก้ไขปัญหาน้ำแล้ง <p>3. การรักษาสถลประโยชน์ของเกษตรกร</p> <p>3.1 การปรับโครงสร้างและแผนการพัฒนาการผลิตการเกษตร</p> <ul style="list-style-type: none"> ● การปรับแผนการค้าเนืงงานโครงการปรับโครงสร้างและระบบการผลิตการเกษตร 	120 120 120 120 120 120 120 120 120 120 120 121 121 121 121 121 121	<p>1. การแก้ไขปัญหาคกรถือครองที่ดินในพื้นที่ป่าไม้</p> <ul style="list-style-type: none"> ● ยังไม่มีแนวเขตป่าที่ชัดเจน ● พื้นที่บางแห่งอยู่ภายใต้กฎหมายหลายฉบับ ● การเบิกจ่ายงบประมาณยังล่าช้า ● ราษฎรไม่เข้าใจขั้นตอนการทำงานของทางราชการ <p>2. การสร้างเสถียรภาพของราคาสินค้าเกษตร</p> <ul style="list-style-type: none"> ● ราคาสินค้าเกษตรมีความผันผวนตามฤดูกาลและความต้องการของตลาด ● เกษตรกรไม่สามารถเก็บเกี่ยวผลผลิตฝากเก็บที่คลัง ● เกษตรกรไม่มาเปิดถอน

ตารางสรุปผลการดำเนินการของคณะรัฐมนตรีตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ

มาตรา	แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	ผลการดำเนินการ	หน้า	ปัญหาและอุปสรรค
84			<p style="text-align: center;">ผลการดำเนินการ</p> <ul style="list-style-type: none"> • การปรับแผนปฏิบัติการด้านการเกษตร • โครงการฟื้นฟูสภาพแวดล้อมที่เสื่อมโทรมในเขตปฏิบัติ <p>3.2 การสนับสนุนแหล่งเงินทุนและการจัดตั้งทุนการผลิต</p> <ul style="list-style-type: none"> • ร่างพระราชบัญญัติธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... • โครงการช่วยเหลือเกษตรกรชาวไร่ชาวนาในฤดูการผลิตปี 2541/2542 • โครงการสินเชื่อเพื่อสนับสนุนการผลิตสินค้าเกษตรเพื่อการส่งออก หรือทดแทนการนำเข้า • โครงการสินเชื่อเพื่อส่งเสริมการประกอบอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร • โครงการสินเชื่อเพื่อสนับสนุนทางการลงทุนในการปลูกป่าและการลงทุนทางการเกษตรที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและรักษาสิ่งแวดล้อม • การจัดหาปุ๋ยเคมีเพิ่มเติมให้แก่เกษตรกร • การยกเว้นอากรเมล็ดพันธุ์ • โครงการลดราคาน้ำมันให้ชาวประมง <p>3.3 การส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาผลผลิตการเกษตร</p> <ul style="list-style-type: none"> • ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. .... • การแต่งตั้งคณะกรรมการระดับชาติเพื่อดูแลภาคเกษตรกรรมเฉพาะด้าน 	121 121 122 122 122 122 122 122 123 123 123 123 123 123	ตามกำหนดเวลา 3. ประชาชนส่วนใหญ่ไม่ทราบ จำมีการปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย ว่าด้วยการขายฝากซึ่งมีผลใช้บังคับแล้ว

ตารางสรุปผลการดำเนินการของคณะรัฐมนตรีตามนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ

มาตรา	นโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	ผลการดำเนินการ	หน้า	ปัญหาและอุปสรรค
84			<ul style="list-style-type: none"> ● การศึกษาวิจัยการนำพืชมาใช้ในการป้องกันศัตรูพืช ● ร่างพระราชบัญญัติกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกรรายย่อย พ.ศ. .... <p>3.4 การรักษาราคาสินค้าเกษตร</p> <ul style="list-style-type: none"> ● มาตราการแก้ไขปัญหาราคายางพาราตกต่ำ ● การขยายโครงการแทรกแซงตลาดยาง ● โครงการจัดตั้งตลาดกลางยางพาราจังหวัดสุราษฎร์ธานี ● ร่างพระราชบัญญัติการซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า พ.ศ. .... ● การแก้ไขปัญหาค่าเงินบาทที่มีต่อราคาสินค้าเกษตร <p>4. การแก้ไขปัญหาน้ำท่วมของเกษตรกร</p> <ul style="list-style-type: none"> ● ร่างระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการบริหารสินเชื่อกเกษตรแห่งชาติ <p>5. การปรับปรุงแก้ไขกฎหมายว่าด้วยการขยายผล</p>	123 123 123 123 123 123 124 124	
				124 124 124	

ตารางสรุปผลการดำเนินการของคณะรัฐมนตรีตามแนบนโยบายที่รัฐบาลแห่งรัฐ

มาตรา	แนบนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ และคู่มือของระบบสหกรณ์	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	ผลการดำเนินการ	หน้า	ปัญหาและอุปสรรค
85	รัฐต้องส่งเสริม สนับสนุน และคุ้มครองระบบสหกรณ์	กษ. มท.	<p>1. การปรับปรุงแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับสหกรณ์</p> <ul style="list-style-type: none"> พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. .... กฎหมายเกี่ยวกับการจัดตั้งธนาคารสหกรณ์ <p>2. การส่งเสริมและขยายการดำเนินงานของสหกรณ์</p> <ul style="list-style-type: none"> การจัดตั้งสหกรณ์การเกษตร และสหกรณ์ประมง การส่งเสริมธุรกิจสหกรณ์กลุ่มผู้ผลิตยางพารา การให้ความช่วยเหลือในเรื่องเงินทุนหมุนเวียน การส่งเสริมให้สหกรณ์ในภาคการเกษตรสามารถดำเนินกิจกรรมกลุ่มออมทรัพย์ การปรับปรุงผลผลิตการเกษตรและหัตถกรรมในกลุ่มสตรีสหกรณ์ การพัฒนาคุณภาพการปรับปรุงผลผลิต โครงการช่วยเหลือสหกรณ์ การปรับปรุงศูนย์รวมน้ำนมดิบ ศูนย์ตรวจสอบคุณภาพผลผลิตการเกษตร <p>3. การปรับปรุงกลไกเพื่อพัฒนาเกษตรกร องค์กรเกษตรกรและระบบสหกรณ์</p> <ul style="list-style-type: none"> การสนับสนุนกลุ่มเกษตรกรให้มีบทบาทในการเป็นผู้จำหน่าย การอบรมให้การศึกษาด้านการบัญชี ทักษะด้านการปรับปรุงผลผลิต การเกษตรให้แก่สมาชิก การจัดตั้งตลาดกลางผลผลิตการเกษตรประจำตำบลของสหกรณ์ การเชื่อมโยงสินเชื่อเพื่อการผลิตและบริการตลาดข้าวของสหกรณ์ <p>ปี 2540/41</p>	127 127 127 128 128 128 128 128 128 128 128 128 129 129 129 129 129	<p>1. ภาวะเศรษฐกิจและ วิกฤตการณ์ทางการเงินของ ประเทศทำให้บางโครงการ และกิจการไม่สมบูรณ์ ดำเนินไม่ได้รับรวดเร็วเท่าที่ควร</p> <p>2. ประชาชนยังไม่มีความรู้ และตระหนักถึงความสำคัญ ของสหกรณ์</p> <p>3. ผลผลิตได้รับความเสียหาย จากตากแดดระบอบาต</p> <p>4. สมาชิกไม่ปฏิบัติตาม คำแนะนำของเจ้าหน้าที่ หรือ มีพื้นที่ผลิตต่อคนมากเกินไป</p> <p>5. พื้นที่ดำเนินการจะจัด- กระจาย</p> <p>6. สมาชิกบางส่วนไม่ยอม ขายเมล็ดพันธุ์ให้กับโครงการ เนื่องจากต้องตลาดให้ราคา สูงกว่า</p>

ตารางสรุปผลการดำเนินการของคณะรัฐมนตรีตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ

มาตรา	แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	ผลการดำเนินการ	หน้า	ปัญหาและอุปสรรค
85			<ul style="list-style-type: none"> ● การส่งเสริมการตลาดและธุรกิจการเกษตรสำหรับผลิตภัณฑ์ขึ้น ๆ 	129	

ตารางสรุปผลการดำเนินการของคณะรัฐมนตรีตามนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ

มาตรา	แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	ผลการดำเนินการ	หน้า	ปัญหาและอุปสรรค
86	รัฐต้องส่งเสริมให้ประชากรวัยทำงานมีงานทำ คุ้มครอง โดยเฉพาะแรงงานเด็ก และแรงงานหญิง จัดระบบ แรงงานสัมพันธ์ การประกัน สังคม รวมทั้งค่าตอบแทน แรงงานให้เป็นธรรม	รศ. มพ. นร.	<p>1. การส่งเสริมให้ประชากรวัยทำงานมีงานทำ</p> <p>1.1 การจัดทำงานและส่งเสริมการมีงานทำ</p> <ul style="list-style-type: none"> • การปรับปรุงแนวทางการให้บริการจัดหางาน • โครงการสินเชื่อเพื่อไปทำงานต่างประเทศ <p>1.2 การพัฒนาฝีมือแรงงาน</p> <p>1.2.1 การพัฒนาฝีมือแรงงานใหม่</p> <p>1.2.2 การสนับสนุนให้ภาคเอกชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาฝีมือแรงงาน</p> <ul style="list-style-type: none"> • การสนับสนุนให้ภาคเอกชนจดทะเบียนเป็นผู้ดำเนินการฝึก ตาม พ.ร.บ.ส่งเสริมการฝึกอาชีพ พ.ศ. 2537 • การสนับสนุนให้บริษัท ห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล ฝึกอบรมลูกจ้างตนเอง • การสนับสนุนให้แรงงานที่อยู่ในระบบการจ้างงานหรือถูกเลิกจ้าง กู้ยืมเงินกองทุนพัฒนาฝีมือแรงงานในอัตราดอกเบี้ยต่ำเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรมพัฒนาทักษะฝีมือตนเอง • การสนับสนุนให้ภาคเอกชนจัดตั้งสถาบันฝึกอบรมวิชาชีพ • การอนุญาตให้เอกชนจัดตั้งศูนย์ทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงาน • คณะกรรมการพัฒนาแรงงานและประสานงานการฝึกอาชีพแห่งชาติ (กพร.ปช.) คณะอนุกรรมการพัฒนา 	131 131 131 132 132 132 132	<p>1. คุณสมบัติของผู้ถูกเลิกจ้าง และผู้ว่างงานไม่สอดคล้องกับตำแหน่งว่างงาน ตลาดแรงงาน ในต่างประเทศลดลงเนื่องจากภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ รวมทั้งขาดบุคลากรผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาสำหรับการประสานงานกับนายจ้างต่างประเทศด้วย</p> <p>2. งบประมาณที่ช่วยเหลือการว่างงานมีจำกัด การเบิกจ่ายยังล่าช้า และต้องรอเงินกู้จากต่างประเทศ</p> <p>3. กิจกรรมบางประเภทในบางพื้นที่จำเป็นต้องใช้แรงงานต่างด้าวมาก ทำให้ไม่สามารถบรรเทาปัญหาการว่างงานของแรงงานไทยได้เท่าที่ควร และอาจส่งผลกระทบต่อด้านสิทธิมนุษยชนการดำเนินการจึงต้องเป็นไปอย่างรอบคอบ อาศัยระยะเวลาพอสมควร</p>

ตารางสรุปผลการดำเนินการของคณะรัฐมนตรีตามแนบนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ

มาตรา	แนบนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	ผลการดำเนินการ	หน้า	ปัญหาและอุปสรรค
86			<p>ผลงานและประสานงานการมีเอกอัครราชทูต (กพร.ปจ.) คณะอนุกรรมการจัดทำแผนแม่บทการพัฒนาภาคใต้</p> <p>2. การคุ้มครองแรงงาน</p> <p>2.1 กฎหมายคุ้มครองแรงงาน</p> <ul style="list-style-type: none"> • การออกกฎกระทรวง 7 ฉบับที่เกี่ยวข้องกับ พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 • ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... <p>2.2 แผนการส่งเสริมพัฒนาและคุ้มครองผู้รับงานไปทำที่บ้านในระยะแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 - 2544)</p> <p>2.3 การตรวจสอบในเรื่องของความปลอดภัยในการทำงาน</p> <p>2.4 การคุ้มครองแรงงานสตรีและแรงงานเด็ก</p> <ul style="list-style-type: none"> • โครงการป้องกันและแก้ไขปัญหาแรงงานเด็ก (ในภูมิภาค) • โครงการเงินกู้ IBRD (SIP) เพื่อฝึกอบรมแรงงานในภูมิภาค <p>2.5 การคุ้มครองคนหางาน</p> <p>3. การส่งเสริมระบบแรงงานสัมพันธ์</p> <ul style="list-style-type: none"> • การจัดตั้งคณะกรรมการไตรภาคีป้องกันและแก้ไขปัญหาการข่มขู่เรียกร้อยด้านแรงงาน • แนวปฏิบัติว่าด้วยการส่งเสริมแรงงานสัมพันธ์ในภาวะวิกฤต พ.ศ. 2541 <p>4. การประกันสังคม</p>	<p>133</p> <p>133</p> <p>133</p> <p>133</p> <p>133</p> <p>133</p> <p>133</p> <p>133</p> <p>134</p> <p>134</p> <p>134</p> <p>134</p> <p>134</p> <p>134</p>	<p>4. ระบบการประกันสังคมกับการจัดสวัสดิการสังคมยังไม่มีความชัดเจนเท่าที่ควร อีกทั้งภาระงบประมาณที่จะเกิดขึ้นกับภาครัฐไม่สอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบันด้วย</p>

ตารางสรุปผลการดำเนินการของคณะรัฐมนตรีตามแนบนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ

มาตรา	แนบนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	ผลการดำเนินการ	หน้า	ปัญหาและอุปสรรค
86			<ul style="list-style-type: none"> ● การแต่งตั้งคณะกรรมการนโยบายเงินออมเพื่อการชราภาพ ● ร่างพระราชกฤษฎีกากำหนดระยะเวลาเริ่มดำเนินการจัดเก็บเงินสมทบเพื่อการให้ประโยชน์ทดแทนกรณีสงเคราะห์บุตร และกรณีชราภาพ พ.ศ. .... ● ร่างพระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... <p>5. การแก้ไขปัญหาค่าจ้างงานในภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจ</p> <ul style="list-style-type: none"> ● แผนปฏิบัติการบรรเทาปัญหาการว่างงาน ● การแต่งตั้งคณะกรรมการนโยบายบรรเทาปัญหาการว่างงานแห่งชาติ ● มาตรการบรรเทาปัญหาการว่างงาน 7 มาตรการ <p>6. การแก้ไขปัญหางานต่างชาติดิจิทัล</p> <ul style="list-style-type: none"> ● การผ่อนผันให้แรงงานต่างชาติดิจิทัลเข้าเมืองมีกฎหมายทำงานได้ชั่วคราว ● การจัดตั้งคณะทำงานเพื่อศึกษาและเตรียมการเกี่ยวกับแนวทางระยะยาวในการแก้ไขปัญหาค่าจ้างงานแรงงานต่างชาติดิจิทัล 	134 134 135 135 135 135 135 136 136 137	

ตารางสรุปผลการดำเนินการของคณะรัฐมนตรีตามแผนนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ

มาตรา	แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	ผลการดำเนินงาน	หน้า	ปัญหาและอุปสรรค
87	รัฐต้องสนับสนุนระบบเศรษฐกิจแบบเสรีโดยอาศัยกลไกตลาด ก้ากับดูแลไม่มีการแข่งขันอย่างมีธรรม คู่แข่งของผู้บริโภค และป้องกันการผูกขาดตัดตอนทั้งทางตรงและทางอ้อม รวมทั้งยกเลิกและละเว้นการตรากฎหมายและกฎเกณฑ์ที่ควบคุมธุรกิจที่ไม่สอดคล้องกับความเป็นทางเศรษฐกิจ และต้องไม่ประกอบกิจการแข่งขันกับเอกชน เว้นแต่มีความจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการรักษาความมั่นคงของรัฐรักษาผลประโยชน์ส่วนรวม หรือการจำกัดให้มีการสาธารณูปโภค	กค. นร. มท. อก. พณ. กท.	<p>1. การลดบทบาทภาครัฐและสนับสนุนการเพิ่มบทบาทเอกชนให้แข่งขันภายใต้ระบบเศรษฐกิจเสรี</p> <p>1.1 การแปรรูปรัฐวิสาหกิจ</p> <p>1.1.1 การเพิ่มบทบาทภาคเอกชนที่สามารถดำเนินธุรกิจในระยะสั้น (ภายใน 1-3ปี)</p> <ul style="list-style-type: none"> ● การแปลงสภาพรัฐวิสาหกิจเป็นบริษัท จำกัด แล้วขายหุ้นให้เอกชน <ul style="list-style-type: none"> ■ ร่างพระราชบัญญัติทุนของรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. .... ● การให้สัมปทานในโครงการขนาดใหญ่ <ul style="list-style-type: none"> ■ การกำหนดแนวทางเพิ่มบทบาทเอกชนด้านโครงสร้างพื้นฐานขนาดใหญ่ของหน่วยงานราชการ ■ หลักเกณฑ์การส่งเสริมการลงทุนกิจการสัมปทานและการแปรรูปรัฐวิสาหกิจ <p>1.1.2 การแปรรูปรัฐวิสาหกิจที่สามารถดำเนินการได้เร็ว (Fast Track) หรือมีความพร้อม</p> <ul style="list-style-type: none"> ● ยุบเลิกองค์การทอผ้า องค์การผลิตอาหารสำเร็จรูป และองค์การอุตสาหกรรมห้องเย็น ● การให้เอกชนร่วมทุนในองค์การเบตเตอร์ ● การจำหน่ายโรงงานน้ำตาล กรมโรงงานอุตสาหกรรมให้แก่เอกชน 	139 139 140 140 140 140 140 140 140 140 140	<p>1. สภาวะเศรษฐกิจที่เป็นปัญหาในขณะนี้ เป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นทั่วโลก การแก้ปัญหาจึงต้องพิจารณาปัจจัยต่าง ๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศประกอบ เพราะทุกมาตรการที่รัฐนำมาใช้ย่อมมีผลกระทบต่อการแก้ไขปัญหาในภาพรวมของประเทศ และจะประสบความสำเร็จหรือไม่ ย่อมขึ้นอยู่กับปัจจัยนอกประเทศด้วย</p> <p>2. การแปรรูปรัฐวิสาหกิจไม่สามารถดำเนินการได้อย่างรวดเร็ว เนื่องจากเกี่ยวข้องกับกฎหมายหลายฉบับ ต้องมีการแก้ไขกฎหมาย หรือมีการตรากฎหมายเพิ่มขึ้นใหม่ นอกจากนั้น ภาวะเศรษฐกิจที่ซบเซาในปัจจุบันทำให้การหาผู้ร่วมทุนจากภาคเอกชนเข้ามาร่วมถือหุ้นในรัฐวิสาหกิจที่จะแปรรูป</p>

ตารางสรุปผลการดำเนินการของคณะรัฐมนตรีตามแนบนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ

มาตรา	แนบนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	ผลการดำเนินการ	หน้า	ปัญหาและอุปสรรค
87			<ul style="list-style-type: none"> • การสนับสนุนการดำเนินการตามแผนแม่บทการพัฒนา กิจการโทรคมนาคมขององค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย และ การสื่อสารแห่งประเทศไทย • การจัดทำแผนการปรับปรุงเพื่อเปิดเสรีธุรกิจโทรคมนาคม • ร่างพระราชบัญญัติแปลงสภาพองค์การโทรศัพท์ แห่งประเทศไทย พ.ศ. .... • แนวทางการจำหน่ายหุ้นบริษัทการบินไทย จำกัด (มหาชน) • การแปรสภาพการทำอากาศยานสากลกรุงเทพฯ 4 บริษัท ทำอากาศยานสากลกรุงเทพฯ ใหม่ จำกัด และการ พัฒนาทำอากาศยานที่เกี่ยวข้อง • การออกพันธบัตรในตลาดทุนต่างประเทศเพื่อการปรับปรุง ของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย • แผนแม่บทการปฏิรูปรัฐวิสาหกิจ <p>1.2 การเพิ่มบทบาทเอกชนในกิจกรรมที่รัฐดำเนินการ</p> <ul style="list-style-type: none"> • นโยบายเปิดเสรีการผลิตและจำหน่ายสุราหลังปี พ.ศ. 2542 • การนำร่องในการขนส่งทางเรือ และการทำการตรวจเรือตาม ข้อตกลงฉบับสำหรับการตรวจเรือ พ.ศ. 2528 • การบริหารสถานีขนส่งสินค้าข้ามเมืองกรุงเทพมหานครและ ปริมณฑล • การดำเนินการทำอากาศยาน 	140 140 140 140 140 141 141 141 141 141 141	<p>และการให้เอกชนเข้ามามีส่วน ร่วมในกิจการของรัฐ เป็นไป อย่างล่าช้า</p> <p>3. การเบิกจ่ายเงินทุนเพื่อปรับ โครงสร้างทางเศรษฐกิจ (SAL) และเงินกู้ได้รับสภาพคดง (J-EXIM, Packing Credit, และ ADB Co-finance) เป็นไปอย่าง ล่าช้า เนื่องจากลูกค้ำชำระดอกเบี้ย ลงทุนในปี 2541 และปัจจุบัน ธนาคารพาณิชย์มีสภาพคดง สูงจึงใช้วงเงินกู้ Packing Credit และ ADB Co-finance น้อยมาก</p> <p>4. การปรับปรุงโครงสร้างหนี้ มี ข้อจำกัดหลายประการ เช่น ข้อจำกัดทางกฎหมาย ข้อจำกัดเกี่ยวกับมาตรฐานการ บัญชี และมีลูกหนี้หลายรายที่ หวังประโยชน์จากการประណ หนี้โดยไม่เหมาะสม</p>

ตารางสรุปผลการดำเนินการของคณะรัฐมนตรีตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ

มาตรา	แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	ผลการดำเนินการ	หน้า	ปัญหาและอุปสรรค
87			<ul style="list-style-type: none"> • การร่วมเดินรถปรับอากาศ • การขนส่งสินค้าเสรีในเขตท่าเรือกรุงเทพ การให้บริการขนส่งสินค้าออกจากท่าเรือ • งานจัดสอบความรู้เกี่ยวกับกรมการประมงและประมงกันวินาศภัย และงานกำหนดเขตและชั้นของเมืองในการรับประกันอัคคีภัย <p>2. การกำกับดูแลให้เอกชนแข่งขันภายใต้ระบบเศรษฐกิจเสรีอย่างเป็นธรรม ป้องกันไม่ให้มีการผูกขาดตัดตอนทั้งทางตรงและทางอ้อม</p> <ul style="list-style-type: none"> • มาตราการในกรมแก้ไขและป้องกันกรมมอกรมกันในการเสนอราคา • องค์การจัดสรรที่ดินความถี่ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 40 • การแก้ไขปรับปรุงพระราชบัญญัติกำหนดราคาสินค้าและป้องกันกรมการผูกขาด พ.ศ. 2522 <p>3. การสนับสนุนการค้าเสรีจกภายในได้ระบบเสรีโดยเสริมสร้างแหล่งเงินทุนเพื่อปรับโครงสร้างเศรษฐกิจและปรับโครงสร้างอุตสาหกรรม</p> <p>3.1 การเสริมสร้างแหล่งเงินทุนเพื่อปรับโครงสร้างเศรษฐกิจ</p> <ul style="list-style-type: none"> • เงินกู้จากธนาคารโลก (IBRD) • เงินกู้จากธนาคารพัฒนาเอเชีย • เงินกู้กึ่งทางการอื่น ๆ <p>3.2 การปรับโครงสร้างอุตสาหกรรม</p> <ul style="list-style-type: none"> • แผนแม่บทปรับโครงสร้างอุตสาหกรรม • แผนปรับปรุงโครงสร้างและประสิทธิภาพการบริหารงานของ 	141 142 142 142 142 142 142 142 142 142 143 143 143 143	5. โครงสร้างด้านปัจจัยการผลิตไม่เข้มแข็ง ทำให้การปรับโครงสร้างอุตสาหกรรมไม่สามารถดำเนินกรได้อย่างรวดเร็ว

ตารางสรุปผลการดำเนินงานของคณะรัฐมนตรีตามแผนนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ

มาตรา	แผนนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	ผลการดำเนินงาน	หน้า	ปัญหาและอุปสรรค
87			<p>บริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมขนาดย่อม</p> <ul style="list-style-type: none"> • มาตรการส่งเสริมให้ธุรกิจได้รับใบรับรองคุณภาพตามมาตรฐาน ISO • การอนุมัติในหลักการการจัดตั้งสถาบันเฉพาะทาง • การรับแผนการรับลดอัตราภาษีศุลกากรจากแผนการปฏิรูปโครงสร้างฟังกักอุตสาหกรรม • ร่างระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัฒนาอุตสาหกรรมแห่งชาติ พ.ศ. 2541 <p>4. การส่งเสริมการประกอบธุรกิจของเอกชนในภาคอุตสาหกรรม</p> <p>4.1 การดำเนินนโยบายเศรษฐกิจ</p> <ul style="list-style-type: none"> • การปรับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 • นโยบายการคลังแบบขาดดุล และการเร่งรัดกระบวนการเบิกจ่ายเงินของรัฐบาล • นโยบายผ่อนคลายทางการเงินและอัตราดอกเบี้ย • มาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจในช่วงครึ่งหลังของปี 2541 <p>4.2 การแก้ไขปัญหาสถาบันการเงิน</p> <p>4.2.1 การแก้ไขปัญหาสถาบันการเงินที่ถูกระงับการดำเนินงาน 56 แห่ง</p> <ul style="list-style-type: none"> • การสนับสนุนการดำเนินการขององค์กรเพื่อการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน (ปรส.) • การสนับสนุนการดำเนินงานของบริษัทบริหารสินทรัพย์ สถาบันการเงิน (บมส.) 	144 144 144 144 144 144 145 145 145 146 146 146	

ตารางสรุปผลการดำเนินการของคณะรัฐมนตรีตามแนบนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ

มาตรา	แนบนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	ผลการดำเนินการ	หน้า	ปัญหาและอุปสรรค
87			<p>4.6 การปรับปรุงกฎหมายให้สอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจและแก้ไข ปัญหาเศรษฐกิจในปัจจุบัน</p> <p>4.6.1 การปรับปรุงและเสนอกฎหมายที่สอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจ ในปัจจุบัน</p> <ul style="list-style-type: none"> • กฎหมายด้านการค้า • กฎหมายด้านการเงินและการลงทุน <p>4.6.2 การแก้ไขและเสนอกฎหมายเพื่อส่งเสริมการลงทุนและแก้ไข ปัญหาทางเศรษฐกิจ</p> <ul style="list-style-type: none"> • คณะกรรมการพิจารณามาตรการทางกฎหมายเพื่อการแก้ไข ปัญหาทางเศรษฐกิจ • กฎหมายล้มละลาย • กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการบังคับล้มละลาย • กฎหมายที่ส่งเสริมการลงทุนจากต่างประเทศ • กฎหมายยกเว้นภาษีธุรกิจและยกเว้นภาษีเงินได้กรมบริษัท มหาชนจำกัด หรือบริษัทจำกัด ควบกิจการเข้าด้วยกัน • กฎหมายเกี่ยวกับการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ • กฎหมายเกี่ยวกับการปฏิรูปรัฐวิสาหกิจ <p>5. การคุ้มครองผู้บริโภค</p> <p>5.1 ด้านราคาสินค้า</p> <p>5.2 ด้านมาตรฐานสินค้า</p> <ul style="list-style-type: none"> • ร่างพระราชบัญญัติการค้าน้ำมันเชื้อเพลิง พ.ศ. 	150 150 150 151 151 151 152 152 152 152 152 153 153 153 153 153	

ตารางสรุปผลการดำเนินการของคณะรัฐมนตรีตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ

มาตรา	แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	ผลการดำเนินการ	หน้า	ปัญหาและอุปสรรค
87			<ul style="list-style-type: none"> ● มาตรการคุ้มครองสิทธิผู้บริโภคเกี่ยวกับการซื้อบ้าน 5 มาตราการ ● ร่างพระราชบัญญัติวิศวกรรม พ.ศ. .... และร่างพระราชบัญญัติสถาปนิก พ.ศ. .... <p>5.3 ด้านบริการ</p> <ul style="list-style-type: none"> ● การจัดตั้งบริษัทกลางคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ จำกัด ● การปรับขึ้นของเขตการรับประกันภัยอสังหาริมทรัพย์ในภูมิภาค ● การปรับปรุงโครงสร้างอัตราเบี้ยประกันภัย (ภาคสมัครใจ) ● การจัดตั้งอนุญาโตตุลาการ ในกรมการประกันภัย ● โครงการปีคุ้มครองผู้บริโภค 2541 - 2542 	154 154 154 154 154 154 155 155	

ตารางสรุปผลการดำเนินการของคณะรัฐมนตรีตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ

มาตรา	แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	ผลการดำเนินการ	หน้า	ปัญหาและอุปสรรค
88	บทบัญญัติในหมวดนี้ไว้เพื่อเป็นแนวทางสำหรับกษัตริราชกุมาร และกษัตริราชกุมารีในนโยบายในการบริหารราชการแผ่นดิน ในการแถลงนโยบายต่อรัฐสภาตามมาตรา 211 คณะรัฐมนตรีที่จะเข้ารับพระราชกรณียกิจจะต้องให้สัตยาบันว่าจะดำเนินการใดเพื่อการบริหารราชการแผ่นดิน ให้เป็นไปตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐตามที่บัญญัติไว้ในหมวดนี้ และต้องจัดทำรายงานแสดงผลการดำเนินการรวมทั้งปัญหาและอุปสรรคเสนอต่อรัฐสภาปีละหนึ่งครั้ง	ทุกส่วนราชการ	1. การตรากฎหมายและการกำหนดนโยบายในการบริหารราชการแผ่นดิน 2. การแถลงนโยบายต่อรัฐสภา 3. การจัดทำรายงานแสดงผลการดำเนินการรวมทั้งปัญหาและอุปสรรคเสนอต่อรัฐสภา	157 157 157	1. ปัญหาเรื่องความหมายและขอบเขตของถ้อยคำและข้อความในบางมาตรา 2. ปัญหาด้านงบประมาณ และอัตราค่าจ้าง 3. การดำเนินการที่ต้องอาศัยมาตรการทางกฎหมายต้องใช้เวลาดำเนินการของกระบวนการนิติบัญญัติ

ตารางสรุปผลการดำเนินการของคณะรัฐมนตรีตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ

มาตรา	แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	ผลการดำเนินการ	หน้า	ปัญหาและอุปสรรค
89	เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการตามหมวดนี้ ให้รัฐจัดให้มีสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ มีหน้าที่ให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรีในปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับเศรษฐกิจและสังคม แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและแผนอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ ต้องให้สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติให้ความเห็นก่อนพิจารณาประกาศใช้ องค์ประกอบที่มา อำนาจหน้าที่ และการดำเนินงานของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ	นร.	การศึกษาและยกย่องหลักเกณฑ์การจัดตั้งสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ	159	เรื่องนี้เป็นหลักการใหม่จึงต้องใช้เวลา เนื่องจากต้องรับฟังความคิดเห็นจากผู้เกี่ยวข้องหลายฝ่าย

บัญชีอักษรย่อ

นร.	: สำนักงานนายกรัฐมนตรี
กท.	: กระทรวงกลาโหม
กค.	: กระทรวงการคลัง
กต.	: กระทรวงการต่างประเทศ
กษ.	: กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
คค.	: กระทรวงคมนาคม
พณ.	: กระทรวงพาณิชย์
มท.	: กระทรวงมหาดไทย
ยธ.	: กระทรวงยุติธรรม
รส.	: กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม
วว.	: กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม
ศธ.	: กระทรวงศึกษาธิการ
สธ.	: กระทรวงสาธารณสุข
อก.	: กระทรวงอุตสาหกรรม
ทม.	: ทบวงมหาวิทยาลัย
ตช.	: สำนักงานตำรวจแห่งชาติ
สตง.	: สำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน
อส.	: สำนักงานอัยการสูงสุด
สงป.	: สำนักงานประมาณ
สกศ.	: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ
ก.พ.	: สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน
ป.ป.ป.	: สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ ในวงราชการ
สศช.	: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
สมช.	: สำนักงานสภาพความมั่นคงแห่งชาติ
สกท.	: สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน
สยช.	: สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ

พิมพ์ที่โรงพิมพ์สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี
นางสาวสุดาวดี แสงสุริย์ฉาย ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา พ.ศ. ๒๕๔๑

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี